

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการย่อยที่ 1

การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เกษตร ศิลปวัฒนธรรม
และประวัติศาสตร์ ในจังหวัดอุดรดิตถ์ แพร่ และน่านในเขตภาคเหนือ

The Study of Ecotourism, Agrotourism and Art Cultural
Tourism Potentials at Uttaradit, Phare, and Nan
Province in Northern Part of Thailand

โดย

ผศ.ประภาศรี ศรีประดิษฐ์ และคณะ

พฤษภาคม 2557

สัญญาเลขที่ RDG555092

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการย่อยที่ 1

การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เกษตร ศิลปวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์

ในจังหวัดอุดรดิตถ์ แพร่ และน่านในเขตภาคเหนือ

The Study of Ecotourism, Agrotourism and Art Cultural Tourism

Potentials at Uttaradit, Phare, and Nan

Province in Northern Part of Thailand

ผศ.ประภาศรี ศรีประดิษฐ์

มหาวิทยาลัยนเรศวร

ผศ.ดร.พีระศักดิ์ ฉายประสาท

มหาวิทยาลัยนเรศวร

ผศ.ดร.วศิน ปัญญาบุตรกุล

มหาวิทยาลัยนเรศวร

นายพุทธพงษ์ สร้อยเพชรเกษม

มหาวิทยาลัยนเรศวร

สนับสนุนโดยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย วช.- สกว.ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

บทสรุปผู้บริหาร

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารวบรวมข้อมูลที่สำคัญ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และแหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนการศึกษาอุปสงค์และอุปทานของการท่องเที่ยว เพื่อกำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติการด้านการตลาดท่องเที่ยวจังหวัดอุดรดิตถ์ แพร่ และน่าน

การศึกษาศักยภาพของการท่องเที่ยวจังหวัดอุดรดิตถ์ แพร่ และน่าน พบว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม มีความพร้อมรองรับนักท่องเที่ยวแต่มีจุดอ่อนด้านสิ่งอำนวยความสะดวกได้แก่ การเดินทางไม่สะดวก ป้ายบอกทางไม่ชัดเจน ไม่มีเจ้าหน้าที่ให้บริการข้อมูล ขาดศูนย์บริการนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ

การศึกษารูปสงค์และอุปทานของนักท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรดิตถ์ แพร่ และน่าน จากการสำรวจความพึงพอใจนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มาเที่ยวเป็นเพศชาย มีอายุตั้งแต่ 31-40 ปี และสถานะแต่งงานแล้ว อาชีพส่วนใหญ่ของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวทั้ง 3 จังหวัด คือ พนักงานบริษัท รายได้ของนักท่องเที่ยวเฉลี่ยมากกว่า 20,000 บาท นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาจากภาคกลาง เดินทางมาเอง เลือกพักโรงแรมและบ้านญาติ แหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวนิยม ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ และแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ เหตุผลที่นักท่องเที่ยวเลือกที่จะมาท่องเที่ยว 3 จังหวัด เพื่อมาพักผ่อนและท่องเที่ยวทั่ว ๆ ไป ส่วนใหญ่แหล่งข้อมูลที่นักท่องเที่ยวได้รับ มาจากญาติพี่น้องและแผนพับ นักท่องเที่ยวใช้จ่ายสินค้า/บริการต่อการมาท่องเที่ยว 1 ครั้ง ประมาณ 2,000-4,000 บาท สิ่งที่นักท่องเที่ยวสอบถามเพิ่มเติมมากที่สุด คือ ของฝาก/ของที่ระลึก และร้านอาหารพื้นบ้าน ช่วงวันในสัปดาห์ที่นักท่องเที่ยวมาอุดหนุนสินค้า/บริการมากที่สุดคือ ในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ (วันเสาร์-อาทิตย์) ช่วงเดือนที่นักท่องเที่ยวมาอุดหนุนสินค้า/บริการมากที่สุดคือ เดือนธันวาคม มกราคม และกุมภาพันธ์

เส้นทางการท่องเที่ยวจังหวัดอุดรดิตถ์ 3 เส้นทาง ประกอบด้วย วันเดียวเที่ยวลี้แล แอ่วลี้แล ผ่อวัฒนธรรมงามตา ชิมผลไม้เลิศรส (ท่องเที่ยวอุดรดิตถ์ 2 วัน 1 คืน) ชมโบราณสถาน เยือนวัดเก่า เล่าเรื่องเมืองท่าเหนือ (ท่องเที่ยวอุดรดิตถ์ 3 วัน 2 คืน) เส้นทางท่องเที่ยวจังหวัดแพร่ 3 เส้นทาง ประกอบด้วย ม่วนใจ๋ เมืองแพร่ (วันเดียวเที่ยวแพร่) แอ่วเมืองแพร่ ไหว้สาพระธาตุปีศาจ (ท่องเที่ยวเมืองแพร่ 2 วัน 1 คืน) แอ่วดอยสุดโหมอก ขึ้นชมวัฒนธรรม (ท่องเที่ยวเมืองแพร่ 3 วัน 2 คืน) เส้นทางท่องเที่ยวจังหวัดน่าน 3 เส้นทาง ประกอบด้วย เที่ยว่าน เมืองเก่าที่มีชีวิต (วันเดียวเที่ยวน่าน) แอ่วดอย นอนนับดาว (ท่องเที่ยวเมืองน่าน 2 วัน 1 คืน) ผ่อวัฒนธรรม แอ่วน่าน น่านนาน (ท่องเที่ยวเมืองน่าน 3 วัน 2 คืน) เส้นทางการท่องเที่ยวใหม่ 3 เส้นทาง ประกอบด้วย เส้นทางไทลื้อ-ไทยวน เที่ยวไทยวน เมืองฝ้ายกมุก (เส้นทางวันเดียวเที่ยวจังหวัดอุดรดิตถ์) โหมิ่นอิก โหมิ่นใจ วัฒนธรรมชาวไตลื้อ (เส้นทางวันเดียวเที่ยวจังหวัดแพร่) และแอ่วเมืองน่าน ชมวัดไทลื้อ (เส้นทางวันเดียวเที่ยวจังหวัดน่าน)

สรุปข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ด้านการจัดการท่องเที่ยว

การจัดการท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรดิตถ์ แพร่ และน่าน ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พร้อมทั้งพัฒนาสินค้าและบริการ ปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยวในแต่ละจังหวัด จัดให้มีการส่งเสริมการตลาดเชิงรุก ให้สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างประเทศ และส่งเสริมให้มีการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ เช่น การสื่อสาร การบริการ การจัดการ การใช้ภาษาอังกฤษและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้ประกอบการในการจัดทำกรวิจัยด้านท่องเที่ยว ได้แก่ พฤติกรรมนักท่องเที่ยว ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว การตลาด การประชาสัมพันธ์ การบริการ และการร้องเรียน

ด้านศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยว

ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรดิตถ์ แพร่ และน่าน ภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมกันสร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วยการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวตลอดทั้งปี ส่งเสริมการลงทุนด้านการท่องเที่ยวให้กับผู้ประกอบการรายเล็ก จัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการในเรื่องของการลงทุนด้านการท่องเที่ยว ควบคุมคุณภาพการบริการนักท่องเที่ยวให้เกิดมาตรฐาน และความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว โดยร่วมมือกับตำรวจท่องเที่ยวในแต่ละจังหวัด เพื่อเป็นการพัฒนามาตรฐานการท่องเที่ยว และฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน โดยมีหน่วยงานทะเบียนด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ ช่วยจัดทำใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว ใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ ให้กับประชาชนผู้สนใจ

ด้านแผนการตลาดการท่องเที่ยว

แผนการตลาดการท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรดิตถ์ แพร่ และน่าน ควรมีการจัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวในประเทศ ให้เป็นไปตามกรอบนโยบายและกลยุทธ์ที่กำหนด เช่น ปฏิทินการท่องเที่ยวประจำปีของแต่ละจังหวัด เป็นต้น จัดทำแผนการจัดเตรียมสินค้าการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ความต้องการของตลาดตลอดจนการส่งเสริมการวางแผนการตลาดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการดำเนินงาน พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายการวิจัยด้านการตลาดการท่องเที่ยว และแสวงหาทิศทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อการวิจัยด้านการตลาดการท่องเที่ยวร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ที่มีส่วนร่วมของทางภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นข้อมูลที่จะเกิดประโยชน์สูงสุดในการดำเนินงานด้านการตลาด และการส่งเสริมการท่องเที่ยว

การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เกษตร ศิลปวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ ในจังหวัดอุดรดิตถ์ แพร่ และน่านในเขตภาคเหนือ

ประภาศรี ศรีประดิษฐ์ พิระศักดิ์ ฉายประสาท วศิน ปัญญาอุตรตระกูล และพุทพงษ์ สร้อยเพชรเกษม

บทคัดย่อ

ผลการศึกษา พบว่า การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ แปลงปลูกทุเรียนหลงและหลินลับแล ลางสาด ลองกอง มังคุด มะไฟ กาแฟ จังหวัดอุดรดิตถ์ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศวิทยา ได้แก่ อุทยานแห่งชาติภูสอยดาว อุทยานแห่งชาติคลองตรอน อุทยานแห่งชาติลำน้ำน่าน วนอุทยานสักใหญ่ เชื่อนสิริกิติ์ และน้ำตกแม่พูล การท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ พิธีอัฐภูมิบูชา วัดพระบรมธาตุทุ่งยั้ง อนุสาวรีย์พระยาพิชัยดาบหัก วัดธรรมาธิปไตย วัดพระยืนพุทธบาทยุคล วัดพระฝางสว่างคบุรีมุนีนาถ วัดท่าถนน บ่อเหล็กน้ำพี้ และเมืองลับแล

การศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวของจังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า ธุรกิจส่วนใหญ่ของผู้ประกอบการในจังหวัดอุดรดิตถ์ คือ ประกอบธุรกิจร้านอาหาร ที่พัก ร้านขายของ ร้านให้เช่า ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อนักท่องเที่ยวที่ใช้จ่ายสินค้า/บริการต่อการมาท่องเที่ยว 1 ครั้ง นักท่องเที่ยวจะใช้จ่ายประมาณ 4,001-6,000 บาท ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อสินค้า/บริการที่นักท่องเที่ยวสอบถามเพิ่มเติมมากที่สุด คือ ของฝาก/ของที่ระลึก ร้านอาหารพื้นบ้านของจังหวัดอุดรดิตถ์ สถานที่ช้อปปิ้ง เดินเที่ยวซื้อของ ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อช่วงวันในสัปดาห์ที่นักท่องเที่ยวมาอุดหนุนสินค้า/บริการมากที่สุดคือ ในช่วงวันหยุดนักขัตฤกษ์ ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อช่วงเดือนที่นักท่องเที่ยวมาอุดหนุนสินค้า/บริการมากที่สุดคือ เดือนธันวาคม มกราคม และกุมภาพันธ์

การศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวของจังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เคยมาเที่ยวจังหวัดอุดรดิตถ์มากที่สุดคือ 5 ครั้ง ระยะเวลาท่องเที่ยวมากที่สุดคือ จำนวน 1 วัน จำนวนผู้ร่วมเดินทางมากที่สุดคือ จำนวน 1 คน ส่วนใหญ่เดินทางมาเอง ประเภทของที่พักและจำนวนนักท่องเที่ยวที่พักราคาเฉลี่ยมากที่สุดคือ จำนวน 1 คืน พักรีสอร์ท/บังกะโลมากที่สุดจำนวน 5 คืน พักบ้านญาติ/บ้านเพื่อนมากที่สุดคือ จำนวน 2 คืน พักในอุทยานแห่งชาติจำนวน 1 คืน และมีนักท่องเที่ยวที่ไม่พักร้านแรมเหตุผลที่ไม่พักร้านแรมของนักท่องเที่ยวมากที่สุดคือ ไปกลับสะดวก ระยะทางไม่ไกลและน้อยที่สุดคือ มาทำธุระ และไม่ระบุงการพักร้านแรม การวางแผนการเดินทางมาท่องเที่ยวพบว่านักท่องเที่ยวชอบมาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์มากที่สุด เหตุผลที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยวมากที่สุดคือ มาพักผ่อน และท่องเที่ยวทั่วๆ ไป โดยนักท่องเที่ยวทราบข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวจากญาติพี่น้อง

การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดแพร่ พบว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหม้อห้อมบ้านทุ่งไธ้ง การท่องเที่ยวเชิงนิเวศวิทยา ได้แก่

แพะเมืองผี อุทยานแห่งชาติแม่ยม อุทยานแห่งชาติเวียงโกศัย บ่อน้ำพุร้อนแม่จอก อุทยานแห่งชาติดอยผากลอง ภูเขาหินปะการัง ถ้ำเอราวัณ และน้ำตกห้วยโรง การท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ ประเพณีสงกรานต์เมืองแพร่ โคมลผ้าโบราณ อุทยานลิลิตพระลอ คุ้มเจ้าหลวง บ้านประทับใจ คุ้มวงศ์บุรี วัดศรีดอนคำ วัดพระธาตุสุโทนมงคลคีรีสามัคคีธรรม วัดพระนอน วัดแสง วัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหาร วัดหลวง พระธาตุข่อยแอ วัดพระธาตุดอยเล้ง และวัดพระธาตุจอมแจ้ง

การศึกษาอุปทานการท่องเที่ยวของจังหวัดแพร่ พบว่า ธุรกิจส่วนใหญ่ของผู้ประกอบการในจังหวัดอุตรดิตถ์ คือ ประกอบธุรกิจร้านอาหาร ร้านขายของ ที่พัก ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อนักท่องเที่ยวที่ใช้จ่ายสินค้า/บริการต่อการมาท่องเที่ยว 1 ครั้ง นักท่องเที่ยวจะใช้จ่ายประมาณ 2,000-4,000 บาท ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อสินค้า/บริการที่นักท่องเที่ยวสอบถามเพิ่มเติมมากที่สุด คือ ของฝาก/ของที่ระลึก ร้านอาหารพื้นเมือง สถานที่ช้อปปิ้ง/เดินเที่ยว ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อช่วงวันในสัปดาห์ที่นักท่องเที่ยวมาอุดหนุนสินค้า/บริการมากที่สุดคือ ในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อช่วงเดือนที่นักท่องเที่ยวมาอุดหนุนสินค้า/บริการมากที่สุดคือ ในช่วงเดือนพฤศจิกายน ธันวาคม มกราคม และกุมภาพันธ์

การศึกษาอุปสงค์การท่องเที่ยวของจังหวัดแพร่ พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เคยมาเที่ยว 1 วัน ระยะเวลาในการท่องเที่ยวมากที่สุดคือ 1 วัน ส่วนใหญ่มีผู้ร่วมเดินทางมาด้วยมากที่สุดคือ จำนวน 4 คน ส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวเอง ประเภทของที่พักและจำนวนวันที่พักท่องเที่ยวพักค้างคืน พักโรงแรม พักรีสอร์ท/บังกะโลนอน พักที่เกสต์เฮาส์ และพักในอุทยานแห่งชาตินอนค้างคืนมากที่สุดจำนวน 1 คืน พักบ้านญาติ/บ้านเพื่อนนอนค้างคืนมากที่สุดคือ จำนวน 2 คืน เหตุผลที่ไม่พักค้างแรมของนักท่องเที่ยวมากที่สุดคือ ไป-กลับสะดวก ระยะทางไม่ไกลและน้อยที่สุดคือ ไม่ระบุการพักค้างแรม การวางแผนการเดินทางมาท่องเที่ยวพบว่านักท่องเที่ยวชอบมาแหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์และโบราณสถานมากที่สุด เหตุผลที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยวมากที่สุดคือ พักผ่อน และท่องเที่ยวทั่วไป ส่วนใหญ่มีแหล่งข้อมูลสำหรับการท่องเที่ยวมากจากญาติพี่น้อง

การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดน่าน พบว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ สถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริภูพยัคฆ์ ศูนย์ภูฟ้าพัฒนา สาหรัายโก กลุ่มแม่บ้านเกษตรหนองบัว ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ชุมชนวัดโป่งคำ และส้มสีทอง การท่องเที่ยวเชิงนิเวศวิทยา ได้แก่ อุทยานแห่งชาติขุนน่าน อุทยานแห่งชาติขุนสถาน อุทยานแห่งชาติดอยภูคา อุทยานแห่งชาติถ้ำสะเกิน อุทยานแห่งชาตินันทบุรี อุทยานแห่งชาติแม่จริม อุทยานแห่งชาติศรีน่าน และดอยผาฮู้ การท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ชุมชนบ้านพระเกิด วัดสวนตาล ประเพณีแข่งเรือ บ่อเกลือสินเธาว์ วัดภูมินทร์ วัดพระธาตุช้างค้ำวรวิหาร วัดหัวข่วง พระธาตุแช่แห้ง วัดพระธาตุเขาน้อย วัดศรีพันต้น วัดมิ่งเมือง วัดบุญยืน วัดหนองบัว หอศิลป์ปริม่าน พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ และกระบือปักษ์เมืองน่าน

การศึกษาอุปทานการท่องเที่ยวของจังหวัดน่าน พบว่า ธุรกิจส่วนใหญ่ของผู้ประกอบการในจังหวัดน่าน คือ ประกอบธุรกิจร้านอาหาร ที่พัก ร้านขายของ และสปา ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อนักท่องเที่ยวที่ใช้จ่ายสินค้า/บริการต่อการมาท่องเที่ยว 1 ครั้ง นักท่องเที่ยวจะใช้จ่ายประมาณ 2,000-

4,000 บาท ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อสินค้า/บริการที่นักท่องเที่ยวสอบถามเพิ่มเติมมากที่สุด คือ ร้านอาหารพื้นบ้านของจังหวัดน่าน ของฝาก/ของที่ระลึก สถานที่ซื้อปิ้ง เดินเที่ยวซื้อของ และไกด์นำเที่ยว ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อช่วงวันในสัปดาห์ที่นักท่องเที่ยวมาอุดหนุนสินค้า/บริการมากที่สุดคือ ในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อช่วงเดือนที่นักท่องเที่ยวมาอุดหนุนสินค้า/บริการมากที่สุดคือ เดือนธันวาคม มกราคม และกุมภาพันธ์

การศึกษาอุปสงค์การท่องเที่ยวของจังหวัดน่าน พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่เคยมาเยือนหรือจำนวนครั้งที่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดน่าน มากที่สุดคือ เคยมา 1 ครั้ง ระยะเวลาท่องเที่ยวมากที่สุดคือ 3 วัน ส่วนใหญ่เดินทางมาเอง ประเภทของที่พกและจำนวนนักท่องเที่ยวที่พกค้างคืน ส่วนใหญ่ไม่แจ้งรายละเอียดจำนวนวันเข้าพัก และการพักที่อื่นๆ เหตุผลที่ไม่พักค้างแรมของนักท่องเที่ยวมากที่สุดคือ ไป-กลับสะดวก ระยะทางไม่ไกล การวางแผนการเดินทางมาท่องเที่ยวพบว่านักท่องเที่ยวชอบมาแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติมากที่สุด เหตุผลที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดน่านมากที่สุดคือ มาท่องเที่ยวทั่วๆ ไป นักท่องเที่ยวทราบข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดน่านมาจากเอกสาร/แผ่นพับ

นอกจากนี้การศึกษาศักยภาพของการท่องเที่ยวจังหวัดอุดรดิตถ์ แพร่ และน่าน พบว่าแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม มีความพร้อมรองรับนักท่องเที่ยวแต่มีจุดอ่อนด้านสิ่งอำนวยความสะดวกได้แก่ การเดินทางไม่สะดวก ป้ายบอกทางไม่ชัดเจน ไม่มีเจ้าหน้าที่ให้บริการข้อมูล ขาดศูนย์บริการนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลการท่องเที่ยวควรดำเนินการตลอดทั้งช่วงเวลาที่มียกนักท่องเที่ยวมาก (High Season) และนักท่องเที่ยวน้อย (Low Season)
2. ควรสนับสนุนการจัดประชุมสัมมนาในจังหวัดอุดรดิตถ์ แพร่ และน่าน ในช่วงฤดูร้อนและฝน เพราะในช่วงดังกล่าวมียกนักท่องเที่ยวน้อย
3. การจัดตั้งศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรดิตถ์ แพร่ และน่าน ในจุดที่นักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการได้สะดวก

The Study of Ecotourism, Agrotourism and Art Cultural Tourism Potentials at Uttaradit, Phrae, and Nan Province in the Lower Northern Part of Thailand

Praparsri Sripradit, Peerasak Chaiprasart, Wasin Panyawuttakun,
and Puttapong Sroypatkasam

Abstract

The results showed that in Uttaradit, agricultural tourism destinations include tropical fruit orchards such as durian, mangosteen, langsat, longan and coffee. Ecology tourism includes Phusoidao National Park, Khlongtron National Park, Nan River National Park, Sakyai Forest Park, Sirikit Dam, and Maepool Waterfall. Art and cultural tourism was Wat Phar Borom That Thung Yang Buddha's Relics temple, the Monument of Phrayaphichai, Thammathipatai temple, Phra Phutthabatyukhon temple, Phrafangsawangkhauri Muneenat Temple, Thatanon temple, Bo Leknamphi and Mueang Laplae.

The survey on the supply sides found that entrepreneurs were restaurant business, resident, shop, and rental service respectively. The expense of tourists was 4,001-6,000 baht/service. Souvenir, unique product, local food, shopping area, walking street were often enquiry requested. The tourists were crowded on the weekend and holidays mostly in December, January and February.

The survey on the attitude of tourists found that tourists were 5 times sightseeing experience, 1 day maximum stay, 1 accompany person, driving own vehicle while maximum staying at hotels for 1 nights, relative house for 2 nights, and natural parks for 1 night, a preference for historical tourism along with relaxation and general travel purposes, and receiving tourism information through relatives. The main reason for no staying was convenient transportation and short distance from their habitat.

In Phrae, Agricultural tourism sites included the Horticulture Research Centre Phrae, Mohom Community Enterprise, Ban Thunghong and Pheamerpee. Ecology tourism destinations were Maeyom National Park, Wiangkosai National park, Mae-jok Hot Springs, DoiPhaklong National Park, Mount Coral, Erawan Cave and Hoylong Waterfall. Art and cultural tourism events and locations were Songkran Festival, Komon Old Fabric

Museum, Lilitphralo Cultural Park, Khum Chao Luang, Ban Patubjai, Khum Wongburi, Sridonkham temple, Phrathatsuthon Mongkhonkhirisamakkhitham temple, *Pranon* Temple, Salang temple, Phrabatmingmuang temple, *Loung*temple, Phrathatchohae, and *Doileng* temple.

The survey on the supply sides found that entrepreneurs were restaurant business, resident, shop, and rental service respectively. The expense of tourists was 2,000-4,000 baht/service. Souvenir, unique product, local food, shopping area, walking street were often enquiry requested. The tourists were crowded on the weekend and holidays mostly in November, December, January and February.

The survey on the attitude of tourists found that tourists were 1 times sightseeing experience, 1 day maximum stay, 4 accompany person, driving own vehicle while maximum staying at hotels for 1 nights, relative house for 2 nights, and natural parks for 1 night, a preference for historical tourism along with relaxation and general travel purposes, and receiving tourism information through relatives. The main reason for no staying was convenient transportation and short distance from their habitat.

In Nan, Agricultural tourism were Phuphayak Royal Uplands Agricultural Development Station, Phufa Development Center, Green algae (Kai), and Wang Phrai Si Thong Orange Orchard. Ecology tourism included places such as Khunnam National Park, Khunsathan National Park, Doi Phukha National Park, Thumsakern National Park, Nanthaburi National Park, Maecharim National Park, Sinan National Park, and Doiphachu. Art and cultural tourism destinations include Ban Phrakeid Museum, Suantan temple, traditional Nan boat racing, Phumintemple, Chang Kham Worawihan temple, Hua Kuang temple, Phrathatchahe temple, Phrathatkhaonoi temple, Si Phantom temple, Mingmuang temple, Boonyeun temple, Nongbua temple, Nan Riverside Art Gallery, the National Museum, Boklua Salt Well, and Kasiblukmuangnan.

The survey on the supply sides found that entrepreneurs were restaurant business, resident, shop, and spa respectively. The expense of tourists was 2,000-4,000 baht/service. Souvenir, unique product, local food, shopping area, walking street and tour guide were often enquiry requested. The tourists were crowded on the weekend and holidays mostly in December, January and February.

The survey on the attitude of tourists found that tourists were 1 time sightseeing experience, 3 day maximum stay, not informed accompany person, driving own vehicle while not informed staying place, a preference for natural tourism along with relaxation

and general travel purposes, and receiving tourism information through brochure and tourist information. The main reason for no staying was convenient transportation and short distance from their habitat.

Policy recommendations were created through stake holder collaboration with tourism management, investment support for SME, sustainable tourism development, infrastructure development for foreigner and Thai tourists, service and souvenir development for tourism, human resource development for tourism, tourist business and guide registration offices in this region, year-round tourism promotion, tourism quality and standards, aggressive marketing and branding strategies, and tourism research such as tourist behavior, tourist attitude, tourism marketing, tourism promotion, hospitality service and tourism management.

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	ก
บทคัดย่อ	ค
Abstract	ฉ
สารบัญเรื่อง	ณ
สารบัญตาราง	ฐ
สารบัญภาพ	ฑ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความสำคัญ และที่มาของปัญหา	1
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
3. ขอบเขตของการวิจัย	4
4. ผลที่คาดว่าจะได้รับ	4
5. นิยามศัพท์เฉพาะ	4
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
แนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพของผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว	6
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว	7
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาศักยภาพทางการท่องเที่ยว	9
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	12
ประชากรกลุ่มตัวอย่าง	12

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
การวิเคราะห์ข้อมูล	13
บทที่ 4 ผลการศึกษา	15
ประวัติจังหวัดอุดรดิตถ์	15
การท่องเที่ยวเชิงเกษตร	17
การท่องเที่ยวเชิงนิเวศวิทยา	19
การท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม	32
แหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่	46
แผนการตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดอุดรดิตถ์	48
เหตุใดต้องไปเที่ยวจังหวัดอุดรดิตถ์	52
เส้นทางท่องเที่ยวจังหวัดอุดรดิตถ์	53
สินค้าพื้นเมืองจังหวัดอุดรดิตถ์	59
ร้านขายของที่ระลึก	60
ที่พักและโรงแรมในจังหวัดอุดรดิตถ์	61
ร้านอาหารในจังหวัดอุดรดิตถ์	64
บริการนวดและสปา	66
ประวัติเมืองแพะ	67
การท่องเที่ยวเชิงเกษตร	69
การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	72

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
การท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม	90
แผนการตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดแพร่	123
เหตุใดต้องไปเที่ยวจังหวัดแพร่	128
เส้นทางท่องเที่ยวจังหวัดแพร่	129
สินค้าที่น่าสนใจในจังหวัดแพร่	136
ร้านขายของที่ระลึก	136
ที่พักและโรงแรมในจังหวัดแพร่	137
ร้านอาหารในจังหวัดแพร่	138
ประวัติเมืองน่าน	140
การท่องเที่ยวเชิงเกษตร	142
การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	152
การท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม	178
แผนการตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดน่าน	205
เหตุใดต้องไปเที่ยวจังหวัดน่าน	208
เส้นทางท่องเที่ยวจังหวัดน่าน	209
ของฝากและของที่ระลึก	216
ผลไม้ประจำจังหวัดน่าน	217
ร้านขายของที่ระลึก	218

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ที่พักและโรงแรมในจังหวัดน่าน	219
ร้านอาหารในจังหวัดน่าน	222
บริการนวดและสปา	224
เส้นทางการท่องเที่ยวใหม่	224
อุปสงค์ของการท่องเที่ยว	230
การสำรวจความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการบริการในจังหวัดอุดรดิตถ์	230
การสำรวจความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการบริการในจังหวัดแพร่	237
การสำรวจความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการบริการในจังหวัดน่าน	243
อุปทานของการท่องเที่ยว	249
การสำรวจความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อการบริการในจังหวัดอุดรดิตถ์	249
การสำรวจความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อการบริการในจังหวัดแพร่	252
การสำรวจความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อการบริการในจังหวัดน่าน	255
ข้อเสนอแนะทางนโยบาย	259
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย	261
ข้อเสนอแนะ	264
บรรณานุกรม	265

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	ตารางแสดงปฏิทินการท่องเที่ยวจังหวัดอุดรดิษฐ์	48
2	ตารางแสดงปฏิทินการท่องเที่ยวจังหวัดแพร่	123
3	ตารางแสดงปฏิทินการท่องเที่ยวจังหวัดน่าน	205

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
ก-1 ทุเรียนหลงลับแล	18
ก-2 लगสาดจากสวนเกษตรกร	19
ก-3 แผนที่เส้นทางอุทยานแห่งชาติภูสอยดาว	22
ก-4 บริเวณสำหรับทำกิจกรรมลานสนบนภูสอยดาว	22
ก-5 บรรยากาศลานสนบนภูสอยดาว	23
ก-6 อุทยานแห่งชาติต้นสักใหญ่	25
ก-7 ต้นสักใหญ่ที่สุดในโลก อุทยานแห่งชาติต้นสักใหญ่	25
ก-8 โรงผลิตไฟฟ้า เขื่อนสิริกิติ์	27
ก-9 บริเวณด้านหน้าเขื่อนสิริกิติ์	27
ก-10 แผนที่เขื่อนดิน อำเภอลำปลา	29
ก-11 จุดล่องแพ บริเวณหมู่บ้านท่าเรือ	30
ก-12 บริเวณยอดสูงสุดบนยอดภูเมียง	31
ก-13 น้ำตกแม่พูล	32
ก-14 พิธีห่ม “พระธาตุเจดีย์” ทรงระฆังสมัยกรุงสุโขทัย	32
ก-15 ขบวนแห่พิธีอัฐมีบูชา	33
ก-16 การแสดงวันอัฐมีบูชา	33
ก-17 บริเวณวัดพระบรมธาตุทุ่งยั้ง	34
ก-18 วัดพระบรมธาตุทุ่งยั้ง	34
ก-19 วัดพระแท่นศิลาอาสน์	36
ก-20 พระแท่นศิลาอาสน์	36

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
ก-21 อนุสาวรีย์พระยาพิชัยดาบหัก	37
ก-22 พิพิธภัณฑ์พระยาพิชัยดาบหัก	37
ก-23 บริเวณวัดพระฝางสว่างคบุรีมุนีนาถ	39
ก-24 พระบรมธาตุเจดีย์	39
ก-25 วัดพระยืนพุทธบาทยุคล	40
ก-26 พระพุทธรูปในวิหารวัดพระยืนพุทธบาทยุคล	40
ก-27 รอยพระพุทธรบาท	41
ก-28 อาคารธรรมสภา วัดธรรมาธิปไตย	42
ก-29 บานประตู วัดธรรมาธิปไตย	42
ก-30 พระพุทธรูปภายในวิหารวัดท่าถนน	43
ก-31 วิหารวัดท่าถนน	43
ก-32 วิหารวัดท่าถนน	44
ก-33 ป้ายพิพิธภัณฑ์บ้านบ่อเหล็กน้ำพี้	44
ก-34 บ่อเหล็กน้ำพี้ (บ่อพระแสง)	45
ก-35 บ่อเหล็กน้ำพี้ (บ่อพระขรรค์)	45
ก-36 ชุมประตุมืองลับแล	46
ก-37 ตลาดการค้าชายแดนไทย-ลาวช่องภูตู๋	47
ก-38 จุดผ่านชายแดนถาวรภูตู๋	47
ก-39 เส้นทางวันเดียวเที่ยวอุตรดิตถ์	55
ก-40 เส้นทางวันเดียวเที่ยวอุตรดิตถ์ 2 วัน 1 คืน	56

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
ก-41	เส้นทางวันเดียวเที่ยวอุตรดิตถ์ 3 วัน 2 คืน
ข-1	ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่
ข-2	ไร่ดอกทานตะวัน
ข-3	วนอุทยานแพะเมืองผี
ข-4	พื้นที่เนินเขาบริเวณวนอุทยานแพะเมืองผี
ข-5	อุทยานแห่งชาติแม่ยม
ข-6	แก่งเสือเต้น
ข-7	จุดชมวิวทะเลหมอกหล่มดั่ง
ข-8	น้ำตกแม่เง็กหลวง อุทยานแห่งชาติเวียงโกศัย
ข-9	บรรยากาศบริเวณน้ำตกแม่เง็กหลวง
ข-10	บ่อลวกไข่บ่อน้ำพุร้อนแม่จอก
ข-11	บ่อน้ำพุร้อนแม่จอก
ข-12	ห้องอาบน้ำแร่แม่จอก
ข-13	ศาลานั่งพักผ่อนบริเวณบ่อน้ำพุร้อนแม่จอก
ข-14	สวนหินมหาราช
ข-15	รูปทรงหินคล้ายรูปไดโนเสาร์
ข-16	ภูเขาหินปะการัง
ข-17	ต้นจันทน์ที่ขึ้นบนภูเขาหินปะการัง
ข-18	อุทยานแห่งชาติดอยผาหลวง
ข-19	ถ้ำแก่งหลวง

สารบัญภาพ

ภาพ		หน้า
ข-20	ทางขึ้นถ้ำผานางคอย	88
ข-21	ปากทางเข้าถ้ำผานางคอย	88
ข-22	ขบวนแห่งานประเพณีสงกรานต์ จังหวัดแพร่	90
ข-23	ขบวนแห่นางสงกรานต์และธรรมบาลกุมาร จังหวัดแพร่	91
ข-24	การแสดงฟ้อนรำประกอบขบวนแห่	91
ข-25	การแสดงดนตรีพื้นบ้านประกอบขบวนแห่	92
ข-26	พิพิธภัณฑ์โกลผ้าโบราณ	93
ข-27	ผ้าโบราณที่จัดแสดงในพิพิธภัณฑ์โกลผ้าโบราณ	94
ข-28	อุทยานลิลิตพระลอ	96
ข-29	อนุสาวรีย์ พระลอ พระเพื่อน พระแพง	96
ข-30	รูปหล่อเจ้าปู่สมิงพรายภายในถ้ำ	97
ข-31	ต้นไผ่ฟ้าบริเวณหน้าอนุสาวรีย์ พระลอ พระเพื่อน พระแพง	97
ข-32	พิพิธภัณฑ์เมืองแพร่ คู่มือเจ้าหลวง	99
ข-33	อนุสาวรีย์เจ้าพิริยเทพวงศ์อุดร	99
ข-34	บ้านประทับใจ	100
ข-35	ลักษณะการแกะสลักโคนเสาภายในบ้านประทับใจ	101
ข-36	บรรยากาศโดยรอบบ้านวงศ์บุรี	102
ข-37	บรรยากาศภายในห้องนอน บ้านวงศ์บุรี	102
ข-38	พระธาตุภายในบรรจุพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้า	104
ข-39	รูปแกะสลักไม้ของอาคารหอไตร	104

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
ข-40 พระพุทธรูปพระเจ้าพร้าโต้	105
ข-41 พร้าโต้ที่ใช้แกะสลักพระพุทธรูปพระเจ้าพร้าโต้	105
ข-42 สิ่งของที่จัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ	106
ข-43 ภายในพิพิธภัณฑวัดศรีดอนคำ	106
ข-44 วัดพระธาตุสุโทนมงคลคีรี	108
ข-45 บริเวณวัดพระธาตุสุโทนมงคลคีรี	108
ข-46 อุโบสถวัดพระนอน	109
ข-47 เจดีย์ทรงล้านนา วัดพระนอน	110
ข-48 พระพุทธรูปปางสี่ไสยาสน์ (พระนอน)	110
ข-49 ลักษณะพระบาทของพระนอน วัดพระนอน	111
ข-50 อุโบสถวัดสะแล่ง	112
ข-51 พระธาตุที่เก็บรอยพระพุทธรูปวัดสะแล่ง	112
ข-52 พระมหาโพธิวงศาจารย์ หลวงปู่สุจิ กตสโร	114
ข-53 พระพุทธรูปโกศศิริมหาศากยมนี	114
ข-54 อุโบสถวัดหลวง	115
ข-55 การจัดแสดงสิ่งของภายในพิพิธภัณฑวัดหลวง	116
ข-56 เจดีย์ทรงล้านนาวัดหลวง	116
ข-57 พระพุทธรูปภายในวัดพระธาตุช่อแฮ	118
ข-58 เจดีย์พระธาตุช่อแฮ	118
ข-59 พระธาตุดอยเล็ง	120

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
ข-60 การบูรณะวัดและสร้างสิ่งก่อสร้างขึ้นใหม่	120
ข-61 บริเวณวัดพระธาตุดอยเล้ง	121
ข-62 จุดชมวิวบริเวณบนวัดพระธาตุดอยเล้ง	121
ข-63 เจดีย์พระธาตุจอมแจ้ง	122
ข-64 พระธาตุจอมแจ้ง	123
ข-65 เส้นทางวันเดียวเที่ยวจังหวัดแพร่	130
ข-66 เส้นทางท่องเที่ยวจังหวัดแพร่ 2 วัน 1 คืน	132
ข-67 เส้นทางท่องเที่ยวจังหวัดแพร่ 3 วัน 2 คืน	135
ค-1 แผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดน่าน เส้นทางสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงภูเพียง	143
ค-2 สถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริภูเพียง	144
ค-3 กระโจมจำลองของลุงไฟ สถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงภูเพียง	144
ค-4 พระตำหนักทรงงาน สถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงภูเพียง	145
ค-5 บริเวณจุดกางเต็นท์ สถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงภูเพียง	145
ค-6 แปลงผักปลอดสารพิษ ศูนย์ภูฟ้าพัฒนา	146
ค-7 ที่พักบนศูนย์ภูฟ้าพัฒนา	147
ค-8 พระตำหนักภูฟ้า	147
ค-9 การจกสาหร่ายไถในแม่น้ำน่าน	148
ค-10 การตากสาหร่ายไถ	149
ค-11 บริเวณทางเข้าวัดโป่งคำ	150
ค-12 การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ชุมชนวัดโป่งคำ	151

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
ค-13 แปลงปลูกผักปลอดสารพิษ ชุมชนวัดโป่งคำ	151
ค-14 ต้นส้มสีทองจังหวัดน่าน	152
ค-15 แผนที่อุทยานแห่งชาติขุนน่าน	154
ค-16 แผนที่อุทยานแห่งชาติขุนสถาน	156
ค-17 ดอกนางพญาเสือโคร่ง	157
ค-18 แผนที่อุทยานแห่งชาติดอยภูคา	160
ค-19 บริเวณยอดดอยภูแว อุทยานแห่งชาติดอยภูคา	160
ค-20 ต้นปรังดึกดำบรรพ์ อุทยานแห่งชาติดอยภูคา	161
ค-21 ดอกชมพูภูคา	161
ค-22 แผนที่อุทยานแห่งชาติถ้ำสะเกิน	163
ค-23 ถ้ำทอง อุทยานแห่งชาติถ้ำสะเกิน	164
ค-24 ริวผงทองที่ผนังถ้ำทอง	164
ค-25 แผนที่อุทยานแห่งชาตินันทบุรี	167
ค-26 ลานกางเต็นท์ อุทยานแห่งชาตินันทบุรี	167
ค-27 จุดชมพระอาทิตย์ตก อุทยานแห่งชาตินันทบุรี	168
ค-28 แผนที่อุทยานแห่งชาติแม่จริม	171
ค-29 กิจกรรมล่องแก่งน้ำว้า	172
ค-30 บรรยากาศระหว่างล่องแก่งน้ำว้า	172
ค-31 แผนที่อุทยานแห่งชาติศรีน่าน	175
ค-32 ผาหัวสิงห์อุทยานแห่งชาติศรีน่าน	175

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
ค-33 ลานทางเดินที่คดอวยเสมอดาว	176
ค-34 เสาดินน่าน้อย	176
ค-35 จุดชมวิวยอดผาซู้	178
ค-36 ทะเลหมอกบนยอดผาซู้	178
ค-37 พระพุทธรูปไม้ปางต่างๆ พิพิธภัณฑ์ชุมชนบ้านพระเกิด	180
ค-38 โถงครุบาอินผ่องวิสาร์โทเป็นที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์ ชุมชนบ้านพระเกิด	180
ค-39 บ่อน้ำทิพย์ วัดสวนตาล	183
ค-40 พระเจ้าทองทิพย์ วัดสวนตาล	183
ค-41 ขบวนเรือที่เข้าแข่งขัน ประเพณีแข่งเรือ	184
ค-42 หัวเรือแข่งรูปพญานาค	184
ค-43 บ่อตักน้ำเกลือ บ่อเกลือสินเธาว์	186
ค-44 การต้มเกลือ บ่อเกลือสินเธาว์	186
ค-45 บริเวณช่วงหน้าวัดภูมินทร์	188
ค-46 วิหารจตุรมุขวัดภูมินทร์	188
ค-47 พระธาตุช้างค้ำวรวิหาร	189
ค-48 บริเวณวัดหัวข่วง	189
ค-49 หอไตรวัดหัวข่วง	191
ค-50 พระบรมธาตุแช่แห้ง	192
ค-51 จุดชมวิวและพระพุทธรูปปางลีลาองค์ใหญ่ วัดพระธาตุเขาน้อย	193
ค-52 บันไดทางขึ้นวัดพระธาตุเขาน้อย	193

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
ค-53	โรงจอดเรือพญาสี วัดศรีพันต้น
ค-54	ภาพจิตรกรรมบนฝาผนัง วัดศรีพันต้น
ค-55	พยานาคหน้าทางขึ้นอุโบสถ วัดศรีพันต้น
ค-56	พระอุโบสถวัดมิ่งเมือง
ค-57	บริเวณวัดบุญยืน
ค-58	การสาธิตการทอผ้า อำเภотаวังผา
ค-59	บริเวณวัดหนองบัว
ค-60	ภาพจิตรกรรมบนฝาผนัง วัดหนองบัว
ค-61	ภาพแสดงในหอศิลป์ริม่าน
ค-62	เขื่อนหนานบัวผัน หอศิลป์ริม่าน
ค-63	สัปดาห์ช้าง จัดแสดงในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติน่าน
ค-64	งาช้างดำ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติน่าน
ค-65	บริเวณหน้าพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติน่าน
ค-66	กิจกรรมตักบาตรตอนเช้าที่วัด
ค-67	พิธีสืบชะตา
ค-68	พิธีบายศรีสู่ขวัญ
ค-69	พิธีผูกข้อมือบายศรีสู่ขวัญ
ค-70	กิจกรรมผูกมัดใจกับต้นไม้มงคล
ค-71	เส้นทางวันเดียวเที่ยวจังหวัดน่าน
ค-72	เส้นทางท่องเที่ยวจังหวัดน่าน 2 วัน 1 คืน

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
ค-73	เส้นทางท่องเที่ยวจังหวัดน่าน 3 วัน 2 คืน
ค-74	ร้านค้าข้าวหลามเมืองน่าน
ค-75	สินค้ามะไฟจีน
ค-76	การผลิตเครื่องเงินของเมืองน่าน
ค-77	ผ้าทอลายน้ำไหล
ค-78	ส้มสีทองเมืองน่าน
ค-79	ลิ้นจี่เมืองน่าน
ก-42	จำนวนนักท่องเที่ยวที่เคยมาและไม่เคยมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจาก แบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดอุดรดิตถ์
ก-43	แสดงจำนวนครั้งของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวจากแบบสอบถามความพึง พอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดอุดรดิตถ์
ก-44	ระยะเวลาในการเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถามความพึง พอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดอุดรดิตถ์
ก-45	จำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถามความพึงพอใจ ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดอุดรดิตถ์
ก-46	การเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถามความพึงพอใจของ นักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดอุดรดิตถ์
ก-47	สถานที่พักค้างแรมและจำนวนวันพักค้างแรมของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถาม ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดอุดรดิตถ์
ก-48	เหตุผลที่ไม่พักค้างแรมของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถามความพึงพอใจของ

สารบัญภาพ

ภาพ		หน้า
	นักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดอุดรดิตถ์	
ก-49	การวางแผนการเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่ขอใบมาแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรดิตถ์	235
ก-50	เหตุผลที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดอุดรดิตถ์	235
ก-51	แหล่งข้อมูลการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดอุดรดิตถ์	236
ข-68	จำนวนนักท่องเที่ยวที่เคยมาและไม่เคยมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดแพร่	238
ข-69	จำนวนนักท่องเที่ยวที่เคยมาและไม่เคยมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดแพร่	238
ข-70	ระยะเวลาในการเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดแพร่	239
ข-71	จำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดแพร่	239
ข-72	การเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดแพร่	240
ข-73	การเลือกสถานที่พักของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดแพร่	240
ข-74	เหตุผลที่ไม่พักค้างแรมของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถามความพึงพอใจของ	241

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
นักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดแพร่	
ข-75 การวางแผนการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถามความพึงพอใจ	241
ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดแพร่	
ข-76 เหตุผลที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถามความพึงพอใจ	242
ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดแพร่	
ข-77 แหล่งข้อมูลการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถามความพึงพอใจของ	242
นักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดแพร่	
ค-80 จำนวนนักท่องเที่ยวที่เคยมาและไม่เคยมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจาก	244
แบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดน่าน	
ค-81 แสดงจำนวนครั้งของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวจากแบบสอบถามความพึง	245
พอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดน่าน	
ค-82 ระยะเวลาในการเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถามความพึง	245
พอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดน่าน	
ค-83 จำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถามความพึงพอใจ	246
ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดน่าน	
ค-84 การเดินทางมาของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่	246
มีต่อการให้บริการในจังหวัดน่าน	
ค-85 ที่พักและจำนวนนักท่องเที่ยวที่ค้างคืนจากแบบสอบถามความพึงพอใจของ	247
นักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดน่าน	
ค-86 เหตุผลที่ไม่พักค้างแรมของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถามความพึงพอใจของ	247

สารบัญภาพ

ภาพ		หน้า
	นักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดน่าน	
ค-87	การวางแผนเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถามความพึงพอใจ ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดน่าน	248
ค-88	เหตุผลที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถามความพึงพอใจ ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดน่าน	248
ค-89	แหล่งข้อมูลการท่องเที่ยวที่ได้รับของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถามความพึงพอใจ ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดน่าน	249
ก-52	ธุรกิจของผู้ประกอบการในจังหวัดอุดรดิตถ์	250
ก-53	ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อนักท่องเที่ยวที่ใช้จ่ายซื้อสินค้า/บริการต่อการมา ท่องเที่ยว 1 ครั้งในจังหวัดอุดรดิตถ์	250
ก-54	ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อสินค้า/บริการนักท่องเที่ยวสอบถามเพิ่มเติมใน จังหวัดอุดรดิตถ์	251
ก-55	ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อช่วงวันในสัปดาห์ที่นักท่องเที่ยวมาอุดหนุนสินค้า/ บริการมากที่สุด ในจังหวัดอุดรดิตถ์	251
ก-56	ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อช่วงเดือนที่นักท่องเที่ยวมาอุดหนุนสินค้า/บริการ มากที่สุด ในจังหวัดอุดรดิตถ์	252
ข-78	ธุรกิจของผู้ประกอบการในจังหวัดแพร่	253
ข-79	ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อนักท่องเที่ยวที่ใช้จ่ายซื้อสินค้า/บริการต่อการมา ท่องเที่ยว 1 ครั้งในจังหวัดแพร่	253
ข-80	ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อสินค้า/บริการนักท่องเที่ยวสอบถามเพิ่มเติมใน	254

สารบัญภาพ

ภาพ		หน้า
	จังหวัดแพร่	
ข-81	ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อช่วงวันในสัปดาห์ที่นักท่องเที่ยวมาอุดหนุนสินค้า/บริการมากที่สุด ในจังหวัดแพร่	254
ข-82	ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อช่วงเดือนที่นักท่องเที่ยวมาอุดหนุนสินค้า/บริการมากที่สุด ในจังหวัดแพร่	255
ค-90	ธุรกิจของผู้ประกอบการในจังหวัดน่าน	256
ค-91	ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อนักท่องเที่ยวที่ใช้จ่ายซื้อสินค้า/บริการต่อการมาท่องเที่ยว 1 ครั้งในจังหวัดน่าน	256
ค-92	ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อสินค้า/บริการนักท่องเที่ยวสอบถามเพิ่มเติมในจังหวัดน่าน	257
ค-93	ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อช่วงวันในสัปดาห์ที่นักท่องเที่ยวมาอุดหนุนสินค้า/บริการมากที่สุด ในจังหวัดน่าน	257
ค-94	ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อช่วงเดือนที่นักท่องเที่ยวมาอุดหนุนสินค้า/บริการมากที่สุด ในจังหวัดน่าน	258

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญ และที่มาของปัญหา

ปี 2558 การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (Asean Economic Community ; AEC) ความร่วมมือดังกล่าวจะก่อให้เกิดนักลงทุนต่างชาติเดินทางเข้ามาลงทุน และท่องเที่ยวในประเทศไทยมากขึ้น ประกอบกับการสร้างเส้นทางคมนาคมเชื่อมโยงระหว่าง 3 ประเทศ ได้แก่ จีน ลาว และไทย ทำให้การเดินทางจากกรุงเทพมหานครถึงคุนหมิง สาธารณรัฐประชาชนจีนใช้เวลาสั้นลง (ประมาณ 20 ชั่วโมง) ภาคเหนือเป็นภาคที่นักท่องเที่ยวนิยมท่องเที่ยว เนื่องจากมีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ จังหวัดอุตรดิตถ์ แพร่ และน่าน เป็นจังหวัดทางภาคเหนือที่มีการท่องเที่ยวจำนวนน้อย เมื่อเทียบกับจังหวัดอื่นๆ ทางภาคเหนือ เนื่องจากขาดการศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวที่เหมาะสม

จังหวัดอุตรดิตถ์ เป็นจังหวัดหนึ่งตั้งอยู่ทางภาคเหนือตอนบน ของประเทศไทย และมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์มายาวนาน โดยมีการค้นพบหลักฐานการตั้งถิ่นฐานของชุมชนมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ คือ ก่อนยุคสุวรรณโคมคำ เชียงแสน และ ล้านนา โดยสภาพภูมิศาสตร์จังหวัดอุตรดิตถ์เป็นจังหวัดที่มีภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขาและที่สูงสลับซับซ้อน ซึ่งจะอยู่ทางตอนเหนือและทางตะวันออกของจังหวัด จึงทำให้จังหวัดอุตรดิตถ์มีอากาศค่อนข้างร้อนอบอ้าวในฤดูร้อน มีอากาศฝนเมืองร้อนเฉพาะฤดูฝน และมีช่วงฤดูแล้งค่อนข้างอยู่อย่างชัดเจนตั้งแต่ประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงเดือนพฤษภาคม เดือนที่ร้อนที่สุดคือเดือนเมษายน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตรกรรมเป็นหลัก โดยใช้พื้นที่ในการทำเกษตรประมาณร้อยละ 26.70 ของพื้นที่ทั้งหมด นอกจากนี้ ยังประกอบอาชีพทางด้านปศุสัตว์ รวมทั้งมีการทำพืชไร่ปลูกผลไม้ นานาชนิด โดยผลไม้ที่ขึ้นชื่อของจังหวัดอุตรดิตถ์ คือ ลำไย สับปะรดและทุเรียน และสถานที่สำคัญภายในจังหวัดนั้น มีทั้งแหล่งโบราณสถาน เช่น วัดพระแท่นศิลาอาสน์ วัดพระฝางสว่าง วัดพระยืนพุทธบาทยุคล วัดพระบรมธาตุทุ่งยั้ง ชากเมืองโบราณสมัยอาณาจักรสุโขทัยและอาณาจักรล้านนา แหล่งโบราณคดีก่อนประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น อุทยานแห่งชาติภูสอยดาว อุทยานแห่งชาติคลองตรอน อุทยานแห่งชาติลำน้ำน่าน วนอุทยานต้นสักใหญ่ แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ได้แก่ เขื่อนสิริกิติ์ วัด พระพุทธรูปสำคัญของจังหวัด จังหวัดอุตรดิตถ์ยังมีประเพณีและวัฒนธรรม เช่น การละเล่น ซะล้อ ซอ ซึง จ้อย ค่าว ตามแบบวัฒนธรรมล้านนา และยังมีการละเล่นดนตรีไทยเดิมแบบภาคกลางที่ยังคงมีผู้สืบทอดมาจนปัจจุบัน ทั้งภูมิปัญญาในการทำเครื่องดนตรีและการละเล่น เช่น ดนตรีม้งคละ (มีการละเล่นกันอยู่ในอำเภอพิชัย) และวงปี่พาทย์ วัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรมและนาฏศิลป์พื้นบ้าน เป็นสัณฐานฐานหนึ่งในการแสดงออก ซึ่งแสดงถึงเอกลักษณ์เฉพาะอันเป็นเครื่องบ่งชี้ทางวัฒนธรรมของมนุษย์ที่อยู่ร่วมกันในสังคมนั้น ๆ การเผยแพร่วัฒนธรรมดังกล่าวสู่สังคมอื่นๆ ย่อมขึ้นอยู่กับบริบททางสังคม ได้แก่ คติความเชื่อ เศรษฐกิจ การ

คมนาคม การเมืองการปกครอง และสภาพแวดล้อมต่างๆ ดังนั้นจะเห็นว่าลักษณะการแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้าน ประเพณี พิธีกรรมของจังหวัดอุดรดิตถ์ จะมีความแตกต่างและคล้ายคลึงกันในส่วนกับจังหวัดอื่นๆ ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ตลอดจนการวิเคราะห์เอกลักษณ์ร่วมที่มีต่อบริบททางสังคม

จังหวัดแพร่ มีพื้นที่ 6,538.598 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 4,185,510 ไร่ มีแม่น้ำยมไหลผ่าน ลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขาล้อมรอบทั้งสี่ทิศ มีที่ราบในหุบเขาอยู่ตอนกลางจังหวัด จังหวัดแพร่เป็นจังหวัดหนึ่งใน 17 จังหวัดภาคเหนือของประเทศไทย ตั้งอยู่ทางภาคเหนือตอนบนฝั่งแม่น้ำยม อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครตามทางหลวงหมายเลข 11 และ 101 ประมาณ 555 กิโลเมตร จังหวัดแพร่ได้ชื่อว่าเป็นประตูเมืองสู่ล้านนา เดิมเป็นนครรัฐอิสระที่ตั้งอยู่ก่อนการสถาปนาอาณาจักรล้านนา จากหลักฐานต่างๆ ทำให้ทราบว่าจังหวัดแพร่นั้นมีชื่อเรียกกันหลายชื่อแล้วแต่ยุคสมัย เช่น “เมืองพล” เป็นชื่อที่เก่าแก่ดั้งเดิมที่สุด จากการพบหลักฐาน ในตำนานทางเหนือ ฉบับโบราณ พ.ศ. 1824 “เมือง โกศัย” เป็นชื่อที่ปรากฏในพงศาวดารเชียงแสน “เมืองพล” เป็นชื่อที่ปรากฏหลักฐานอยู่ในศิลาจารึกหลักที่ 1 ของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช และ “เมืองแพร่” เป็นชื่อที่คนไทยในอาณาจักรสุโขทัยและอยุธยาใช้เรียกเมืองพลแต่ได้กลายเสียงเป็นเมืองแพร่จนถึงปัจจุบัน ในพื้นที่หลายอำเภอของจังหวัดแพร่ได้ค้นพบหลักฐานว่ามีร่องรอยการอยู่อาศัยของมนุษย์ในยุคก่อนประวัติศาสตร์ เช่น ขวานหินกะเทาะ ขวานหินขัด ในเขตอำเภอลอง อำเภอวังชิ้น เป็นต้น และที่อำเภอสองยังมีประวัติเกี่ยวกับเมืองเวียงสรองที่เป็นเมืองโบราณ ในวรรณคดีเรื่องลิลิตพระลอ จังหวัดแพร่ประกอบด้วย 8 อำเภอ คืออำเภอเมือง อำเภอสูงเม่น อำเภอหนองม่วงไข่ อำเภอเด่นชัย อำเภอร้องกวาง อำเภอลอง อำเภอสอง อำเภอวังชิ้นจังหวัดแพร่มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจมากมาย ทั้งในด้านวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ธรรมชาติ อุทยานแห่งชาติ และการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ วัดพระธาตุช่อแฮ วัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหาร วัดหลวง วัดพระนอน วัดพระธาตุสุโทนมงคลคีรี วัดพระธาตุจอมแจ้ง บ้านวงศ์บุรี บ้านเสาร์้อยต้น พระธาตุพระลอ พระธาตุปูแจ แก่งหลวง ภูเขาหินปะการัง น้ำตกตาดหมอก อุทยานแพะเมืองผี อุทยานแห่งชาติดอยผาหลวง อุทยานแห่งชาติเวียงโกศัย เป็นต้น

จังหวัดน่าน มีพื้นที่ 11,472,076 ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ 7 ล้านไร่ จังหวัดน่านเป็นจังหวัดที่ไม่ค่อยมีใครให้ความสนใจมากนัก น้อยคนจะรู้จักและเคยไปเที่ยวจังหวัดนี้ แต่ในความเงียบและสงบกลับกลายมาเป็นจุดเด่นที่ทำให้เมืองน่านมีเสน่ห์ที่ใครหากได้ไปเที่ยวสักครั้งจะมีความสุข เมืองน่านเป็นเมืองสงบมีวัดหลายวัดในเขตตัวเมือง วัดจะอยู่ติดๆ กัน เหมาะสำหรับท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอย่างมาก โดยเฉพาะวัดภูมินทร์มีจิตรกรรมฝาผนังที่ดังไปทั่วโลก รูปร่างคล้ายรูปที่ผู้ชายกำลังกระชับให้ผู้หญิงฟัง ว่ากันว่าเป็นเสียงกระชับที่ดังไปทั่วโลก ความที่เป็นเมืองชายแดนแห่งล้านนาตะวันออกอันอุดมไปด้วยวัฒนธรรมที่หลอมรวมจากเทือกเขาสูงถึงพื้นราบทำให้เสน่ห์ของเมืองน่านยังยืนมาจนถึงทุกวันนี้ ประกอบกับลักษณะภูมิประเทศที่เป็นท้องทะเลแห่งขุนเขาอีกทั้งสายลมหนาวและสายหมอกที่พัดผ่านทุ่งข้าวสีเขียวฉ่ำฝน หรือเหลืองทองพร้อมจะเก็บเกี่ยว ยังทำให้ผู้มาเยือนเก็บความประทับใจกลับไปด้วยป้อมปราการธรรมชาติที่บดบังเมืองน่านจากคนต่างถิ่นคือเทือกเขาผีปันน้ำและหลวงพระบาง พื้นที่ป่าของเมืองน่านมีประมาณ 5 ล้านไร่ เมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่ทั้งจังหวัดประมาณ 7 ล้านไร่ ถือว่ามีความ

อุดมสมบูรณ์มาก ชาวบ้านเชื่อว่ามนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติจึงไม่สามารถฝืนกฎของธรรมชาติได้ พวกเขาจะไม่ตัดไม้ หรือถางป่าทำไร่ในพื้นที่ลุ่มน้ำพวกเขาดูแลรักษาภูเขาและป่าไม้ด้วยความเคารพ ชาวเขาเผ่าต่างๆ เช่น ขมุ ลัวะและเมี่ยน เชื่อว่ามีดวงวิญญาณที่รักษาป่า

ในปัจจุบันโปรแกรมการท่องเที่ยวจะเสนอแหล่งท่องเที่ยวในเขตภาคเหนือเป็นบางจังหวัดเท่านั้น อาทิ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน เป็นต้น และโปรแกรมการท่องเที่ยวมักเป็นแบบเชิงผสม มากกว่าเชิงเดี่ยว หลังจากคัดเลือกและจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่แล้ว โปรแกรมการท่องเที่ยวยังคงกระจุกอยู่ในภาคเหนือตอนบนเช่นเดิม แม้จะมีการกระจายแหล่งท่องเที่ยวไปยังจังหวัดแพร่ น่าน และพะเยา และบางจังหวัดในเขตภาคเหนือตอนล่าง (อรพิน และคณะ, 2550)

ตามนโยบายของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ในการจัดทำยุทธศาสตร์ให้บรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวระดับโลก สามารถสร้างรายได้และกระจายรายได้โดยคำนึงถึงความเป็นธรรมประกอบด้วยยุทธศาสตร์ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก ประกอบด้วยการสร้างเส้นทางเชื่อมโยงของการท่องเที่ยวทางเรือตามเส้นทางลำน้ำโขง เนื่องจากจังหวัดน่านมีความพร้อมของการเชื่อมโยงสู่หลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยผ่านด่านสากลห้วยโก๋น-น้ำเงิน แล้วเดินทางโดยรถยนต์ผ่านเมืองเงิน เมืองหงสา ระยะเวลา 65 กิโลเมตร จากนั้นสามารถล่องเรือตามแม่น้ำโขงใช้เวลาประมาณ 3-4 ชั่วโมง ตลอดเส้นทางจะพบความแตกต่างทางชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมของทั้งสองประเทศ

ยุทธศาสตร์การพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน โดยการยกระดับคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวใหม่ในเชิงกลุ่มพื้นที่และการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ กลุ่มจังหวัดอุตรดิตถ์ แพร่ น่าน ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ถูกมองข้าม ขาดยุทธศาสตร์การพัฒนาสินค้า บริการและปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยการสำรวจ และคัดสรรเอกลักษณ์ และจุดเด่นของจังหวัดอุตรดิตถ์ แพร่ น่าน เพื่อสร้างภาพลักษณ์ (Brand image) ของการท่องเที่ยวให้เป็นจุดขายนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเกษตร การท่องเที่ยวผจญภัย นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาศักยภาพ บุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้มีขีดความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคประชาชน และองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริการด้านการท่องเที่ยว โครงการวิจัยนี้ได้บูรณาการผู้มีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ได้แก่ ภาครัฐและเอกชน ผู้ประกอบการธุรกิจเชิงท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการพัฒนานโยบายท่องเที่ยวของจังหวัดอุตรดิตถ์ แพร่ และน่าน

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้นกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานราชการ ในจังหวัดอุตรดิตถ์ แพร่ และน่าน ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดของตน ทั้งแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เกษตร ศิลปวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ และหากแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมดได้รับการจัดการอย่างเป็นระบบ จะสามารถสร้างประโยชน์และรายได้ให้แก่ชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวได้

ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงเห็นสมควรที่มีการศึกษาผลิตภัณฑ์และองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวมีศักยภาพมากน้อยเพียงใด ข้อมูลจากการศึกษารั้วนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับองค์การภาครัฐ

และเอกชน องค์กรท้องถิ่น ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัดให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการกำหนดทิศทางการนโยบายและแผนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีศักยภาพสูง อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อเครือข่ายชุมชนที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการสร้างงานสร้างอาชีพ และรายได้ที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตอย่างปกติสุขของประชาชนจนสามารถสร้างคนในท้องถิ่นไว้ในพื้นที่ที่ไม่ต้องอพยพแรงงาน ซึ่งจะช่วยลดปัญหาการว่างงานปัญหาสังคม อีกทั้งสามารถสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมของจังหวัดอุดรดิตถ์ แพร่ และน่าน ให้ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารวบรวมข้อมูลที่สำคัญ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ความเป็นมา ประเพณี พิธีกรรม วัฒนธรรมที่ปรากฏในจังหวัดอุดรดิตถ์ แพร่ และน่าน
2. ศึกษาอุปทานและศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศวิทยา เกษตร ศิลปวัฒนธรรม และทรัพยากรท่องเที่ยว
3. ศึกษาอุปสงค์ของการท่องเที่ยว
4. กำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติการด้านการตลาดท่องเที่ยวจังหวัดอุดรดิตถ์ แพร่ และน่าน

ขอบเขตของการวิจัย

1. พื้นที่การศึกษาทุกอำเภอในจังหวัดอุดรดิตถ์ แพร่ และน่าน
2. เนื้อหาและขอบเขตศึกษาอุปทานการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและ กิจกรรมท่องเที่ยว แบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน
3. การดำเนินงานวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ
 - การวิจัยด้านการทบทวนเอกสารเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบ และแนวทางการจัดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน
 - การวิจัยภาคสนาม โดยการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์เชิงลึก (Depth interview) ตลอดจนอภิปรายกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Group discussion)

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ข้อมูลที่สำคัญ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ความเป็นมา ประเพณี พิธีกรรม วัฒนธรรม ที่ปรากฏในจังหวัดอุดรดิตถ์ แพร่ และน่าน
2. โปรแกรมเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรดิตถ์ แพร่ และน่าน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การท่องเที่ยวเชิงศิลปและวัฒนธรรม หมายถึง การท่องเที่ยวที่มีรูปแบบเฉพาะที่ต้องอาศัยวัฒนธรรมเป็นสื่อจูงใจในการท่องเที่ยวเพื่อชมสิ่งที่แสดงความเป็นวัฒนธรรม เช่น วัด โบราณสถาน

ประเพณี วิธีการดำเนินชีวิต ศิลปะทุกแขนง และสิ่งต่าง ๆ ที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองที่มีการพัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม การดำเนินชีวิตของบุคคลในแต่ละยุคสมัย ผู้ท่องเที่ยวจะได้รับทราบประวัติความเป็นมา ความเชื่อ มุมมองความคิด ความศรัทธา และแบบแผนการดำเนินชีวิตที่มีเอกลักษณ์เฉพาะของสังคมนั้นๆ

2. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์ทุกแห่งในจังหวัดอุดรดิตถ์ แพร่ และน่าน ซึ่งได้แก่ อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า อุทยานประวัติศาสตร์ แหล่งโบราณคดี ไปจนถึงชุมชนต่างๆ ที่เปิดให้มีการท่องเที่ยว

3. การท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่ชุมชนเกษตรกรรม สวนเกษตร วนเกษตร สถานที่ราชการ ตลอดจนสถาบันการศึกษาที่มีงานวิจัย และพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตทางการเกษตร ในจังหวัดอุดรดิตถ์ แพร่ และน่าน เพื่อชื่นชมความสวยงาม ความสำเร็จ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเพลิดเพลินในกิจกรรมทางการเกษตรในลักษณะต่างๆ ได้ความรู้ได้ประสบการณ์ใหม่ๆ บนพื้นฐานความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ

4. การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดี และประวัติศาสตร์ ในจังหวัดอุดรดิตถ์ แพร่ และน่าน เพื่อชื่นชมและเพลิดเพลินในสถานที่ท่องเที่ยว ได้ความรู้ ความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์และโบราณคดี ในท้องถิ่นพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่า

5. นักท่องเที่ยว หมายถึง ประชาชนที่เดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรดิตถ์ แพร่ และน่าน ตามแหล่งโบราณสถาน ศิลปะ ท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์ และมีการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม โดยมีการควบคุมผลกระทบและสร้างบรรยากาศของการศึกษาเรียนรู้ ธรรมชาติแวดล้อม พร้อมให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์เพื่อเพิ่มพูนคุณภาพชีวิต

6. ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว หมายถึง ผู้ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ในจังหวัดอุดรดิตถ์ แพร่ และน่าน ได้แก่ ผู้จัดนำเที่ยว/ทัวร์ ร้านจำหน่ายสินค้า ร้านอาหาร โรงแรม ที่พัก ขนส่ง เป็นต้น

7. พฤติกรรมการท่องเที่ยว หมายถึง พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในจังหวัดอุดรดิตถ์ แพร่ และน่าน ซึ่งเป็นการกระทำทุกอย่างของนักท่องเที่ยวไม่ว่าการกระทำนั้นนักท่องเที่ยวจะรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพของผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว

ทฤษฎีความพึงพอใจ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2541) อ้างอิงถึงแนวคิดของ Philip Kotler ว่าเกี่ยวข้องกับความรู้สึกหลังการซื้อหรือรับบริการ ซึ่งเป็นผลจากการเปรียบเทียบระหว่างการรับรู้ต่อการปฏิบัติงานของผู้ให้บริการหรือประสิทธิภาพของสินค้า (Perceived Performance) กับความคาดหวังของลูกค้า หากระดับของผลที่ได้รับจากสินค้าหรือบริการตรงกับความคาดหวังของลูกค้าที่ตั้งไว้ จะทำให้ลูกค้าเกิดความประทับใจ (Delighted Customer) ดังนั้นผู้ให้บริการจึงต้องทำให้ผลิตภัณฑ์แตกต่างจากคู่แข่ง สิ่งสำคัญ คือ การสร้างความแตกต่างของธุรกิจการให้บริการโดยรักษาระดับการให้บริการที่เหนือกว่าพร้อมกับเสนอคุณภาพการให้บริการตามที่ลูกค้าคาดหวัง ทั้งนี้ คุณภาพของการบริการพิจารณาได้จากตัวกำหนดคุณภาพ ประกอบด้วย

1. ความพึงพาได้ (Reliability) คือ ความสามารถในการปฏิบัติงานในลักษณะที่เชื่อถือได้ ถูกต้อง และสม่ำเสมอ
2. ความพร้อมในการตอบสนอง (Responsiveness) คือ ความเต็มใจที่จะให้บริการลูกค้าด้วยความรวดเร็ว
3. ความสามารถในการแข่งขัน (Competence) คือ ทักษะและความรู้ความสามารถเพื่อให้เกิดการบริการอย่างมีประสิทธิภาพ
4. การเข้าถึงได้ง่าย (Accessibility) คือ ความสะดวกในการติดต่อและสามารถเข้าพบได้ง่าย
5. การมีมารยาทที่ดี (Courtesy) คือ ความสุภาพ อ่อนน้อม ให้ความเคารพไม่ถือตัว
6. การติดต่อสื่อสารที่ดี (Communication) คือ การตั้งใจฟังและเข้าใจลูกค้า การให้ข้อมูลที่ถูกต้อง โดยใช้ภาษาและคำพูดที่ลูกค้าสามารถเข้าใจได้ง่าย
7. ความน่าเชื่อถือ (Credibility) คือ ความสร้างความไว้วางใจ และมีความซื่อสัตย์ต่อลูกค้า
8. ความปลอดภัย (Security) คือ การปกป้องลูกค้าจากอันตราย จากความเสี่ยงหรือจากข้อสงสัยต่างๆ อีกทั้งยังรักษาความลับที่เป็นข้อมูลส่วนบุคคลของลูกค้า
9. ความเข้าใจ (Understanding) คือ ความพยายามที่จะเข้าใจความต้องการ (Want) และความจำเป็นของลูกค้า (Need) ของลูกค้า
10. สิ่งสัมผัสได้ (Tangibility) คือ สิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องมือ อุปกรณ์ รวมถึงบุคลิกภาพของพนักงาน

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยว หมายถึง ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากความสัมพันธ์กันระหว่างนักท่องเที่ยว ผู้จัดบริการท่องเที่ยว หน่วยงานรัฐบาลในท้องถิ่น และประชาชนในแหล่งท่องเที่ยว ได้มีผู้ให้ความหมายในการท่องเที่ยวไว้หลายท่าน ดังต่อไปนี้

จริยญา เจริญสุกใส และสุวัฒน์ จูธารณ (2545, หน้า 72) ได้ให้ความหมายการท่องเที่ยวไว้ว่า การท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางของบุคคล จากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว เพื่อวัตถุประสงค์ใด ๆ ที่ไม่ใช่เพื่อการหารายได้ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวก่อให้เกิดปรากฏการณ์และความสัมพันธ์ที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เดินทาง (นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือน) ธุรกิจ ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ผลิตสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ภาครัฐที่ดูแลการท่องเที่ยว และชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยว

McIntosh and Maskens (1984, หน้า 4) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวว่าหมายถึง ผลของปรากฏการณ์และความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นมาจากปฏิสัมพันธ์ (การกระทำซึ่งกันและกัน) ของนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบธุรกิจ รัฐบาลและชุมชนผู้เป็นเจ้าของบ้าน เป็นการดึงดูดใจและต้อนรับนักท่องเที่ยวและผู้มาเยือนอื่น ๆ

วินิจ วีรยางกูร (2532, หน้า 6) ได้กล่าวถึงนักท่องเที่ยวไว้ว่า นักท่องเที่ยว คือ ผู้มาเยือนชั่วคราว ซึ่งมักจะพักอาศัยอยู่ในประเทศที่มาเยือนตั้งแต่ 24 ชั่วโมงขึ้นไป และการมาเยือนมีวัตถุประสงค์

1. เพื่อพักผ่อน เช่น การบันเทิง พักผ่อนในวันหยุด เพื่อสุขภาพ เพื่อการศึกษา เพื่อประกอบศาสนกิจและการกีฬา
2. เพื่อธุรกิจ
3. เพื่อเยี่ยมครอบครัว
4. เพื่อราชการ
5. เพื่อการประชุม

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า คำว่า “การท่องเที่ยว” จึงเป็นคำที่มีความหมายกว้าง มิได้มีความหมายเพียงการเดินทาง เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ หรือเพื่อความสนุกสนานเท่านั้น แต่ยังหมายถึงการเคลื่อนย้ายประชากรจากแห่งหนึ่งไปสู่อีกแห่งหนึ่ง รวมทั้งการเดินทางภายในประเทศและเดินทางระหว่างประเทศ การท่องเที่ยวเป็นกระบวนการที่มีความสัมพันธ์ต่อกันมีกิจกรรมร่วมกัน มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ได้รับความรู้ ความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ฉะนั้น การท่องเที่ยวในปัจจุบันจึงเป็นธุรกิจที่กว้างขวางและสามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศไทยเป็นอย่างมาก

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวในปัจจุบันสามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2540, หน้า 8)

1. การท่องเที่ยวธรรมชาติ (Natural Tourism) เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ ความสนุกสนาน ความชื่นชมในแหล่งธรรมชาติเป็นหลัก

2. การท่องเที่ยววัฒนธรรม (Cultural Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นเสนอลักษณะ วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ โบราณคดี และสถานที่ต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้นและเกี่ยวเนื่องกับความเป็นอยู่ของสังคม เป็นการท่องเที่ยวในเชิงการใช้ความรู้และความภาคภูมิใจ

3. การท่องเที่ยวแบบบันเทิงและกีฬา (Sport and Entertainment Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่สนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและความพึงพอใจในการพักผ่อน สนุกสนาน รื่นเริงบันเทิงใจ ที่มุ่งเน้นการได้รับบริการที่เหมาะสม

4. การท่องเที่ยวเพื่อการประชุมสัมมนา (Business and Convention Tourism) เป็นการเดินทางที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อการประชุมสัมมนาการติดต่อทางธุรกิจ ซึ่งอาจมีหรือไม่มีการศึกษาดูงาน และการทัศนศึกษารวมอยู่ด้วยก็ได้ ถูกจัดให้เป็นการท่องเที่ยวประเภทหนึ่ง

การท่องเที่ยวทั้ง 4 ประเภท อาจแบ่งระดับการท่องเที่ยวได้ 4 แบบที่ต้องการการจัดการที่ต่างกันคือ

1. การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์ รักษาทรัพยากรให้คงไว้นานที่สุด ครอบคลุมทรัพยากรทุกประเภท เช่น ธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณคดี วัฒนธรรม รวมทั้งวิถีชีวิตของมนุษย์ การท่องเที่ยวเหล่านี้ ควรจัดเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Conservation Tourism) ซึ่งครอบคลุม Natural, Cultural Tourism และ Historical Tourism ทั้งหมด

2. การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการศึกษาในแหล่งธรรมชาติ เพื่อการรักษาระบบนิเวศโดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นมากเป็นพิเศษ ทั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งหรือบางส่วนของ การท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ที่มีความสำคัญต่อระบบนิเวศของพื้นที่นั้น ๆ จัดเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco Tourism)

3. การจัดการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการนันทนาการ การพักผ่อนหย่อนใจ การทัศนศึกษา การประชุม สัมมนา การติดต่อธุรกิจที่ให้ความสำคัญในการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นหลัก ยังคงเป็นการท่องเที่ยวแบบประเพณี (Conventional Tourism)

4. การท่องเที่ยวที่ขัดต่อศีลธรรม จริยธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งยังคงมีแอบแฝงอยู่ในทุกส่วนหรือมีการพัฒนาอย่างถูกกฎหมายในบางพื้นที่ เช่น Sex tour, Casino และเกมส์กีฬา บางประเภทเป็นการท่องเที่ยวที่ขัดต่อศีลธรรม (Immorality Tourism)

องค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยว 3 ด้าน ได้แก่

1. ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว (Tourism Resource)

แหล่งท่องเที่ยวเป็นทรัพยากรที่สำคัญจัดเป็นอุปทานการท่องเที่ยว (Tourism Supply) ซึ่งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยแบ่งแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภท คือ แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ แหล่ง

ท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ โบราณคดี และแหล่งท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรม ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่ให้ความบันเทิงนั้นจัดเป็นส่วนหนึ่งในสถานบริการนักท่องเที่ยว

2. บริการท่องเที่ยว (Tourism Service)

บริการที่รองรับการท่องเที่ยวเป็นอุปทานประเภทหนึ่ง ซึ่งมักไม่ได้เป็นจุดหมายปลายทาง ของนักท่องเที่ยว แต่เป็นบริการที่รองรับให้เกิดความสะดวกสบาย และความบันเทิงแก่นักท่องเที่ยวซึ่งในบางโอกาสอาจเป็นตัวดึงดูดใจได้เช่นกัน บริการท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ ที่พัก อาหาร แหล่งจำหน่ายสินค้า แหล่งบันเทิง แหล่งกิจกรรมและบริการอื่น ๆ ทั้งนี้รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นอื่น ๆ ด้วย

3. ตลาดการท่องเที่ยว (Tourism Market or Tourist)

เป็นการแสดงออกของอุปสงค์ (Tourism Demand) ซึ่งมีความปรารถนาในการท่องเที่ยวจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง เพื่อเข้าร่วมในกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจ และเพื่อกิจกรรมอื่น ๆ (ปกติตลาดการท่องเที่ยวมันจะเน้นที่นักท่องเที่ยว) ซึ่งในกระบวนการการจัดการได้หมายรวมถึงการส่งเสริมการพัฒนาการขายและการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวด้วย

งานวิจัยนี้ได้นำ แนวคิดทฤษฎีการจัดการการท่องเที่ยว ด้านการวิเคราะห์องค์ประกอบของการท่องเที่ยวมาใช้ในการวิเคราะห์ลักษณะการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรดิตถ์ แพร่ และน่าน ว่ามีองค์ประกอบในด้านต่าง ๆ เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวหรือไม่

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาศักยภาพทางการท่องเที่ยว

การศึกษาเรื่อง ศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดตากเพื่อยกระดับเป็นเมืองท่องเที่ยวหลัก โดยนายพิเชฐ บัญญัติ และคณะ (2547) มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดตาก ตลอดจนปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดตากเป็นเมืองท่องเที่ยวหลักและประเมินปัจจัยดังกล่าว

ผลการศึกษาพบว่า จังหวัดตากเป็นจังหวัดที่มีความโดดเด่นและความหลากหลายในด้านแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ยังมีความอุดมสมบูรณ์อยู่มาก มีประวัติศาสตร์ความเป็นมายาวนาน แต่จังหวัดตากกลับเป็นที่รู้จักน้อยจากนักท่องเที่ยว เนื่องจากการบริหารจัดการที่ขาดการบูรณาการในภาพรวมทั้งภาครัฐและเอกชน สิ่งอำนวยความสะดวกไม่เพียงพอต่อการรับนักท่องเที่ยว โครงสร้างขั้นพื้นฐานในพื้นที่ท่องเที่ยวสำคัญๆ ซึ่งอยู่ห่างไกลยังไม่พอดี การประชาสัมพันธ์ไม่ต่อเนื่องเพียงพอ ท้องถิ่นและประชาชนยังมีความเข้าใจในการพัฒนาการท่องเที่ยวน้อย มองแต่ด้านรายได้เป็นตัวเงินอย่างเดียว ขาดความรู้และเข้าใจในคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ในท้องถิ่น

จากการประเมินปัจจัยด้านศักยภาพทางการท่องเที่ยวพบว่า การยกระดับเป็นเมืองท่องเที่ยวหลักยังห่างไกลแต่สามารถก้าวไปถึงได้ เพราะในด้านแหล่งท่องเที่ยวสามารถที่จะพัฒนาได้ดีและมีจุดเด่น แต่ทางด้านจำนวนนักท่องเที่ยว รายได้ทางการท่องเที่ยวยังต้องมีการพัฒนาอีกมากจึงจะสามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวได้มากขึ้น

ผู้วิจัยได้เสนอแนะในการพัฒนาเพื่อช่วยผลักดันให้ยกระดับจังหวัดตากเป็นเมืองท่องเที่ยวหลัก ดังนี้ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ควรทำการศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ในจังหวัดเพื่อพิจารณาว่าควรพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่ไหนบ้างจึงจะคุ้มค่าและขายได้ ไม่ควรมุ่งขายสินค้าเดิมที่มีอยู่ในประเทศแล้วท่มงบประมาณสนับสนุนแต่ที่นั้นๆ จนทำให้แหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่เกิดและติดตลาดได้ยาก

ข้อเสนอแนะเชิงบริหารจัดการ ควรมีการศึกษาประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรม ตำนาน เพื่อนำมาทำเป็นเรื่องราวเล่าสู่กันท่องเที่ยว (Story Telling) จัดให้มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นที่ผ่านการอบรมอย่างถูกต้อง สนับสนุนให้ครูอาจารย์ในพื้นที่มีการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ชีวิตความเป็นอยู่ในท้องถิ่น มีรูปแบบการประชาสัมพันธ์ที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายมีความต่อเนื่องและเชื่อมโยงกันในทุกภาคส่วน มีคณะกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดตากที่มีการบูรณาการเป็นทีมไตรภาคี ประกอบด้วยตัวแทนจากภาคธุรกิจเอกชน ภาคราชการส่วนภูมิภาค และภาคราชการส่วนท้องถิ่น ควรมีการจัดทำประชาคมด้านการท่องเที่ยว โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมมาร่วมเป็นพี่เลี้ยงด้วย ตั้งพิพิธภัณฑ์เมืองตากขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมและนำเสนอความเป็นมาศิลปวัฒนธรรมเกี่ยวกับเมืองตากตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จัดระบบเครือข่ายบริการสิ่งอำนวยความสะดวกของนักท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะเชิงพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวมีการกำหนดประเภทแหล่งท่องเที่ยวพร้อมทั้งมีการพัฒนาแบบเน้นคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวมากกว่าด้านปริมาณและการเลือกแหล่งที่จะพัฒนา ควรมีการศึกษาผลกระทบ ความต้องการตลาดการท่องเที่ยว การสร้างจุดพักรถมาตรฐานทั้งของภาครัฐและเอกชนเพื่อบริการและดูแลของนักท่องเที่ยว โดยจุดพักรถนี้ต้องประกอบด้วย ห้องน้ำ ร้านขายของสะดวกซื้อ ชุมชายผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์และบริการอื่นๆ ที่น่าสนใจ

การศึกษาเรื่อง ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ บ้านวังคำแคน อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ โดยวันชัย อัครทิวทอง (2549) มีวัตถุประสงค์ เพื่อการศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวมอหินขาว ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ บ้านวังคำแคน หมู่ที่ 9 ตำบลท่าหินโงม อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ โดยใช้แบบประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ทำการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างโดยเลือกแบบเจาะจง กับบุคคลที่มีความรู้ และประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้งทางตรงและทางอ้อม จำนวน 43 คน และทำการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างในการสนทนากลุ่มบริหารการท่องเที่ยวมอหินขาว จำนวน 41 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจัดหมวดหมู่วิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษา พบว่า แหล่งท่องเที่ยวมอหินขาวมีศักยภาพมาก (ร้อยละ 61.76) ตัวชี้วัดศักยภาพที่มีคะแนนสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1. อธยาศัยของผู้นำชุมชน และชุมชนบ้านวังคำแคน 2. ความพิเศษหรือสิ่งหายาก ไม่เหมือนใคร หาชมได้น้อยมาก และ 3. ความเหมาะสมในการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง คิดเป็นร้อยละ 79.05, 75.31 และ 74.45 ตามลำดับ ส่วนตัวชี้วัดศักยภาพที่มีคะแนนต่ำสุด 3 อันดับ ได้แก่ 1. โครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนนไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ 2. สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น

ร้านค้า ร้านอาหาร ที่พัก ที่จอดรถ ห้องสุขา 3. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 31.54, 34.11 และ 41.66 ตามลำดับ

ปัญหาอุปสรรค พบว่า สมาชิกกลุ่มบริหารการท่องเที่ยวมอหินขาวขาดความรู้ ความเข้าใจในการบริหารจัดการท่องเที่ยว เช่น การดูแลนักท่องเที่ยว การกำหนดอัตราค่าบริการแก่นักท่องเที่ยว วัสดุอุปกรณ์ในการประกอบอาหาร พาหนะนำเที่ยว การดูแลรักษาความปลอดภัย การป้องกันรักษาพืชพรรณไม้ธรรมชาติ และการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรจัดทำข้อมูลพื้นที่การท่องเที่ยวด้านธรณีวิทยา โบราณคดี พืชพรรณธรรมชาติ และด้านสิ่งแวดล้อม รวมถึงการปรับปรุงภูมิทัศน์ในพื้นที่ท่องเที่ยวให้เหมาะสม กลมกลืนกับสภาพภูมิประเทศและสอดคล้องกับหลักการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้า แหล่งน้ำ ควรจัดทำเท่าที่จำเป็น ในส่วนชุมชนควรจัดเตรียมความพร้อมและพัฒนาศักยภาพด้านการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวโดยจัดฝึกอบรมให้ความรู้ และทัศนศึกษาดูงาน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในโครงการวิจัย เป็นการผสมผสานระหว่างวิธีวิจัยระหว่างเชิงคุณภาพ ซึ่งได้แก่ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม (Participant Observation and Non-Participant Observation) และการระดมความคิดเห็นจากกลุ่มเฉพาะ (Focus Group) การสำรวจ (Survey) การสัมภาษณ์แบบโครงสร้าง (Structured Interview) และวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) มีรายละเอียดดังนี้

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวในสามจังหวัดได้แก่ อุตรดิตถ์ แพร่ น่าน โดยมีจำนวนประชากรนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเที่ยวในจังหวัดอุตรดิตถ์จำนวน 421,329 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2554) นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในจังหวัดแพร่ ที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 237,930 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2553) และนักท่องเที่ยวมาเที่ยวในจังหวัดน่าน ที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 235,220 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2554) โดยกลุ่มตัวอย่างสำหรับการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณตลอดจนเป็นกลุ่มประชากรที่ใช้ในการสอบถามสามารถกำหนดขนาดของกลุ่มประชากรจากการเปิดตารางของ Taro Yamane (Taro Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ขนาดตัวอย่างตามความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ ได้ดังนี้

รายการ	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)	เปิดตาราง Taro Yamane(คน)
นักท่องเที่ยวจังหวัดอุตรดิตถ์ นักท่องเที่ยวชาวไทย	421,329	400
รวม		400
นักท่องเที่ยวจังหวัดแพร่ นักท่องเที่ยวชาวไทย	237,930	400
รวม		400
นักท่องเที่ยวจังหวัดน่าน นักท่องเที่ยวชาวไทย	235,220	400
รวม		400
		1,200

ดังนั้นขนาดของจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมโดยแยกเป็นรายจังหวัด คือ จังหวัดอุดรดิตถ์มีนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 400 คน จังหวัดแพร่มีนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 400 คน และจังหวัดน่านมีนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 400 คน โดยรวมเป็นจำนวน 1,200 คน หลังจากที่ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ซึ่งกำหนดจากการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีความพร้อมและความเต็มใจจะให้ความร่วมมือในการมีส่วนร่วมต่อการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยผู้วิจัยได้เลือกใช้ คือ การสัมภาษณ์โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ซึ่งกำหนดจากการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีความพร้อมและความเต็มใจจะให้ความร่วมมือในการมีส่วนร่วมต่อการดำเนินการวิจัย เช่น การเป็นผู้นำกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มและมีบทบาทสำคัญ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เจาะลึกมีความละเอียดในทุกด้านที่ศึกษาและเป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์และสรุปผลที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด โดยผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือดังต่อไปนี้

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก

เป็นการสัมภาษณ์ผู้มีบทบาทสำคัญหรือแกนนำในการดำเนินงานในผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว ทั้ง 7 ผลิตภัณฑ์ และองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว 5 องค์ประกอบ รวมทั้งสิ้น 12 กลุ่ม ประกอบไปด้วยภาครัฐภาคธุรกิจเอกชน นักวิชาการ องค์กรพัฒนาเอกชน ผู้ใช้แรงงาน และชาวบ้านในท้องถิ่น ภาคส่วนละ 3 คน รวมทั้งสิ้น 18 คน เพื่อให้ตรวจสอบข้อมูลได้ถูกต้องมากขึ้น

2. การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม

เป็นการสังเกตการณ์ในการดำเนินงานทางการท่องเที่ยวที่ผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว และองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว

3. การระดมความคิดเห็นจากกลุ่มเฉพาะ (Focus groups)

โดยการคัดเลือกผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว และองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว ทั้งภาครัฐและเอกชน นักวิชาการ องค์กรพัฒนาเอกชน ผู้ใช้แรงงาน และชาวบ้านในท้องถิ่นกลุ่มละ 6-12 คน เพื่อให้สามารถเจาะลึกข้อมูลได้

4. แบบสอบถามเป็นการดำเนินการแจกแบบสอบถามให้นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ แต่ละผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว โดยใช้การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของ Taro Yamane ในพื้นที่จังหวัดอุดรดิตถ์ แพร่ และน่านโดยใช้แบบสอบถามเป็นจำนวน 1,200 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยนี้ แบ่งออกเป็น 3 ส่วนได้แก่

1. การวิเคราะห์ทางสถิติงานวิจัยนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาได้แก่ ความถี่ร้อยละเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. การวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์เป็นส่วนหนึ่งของการวิเคราะห์เพื่อค้นหาคำอธิบายของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว โดยใช้ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ เพื่อสะท้อนแนวโน้มอัตราการเปลี่ยนแปลงของจำนวนนักท่องเที่ยว

3. การสังเคราะห์ผลการวิจัย เพื่อเสนอแนะเชิงนโยบายงานวิจัยนี้ใช้เทคนิค Diamond Model ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งจากวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณแล้วนำมาประเมินขีดความสามารถทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรดิตถ์ แพร่ และน่าน

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ประวัติจังหวัดอุตรดิตถ์

จังหวัดอุตรดิตถ์อยู่ใต้สุดของภาคเหนือทิศเหนือติดต่อกับจังหวัดแพร่ ทิศตะวันออกติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีเขตแนวพรมแดน 120 กิโลเมตร ทิศใต้ติดต่อกับจังหวัดพิษณุโลก ทิศตะวันตกติดต่อกับจังหวัดสุโขทัย มีพื้นที่ประมาณ 7,854 ตารางกิโลเมตร ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขาและที่สูง ซึ่งอยู่ทางตอนเหนือและทางตะวันออกของจังหวัด ทิวเขาเหล่านี้ต่อเนื่องมาจากจังหวัดแพร่ จังหวัดน่าน และจังหวัดอุตรดิตถ์ ตั้งอยู่ทางภาคเหนือตอนล่าง ได้ชื่อว่าเมืองแห่งพระแท่นศิลาอาสน์ ตำนานอันลึกลับของเมืองลับแล ดินแดนแห่งกลางสาดหวานหอม และบ้านเกิดของพระยาพิชัยดาบหักขุนศึกคู่บารมีของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช อุตรดิตถ์เป็นเมืองที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์มายาวนาน โดยมีการค้นพบหลักฐานการตั้งถิ่นฐานของชุมชนมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ในสมัยอยุธยาและสมัยธนบุรีนั้นอุตรดิตถ์มีเมืองสำคัญ คือ เมืองพิชัย และเมืองสวางคบุรีซึ่งเป็นเมืองที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ ซึ่งทั้งสองเมืองนั้นเป็นเมืองหน้าด่านสำคัญมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยเดิมที่ตัวเมืองอุตรดิตถ์ในปัจจุบันนี้เป็นเพียงตำบลชื่อ “บางโพธิ์ทำอิฐ” ขึ้นกับเมืองพิชัย แต่เพราะบางโพธิ์ทำอิฐซึ่งอยู่ริมฝั่งขวาของแม่น้ำน่านมีความเจริญรวดเร็ว เพราะเป็นท่าเรือขนถ่ายสินค้าสำคัญในหัวเมืองฝ่ายเหนือ ดังนั้นในสมัยรัชกาลที่ 5 พระองค์จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ยกฐานะตำบลบางโพธิ์ทำอิฐขึ้นเป็นเมือง “อุตรดิตถ์” ซึ่งมีความหมายว่าทำน้ำแห่งทิศเหนือ แต่ยังคงขึ้นกับเมืองพิชัยอยู่ ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 6 เมืองอุตรดิตถ์มีความเจริญขึ้นมากกว่าเมืองพิชัย เมืองอุตรดิตถ์จึงได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นจังหวัด และเมืองพิชัยเลื่อนลงไปเป็นอำเภอหนึ่งขึ้นกับจังหวัดอุตรดิตถ์จนทุกวันนี้

คำขวัญ

“เหล็กน้ำพี้ลือเลื่อง เมืองลางสาดหวาน บ้านพระยาพิชัยดาบหัก ถิ่นสักใหญ่ของโลก”

การเดินทาง

โดยรถโดยสารประจำทางบริษัท ขนส่ง จำกัด มีรถโดยสารออกจากสถานีขนส่งหมอชิต 2 มีรถโดยสารธรรมดาและรถโดยสารปรับอากาศจากกรุงเทพฯ - สู่อุตรดิตถ์ทุกวัน รายละเอียดติดต่อ โทร. 0-2936-2852-66 www.transport.co.th หรือบริษัทขนส่งเอกชน เชิดชัยทัวร์ โทร. 02-936 0199 และวินทัวร์ โทร. 02-9363753-4

การเดินทางโดยรถยนต์ จังหวัดอุตรดิตถ์ห่างจากกรุงเทพฯ 491 กิโลเมตร สามารถเดินทางไปได้ 2 เส้นทาง คือ

1. จากกรุงเทพฯ ใช้ทางหลวงหมายเลข 1 แล้วแยกเข้าทางหลวงหมายเลข 32 ผ่านอยุธยา อ่างทอง สิงห์บุรี ชัยนาท เข้านครสวรรค์ จากนั้นใช้เส้นทาง 117 เข้าพิษณุโลก และทางหมายเลข 11 จนถึงอุตรดิตถ์

2. ใช้เส้นทางกรุงเทพฯ – สิงห์บุรี แล้วขับเลยไปถึงอำเภอินทร์บุรี (ทางหลวงหมายเลข 311) แล้วแยกเข้าทางหลวงหมายเลข 11 (สายอินทร์บุรี-ตากฟ้า) จนถึงทางหลวงหมายเลข 12 (พิษณุโลก-หล่มสัก) เลี้ยวซ้ายไปอีก 8 กิโลเมตร แล้วเลี้ยวขวาเข้าทางหลวงหมายเลข 11 จนถึงอุตรดิตถ์

การเดินทางโดยรถไฟ จากสถานีรถไฟหัวลำโพงมีรถไฟไปอุตรดิตถ์ทุกวัน รายละเอียดติดต่อ โทร. 1690, 02-223 7010, 02-223 7020 หรือ www.railway.co.th

ฤดูกาลท่องเที่ยว (กิจกรรมและประเพณี)

1. งานพระยาพิชัยดาบหักและงานกาชาด เป็นงานรำลึกถึงวีรกรรมของพระยาพิชัยดาบหักจัดขึ้นระหว่างวันที่ 7 - 16 เดือนมกราคมของทุกปี ณ บริเวณสนามกีฬาพระยาพิชัยดาบหักในงานจะมีการ ออกธำเนาของเหล่ากาชาดจังหวัด การแสดงศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมรื่นเริงต่างๆ และพิธีบวงสรวงพระยาพิชัยดาบหัก

2. ประเพณีถวายพระเพลิงพระบรมศพพระพุทธเจ้า (วันอัฐมีบูชา) จัดขึ้นในวันแรม 8 ค่ำ เดือน 6 คือประมาณเดือนพฤษภาคม ณ วัดพระบรมธาตุทุ่งยั้ง อำเภอลับแล ในงานมีการจำลองพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพพระพุทธเจ้า การน้อมจิตรำลึกถึงองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตลอดจนพระธรรมคำสั่งสอนของพระองค์มีการตกแต่งวัดอย่างสวยงามพร้อมปฏิบัติธรรมและเทศนาธรรม

3. งานมนัสการหลวงพ่โตและมหารัชมงคลดีเมืองพิชัย จัดขึ้นระหว่างวันที่ 2 - 6 เดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี บริเวณวัดพระธาตุเป็นงานมนัสการหลวงพ่โต พระพุทธรูปปูนปั้นขนาดใหญ่และชมมหรสพมากมายภายในงานอำเภพิชัย โทร. 055 - 252742 - 3

4. งานมนัสการพระแท่นศิลาอาสน์ พระพุทธบาทยุคลและพระนอนพุทธไสยาสน์ จัดขึ้นในช่วงขึ้น 8 ค่ำถึง 15 ค่ำ เดือน 3 ในเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นวันมาฆบูชาของทุกปี ณ วัดพระแท่นศิลาอาสน์ วัดพระยืนพุทธบาทยุคล และวัดพระนอนพุทธบาทไสยาสน์ ตำบลทุ่งยั้ง อำเภอลับแล มีการจัดงานสมโภช งานมหรสพและการออกร้านสินค้าพื้นเมือง ติดต่อบุคลากรตำบลทุ่งยั้ง โทร. 055 - 442284, 055 - 513471 และอำเภอลับแล โทร. 055 - 442039

5. ประเพณีแห่น้ำขึ้นโรง จัดขึ้นในวันที่ 14 เดือนเมษายนของทุกปีบริเวณเชิงดอยม่อนอารักษ์อำเภอลับแลมีการกรวดน้ำรดน้ำให้แก่บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วด้วยการนำน้ำอบและน้ำหอมไปสรงตามศาลเจ้าซึ่งเป็นถิ่นสถิตในหมู่บ้าน โดยมีขบวนพิธีจากหมู่บ้านต่างๆ อัญเชิญน้ำศักดิ์สิทธิ์และเครื่องสักการะไปรอบเมือง แวะสักการะอนุสาวรีย์พระศรีพนมมาศ สรงน้ำพระเถระผู้ใหญ่ในวัดเจติยศรีวิหาร สักการะดวงวิญญาณบริเวณอนุสาวรีย์เจ้าฟ้าฮ่ามกุมาร การแสดงถวายหน้าอนุสาวรีย์ และฟ้อนรำ

6. งานเทศกาลกลางสาธตหวานและมหารัชมงคลดีเมืองอุตรดิตถ์ จัดขึ้นประมาณปลายเดือนกันยายนของทุกปี ณ บริเวณสนามกีฬาพระยาพิชัยดาบหัก หน้าศาลากลางจังหวัดอุตรดิตถ์ ซึ่งเป็นช่วงที่ลางสาธตอันเป็นผลไม้ขึ้นชื่อของจังหวัด และผลไม้หลากหลายชนิดกำลังออกผล ในงานมีการออกร้านผลไม้ นิทรรศการทางวิชาการเกี่ยวกับลางสาธต การประกวดลางสาธต การประกวดธิดาลางสาธต แม่ข่ายเมืองลับแล ขบวนแห่ผลไม้การประกวดธิดาผลไม้ และการออกร้านสินค้าของดีจากทุกอำเภอ

7. งานเทศกาลวันกระเทียม จัดช่วงต้นเดือนมีนาคม บริเวณสนามกีฬาอำเภอป่าตอ มีการออกร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากกระเทียมและส่วนราชการต่างๆ ประกวดธิดากระเทียม ขบวนแห่ การละเล่นท้องถิ่น และมหรสพต่างๆ ติดต่ออำเภอป่าตอ โทร. 055 – 481045

8. งานดอกฝ้ายบานที่บ้านโคก จัดกลางเดือนธันวาคมของทุกปี ณ สนามกีฬาอำเภอบ้านโคก เพื่อเผยแพร่ผลผลิต ฝ้าย จำหน่ายผลิตภัณฑ์จากฝ้าย สาธิตการทอผ้า ขบวนแห่ ประกวดธิดาฝ้าย และการละเล่นพื้นบ้านของชาวบ้านโคก ติดต่อ อำเภอบ้านโคก โทร. 055 - 486124

อุณหภูมิเฉลี่ย

จังหวัดอุดรดิตถ์จัดอยู่ในภูมิอากาศแบบฝนเมืองร้อนเฉพาะฤดู (Tropical Savannah Climate) โดยระยะช่วงฝนสลับกับช่วงอากาศแห้งแล้งแตกต่างกันชัดเจน และเนื่องจากภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขาและที่สูง จึงทำให้อากาศร้อนจัดในฤดูร้อนและหนาวจัดในฤดูหนาว ฤดูร้อนเริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม - พฤษภาคม อุณหภูมิเฉลี่ย 35 องศาเซลเซียส ฤดูฝนระหว่างเดือนมิถุนายน - ตุลาคม มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,243 มิลลิเมตรต่อปี และฤดูหนาวระหว่างเดือน พฤศจิกายน - กุมภาพันธ์ อุณหภูมิเฉลี่ย 15-17 องศาเซลเซียส

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร

จังหวัดอุดรดิตถ์มีสภาพภูมิศาสตร์ส่วนใหญ่เป็นภูเขาและที่สูงสลับซับซ้อน ประชากรส่วนใหญ่จังหวัดอุดรดิตถ์ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก มีการทำพืชไร่และการปลูกไม้ผลนานาชนิด อาทิเช่น ฝรั่ง สับปะรด และทุเรียน เป็นต้น การท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดอุดรดิตถ์เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้สนใจมีโอกาสใกล้ชิดธรรมชาติ ความอุดมสมบูรณ์ของประเทศไทย เป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นทางการเรียนรู้วิถีเกษตรกรรมของชาวชนบท โดยเน้นการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการดำเนินกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้ด้านการเกษตรและวิถีการดำรงชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี และเป็นการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดการเรียนรู้ทำให้เกิดประโยชน์ก่อให้เกิดรายได้ต่อชุมชน และตัวเกษตรกร การท่องเที่ยวเชิงเกษตร จะเป็นการอนุรักษ์ควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนและผลกระทบต่อสภาพสิ่งแวดล้อม

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ทางเลือกใหม่ของนักเดินทาง ท่านจะได้ทั้งความสนุกสนาน เพลิดเพลินและสามารถนำความรู้กลับไปประยุกต์ใช้เพื่อประกอบอาชีพ ทำให้เรียนรู้เข้าใจและมีความภาคภูมิใจในอาชีพเกษตรกรรมซึ่งเป็นคุณค่าภายใต้แนวคิด ปรัชญาองค์ความรู้ภูมิปัญญา ของบรรพบุรุษเกษตรไทย โดยจะได้สัมผัสกับวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของชาวชนบท ขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมรูปแบบกิจกรรมและการประกอบอาชีพทางการเกษตรที่หลากหลายทั้งวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม จนถึงการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ท่ามกลางทัศนียภาพธรรมชาติที่สวยงามในทุกพื้นที่ของประเทศไทย ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแต่ละแห่งจะมีกิจกรรมที่จะให้บริการนักท่องเที่ยวหลายๆ กิจกรรม แล้วแต่สภาพจุดท่องเที่ยวเชิงเกษตรแต่ละแห่ง ได้แก่ การเข้าชมสวนเกษตร โดยนักท่องเที่ยวอาจเก็บผลผลิตในสวนหรือซื้อผลผลิตโดยเลือกเก็บได้ และมีการจำหน่ายสินค้ารวมทั้งสินค้าแปรรูปทางการเกษตรอื่นๆ โดยกิจกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรดิตถ์ช่วง “Green Season”

นักท่องเที่ยวสามารถซื้อจากร้านชมสวนผลไม้ และชิมผลไม้รสชาติดี รวมทั้งดูการขนส่งผลไม้โดยใช้รถสลิกรอกแข่งผลไม้ข้ามภูเขา ลำห้วย มีที่เดียวในประเทศไทยตลอดจนการใช้รถจักรยานยนต์ที่มีตระกร้าด้านข้างไว้บรรทุกผลไม้ซึ่งเป็นภูมิปัญญาชาวบ้าน

ทุเรียนหลงลับแลและหลินลับแล

เมืองลับแลได้ชื่อว่าเป็นเมืองราชินีแห่งขุนเขา ที่มีความอุดมสมบูรณ์ ด้านการเกษตรเป็นอย่างมาก มีสภาพพื้นที่ทั่วไปเป็นภูเขาสูงและป่าดงดิบ ชาวบ้านมีอาชีพทำสวนเป็นส่วนใหญ่ ผลไม้จะปลูกบนภูเขา และไหลเขาแบบผสมผสาน ผลไม้ที่มีชื่อเสียง ได้แก่ ทุเรียนหลงลับแล ทุเรียนหลินลับแล ทุเรียนหมอนทองกลางสาด และลองกอง

ทุเรียนหลงลับแล มีขนาดผลเล็กถึงปานกลาง ทรงกลม หรือ รูปไข่ ฐานผลค่อนข้างกลม น้ำหนักเฉลี่ยประมาณ 0.5 - 1.5 กิโลกรัม ก้านผลมีขนาดเล็ก เปลือกผลสีเขียวอมเหลือง ร่องพูไม่ชัดเจน เนื้อละเอียด สีเหลืองค่อนข้างจัด รสชาติหอมหวานมัน มีกลิ่นอ่อน

ทุเรียนหลินลับแล มีลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ คือ มีผลเล็ก น้ำหนัก 1.1-1.8 กิโลกรัม ผลทรงกระบอก ฐานผลเว้าลึก ปลายผลตัด ก้านผลมีขนาดเล็ก หนามผลโค้งแหลมคม เปลือกผลสีเขียวอมเหลือง เนื้อละเอียดมาก สีเหลืองอ่อน รสชาติหวานมัน มีกลิ่นอ่อน

ที่ตั้ง อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์

การเดินทาง อำเภอลับแลอยู่ห่างจากตัวเมืองอุตรดิตถ์ 9 กิโลเมตรไปตามทางหลวงหมายเลข 102 ประมาณ 3 กิโลเมตร เลี้ยวขวาไปตามทางหลวงหมายเลข 1041 อีก 6 กิโลเมตร ถึงอำเภอลับแล

ภาพ ก-1 ทุเรียนหลงลับแล

กลางสาต

กลางสาตเป็นผลไม้ประจำจังหวัดอุตรดิตถ์ โดยในช่วงเดือนกันยายน – ตุลาคม กลางสาตจะสุกแก่เต็มที่ และมีกลิ่นหอม ปัจจุบันการปลูกกลางสาตมีการปลูก และขยายพันธุ์มากที่สุดในเขตพื้นที่ 3 ตำบล คือ ตำบลแม่พลู ตำบลฝายหลวง และตำบลน่านกกก กลางสาตเป็นผลไม้ที่มีรสหวานจัด ทำรายได้ให้กับชาวลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ จึงถือว่าเป็นผลไม้เศรษฐกิจที่สำคัญ และจังหวัดให้การส่งเสริมอย่างเต็มที่ โดยจัดให้มีงานประเพณีการประกวดกลางสาตและกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับชาวลับแลเป็นประจำทุกปี

ที่ตั้ง อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์

การเดินทาง อำเภอลับแลอยู่ห่างจากตัวเมืองอุตรดิตถ์ 9 กิโลเมตรไปตามทางหลวงหมายเลข 102 ประมาณ 3 กิโลเมตร แล้วเลี้ยวขวาไปตามทางหลวงหมายเลข 1041 อีก 6 กิโลเมตร ถึงอำเภอลับแล

ภาพ ก-2 กลางสาตจากสวนเกษตรกร

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

จังหวัดอุตรดิตถ์มีสภาพภูมิศาสตร์ส่วนใหญ่เป็นภูเขาและที่สูงสลับซับซ้อนประชากรส่วนใหญ่จังหวัดอุตรดิตถ์ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก มีการทำพืชไร่และการปลูกไม้ผลนานาชนิด ทำให้ภูมิทัศน์ในจังหวัดส่วนใหญ่เป็นสีเขียวน่ามอง จังหวัดอุตรดิตถ์มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศหลายแห่ง อาทิเช่น อุทยานแห่งชาติภูสอยดาว อุทยานแห่งชาติคลองตรอน อุทยานแห่งชาติลำน้ำน่าน วนอุทยานต้นสักใหญ่ เชื่อนสิริกิติ์ เป็นต้น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดอุตรดิตถ์นั้นเป็นการให้ความสำคัญแก่การให้การศึกษาเรียนรู้ การมุ่งเน้นให้เกิดการอนุรักษ์ และให้นักท่องเที่ยวเกิดความรับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ มีการจัดการรักษาสิ่งแวดล้อม เอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์และสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว รวมถึงการสร้างจิตสำนึกให้ทุกฝ่ายร่วมกันรับผิดชอบต่อระบบนิเวศอย่างยั่งยืน ไม่ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติ สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดอุดรดิตถ์เป็นการเน้นให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัส ได้รับประสบการณ์ และการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติโดยตรง อีกทั้งเสริมสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ประโยชน์กลับคืนสู่ธรรมชาติ เอื้อประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นทั้งทางตรงและทางอ้อมมุ่งเน้นคุณค่าลักษณะเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ของธรรมชาติที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวในการดึงดูดใจนักท่องเที่ยว แต่ไม่เน้นที่การเสริมแต่ง พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ความประทับใจ เพื่อสร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องต่อนักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง อันจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ในท้องถิ่น ทั้งการกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิต และการได้รับผลตอบแทนเพื่อกลับมาบำรุงรักษา และจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วยกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดอุดรดิตถ์ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมชมทิวทัศน์ธรรมชาติในบรรยากาศที่สงบ (Relaxing) ลักษณะของกิจกรรมเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ชื่นชมและใกล้ชิดกับธรรมชาติ การชมทิวทัศน์อาจทำได้ในลักษณะการเดินทางตามเส้นทางที่จัดไว้ให้ โดยให้นักท่องเที่ยวหยุดชมธรรมชาติ ณ จุดต่างๆ ทั้งนี้คุณค่าความงามของธรรมชาติและความสงบเป็นทรัพยากรนันทนาการที่สำคัญสำหรับกิจกรรมประเภทนี้ เป็นโอกาสหนึ่งที่ทำให้ นักท่องเที่ยวได้เข้าใจถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ธรรมชาติ ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวสามารถถ่ายรูปและการบันทึก เทปวิดีโอวีดิทัศน์ธรรมชาติและสิ่งที่น่าสนใจอันเป็นรายละเอียดอยู่ในธรรมชาติ เช่น ดอกไม้ป่า พืชหายาก

อุทยานแห่งชาติภูสอยดาว

อุทยานแห่งชาติภูสอยดาว มีพื้นที่ประมาณ 212,798 ไร่ หรือ 3,401.47 ตารางกิโลเมตร อยู่ในป่าสงวนแห่งชาติป่าน้ำปาด ครอบคลุมพื้นที่ตำบลม่วงเจ็ดต้น ตำบลนาขุม อำเภอบ้านโคก ตำบลห้วยมุ่น อำเภอน้ำปาด จังหวัดอุดรดิตถ์ และป่าเตรียมการสงวนป่าภูสอยดาว ตำบลบ่อภาค อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก พื้นที่อุทยานจากทิศเหนือสู่ทิศใต้ แบ่งเขตชายแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สภาพพื้นที่เป็นป่าสมบูรณ์มีแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติที่สวยงามหลายแห่ง เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่สำคัญของจังหวัดพิษณุโลกและจังหวัดอุดรดิตถ์ ยอดสูงสุดของภูสอยดาว มีความสูงจากน้ำทะเล 2,102 เมตร มีความสูงเป็นอันดับ 4 ของประเทศ

พรรณไม้และสัตว์ป่าสภาพป่าในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ มีความอุดมสมบูรณ์ประกอบด้วยป่าหลายชนิด ได้แก่ ป่าสนเขาป่าดิบเขา ป่าดิบแล้ง ป่าเบญจพรรณ และป่าเต็งรัง พรรณไม้ที่สำคัญได้แก่ แดง ตู ตะเคียน ไม้วงศ์ยาง ไม้วงศ์ก่อ และสนสามใบ ขึ้นเป็นกลุ่มบนลานสนสนุนไพรหลายชนิด รวมถึงกล้วยไม้ชนิดต่างๆ อีกมากมายโดยเฉพาะรองเท้านารีอินทนนท์ ซึ่งเป็นกล้วยไม้ที่หายาก และพื้นล่างซึ่งเป็นดอกหญ้าชนิดต่างๆ

สัตว์ป่ามีอยู่ชุกชุมหลายชนิด ทั้งนี้เนื่องจากสภาพป่าติดต่อกับป่าของสาธารณประชาธิปไตยประชาชนลาว จึงทำให้สัตว์ป่าข้ามไป-มาได้ มีสัตว์ป่าที่หายากมีหลายชนิด เช่น กระต๊อ เลียงผา กวางแก้ง หมี นกชนิดต่างๆ เกือบ 200 ชนิด สัตว์เลื้อยคลาน และสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำจำพวกกบภูเขาเขียดแล้ว กะท่าง หรือซาลาแมนเดอร์ เป็นต้น

แหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ

น้ำตกกุสอยดาว เป็นน้ำตกที่มีน้ำไหลตลอดทั้งปี สะดวกในการเดินทาง เพราะอยู่ติดกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1268 (น้ำปาด-บ้านร่มเกล้า) สามารถท่องเที่ยวแบบไป-กลับได้ในวันเดียว

น้ำตกสายทิพย์เป็นน้ำตกที่อยู่บนลานสนกุสอยดาวมีน้ำเฉพาะฤดูฝน เนื่องจากมีความชุ่มชื้นสูง จึงมีมอสขึ้นปกคลุมตามก้อนหินเหมือนพรมสีเขียว สร้างความสวยงามตามธรรมชาติอย่างยิ่ง

ลานสนกุสอยดาวเป็นภูเขาหินทรายยอดตัดเช่นเดียวกับภูกระดึง ระดับความสูงประมาณ 1,600-1,650 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง มีเนื้อที่ประมาณ 2,000 ไร่ ปกคลุมด้วยสนสามใบ ซึ่งขึ้นเป็นกลุ่มพืช พืชชั้นล่างประกอบด้วย หงอนนาคน สร้อยสุวรรณา กระดุมเงิน และดอกหญ้าอีกหลายชนิด เป็นทุ่งดอกหญ้าที่ใหญ่ที่สุดของประเทศ ซึ่งดอกไม้เหล่านี้จะบานในช่วงเดือนกรกฎาคม ถึงตุลาคม ยังมีความท้าทายอีกรูปแบบ คือ การพิชิตยอดสูงสุด กุสอยดาวมีความสูงประมาณ 2,102 เมตร ความสูงอันดับที่ 4 ของประเทศ การเดินทางท่องเที่ยวควรมีเจ้าหน้าที่นำทาง และไม่อนุญาตให้ขึ้นในฤดูฝน

การเดินทาง ใช้เส้นทาง อุตรดิตถ์-น้ำปาด (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1047) ออกจากจังหวัดอุตรดิตถ์จนถึงเขตอำเภอน้ำปาด ให้เลี้ยวรถเข้าไปโดยใช้เส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1239 จากนั้นขับรถต่อไปอีกประมาณ 46 กิโลเมตร แล้วจึงเลี้ยวรถเข้าตามเส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1268 ขับรถต่อไปอีกประมาณ 19 กิโลเมตร จะถึงอุทยานแห่งชาติกุสอยดาว

ข้อจำกัด

- บนลานสนไม่มีร้านอาหารและบ้านพัก มีเฉพาะลานกางเต็นท์ ห้องน้ำ ห้องสุขา มีเต็นท์และ เตาถ่านให้เช่า

- ลานสนกุสอยดาว ต้องเดินเท้าระยะทาง 6.5 กิโลเมตรใช้เวลา 4-6 ชั่วโมง หลังจากเวลา 14.00 น. จะไม่อนุญาตให้เดินขึ้น เนื่องจากอาจเกิดอันตรายระหว่างการเดินทาง ซึ่งใช้เวลานานและช่วงเวลากลางคืนจะเป็นอุปสรรคต่อการเดินทาง

- อากาศบนลานสนค่อนข้างหนาวจัด จึงควรจัดเตรียมอุปกรณ์กันหนาวให้เพียงพอ

- ในช่วงหน้าแล้งหากไม่มีน้ำทางอุทยานแห่งชาติฯ จะปิดการให้บริการท่องเที่ยวบนลานสน

ภาพ ก-3 แผนที่เส้นทางอุทยานแห่งชาติภูสอยดาว

ภาพ ก-4 บริเวณสำหรับทำกิจกรรมลานสนบนภูสอยดาว

ภาพ ก-5 บรรยากาศลานสนบนภูสอยดาว

วนอุทยานต้นสักใหญ่

ต้นสักใหญ่ ถูกค้นพบเมื่อประมาณ ปี พ.ศ. 2470 ในพื้นที่บ้านปางเกลือ หมู่ 4 ตำบลน้ำไคร้ อำเภอน้ำปาด จังหวัดอุตรดิตถ์ ซึ่งเคยเป็นพื้นที่สัมปทานทำไม้ของบริษัท อีสต์เอเชียติก จำกัด ประเทศเดนมาร์ก ที่เข้ามาลงทุนทำไม้สักในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2437 มีผู้เห็นป้ายต้นสักใหญ่ บริเวณกิโลเมตรที่ 56-57 ลึกเข้าไปประมาณ 1 กิโลเมตร บริษัททำไม่ได้ทำรั้วล้อมรอบไว้ ในปี พ.ศ.2495 - 2497 ร.ต.ประเสริฐ พุทธิพิทักษ์ ป่าไม้แขวงห้วยแมง สำนักงานป่าไม้เขตแพร่ วัดความความสูงระดับอก 1.30 เมตร จากพื้นดินเท่ากับ 948 เซนติเมตร และได้ถ่ายภาพออกเผยแพร่ให้ประชาชนทราบก่อนที่จะถูกพายุพัดเรือนยอดหักเมื่อวันที่ 18 เมษายน พ.ศ. 2520 ต้นสักมีความสูง 47.8 เมตร

ปัจจุบันต้นสักใหญ่มีความสูงไม่ต่ำกว่า 38.5 เมตร อายุของต้นสักใหญ่ ประมาณได้ไม่ต่ำกว่า 1,000 ปี (วัดโดยอาศัยเทียบเคียงขนาดและจำนวนวงจากต่อไม้สัก) และเนื่องจากลักษณะที่ไม่สมบูรณ์ลำต้นเป็นโพรงไม่คุ้มค่าในการนำมาทำสินค้า จึงทำให้ต้นสักใหญ่รอดพ้นจากการทำไม้ในอดีต เหลือไว้เป็นอนุสรณ์ให้คนรุ่นหลังได้มีโอกาสชมและศึกษาจนถึงปัจจุบัน

พ.ศ. 2511 นายเวทย์ นิจถาวร ผู้ว่าราชการจังหวัดอุตรดิตถ์ ขอความเห็นชอบจัดตั้งเป็นวนอุทยานต้นสักใหญ่ บริเวณเนื้อที่ประมาณ 1,000 ไร่ กรมป่าไม้จึงได้มีหนังสือฉบับแรกเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2511 เห็นชอบความริเริ่มของจังหวัดอุตรดิตถ์

ทรัพยากรป่าไม้ สภาพป่าไม้ยังคงมีความอุดมสมบูรณ์ควรค่าแก่การอนุรักษ์ ประกอบด้วยป่า 2 ประเภท คือ ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง หนาแน่นไปด้วยพรรณไม้ที่สำคัญ และมีค่าทางเศรษฐกิจหลายชนิด เช่น สัก มะค่าโมง ไม้แดง ประดู่ ชิงชัน ตะแบก ฯลฯ อีกทั้งยังเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าหลายชนิด เช่น หมูป่า อีเห็น ไก่ป่า และนกนานาชนิด

ลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศ สภาพภูมิประเทศ พื้นที่วนอุทยานต้นสักใหญ่ ภูมิประเทศ โดยทั่วไปสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ประมาณ 200-300 เมตร เป็นภูเขาสูงต่ำสลับซับซ้อน บางส่วนเป็นที่ราบเชิงเขา

สภาพภูมิอากาศภูมิอากาศ โดยทั่วไปค่อนข้างร้อน ฝนตกปานกลาง อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย ประมาณ 38 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ยประมาณ 19 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนวัดได้โดยเฉลี่ย 1,100 - 1,200 มิลลิเมตรต่อปี

ความรู้เกี่ยวกับสัก สักมีชื่อทางวิทยาศาสตร์ *Tectonagrandis* L.F. มีชื่อสามัญ Teak อยู่ในวงศ์ Labuatae เป็นไม้ผลัดใบในป่าเขตร้อน มีถิ่นกำเนิดทางตอนใต้ของประเทศอินเดีย พม่า ไทย ลาว (ส่วนที่ติดภาคเหนือของไทย) ประเทศอินโดนีเซีย และหมู่เกาะอินเดียตะวันออก ไม้สักจะขึ้นอยู่ในป่าเบญจพรรณบนพื้นที่ที่เป็นภูเขาดินมีการระบายน้ำดี โดยเฉพาะดินที่เกิดจากดินทรายและดินดาน สภาพดินเป็นดินลึกและมีความชุ่มชื้นเหมาะสม ความลาดชันไม่เกิน 15 เปอร์เซ็นต์ ที่ระดับความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 100-700 เมตร บางครั้งอาจพบอยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเลถึง 1,000 เมตร ปริมาณน้ำฝนระหว่าง 500-2,500 มิลลิเมตรต่อปี มีฤดูแล้งประมาณ 6 เดือน คือ ประมาณเดือน พฤศจิกายน-เมษายน และมีฤดูฝนประมาณ 6 เดือน คือ ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม-ตุลาคม ไม้สักเป็นไม้ที่ไมทนร่ม สามารถเจริญเติบโตในช่วงอุณหภูมิ 13-40 องศาเซลเซียส

การบำรุงรักษาต้นสักใหญ่ จากพระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ซึ่งได้เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรต้นสักใหญ่ ทรงปลูกต้นสัก จำนวน 1 ต้น และมีพระราชกระแสรับสั่ง ให้บำรุงดูแลรักษาต้นสักใหญ่ ให้มีอายุยืนนานที่สุดเท่าที่จะทำได้ กรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่า และพันธุ์พืชได้สนองพระราชเสาวนีย์ดังกล่าว โดยแต่งตั้งคณะกรรมการบำรุงรักษาต้นสักใหญ่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 จนถึงปัจจุบัน มีการศึกษาและบำรุงรักษาต้นสักใหญ่ทางด้านวิชาการอย่างต่อเนื่อง โดยได้เชิญ ศาสตราจารย์ ชูพงษ์ สุขุมลันท์ ศาสตราจารย์ระดับ 10 ภาควิชาพืชสวน คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มาเป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการบำรุงรักษาต้นสักใหญ่ ซึ่งท่านได้เดินทางมาศึกษาและดูแลบำรุงต้นสักใหญ่เดือนละ 1 ครั้งๆ ละ 2 วัน อย่างต่อเนื่อง และพบว่าต้นสักใหญ่มีอัตราการเจริญเติบโตทางเส้นรอบวง โดยวัดความเจริญเติบโตที่ความสูงจากพื้นดิน 1.30 เมตรได้ 9.48 เมตร และสูง 38.5 เมตร

การเดินทาง จากอำเภอเมืองอุดรดิตถ์ เส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 11 สายพิษณุโลก-เด่นชัย ระหว่างหลักกิโลเมตรที่ 110-111 สี่แยกบ้านวังสีสุบแยกไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1045 สายอุดรดิตถ์ เชื่อมสิริกิติ์ เลี้ยวขวาไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1146 ถึงสามแยกสักใหญ่ เลี้ยวขวาไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1047 ประมาณ 9 กิโลเมตร ถึงทางเข้าวนอุทยานต้นสักใหญ่

ข้อจำกัด วนอุทยานต้นสักใหญ่ ไม่มีบ้านพักหรือค่ายพักแรมบริการ หากนักท่องเที่ยวมีความประสงค์จะไปพักแรมค้างคืน ต้องนำเต็นท์ไปเอง มีบริการห้องสุขา วนอุทยานต้นสักใหญ่ ไม่มีอาหารไว้บริการ จึงควรจัดเตรียมไปเอง

ภาพ ก-6 อุทยานแห่งชาติต้นสักใหญ่

ภาพ ก-7 ต้นสักใหญ่ที่สุดในโลกอุทยานแห่งชาติต้นสักใหญ่

เขื่อนสิริกิติ์

เขื่อนดินที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ได้ก่อสร้างขึ้นตามโครงการพัฒนาลุ่มน้ำน่าน เดิมชื่อ เขื่อนผาช่อม ต่อมาได้รับพระบรมราชานุญาตให้อัญเชิญพระนามาภิไธย สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ขนานนามว่า “เขื่อนสิริกิติ์” เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2511 ก่อสร้างขึ้นโดยปิดกั้น แม่น้ำน่าน ณ บริเวณเขาผาช่อม ตำบลผาเลือด อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ อยู่ห่างจากตัวเมืองอุตรดิตถ์ไปทางทิศตะวันออกประมาณ 58 กิโลเมตร มีประมาณ 873,000 ไร่ โครงการระยะที่ 3 นี้ ยังไม่ได้ดำเนินการพัฒนาลุ่มน้ำน่านนี้ เป็นการวางแผนที่จะนำมาใช้เป็นประโยชน์ อย่างเต็มที่ จึงได้วางแผนให้เกี่ยวโยงกันทั่วลุ่มน้ำ คือ ตั้งแต่ต้นน้ำ จนถึงปลายน้ำ กำหนดระบบบริหารจัดการ และการใช้น้ำ ให้เกิดประโยชน์หลายๆ อย่าง รวมทั้งได้กำหนดขั้นตอน

ของการพัฒนา ให้เหมาะสมกับภาวะท้องที่เป็นระยะๆ ไป โดยท้องที่ส่วนใหญ่ของทุ่งราบสองฝั่งแม่น้ำน่าน มักถูกน้ำท่วมเป็นประจำ การพัฒนาจึงต้องสร้างเขื่อนเก็บน้ำขึ้นก่อนที่จะสร้างเขื่อนทดน้ำ และระบบส่งน้ำ เพราะหากก่อสร้างเขื่อนทดน้ำ และระบบส่งน้ำก่อน น้ำที่ท่วมนอกจากจะทำความเสียหายให้แก่การเพาะปลูกเช่นเดิมแล้ว ยังทำความเสียหายให้แก่งานก่อสร้างเขื่อนทดน้ำและระบบส่งน้ำอีกด้วย ดังนั้น จึงได้มีการก่อสร้างเขื่อนสิริกิติ์ ซึ่งเป็นเขื่อนเก็บน้ำขึ้นก่อนเขื่อนอื่นๆ

การดำเนินการก่อสร้าง

การก่อสร้างเขื่อนสิริกิติ์ ได้แบ่งงานออกเป็นสองส่วน คือ ส่วนตัวเขื่อนและองค์ประกอบกับส่วนโรงไฟฟ้าและองค์ประกอบ การก่อสร้างตัวเขื่อนและองค์ประกอบ ดำเนินการโดยกรมชลประทาน งานด้านนี้เป็นการก่อสร้างถนนเข้าห้วยงาน ท่าเทียบเรือ งานเปิดหน้าดิน งานก่อสร้างตัวเขื่อน อุโมงค์ผันน้ำ อุโมงค์ส่งน้ำลงแม่น้ำ อุโมงค์ส่งน้ำเข้าเครื่องกังหันน้ำ อาคารรับน้ำอุโมงค์ระบายน้ำล้น งานขุดดินและหินบริเวณฐานรากของโรงไฟฟ้า งานก่อสร้างตัวเขื่อนและองค์ประกอบได้เริ่มมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2511 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงวางศิลาฤกษ์เขื่อนสิริกิติ์ เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2514 งานก่อสร้างตัวเขื่อนและองค์ประกอบได้แล้วเสร็จเมื่อปี 2515

การก่อสร้างโรงไฟฟ้าและองค์ประกอบดำเนินการโดยการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย งานด้านนี้ได้เริ่มตั้งแต่ปี 2511 โดยดำเนินการก่อสร้างสายส่งแรงสูง 115 กิโลโวลต์ ระหว่างอุตรดิตถ์กับเขื่อนสิริกิติ์ ก่อสร้างโรงไฟฟ้าและติดตั้งอุปกรณ์ไฟฟ้างานวางท่อเหล็ก นำน้ำเข้าโรงไฟฟ้า และงานก่อสร้างสายส่งแรงสูง 230 กิโลโวลต์ ช่วงเขื่อนสิริกิติ์-พิษณุโลก พร้อมกันนี้ได้ติดตั้งเครื่องกำเนิดไฟฟ้าที่โรงไฟฟ้าเขื่อนสิริกิติ์ รวม 3 ชุด กำลังผลิตชุดละ 125,000 กิโลวัตต์ รวมกำลังผลิต 375,000 กิโลวัตต์

โรงไฟฟ้าและองค์ประกอบได้แล้วเสร็จเมื่อปี พ.ศ. 2517 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เสด็จพร้อมสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดเขื่อนสิริกิติ์ และโรงไฟฟ้าอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2520 หลังจากงานก่อสร้างตัวเขื่อน และโรงไฟฟ้าเสร็จเรียบร้อยแล้ว กรมชลประทานได้มอบให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย รับผิดชอบในการควบคุมดูแลรักษาเขื่อน

สถานที่สำคัญ และสถานที่ท่องเที่ยวภายในเขื่อนสิริกิติ์

1. ตำนานเขื่อนสิริกิติ์ เป็นตำนานกรรมาของพระบรมวงศานุวงศ์ที่เสด็จมาแปรพระราชฐาน อยู่บริเวณจุดสูงสุดของเขื่อน เปิดให้นักท่องเที่ยวชมเฉพาะภายนอกเท่านั้น
2. หมู่บ้านเรือ คือ หมู่บ้านตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ซึ่งเป็นโครงการหลวงที่จะช่วยเกษตรกรด้านการประมง
3. สวนสุมาลัย คือ สวนที่ทางเขื่อนสิริกิติ์ จัดตั้งขึ้นเพื่อทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายแด่ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ในวโรกาสที่พระองค์ทรงมีพระชันษา ครบ 50 พรรษา ภายในสวนมีประติมากรรมสู่แสงสว่าง อันเป็นสัญลักษณ์ของสวนสุมาลัย
4. พระธาตุกลางน้ำ ดอยพระธาตุศิลาปะมอญ ตั้งเด่นอยู่บนเขาที่ล้อมรอบด้วยน้ำของเขื่อนสิริกิติ์ เป็นโบราณสถานอันสำคัญขึ้นหนึ่งของจังหวัดอุตรดิตถ์

5. สะพานเฉลิมพระเกียรติบรมราชินีนาถ เป็นสะพานแขวน ด้วยสายเคเบิลสวยงามทอดกลางผ่านเขื่อนสิริกิติ์ มีลักษณะที่สวยงามและโดดเด่น

6. พระพุทธสิริสัตตราช (หลวงพ่ोजัดกษัตริย์) จำลองมาจากพระพุทธรูปในจังหวัดยโสธรจำลองมาประดิษฐาน ณ เขื่อนแห่งนี้เพื่อให้คนได้เคารพบูชา

7. สันเขื่อนสิริกิติ์ มีลักษณะเป็นโค้งเว้าที่สวยงาม เหมาะแก่การชมทัศนียภาพในตอนเช้า

8. ศูนย์จำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนเขื่อนสิริกิติ์ จำหน่ายอาหารพื้นเมือง และของฝากจากเขื่อนสิริกิติ์

การเดินทาง จากตัวเมืองอุตรดิตถ์ ไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1045 (เขื่อนสิริกิติ์-ท่าปลา) ถึงเขื่อนสิริกิติ์ ระยะทาง 58 กิโลเมตร

ภาพ ก-8 โรงผลิตไฟฟ้า เขื่อนสิริกิติ์

ภาพ ก-9 บริเวณด้านหน้าเขื่อนสิริกิติ์

เชื่อนดิน อำเภอลำปลา จังหวัดอุดรธานี

เชื่อนปลาหรือเชื่อนดิน จัดเป็นเชื่อนดินที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทย อยู่ในอำเภอลำปลา จังหวัดอุดรธานี กันแม่น้ำน่าน ที่ไหลลงมาจากอำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน เดิมอยู่ในความดูแลของกรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ภายหลังได้ติดตั้งโรงไฟฟ้าพลังงาน และมอบให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย เป็นผู้รับผิดชอบดูแลต่อไป ทั้งนี้พื้นที่เหนือเชื่อนเป็นแอ่งเก็บน้ำขนาดใหญ่ และเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดอุดรธานีด้วย

การล่องแพเหนือเชื่อนดินถือเป็นท่องเที่ยวทางธรรมชาติอีกทาง โดยจะมีเรือที่ลากแพแล้วไปผูกติดกับเกาะกลางทะเลสาบ นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสถึงธรรมชาติป่าเขา และสายน้ำได้อย่างใกล้ชิดนอกจากนั้น นักท่องเที่ยวต้องการนั่งเรือไปชมวิถีชีวิตการจับปลาของชาวบ้านจะมีเรือเล็กมารับนักท่องเที่ยวไปตามจุดต่างๆ ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถที่จะหาซื้อปลาที่จับได้ นำกลับไปทำเป็นอาหารได้อีกด้วย

เชื่อนดินเป็นเชื่อนกักน้ำขนาดใหญ่ สร้างขึ้นโดยกรมชลประทานเมื่อปี พ.ศ.2510 เพื่อใช้ในการเกษตรของชาวบ้าน 3 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอลำปลา และอำเภอดรอน บริเวณพื้นที่ใต้เชื่อนดินเคยเป็นที่ตั้งของอำเภอลำปลามาก่อน เมื่อกรมชลประทานได้ทำการสำรวจสร้างเชื่อนได้มีการอพยพชาวบ้านขึ้นมาอยู่ในพื้นที่สูงๆ คือ อำเภอลำปลาในปัจจุบัน

ภายหลังการสร้างขึ้นเพื่อเก็บกักน้ำ ทำให้เชื่อนดินกลายเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลา น้ำจืดขนาดใหญ่ กรมชลประทานได้เข้ามาส่งเสริมอาชีพการทำประมงให้กับชาวบ้าน นอกจากนั้นยังมีการนำพันธุ์ปลาน้ำจืดหลายสิบชนิด อาทิ ปลากดคัง ซึ่งเป็นปลาที่มีชื่อของเชื่อนดิน ปลากะสูบ ปลากะบาน ปลาอีสง ปลาสร้อย รวมถึงกุ้งก้ามกรามมาปล่อยไว้ อันเป็นการส่งเสริมอาชีพประมงให้กับชาวบ้านที่อาศัยอยู่บริเวณเหนือเชื่อนดิน

บ้านท่าเรือ นับเป็นอีกหมู่บ้านหนึ่งที่มีอาชีพทำการประมง เพราะตั้งอยู่ติดกับเชื่อนดิน ทุกๆ วันจะมีชาวบ้านออกเรือไปหาปลาอยู่กลางทะเลสาบ มีการสร้างนั่งร้านบนแพหาปลาแบบง่ายๆ วิธีการตกปลาของชาวบ้านท่าเรือนับเป็นวิธีการที่เรียบง่ายและไม่เหมือนใคร โดยจะนำข้าวโพดมาโรยเพื่อล่อปลารอบๆ แพ ก่อนที่จะนำเชือกติดตะขอเบ็ดผูกไว้กับปลายมือ ส่วนใหญ่ปลากดคังจะนำไปขายที่ท่าเรือและมีพ่อค้ามารับซื้อ นอกเหนือจากอาชีพประมงที่สร้างรายได้เป็นล่ำเป็นสันให้กับชาวบ้านท่าเรือแล้ว การล่องแพเพื่อเที่ยวชมความงามของทะเลสาบเหนือเชื่อนดิน เป็นอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับนักท่องเที่ยวที่รักในธรรมชาติโดยเฉพาะในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ จะมีนักท่องเที่ยวมาเยือนที่นี่เป็นจำนวนมาก จนบางครั้งทำให้จำนวนของแพไม่เพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว การล่องแพเหนือเชื่อนดิน ถือเป็นท่องเที่ยวทางธรรมชาติอีกทางหนึ่ง เรือที่ลากแพแล้วไปผูกติดกับเกาะกลางทะเลสาบ นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสถึงธรรมชาติป่าเขาสายน้ำได้อย่างใกล้ชิด นอกจากนั้นเมื่อนักท่องเที่ยวต้องการนั่งเรือไปชมวิถีชีวิตการจับปลาของชาวบ้าน โดยมีเรือเล็กมารับนักท่องเที่ยวไปตามจุดต่างๆ

ราคาแพที่พัก

นักท่องเที่ยวสามารถล่องแพแบบค้างคืน หรือแบบไปเช้า-เย็นกลับก็ได้ การล่องแพแบบค้างคืนและแบบไปเช้า-เย็นกลับ มีอัตราค่าบริการ ดังนี้

แพขนาดเล็ก ความจุไม่เกิน 20 คน ค้างคืน ราคา 3,000 บาท ไปกลับ 2,500 บาท

แพขนาดกลาง ความจุไม่เกิน 25 คน ค้างคืน ราคา 3,500 บาท ไปกลับ 3,000 บาท

แพขนาดใหญ่ ความจุไม่เกิน 40 คน ค้างคืน ราคา 4,000 บาท ไปกลับ 3,500 บาท

การล่องแพของชาวบ้านท่าเรือสามารถสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านเป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวเป็นชาวอุดรดิตถ์ บางครั้งมีนักท่องเที่ยวที่มาจากเชียงใหม่ พิษณุโลก แพร่ น่าน ด้วย

การเดินทาง จากจังหวัดอุดรดิตถ์ไปทางทิศตะวันออกตามถนนสายอุดรดิตถ์ – ท่าปลา ประมาณ 20 กิโลเมตร จะมีทางเลี้ยวซ้ายเข้าเขื่อนดินอีก 10 กิโลเมตร เมื่อไปถึงตัวอำเภوتاปลาจะมีทางเข้าไปหมู่บ้านท่าเรืออีกประมาณ 5 กิโลเมตร บริเวณท่าเรือจะมีบริการแพนำเที่ยวเปิดตลอดทุกวัน

ข้อจำกัด

- นักท่องเที่ยวควรสวมเสื้อชูชีพขณะเดินทางล่องแพ หากว่ายน้ำไม่เป็น
- นักท่องเที่ยวควรเตรียมสัมภาระ และเครื่องนุ่งห่มให้เพียงพอในฤดูหนาว

ภาพ ก-10 แผนที่เขื่อนดิน อำเภوتاปลา

ภาพ ก-11 จุดล่องแพ บริเวณหมู่บ้านท่าเรือ

ภูเมี่ยง

ประวัติความเป็นมา เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเมี่ยง-ภูทอง ได้ประกาศเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เมื่อ พ.ศ. 2520 มีเนื้อที่ประมาณ 435,320 ไร่ ตั้งอยู่ในท้องที่อำเภอน้ำปาด กิ่งอำเภอทองแสนขัน อำเภอตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์ และอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก

ลักษณะภูมิประเทศ สภาพพื้นที่เป็นเทือกเขาสูงสลับซับซ้อน ติดต่อกันเป็นเทือกเขายาวในแนวทิศ ตะวันออกเฉียงเหนือ กับทิศตะวันตกเฉียงใต้ มีพื้นที่ราบน้อย เป็นป่าต้นน้ำลำธารของลำน้ำภาค ลำน้ำตรอน ห้วยน้ำจวง ห้วยพังงา และห้วยเนียม เป็นต้น

ลักษณะภูมิอากาศ มีภูมิอากาศเป็นปกติ ไม่ร้อนหรือหนาวเกินไป มีฝนตกต้องตามฤดูกาล คือ จะเริ่ม ตกราวเดือนเมษายน และจะหยุดตกในเดือนพฤศจิกายนของทุกปี ลักษณะฝนตกเป็นแบบพาราๆ

ชนิดป่าพรรณไม้ และสัตว์ป่า สภาพป่าแบ่งเป็น 2 ชั้น ซึ่งเห็นได้ไม่เด่นชัดนัก คือ บริเวณเชิงเขาจะเป็นป่าเต็งรังผสมกับป่าเบญจพรรณ ส่วนบริเวณสันเขาจะเป็นป่าดิบชื้น ป่าดิบแล้ง และป่าดิบเขา สลับกับ พุ่ม หนุ่ย และป่าไผ่ พรรณไม้ที่สำคัญได้แก่ เต็ง รัง ยาง เหียง ประดู่ ชิงชัน ตะเคียน เคี่ยมคะนอง นนทรี กะบก กะบาก แดง สมอ ก่อ พยุง หว้า มะค่า มะยมป่า มะม่วงป่า ตีนนก ลำไยป่า ติ้ว แต้ว ไทร พรรณไม้พื้นได้แก่ อ้อยช้าง ตะแบก จีวป่า มะขามป้อม ส้าน กระโดน พรรณไม้พื้นล่าง ได้แก่ กล้วยป่า ไผ่ หวาย ระกำ และว่าน ต่างๆ

สัตว์ป่าสงวนที่พบได้แก่ เสียงผา สัตว์ป่าจำพวกเลี้ยงลูกด้วยนม ได้แก่ กระตัง ช้างป่า เสือโคร่ง เสือ ดาว เสือไฟ กวาง เก้ง กระเจง หมูป่า หมาไน หมาป่า หมี แมวป่า แมวดาว อีเห็น ลิง ลิงลม ค่าง บ่าง ชะนี กระรอก กระรอกบิน นาก จำพวกนก ได้แก่ นกขุนทอง กาน้ำใหญ่ กาน้ำเล็ก นกกระสา นกเป็ดน้ำ ไก่ป่า ไก่ฟ้า นกกะปูด นกขุนแผน นกแก้ว นกเป็ดน้ำ นกโพระดก นกเงือก นกหัวขวาน นกพญาไฟ นกเขา นกเอี้ยง

นกกระยาง นกกางเขน สัตว์เลื้อยคลาน ได้แก่ เต่าปูลู เต่าเหลือง เต่าदीอย เต่าน้ำ ตะพาบน้ำ เขี้ย ตะกวด งูเหลือม งูหลาม งูจงอาง

จุดเด่นที่น่าสนใจ มียอดเขาสูงสุด คือ ยอดภูเมี่ยงสูง 1,564 เมตร จากระดับน้ำทะเล มีสภาพเป็นหน้าผา สูงชัน และยอดเขาภูทองสูงประมาณ 1,249 เมตร จากระดับน้ำทะเล นอกจากนี้มีน้ำตกที่สวยงามหลายแห่ง เช่น น้ำตกตาดจวง น้ำตกห้วยทราย และน้ำตกห้วยกอย เป็นต้น

การเดินทาง จากตัวเมืองอุดรดิตถ์ ใช้ทางหลวงหมายเลข 11 พิษณุโลก-เด่นชัย จนถึงกิโลเมตรที่ 107 สามแยกบ้านป่าขุ่น จากนั้นแยกเข้าทางหลวงหมายเลข 1047 ไปจนถึงทางแยกเข้าที่ทำการอุทยานแห่งชาติคลองตรอน แล้วเดินทางต่อไปอีก 3 กิโลเมตร

ข้อจำกัด ภูเมี่ยงไม่มีอาหารและห้องน้ำไว้บริการ หากขึ้นไปต้องเตรียมอาหารไปเอง

ภาพ ก-12 บริเวณยอดสูงสุดบนยอดภูเมี่ยง

น้ำตกแม่พูล

น้ำตกแม่พูล เป็นน้ำตกที่เกิดจากการตกแต่งธารน้ำเลียนแบบธรรมชาติ โดยการเทพูนให้น้ำไหลลดหลั่นจากบนเขาสูงลงมา ดูคล้ายน้ำตกธรรมชาติสูงหลายชั้น สภาพโดยรอบร่มรื่น บริเวณใกล้ๆ น้ำตกเป็นสวนกลางสาด บริเวณน้ำตกมีร้านจำหน่ายของที่ระลึก ร้านอาหาร และที่จอดรถไว้บริการ

ที่ตั้ง หมู่ 4 บ้านต้นเกลือ ตำบลแม่พูล อำเภอลับแล จังหวัดอุดรดิตถ์

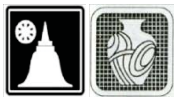
การเดินทาง จากอำเภอมืองถึงอำเภอลับแล ระยะทาง 8 กิโลเมตร จากนั้นใช้ทางหลวงหมายเลข 1043 ประมาณ 12 กิโลเมตร หรือ ขึ้นรถสองแถวที่ถนนตุลาสสถิตย์ ในตัวเมืองรถจะออกทุก 30 นาที ตั้งแต่เวลา 06.00-17.30 น.

ภาพ ก-13 น้ำตกแม่พูล

การท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม

พิธีอัฐรมิบูชา

จังหวัดอุตรดิตถ์มีการจัดพิธีวันอัฐรมิบูชาขึ้นเป็นประจำทุกปี ณ วัดทุ่งยั้ง ภายในงานมีงานพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา พิธีห่ม “พระธาตุเจดีย์” ทรงระฆังสมัยกรุงสุโขทัย ฐานสี่เหลี่ยมกว้าง-ยาว 22.20 เมตร สูง 25 เมตร ซึ่งเป็นที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุส่วนพระนลาฏ (หน้าผาก) ตั้งตระหง่านอยู่ข้างหลังวิหารของวัด ซึ่งเป็นที่ประดิษฐาน “หลวงพ่อหลักเมือง” หรือ “หลวงพ่อประธานเฒ่า” พระคู่เมืองอันเป็นที่เคารพสักการะของชาวตำบลทุ่งยั้งมายาวนาน และการแสดงมหรสพ เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา ประกอบด้วย การแสดงพระธรรมเทศนา ขบวนสมมุติเหตุการณ์พิธีอัฐมิบูชาพระบรมศพจำลอง นำโดยคณะสงฆ์ 500 รูป พร้อมด้วยคณะพรหมณ์ เทวดา นางฟ้า พระสาวกและสาธุชน เวียนทักษิณาวัตรอบมณฑลพิธีที่จำลองให้เป็นมกุฎพันธเจดีย์ ซึ่งเป็นเนินสูงอยู่ทางทิศตะวันออกของเมืองกุสินารา แล้วอัฐมิบูชาประดิษฐานเหนือจิตกาธานจำลองเพื่อประกอบพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ

ภาพ ก-14 พิธีห่ม “พระธาตุเจดีย์” ทรงระฆังสมัยกรุงสุโขทัย

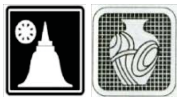

ภาพ ก-15 ขบวนแห่พิธีอัฐมีบูชา

ภาพ ก-16 การแสดงวันอัฐมีบูชา

วัดพระบรมธาตุทุ่งยั้ง

วัดพระบรมธาตุทุ่งยั้ง หรือ วัดพระบรมธาตุ ตั้งอยู่ที่กลางเทศบาลตำบลทุ่งยั้ง ตำบลทุ่งยั้ง อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ไม่ปรากฏหลักฐานทางประวัติศาสตร์ว่าสร้างขึ้นเมื่อใด เป็นวัดโบราณประดิษฐานพระมหาธาตุประจำเมืองทุ่งยั้ง เมืองโบราณตั้งแต่สมัยก่อนสุโขทัยตามตำนานการสร้างพระบรมธาตุกล่าวว่า สมเด็จพระมหาธรรมราชาลิไท ผู้ครองเมืองสุโขทัย ได้เชิญพระบรมสารีริกธาตุของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาบรรจุไว้ในถ้ำใต้ดินโดยขุดลงไปเป็นถ้ำแล้วก่อพระธาตุไว้ โดยลักษณะเดิมของพระบรมธาตุเมืองทุ่งยั้งคงเป็นรูปเจดีย์พุ่มข้าวบิณฑ์ แต่ต่อมา มีการบูรณะเพิ่มเติมโดยพญาตะก่าพ่อค้าไม้ชาวพม่าในสมัยรัตนโกสินทร์ ช่วง

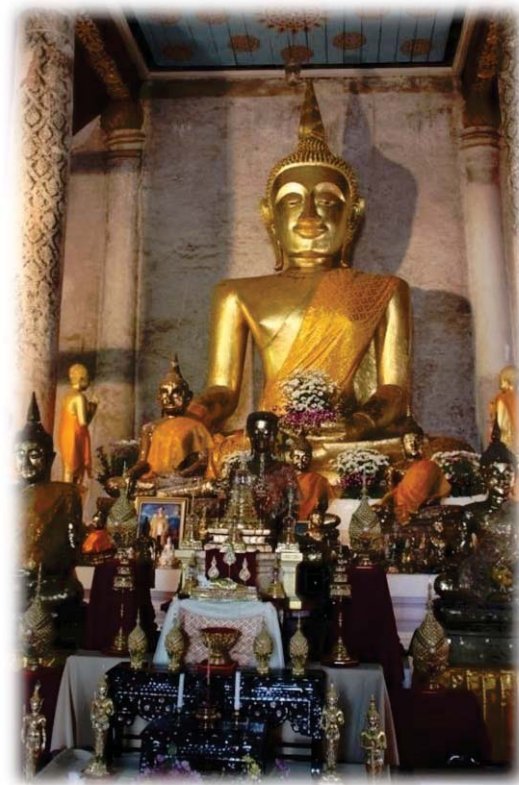
ก่อนปี พ.ศ. 2444 เป็นลักษณะเจดีย์อย่างพม่า จนใน พ.ศ. 2451 ได้เกิดแผ่นดินไหวครั้งใหญ่ทำให้ยอดพระบรมธาตุเจดีย์หักพังลงมา หลวงพ่อแก้วสมภารวัดพระบรมธาตุ ในขณะนั้นได้เป็นหัวหน้าปฏิสังขรณ์ซ่อมเพิ่มเติม ดังรูปแบบที่ปรากฏในปัจจุบัน

ที่ตั้ง ตรงข้ามตลาดสดเทศบาลทุ่งยั้ง ตำบลทุ่งยั้ง อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์

การเดินทาง ตำบลทุ่งยั้ง จากตัวเมืองอุตรดิตถ์ไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 102 ประมาณ 4 กิโลเมตร

ภาพ ก-17 บริเวณวัดพระบรมธาตุทุ่งยั้ง

ภาพ ก-18 วัดพระบรมธาตุทุ่งยั้ง

วัดพระแท่นศิลาอาสน์

วัดพระแท่นศิลาอาสน์ เดิมชื่อ วัดมหาธาตุ ตั้งอยู่ที่บนเนินเขา บ้านทุ่งยั้ง หมู่ที่ 6 ตำบลทุ่งยั้ง อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ สังกัดธรรมยุติกนิกาย ประชาชนได้ร่วมใจกันจัดสร้างขึ้นเป็นวัดประมาณ พ.ศ. 1920 มีที่ดินวัดจำนวน 180 ไร่ ชาวบ้านมักนิยมเรียกสั้นๆ ว่า “วัดพระแท่น” ตามชื่อของหมู่บ้าน ได้รับการยกฐานะเป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญพ.ศ. 2547 วัดพระแท่นศิลาอาสน์มีปรากฏในหนังสือพระราชพงศาวดาร ในรัชสมัยพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ พระองค์ได้เสด็จนมัสการพระแท่นศิลาอาสน์ เมื่อปี พ.ศ. 2283 ทางราชการได้นำพระแท่นศิลาอาสน์ไปประดิษฐานไว้ในตราประจำจังหวัดอุตรดิตถ์

ลักษณะพิเศษของพระอาราม พระอุโบสถ เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็กหลังคาลาด 2 ชั้น มุงกระเบื้อง ประดับช่อฟ้าใบระกาทางหงส์ หน้าบันลายปูนปั้น ชุ่มหน้าต่างเป็นลายปูนปั้น ปิดทึบไม่มีบานหน้าต่าง ลักษณะแบบมหาอุดพระประธานในพระอุโบสถ เป็นพระพุทธรูปปางสมาธิ สร้างในสมัยรัชกาลที่ 5 พระวิหาร เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็กหลังคาลาด 3 ชั้น มุงกระเบื้อง ประดับช่อฟ้าใบระกา ทางหงส์ หน้าบันลายปูนปั้น ภายในประดิษฐานพระพุทธรูปสมัยสุโขทัยปางต่างๆ หลายองค์อยู่ในพระวิหาร

พระแท่นศิลาอาสน์ เป็นศิลาแลง มีลักษณะเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาดกว้าง 8 ฟุต ยาวประมาณ 10 ฟุต สูง 3 ฟุต ที่ฐานพระแท่นประดับด้วยลายกลีบบัวโดยรอบ มีพระมณฑปครอบอยู่ภายในพระวิหารพระแท่นศิลาอาสน์

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น อยู่ในบริเวณวัดพระแท่นศิลาอาสน์ในศาลาการเปรียญเก่าตกแต่งแบบล้านนาก่อตั้งโดยพระครูสมุห์เฉลิมศิลป์ ชยปาโลด้านหน้าประดับประดาไปด้วยไม้ดอกและสวนสมุนไพร ชั้นล่างจำหน่ายของที่ระลึกและสมุนไพร ส่วนด้านบนเป็นพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน จัดแสดงเครื่องใช้สอยสมัยโบราณ สมุนไพรและเครื่องมือปรุงสมุนไพรสมัยโบราณ เครื่องปั้นดินเผาหม้อและไหเคลือบ ธรรมมาสน์เก่า พระพุทธรูป เป็นต้น

ที่ตั้ง หมู่ที่ 6 ตำบลทุ่งยั้ง อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์

การเดินทาง วัดพระแท่นศิลาอาสน์ ตั้งอยู่ที่บ้านพระแท่น ตำบลทุ่งยั้ง จากตัวเมืองอุตรดิตถ์ไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 102 ประมาณ 4 กิโลเมตร เลี้ยววัดพระบรมธาตุทุ่งยั้ง และวัดพระยืนพุทธบาทยุคลไปเล็กน้อย

ภาพ ก-19 วัดพระแท่นศิลาอาสน์

ภาพ ก-20 พระแท่นศิลาอาสน์

อนุสาวรีย์พระยาพิชัยดาบหัก

ประดิษฐานอยู่หน้าศาลากลางจังหวัดอุตรดิตถ์ สร้างขึ้นเพื่อเป็นเกียรติประวัติของท่านในความองอาจ กล้าหาญ รักชาติและเสียสละ เมื่อครั้งพระยาพิชัยซึ่งครองเมืองพิชัยในสมัยธนบุรี ท่านได้สร้างเกียรติประวัติไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อปี พ.ศ. 2316 พม่ายกทัพมาตีเมืองพิชัย พระยาพิชัยได้ยกทัพไปสกัดทัพพม่าจนแตก พ่ายกลับไป การรบในครั้งนั้นดาบคู่มือของพระยาพิชัยได้หักไปหนึ่งเล่ม แต่ก็ยังรบได้ชัยชนะต่อทัพพม่าด้วย วีรกรรมดังกล่าว จึงได้สมญานามว่า “พระยาพิชัยดาบหัก” อนุสาวรีย์แห่งนี้ออกแบบและหล่อโดยกรมศิลปากร

พิพิธภัณฑ์ดาบเหล็กน้ำพี้ใหญ่ที่สุดในโลก ในอาคารด้านซ้ายมือของอนุสาวรีย์พระยาพิชัยเป็นแหล่งรวบรวมเรื่องราวของเหล็กน้ำพี้อาวุธโบราณ เครื่องใช้สมัยต่างๆ ตลอดจนเครื่องรางของขลังที่ทำจากเหล็กน้ำพี้ และยังเป็นทีเก็บรักษาดาบเหล็กน้ำพี้ขนาดใหญ่ที่สุดในโลก มีความยาว 9.24 เมตร มีน้ำหนัก 450 กิโลกรัม ใช้เหล็กน้ำพี้ 557.8 กิโลกรัม มีฝักดาบและด้ามเป็นประตูปังลวดลายมุกหุ้มปกอกเงินสลักลาย ดาบทำด้วยเหล็กน้ำพี้โดยหาซื้อจากราษฎรบ้านน้ำพี้ ที่มีแหล่งเหล็กกล้าโบราณของไทย บนดาบจะแกะสลักลวดลายและลงอักขระตัวอักษรขอม ใช้เวลาหาเหล็กน้ำพี้ถึง 6 เดือนและใช้เวลาหล่อดาบ 3 เดือนจึงแล้วเสร็จ

พิพิธภัณฑ์พระยาพิชัยดาบหัก อาคารด้านขวาของอนุสาวรีย์พระยาพิชัย ในอาคารจัดแสดงประวัติของพระยาพิชัย ประวัติการสู้รบแบบจำลองสนามรบ และวิถีชีวิตในสมัยอยุธยาตอนปลาย เครื่องใช้โบราณ ตลอดจนอาวุธประเภทต่างๆ ของพระยาพิชัย

ที่ตั้งอำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตรถ์อยู่หน้าศาลากลางจังหวัดอุดรดิตรถ์อนุสาวรีย์พระยาพิชัยดาบหักและพิพิธภัณฑ์ เปิดให้เข้าทุกวันชมตั้งแต่เวลา 08.00-18.00 น.

ภาพ ก-21 อนุสาวรีย์พระยาพิชัยดาบหัก

ภาพ ก-22 พิพิธภัณฑ์พระยาพิชัยดาบหัก

วัดพระฝางสว่างคบุรีมุนีนาถ

ประวัติเจ้าพระฝาง เจ้าพระฝางเดิมชื่อ เรือน ภิกษุชาวเหนือไปศึกษาพระไตรปิฎก จนแตกฉานในกรุงศรีอยุธยา ณ วัดอโยธยา ต่อมาพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ ทรงตั้งให้เป็นสังฆราชาขึ้นเป็นตำแหน่งเจ้าคณะเมืองสว่างคบุรี ในปี พ.ศ. 2130 กรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่าหัวเมืองต่างๆ ไม่มีพระราชปติ ผู้มีอำนาจในเขตได้พากันตั้งตนเป็นเจ้าเมือง มีด้วยกันถึง 6 ก๊ก พระสังฆราชาเรือนเห็นพม่าทำลายพระพุทธรูปศาสนสถานในกรุงศรีอยุธยาหมดสิ้น จึงรวบรวมกำลังต่อต้านพม่า พระสังฆราชาเรือน เป็นผู้เชี่ยวชาญทางวิชาอาคมได้ถูกยกย่องให้เป็นผู้นำชุมนุม อาณาเขตของชุมนุมเจ้าพระฝาง ตั้งแต่เมืองเวียงจันทร์ หลวงพระบาง แพร่ น่าน พิชัย และคิดจะขยายอาณาเขตต่อไปอีก แต่รอดูที่ท่าของชุมนุมอื่นๆ ก่อนขณะนั้นมี 6 ชุมชน คือ ชุมชนพระยาตาก ชุมชนเจ้าพระยาพิชัยโลก ชุมชนเจ้านครศรีธรรมราช เจ้าพระฝาง เจ้าพิมาย และเจ้านคร กองทัพพระเจ้าตากสินพร้อมกับท่านพระยาพิชัยดาบหักได้ยกทัพมาตีชุมนุมเจ้าพระฝาง แต่เจ้าพระฝางเห็นว่าป็นทหารหลวงและเป็นไทยด้วยกัน จึงได้หนีขึ้นเหนือไปตั้งแต่นั้นไม่เคยมีผู้ใดพบเจ้าพระฝางอีกเลย

วิหารหลวง เป็นวิหารใหญ่มีมุขหน้า-หลัง ช่วงเสากลางทอดยาวประมาณ 7 เมตร มีแปดเหลี่ยมคอเสาด้านบนมีกลีบบดดอกบัวล้อมรอบ ทำด้วยศิลาแลงรอบนอกก่ออิฐฉาบปูนเป็นรูปแปดเหลี่ยม เป็นแบบสมัยสุโขทัยมุขด้านหลังมีองค์พระประธานประดิษฐานอยู่ชาวบ้านเรียกว่า หลวงพ่อใหญ่ บานประตูวิหารสลักลายไม้เป็นศิลปกรรมสมัยอยุธยา ได้ปฏิสังขรณ์ในคราวที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศมาบูชาพระมหาธาตุ และปฏิสังขรณ์อีกในสมัยรัชกาลที่ 4

พระฝางทรงเครื่อง นายทหารวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่น 41-11 ได้สร้างพระฝางทรงเครื่องถวายวัดพระฝาง โดยมีสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเป็นองค์ประธานเททอง เมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2549 ณ วัดเบญจมบพิตรฯ

อุโบสถพระสังกัจจายน์ สร้างขึ้นในสมัยอยุธยาตอนปลาย ภายในมีการปั้นปูนอุโบองค์พระสังกัจจายน์ องค์พระจริงเป็นเนื้อสำริด และมีความศักดิ์สิทธิ์มาก

พระบรมธาตุเจดีย์ เป็นเจดีย์ฐานสี่เหลี่ยม 3 ชั้น ทรงลังกา บนยอดพระธาตุบรรจุพระทันตธาตุของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นที่สักการบูชาของชาวพุทธตั้งแต่สมัยสุโขทัยเป็นต้นมา

ที่ตั้ง บ้านฝาง หมู่ที่ 3 ตำบลผาจุ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

ภาพ ก-23 บริเวณวัดพระฝางสว่างคบุรีมุนีนาถ

ภาพ ก-24 พระบรมธาตุเจดีย์

วัดพระยืนพุทธบาทยุคล

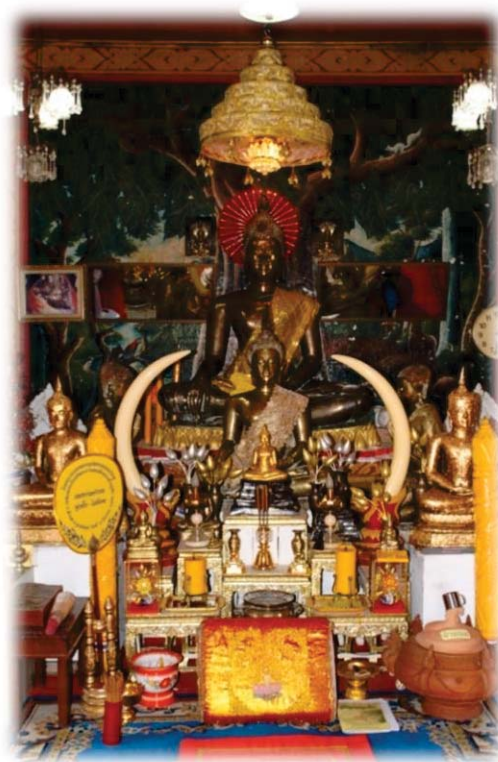

วัดพระยืนพุทธบาทยุคลเป็นวัดโบราณร่วมสมัยกับวัดพระแท่นศิลาอาสน์ เป็นปูชนียสถานที่มีความน่าสนใจเรื่องพระพุทธเจ้าเสด็จมาเมืองทุ่งยั้ง ภายในวัดมีศาสนสถานและโบราณวัตถุที่สำคัญ คือ มณฑปศิลปะเชียงแสนครอบรอยพระพุทธรูปประทับยืนทำด้วยศิลาแลง (มณฑปกว้าง 4 เมตร ยาว 49 เมตร) และหลวงพ่อพระพุทธรังสีภายในอุโบสถเป็นพระประธานปางมารวิชัยสมัยสุโขทัย วัดพระยืนพุทธบาทยุคล มีที่ธรณีสงฆ์ 136 ไร่ 2 งาน 20 ตารางวา ได้รับยกย่องให้เป็นวัดพัฒนาตัวอย่างประจำปี พ.ศ. 2536

ที่ตั้ง บ้านพระแท่น หมู่ที่ 6 ตำบลทุ่งยั้ง อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์
 การเดินทาง ตำบลทุ่งยั้ง จากตัวเมืองอุตรดิตถ์ไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 102 ประมาณ
 5 กิโลเมตร

ภาพ ก-25 วัดพระยืนพุทธบาทยุคล

ภาพ ก-26 พระพุทธรูปในวิหารวัดพระยืนพุทธบาทยุคล

ภาพ ก-27 รอยพระพุทธรูป

วัดธรรมาธิปไตย

วัดธรรมาธิปไตย เดิมตั้งอยู่ริมแม่น้ำน่าน ชื่อวัดท่าทราย (ท่าอิฐล่าง) แต่เนื่องจากน้ำได้เซาะตลิ่งพังเข้ามาเรื่อยๆ จนถึงที่ตั้งวัด จึงต้องย้ายวัดขึ้นมาห่างจากที่เดิมประมาณ 2 กิโลเมตร ท่าเลที่ตั้งวัดแห่งใหม่ มีต้นไม้ใหญ่ร่มรื่นมีต้นมะขามขนาดใหญ่หลายต้นในบริเวณวัด จึงให้ชื่อใหม่นี้ว่า วัดต้นมะขาม (ปัจจุบันต้นมะขามใหญ่ตายหมดแล้ว) ปัจจุบันอาคารธรรมสภาเป็นสถานที่เก็บรักษาบานประตูลิขิตของวัดพระฝางสว่างคบุรีมุนีนาถ

อาคารธรรมสภา กว้าง 19.30 เมตร ยาว 40.30 เมตร เป็นอาคารปูน 2 ชั้น หลังแรกในจังหวัดอุตรดิตถ์ สร้างในสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี (เริ่มสร้าง พ.ศ. 2491) ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีพระบรมราชินีในรัชกาลที่ 7 ทรงปิดทองลูกนิมิตเอก ในวันที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2492 อาคารธรรมสภาเป็นอาคารที่สร้างขึ้นตามแนวคิดของธรรมสภา (ในสมัยพุทธกาล) แห่งแรกของประเทศไทย

หลวงพ่อเชียงแสน หลวงพ่อเชียงแสน เป็นพระพุทธรูปโบราณสมัยสุโขทัย องค์สำคัญ 1 ใน 2 องค์ของจังหวัดอุตรดิตถ์ เป็นพระประธานในอุโบสถธรรมสภา เป็นพระพุทธรูปลักษณะปางมารวิชัย เนื้อโลหะสัมฤทธิ์บริสุทธิ์ สร้างในสมัยสุโขทัยยุคกลาง มีอายุกว่า 700 ปี นำมาจากวัดราชบูรณราชวรวิหาร กรุงเทพมหานคร ถูกกระเปิดของฝ่ายสัมพันธมิตรในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อปี พ.ศ. 2485

บานประตูลิขิต บานประตูลิขิตวัดพระฝางสว่างคบุรีมุนีนาถ เดิมอยู่วัดพระฝางสว่างคบุรีมุนีนาถ แต่เนื่องจากวิหารชำรุดทรุดโทรมมาก เจ้าคณะสงฆ์จังหวัดอุตรดิตถ์ในสมัยนั้น จึงได้ขออนุญาตให้กรมศิลปากรนำมาเก็บรักษาไว้ที่อาคารธรรมสภา วัดธรรมาธิปไตย บานประตูลิขิตนี้ตั้งตามเป็นที่สองรองจากประตูลิขิตวัดสุทัศน์ในกรุงเทพฯ

ที่ตั้ง ตำบลท่าอิฐ อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์

การเดินทาง เดินทางไปยังตำบลท่าอิฐ อยู่ใกล้สี่แยกจุดตัดถนนอินใจมี กับถนนสำราญริน

ภาพ ก-28 อาคารธรรมสภา วัดธรรมมาธิปไตย

ภาพ ก-29 บานประตู วัดธรรมมาธิปไตย

วัดท่าถนน

วัดท่าถนน เดิมชื่อ “วัดวังเตาหม้อ” ประดิษฐานหลวงพ่อเพชร พระพุทธรูปเชียงแสนสิงห์ หล่อด้วยทองสัมฤทธิ์ทั้งองค์ ในบริเวณวัดมีอาคารศิลปะแบบตะวันตก สร้างเมื่อ พ.ศ. 2474 เป็นโรงเรียนปริยัติธรรม

และภาษาบาลีของพระภิกษุสามเณรในเมือง มีลักษณะสถาปัตยกรรมที่สวยงาม และอุโบสถซึ่งมีภาพจิตรกรรมฝาผนัง ซึ่งได้รับยกย่องว่าสวยงามที่สุดในจังหวัดอุดรดิตถ์ หลวงพ่อเพชรเป็นพระพุทธรูปเนื้อโลหะสำริด ปางมารวิชัย (ขัดสมาธิเพชร) ศิลปะเชียงแสนสิงห์หนึ่ง หน้าตักกว้าง 32 นิ้ว มีพุทธลักษณะงดงามมาก ปัจจุบันประดิษฐานอยู่ที่วิหารวัดท่าถนน ชาวอุดรดิตถ์นับถือว่า เป็นพระพุทธรูปสำคัญคู่บ้านคู่เมืองอุดรดิตถ์ทางจังหวัด ได้จัดงานนมัสการหลวงพ่อเพชร กลางเดือนสี่ เป็นประจำทุกปี

ที่ตั้ง ถนนสำราญรีน ตำบลท่าอิฐ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์

การเดินทาง เดินทางมายังถนนสำราญรีน ตำบลท่าอิฐวัดอยู่ตรงข้ามสถานีรถไฟ จังหวัดอุดรดิตถ์

ภาพ ก-30 พระพุทธรูปภายในวิหารวัดท่าถนน

ภาพ ก-31 วิหารวัดท่าถนน

ภาพ ก-32 วิหารวัดท่าถนน

บ่อเหล็กน้ำพี้

บ่อเหล็กน้ำพี้ เป็นแหล่งสินแร่เหล็กธรรมชาติ บ่อเหล็กกล้ามีอยู่ด้วยกัน 3 บ่อ และปรากฏเตาถลุงเหล็กโบราณนับพันๆ แห่งในพื้นที่หลายตารางกิโลเมตร แต่บ่อที่สำคัญ 2 บ่อ คือ บ่อพระแสง และบ่อพระขรรค์ มีการนำแร่เหล็กจากบ่อเหล็กน้ำพี้ไปถลุงเพื่อทำอาวุธ เพื่อใช้ในการทำศึกสงครามมาตั้งแต่สมัยโบราณ ได้ปรากฏหลักฐานทางประวัติศาสตร์มากมายถึงความสำคัญของเหล็กน้ำพี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มีความเชื่อมาตั้งแต่โบราณว่าเหล็กจากแหล่งแร่เหล็กน้ำพี้มีความแข็งแกร่ง ความศักดิ์สิทธิ์ และอาถรรพณ์ในตัว

ที่ตั้ง ตำบลน้ำพี้ อำเภอน้ำพี้ จังหวัดอุตรดิตถ์

การเดินทาง ห่างจากตัวจังหวัด ประมาณ 56 กิโลเมตร ตามเส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 11 และทางหลวงจังหวัดหมายเลข 1245

ภาพ ก-33 ป้ายพิพิธภัณฑ์บ้านบ่อเหล็กน้ำพี้

ภาพ ก-34 บ่อเหล็กน้ำพี้ (บ่อพระแสง)

ภาพ ก-35 บ่อเหล็กน้ำพี้ (บ่อพระขรรค์)

ชุมประตุมืองลั้บแล

ชุมประตุมืองลั้บแลเป็นสัญลักษณ์สำคัญของเมืองลั้บแล ลักษณะสถาปัตยกรรมเป็นแบบผสมผสาน ด้านข้างมีรูปปั้นหญิงสาวอุ้มลูกน้อย ข้างๆ มีสามีนั่งคอตก ในมือถือย่ามใส่ขมิ้น บริเวณฐานจารึกข้อความ “ขอเพียงสัจจะวาจา”

ลั้บแล เป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดอุดรดิตถ์ เป็นเมืองล้านนาโบราณมีมาตั้งแต่สมัยก่อนกรุงสุโขทัย ชาวเมืองลั้บแลเป็นชาวไทยวนเดิมที่อพยพลงมาจากอาณาจักรโยนกนาคนครเชียงแสน เมื่อ 1,000 กว่าปีที่แล้ว ดังนั้นชาวลั้บแลจึงมีขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมเป็นแบบล้านนาดั้งเดิม มีภาษาพูด ภาษาเขียน การแต่งกาย อาหารการกิน เป็นแบบล้านนาดั้งเดิม และสำเนียงการพูดจะเป็นสำเนียงเชียงแสนโบราณ ที่มีใช้อยู่ในแถวล้านนาตะวันออก เช่น แพร่ น่าน เชียงราย พะเยา อุดรดิตถ์ และบางส่วนของสุโขทัย เป็นต้น อำเภอลั้บแลนอกจากจะมีโบราณสถานแบบล้านนาโบราณ ที่น่าสนใจมากมายแล้ว ยังเป็นแหล่งผลิตสินค้าหัตถกรรมพื้นเมืองล้านนา เช่น ผ้าตีนจกและไม้กวาด นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งปลูกกลางสาตและทุเรียนหลงลั้บแล และหลินลั้บแล ซึ่งเป็นผลไม้ที่มีชื่อเสียงของจังหวัดอุดรดิตถ์

ภาพ ก-36 ชุมประตุมืองลั้บแล

แหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่

จุดผ่านชายแดนถาวรภูตู๋

จุดผ่านชายแดนถาวรภูตู๋ เปิดบริการให้นักท่องเที่ยว สองฝั่ง ไทย – ลาวได้ใช้เป็นช่องทางผ่านชายแดนไปมาหาสู่กัน และมีกิจกรรมร่วมกันสองฝั่ง คือ การค้าขาย จะมีตลาดนัดทุกเช้าวันศุกร์และเสาร์ ให้นักท่องเที่ยวได้เลือกซื้อผลิตภัณฑ์จากชาวบ้านในราคาไม่แพง

ที่ตั้ง ตำบลม่วงเจ็ดต้น อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรดิตถ์

การเดินทาง ใช้ทางหลวงหมายเลข 1045 จากจุดตัดในเมืองอุดรดิตถ์จนถึงแยกวังสีสุบ จะมีป้ายบอกทางไปด่านภูดู่ตลอดระยะทางการเดินทาง

คำแนะนำ การเดินทางมีป้ายบอกทางและมีเจ้าหน้าที่ดูแล สามารถสอบถามข้อมูลการข้ามประเทศได้ มีห้องน้ำ และร้านอาหารบริการ (ร้านอาหารปิตุทวันเสาร์- อาทิตย์)

ภาพ ก-37 ตลาดการค้าชายแดนไทย-ลาวช่องภูดู่

ภาพ ก-38 จุดผ่านชายแดนถาวรภูดู่

แผนการตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดอุดรดิตถ์

ตาราง 1 ปฏิทินการท่องเที่ยวจังหวัดอุดรดิตถ์

กิจกรรม	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
งานพระยาพิชัยดาบหัก และงานกาชาด												
งานนมัสการหลวงพ่อดโต และมหรหรรรมของดีเมือง พิชัย												
งานนมัสการพระแท่น ศิลาอาสน์												
งานเทศกาลวันกระเทียม												
ประเพณีสงกรานต์												
ประเพณีแห่น้ำขึ้นโรง												
ประเพณีถวายพระเพลิง พระบรมศพพระพุทธเจ้า (วันอัฐมีบูชา)												
พิธีบายศรีสู่ขวัญวันผลไม้												
ประเพณีสลากภัตทุเรียน												
ประเพณีแข่งขันพายเรือ ยาว												
งานเทศกาลกลางสาด หวาน												
ประเพณีแห่ผีตลก												
ประเพณีลอยกระทง												
งานดอกฝ้ายบาน												

เดือนมกราคม

งานพระยาพิชัยดาบหักและงานกาชาดเป็นงานรำลึกถึงวีรกรรมของพระยาพิชัยดาบหักจัดขึ้นระหว่างวันที่ 7 - 16 เดือนมกราคม ของทุกปี ซึ่งเป็นวันคล้ายวันที่พระยาพิชัยได้ต่อสู้กับกองทัพพม่าจนดาบหัก จึงได้รับสมญานามว่า "พระยาพิชัยดาบหัก" งานจัด ณ บริเวณสนามกีฬาพระยาพิชัยดาบหัก วัตถุประสงค์ในการจัดงานเพื่อเชิดชูวีรกรรมของพระยาพิชัยดาบหัก วีรบุรุษของชาติไทยและเป็นทหารเอกคู่พระทัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชที่ได้สร้างวีรกรรมต่อสู้กับข้าศึกผู้รุกรานแผ่นดินไทยอย่างองอาจกล้าหาญ จนได้รับการยก

ย่องเชิดชูสืบต่อกันมาอย่างยาวนานเป็นที่ภาคภูมิใจของชาวจังหวัดอุดรดิตถ์ ภายในงานจะมีการออกร้านของเหล่ากาชาดจังหวัด การแสดงศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมรื่นเริงต่างๆ และพิธีบวงสรวงพระยาพิชัยดาบหัก อันตระการตาซึ่งเป็นการแสดงออกถึงการรำลึกคุณงามความดีของวีรชน ความกล้าหาญ ซื่อสัตย์ และความจงรักภักดีของพระยาพิชัยดาบหัก นักรบผู้กล้าแห่งเมืองท่าเหนือขบวนแห่อันตระการตาในงานพระยาพิชัยดาบหักและงานกาชาด

เดือนกุมภาพันธ์

งานนมัสการหลวงพ่อดโตและมหารัชมงคลเมืองพิชัย จัดขึ้นระหว่างวันที่ 2 - 6 เดือนกุมภาพันธ์ ของทุกปี บริเวณวัดพระธาตุ เป็นงานนมัสการหลวงพ่อดโต พระพุทธรูปปูนปั้นขนาดใหญ่ เป็นพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองพิชัย ภายในงานนมัสการหลวงพ่อดโต จัดให้มีขบวนแห่ที่สวยงามของแต่ละตำบล เน้นวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวพิชัย โดยจัดให้มีการจำลองวิถีชีวิต ชาวอำเภอพิชัย กิจกรรมการประกวดร้องเพลงไทยลูกทุ่ง ประเภทประชาชนทั่วไป ชมมหรสพสมโภชน์ อาทิ ลิเก ภาพยนตร์ มวย และการละเล่นต่าง ๆ มากมายตลอดงาน เพื่อเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นให้คงอยู่ และส่งเสริมการท่องเที่ยวของอำเภอพิชัย (ที่ว่าการอำเภอพิชัย โทร 055 - 252742 - 3)

งานนมัสการพระแท่นศิลาอาสน์ พระพุทธบาทยุคลและพระนอนพุทธไสยาสน์ จัดขึ้นในช่วงขึ้นระหว่าง 8-15 ค่ำ เดือน 3 ซึ่งเป็นวันมาฆบูชาของทุกปี ณ วัดพระแท่นศิลาอาสน์ วัดพระยืนพุทธบาทยุคล และวัดพระนอนพุทธบาทไสยาสน์ ตำบลทุ่งยั้ง อำเภอลับแล ชาวบ้านจะมาช่วยกันทำความสะอาดบริเวณวัดเพื่อต้อนรับพระสงฆ์และชาวบ้านจากถิ่นอื่นที่พากันมาทำบุญและไหว้พระแท่นศิลาอาสน์กันอย่างเนืองแน่น นอกจากนี้ชาวบ้านใกล้เคียงยังได้นำสินค้าพื้นเมืองออกมาวางจำหน่าย นอกจากเวียนเทียนแล้ว ยังมีการแสดงแสง - เสียงประกอบตำนานพระแท่นศิลาอาสน์และมหรสพต่าง ๆ (เทศบาลตำบลทุ่งยั้ง โทร 055 - 442284, 055 - 513471 และ อำเภอลับแล โทร 055 - 442039)

เดือนมีนาคม

งานเทศกาลวันกระเทียม จัดช่วงต้นเดือนมีนาคมของทุกปี ณ บริเวณสนามกีฬาหน้าอำเภอน้ำปาด จังหวัดอุดรดิตถ์ ภายในงานมีการจัดพิธีบวงสรวงพญาปาด รำพันดาบ รำมวยไทย ขบวนแห่เครื่องสักการะพญาปาด และขบวนแห่ศิลปวัฒนธรรมประเพณีของดีอำเภอน้ำปาด ของหน่วยงานต่าง ๆ การจัดนิทรรศการกระเทียมที่บอกถึงประวัติความเป็นมาของกระเทียมน้ำปาด และการให้ความรู้แก่เกษตรกร อาทิ คุณค่าประโยชน์ของกระเทียม แปลงสาธิตการปลูกกระเทียม การแปรรูปผลิตภัณฑ์กระเทียม นอกจากนี้ยังได้สนุกไปกับกิจกรรมพิเศษ เช่น การแข่งขันทำอาหารโดยใช้ผลิตภัณฑ์จากกระเทียม การแข่งขันจัดกระเช้ากระเทียม และการสาธิตการทำอาหาร อิ่มอร่อยไปกับสูตรกระเทียมจากกระเทียมยักษ์ตลอดงาน มีการออกร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากกระเทียม การออกร้านของหน่วยงานราชการ การประกวดธิดากระเทียม การละเล่นท้องถิ่น การประกวดร้องเพลงลูกทุ่ง การแข่งขันฟุตบอล มหรสพดนตรีลูกทุ่งชื่อดัง และมหรสพต่างๆ (อำเภอน้ำปาด โทร 055 - 481045)

เดือนเมษายน

งานประเพณีสงกรานต์ จัดในช่วงวันที่ 12-15 เมษายน บริเวณถนนเปรมฤดี อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์ กิจกรรมภายในงานประกอบด้วย สรงน้ำพระพุทธรูปหลวงพ่อเพชรจำลอง สิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมือง จังหวัดอุดรดิตถ์ ให้ประชาชนได้ เพื่อความเป็นสิริมงคล การรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ จาก 28 ชุมชน เพื่อร่วมแสดงถึงความกตัญญู ความห่วงใยและระลึกถึงบุญคุณของผู้สูงอายุ มีการจัดกิจกรรมตามยุคสมัย ได้แก่ การจัดพื้นที่เฉพาะสำหรับเล่นน้ำสงกรานต์ปลอดภัย (Zoning) และปลอดภัยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกชนิด การจัดสถานที่เล่นปาร์ตี้โฟม ม่านน้ำ ชุมน้ำ และการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ให้แก่เยาวชนและประชาชน ได้แก่ การแสดงดนตรีของศิลปินที่มีชื่อเสียง เพื่อเป็นต้นแบบแก่เยาวชนและสร้างความประทับใจให้แก่ประชาชนโดยทั่วไป มีการจัดเทศกาลอาหาร การจำหน่ายอาหาร และสินค้าพื้นเมืองของจังหวัดอุดรดิตถ์ตลอดงาน (เทศบาลเมืองอุดรดิตถ์ กองการศึกษา โทร. 055-413185)

เดือนพฤษภาคม

ประเพณีแห่ช้างขึ้นโรงสัการะเจ้าฟ้าฮ่ามกุมาร เป็นประเพณีเก่าแก่ที่ชาวตำบลฝายหลวงจัดขึ้นสืบทอดกันมา ณ บริเวณเชิงดอยม่อนอารักษ์ ตำบลฝายหลวง อำเภอ ลับแล จังหวัดอุดรดิตถ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงถึงความกตัญญู และระลึกถึงคุณงามความดีของเจ้าฟ้าฮ่ามกุมาร ผู้สร้างเมืองลับแลในอดีต และอนุรักษ์สืบทอดประเพณีอันดีงาม ส่งเสริมการท่องเที่ยวท้องถิ่นของตำบลฝายหลวง ซึ่งเป็นตำบลต้นแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุดรดิตถ์ ภายในงานมีกิจกรรม การรดน้ำให้แก่บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว ด้วยการนําน้ำอบและน้ำหอมไปสรงตามศาลเจ้า ซึ่งเป็นที่นับถือในหมู่บ้าน โดยมีขบวนพิธีจากหมู่บ้านต่าง ๆ เช่น ขบวนวัฒนธรรมพื้นบ้านที่แสดงออกถึงวิถีชีวิต เป็นต้น การอัญเชิญน้ำศักดิ์สิทธิ์ และเครื่องสักการะไปรอบเมือง สัการะดวงวิญญาณบริเวณอนุสาวรีย์เจ้าฟ้าฮ่ามกุมาร การแสดงถวายหน้าอนุสาวรีย์พ่อนรา และการแสดงคอนเสิร์ตจากนักร้องชื่อดัง

ประเพณีถวายพระเพลิงพระบรมศพพระพุทธเจ้า (วันอัฐมีบูชา) จัดขึ้นในวันแรม 8 ค่ำ เดือน 6 ณ วัดพระบรมธาตุทุ่งยั้ง อำเภอลับแล จังหวัดอุดรดิตถ์ ในงานมีพิธีเวียนเทียน เนื่องในวันวิสาขบูชา รอบพระบรมธาตุทุ่งยั้ง ขบวนแห่น้ำสรงพระราชทาน พิธีสรงน้ำพระบรมธาตุ พระราชทาน พิธีแสดงพระธรรมเทศนา พิธีแห่ผ้าห่มพระบรมธาตุพระราชทาน พิธีห่มผ้าพระบรมธาตุพระราชทาน พิธีสลากภัต และมหรสพสมโภช มวยพื้นบ้าน และ ไฮไลท์สำคัญคือ การแสดงแสงเสียงที่แสดงเรื่องราวของพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพพระพุทธเจ้าจำลอง เป็นการน้อมจิตรำลึกถึงองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตลอดจนพระธรรมคำสั่งสอนของพระองค์มีการตกแต่งวัดอย่างสวยงามพร้อมปฏิบัติธรรมและเทศนาธรรม

พิธีบายศรีสู่ขวัญวันผลไม้ “พิธีบายศรีสู่ขวัญผลไม้” เป็นพิธีที่ทำกันเป็นประจำทุกปีในวันย่างเข้าสู่ช่วงฤดูฝนเดือนพฤษภาคม ซึ่งในวันนั้นชาว อำเภอลับแล จากหลายหมู่บ้านจะมารวมตัวกันที่เขื่อนลับแล ที่ตั้งอยู่บนถนนลับแล - น้ำตกแม่พูล ถนนสองเลนที่ตัดผ่านระหว่างภูเขาใน ตำบลแม่พูล ภายในงานมีกิจกรรมบายศรีสู่ขวัญผลไม้ เพื่อร่วมสืบสานประเพณีพื้นถิ่น เป็นการจำลองบรรยากาศของตลาด, การแสดงศิลปวัฒนธรรมของชาวลับแล , การแสดงดนตรีศิลปะพื้นเมือง , วัฒนธรรมด้านอาหาร (กาดมั่ว) เป็นการนำอาหารที่ขึ้นชื่อของแต่

ละหมู่บ้านมาออกร้านนำแลกเปลี่ยนกันชิม, วัฒนธรรมด้านวิถีชีวิต การตัดทุเรียน การสาธิตการขนส่งทุเรียนแบบดั้งเดิมครั้งละจำนวนมากๆ ด้วยจักรยานยนต์ดัดแปลงให้ชม ขบวนแห่โตกบายศรีสู่ขวัญผลไม้มาประกวด ประชันกันอย่างสนุกสนาน โดยมีหมอเรียกขวัญ หรือ พ่อออก มาทำพิธีบายศรี ชมการตัดและขนส่งผลไม้แบบดั้งเดิม ซึ่งล้วนเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้เห็นวิถีของคนล้าแลได้อย่างชัดเจน

เดือนกรกฎาคม

ประเพณีสลากภัตทุเรียน ประเพณีนี้มีปรากฏที่อำเภอลับแลแห่งเดียว เนื่องจากอำเภอลับแลมีพื้นที่ปลูกทุเรียนมากที่สุดของภาคเหนือ คือกว่า 35,000 ไร่ โดยจะจัดขึ้นก่อนวันอาสาฬหบูชา และวันเข้าพรรษา ราวเดือนกรกฎาคมของทุกปี เนื่องจากเป็นช่วงที่ทุเรียนเริ่มออกผลมามากแล้ว โดยชาวบ้านจะนำทุเรียนมาทำบุญถวายทานให้กับพระสงฆ์ โดยมีความเชื่อกันว่าประเพณีนี้จัดขึ้นเพื่อทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้บรรพบุรุษผู้ล่วงลับ เพื่อเป็นสิริมงคลกับครอบครัว นอกจากนี้ยังเชื่อว่า ในฤดูกาลต่อไป ผลบุญจะทำให้ทุเรียนและพืชผลทางการเกษตรของอำเภอลับแลติดลูกติดผลตก ผลผลิตราคาดี เมื่อนำทุเรียนถวายแด่พระสงฆ์เสร็จแล้ว ชาวบ้านจะจดรายชื่อของญาติพี่น้องที่ล่วงลับไปแล้วมาให้แก่พระสงฆ์ เพื่อทำการอ่านรายชื่อพร้อมทำการกรวดน้ำอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลไปให้

เดือนสิงหาคม

ประเพณีแข่งขันพายเรือยาว มักจะจัดเล่นกันในฤดูน้ำหลาก เป็นประเพณีที่สอดคล้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของชาวอุตรดิตถ์ที่อาศัยอยู่กับริมฝั่งแม่น้ำน่าน ประเพณีนี้จัดในช่วงวันที่ 22-24 สิงหาคม ของทุกปี ณ บริเวณลานอเนกประสงค์ริมแม่น้ำน่าน อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์ เป็นการแข่งขันเรือเพื่อความสนุกสนานและความสามัคคีแก่ชาวบ้าน

เดือนกันยายน

งานเทศกาลกลางสาธหวานและมหรหรรรมของดีเมืองอุตรดิตถ์ จัดขึ้นประมาณปลายเดือนกันยายนของทุกปี ณ บริเวณสนามกีฬาพระยาพิชัยดาบหัก หน้าศาลากลางจังหวัดอุตรดิตถ์ ซึ่งเป็นช่วงที่กลางสาธอันเป็นผลไม้ขึ้นชื่อของจังหวัดอุตรดิตถ์ และผลไม้อีกหลากหลายชนิดกำลังออกผล ในงานมีการออกร้านผลไม้ของเกษตรกร การจัดนิทรรศการทางวิชาการเกี่ยวกับกลางสาธ เช่น การปลูก การผลิต การแปรรูป เป็นต้น การประกวดผลกลางสาธ การประกวดธิดากลางสาธ การประกวดแม่ข่ายเมืองลับแล การจัดตกแต่งกระเช้ากลางสาธ ขมขบวนแห่ผลไม้ การประกวดรถผลไม้ การออกร้านสินค้าพื้นเมืองและของดีเมืองอุตรดิตถ์ ที่มีคุณภาพดี ราคาตรงจากสวน พร้อมมหรสพเฉลิมฉลองตลอดงาน

เดือนตุลาคม

ประเพณีแห่ผีตลก เป็นประเพณีที่สืบทอดกันมากกว่า 200 ปี ในอำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ กำหนดจัดงานขึ้นในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 ของทุกปี (วันออกพรรษา) ณ ศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้า

พื้นเมืองเทศบาลตำบลท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีอันดีงามที่สืบทอดกันมา กว่า 200 ปี ของชาวอำเภอท่าปลา ให้แก่นุชนรุ่นหลังได้ศึกษา และดำรงรักษาให้คงอยู่ภายในงานจะมีขบวนแห่ผีตลก แห่ดอกไม้งาม แห่กัญหาซาลิ การทำบุญตักบาตร การแสดงกลองยาว นางรำ และขบวนกัณฑ์เทศน์ โดยชาวบ้านมีความเชื่อในการทำบุญทำทานในพุทธศาสนา นรก สวรรค์ ผีเปรต ผีนรก ที่ต้องการขอส่วนบุญเพราะความหิวโหยต้องการอาหารยังชีพ เชื่อกันว่าบรรดาญาติพี่น้องที่เสียชีวิตไปแล้ว หรือพวกผีเปรตที่อยู่ขุมนรกต่างๆ จะออกมารับส่วนบุญ ที่บรรดาญาติพี่น้องหรือผู้ที่ตั้งใจทำบุญอุทิศส่วนบุญ จนกว่าจะใช้หนี้เวรกรรมหมดสิ้นจึงจะได้ไปเกิดในชาติใหม่ประเพณีนี้จะจัดขึ้นในวัน ออกพรรษาทุกปี

เดือนพฤศจิกายน

ประเพณีลอยกระทง จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 ซึ่งอยู่ในช่วงเดือนพฤศจิกายน งานจัด ณ บริเวณวัดธรรมมาธิปไตย โดยกิจกรรมภายในงานจะมีการแสดงต่าง ๆ เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของจังหวัดอุตรดิตถ์ เรื่องวีรชนพระยาพิชัยดาบหัก ประกวดนางนพมาศ การประกวดเทพบุตรเมืองน่านอยู่ ประกวดการประดิษฐ์กระทง และการประกวดรถกระทงใหญ่ เพื่อเป็นการอนุรักษ์และส่งเสริมประเพณีอันดีงามของไทย รวมทั้งเสริมสร้างความเข้มแข็ง ประชาชนมีส่วนร่วมในการ สืบสานประเพณีลอยกระทง ให้เกิดความสมัคสมานสามัคคีในชุมชน ทั้งนี้สามารถสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ เทศบาลเมืองอุตรดิตถ์ (055-413185)

เดือนธันวาคม

งานดอกฝ้ายบานที่บ้านโคก จัดกลางเดือนธันวาคมของทุกปี ณ สนามกีฬาอำเภอบ้านโคก จังหวัดอุตรดิตถ์ เพื่อเผยแพร่ผลผลิตฝ้าย จำหน่ายผลิตภัณฑ์จากฝ้าย สาธิตการทอผ้า ประกวดธิดาฝ้าย ขบวนแห่การเล่นพื้นบ้านของชาวบ้านโคก และกิจกรรมบันเทิงอีกหลายประเภท (อำเภอบ้านโคก โทร 055 – 486124)

เหตุใดต้องไปเที่ยวจังหวัดอุตรดิตถ์

“เมืองประวัติศาสตร์ ตำนานพระยาพิชัย ผลไม้ชื่อดัง ธรรมชาติสวยงาม”

อุตรดิตถ์เป็นเมืองเก่าแก่มีการค้นพบโบราณวัตถุสมัยก่อนประวัติศาสตร์อยุธยาและธนบุรี มีเมืองหน้าด่านที่สำคัญทางยุทธศาสตร์ของกรุงสุโขทัย คือ เมืองพิชัย และเมืองสวางคบุรี ปกครองโดยพระยาพิชัยดาบหัก ขุนศึกคู่บารมีของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช มีสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์มากมาย

วัดพระบรมธาตุทุ่งยั้ง โดยสมเด็จพระมหาธรรมราชาลิไท ได้อัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาบรรจุไว้ในถ้ำใต้ดิน มีประเพณีถวายเพลิงพระบรมศพพระพุทธเจ้า (วันอัฐมีบูชา) จัดขึ้นในวันแรม 8 ค่ำ เดือน 6 เป็นประจำทุกปี

วัดพระแท่นศิลาอาสน์ (วัดมหาธาตุ) ปรากฏในพงศาวดาร รัชสมัยพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ ได้เสด็จมานมัสการพระแท่นศิลาอาสน์ ซึ่งเป็นศิลาแลง มีลักษณะเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า ฐานประดับลายกลีบบัวโดยรอบมีพระมณฑปครอบอยู่ภายในพระวิหาร

อนุสาวรีย์พระยาพิชัยดาบหัก ออกแบบและหล่อโดยกรมศิลปากร เพื่อเป็นเกียรติประวัติแด่พระยาพิชัยดาบหัก ในความองอาจกล้าหาญ รักชาติและเสียสละ ภายในอาคารมีดาบเหล็กน้ำพี้ใหญ่ที่สุดในโลก ยาว 9.24 เมตร มีน้ำหนัก 450 กิโลกรัม

อุทยานแห่งชาติกุสอยดาว สูงจากระดับน้ำทะเล 2,102 เมตร มีจุดกางเต็นท์ท่ามกลางธรรมชาติลานสนที่สวยงาม มีน้ำตกกุสอยดาว น้ำตกสายทิพย์ มีมอสปกคลุมตามก้อนหินเปรียบเสมือนพรมสีเขียวสร้างความสวยงามตามธรรมชาติอย่างยิ่ง นอกจากนี้ยังมีวนอุทยานต้นสักใหญ่ มีต้นสักใหญ่สูงที่สุดในโลก มีความสูงไม่ต่ำกว่า 38.5 เมตร อายุไม่ต่ำกว่า 1,500 ปี

เขื่อนสิริกิติ์ จังหวัดอุตรดิตถ์ แวะชมความสวยงามเหนือสันเขื่อนดินที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย เลือกซื้อของฝาก ปลอดภัยที่ชาวบ้านจับได้ตามธรรมชาติ และเยี่ยมชมพระตำหนักเขื่อนสิริกิติ์ เหมาะสำหรับผู้ที่ชอบสีเขียวขจีของป่าไม้บวกกับความเย็นสงบเงียบของสายน้ำเหนือสันเขื่อน โดยเฉพาะยามเย็นเมื่อพระอาทิตย์ขอบฟ้าฉายแสงสีทองส่องตอผืนน้ำอันเรืองรอง เส้นทางเดินทางสายดังกล่าวยังเชื่อมโยงไปยังดงตะเคียนทองที่มีอายุกว่า 100 ปี มีจุดกางเต็นท์ให้นอนพักผ่อนภายในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเวียงโกศัย ทำให้สัมผัสความงามของธรรมชาติได้อย่างเต็มอิ่มตลอดเวลา

ท่ามกลางขุนเขายังมีผลไม้ลือชื่อ ได้แก่ ทุเรียนหลงลับแล หลินลับแล ลองกองและลำไย ที่ขึ้นชื่อประจำจังหวัดอุตรดิตถ์ แหล่งท่องเที่ยวภูเขาหินได้ที่มีการทำสวนผลไม้แบบวนเกษตร เป็นเกษตรกรรมแบบยั่งยืนที่ไม่มีการตัดไม้ทำลายป่า เป็นตัวอย่างที่ดีสำหรับการศึกษากาทำเกษตรแบบยั่งยืน ทำให้ป่าผืนนี้ยังคงความอุดมสมบูรณ์สืบไปชั่วลูกหลาน

เส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดอุตรดิตถ์

วันเดียวเที่ยวอุตรดิตถ์

“กินปลาเขื่อน ล่องเรือนแพ งามแท่นธรรมชาติ”

08.00-09.30 น.

- เดินทางไปบ่อเหล็กน้ำพี้ (ตำบลน้ำพี้ อำเภอทองแสนขัน ห่างจากตัวจังหวัดอุตรดิตถ์ ประมาณ 56 กิโลเมตร) เป็นเหมืองแร่เหล็กน้ำพี้ชั้นดี หาได้แห่งเดียวในประเทศไทยเป็นแร่ที่มีคุณภาพดีนำมาตีเป็นมีด มีความคมมากและเชื่อกันว่ามีอายุภาพความศักดิ์สิทธิ์ในตัว มีสินค้าของที่ระลึกจำหน่าย เช่น มีดหรือดาบเหล็กน้ำพี้ และวัตถุมงคลต่าง ๆ ปัจจุบันแร่เหล็กน้ำพี้และเหล็กน้ำพี้ ถือได้ว่าเป็นวัตถุมงคลอันเป็นสิริมงคล แก่ผู้ที่มีไว้ครอบครองเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนั้น พระเครื่องที่สร้างด้วยวุ้นหรือผงลูกประคำที่ใช้ห้อยคอ มีการนำเอาผงแร่เหล็กน้ำพี้เป็นส่วนผสมเพื่อความเป็นสิริมงคล

09.30-11.00 น.

- **ชมวนอุทยานต้นสักใหญ่** ภายในมีต้นสักใหญ่ พบเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2470 มีอายุราว 1,500 ปี เส้นรอบวง 1,007 เซนติเมตร ป่าธรรมชาติ บริเวณวนอุทยานต้นสักใหญ่สภาพป่าธรรมชาติโดยทั่วไปสภาพดี ประกอบด้วยป่าเต็งรัง ไม้รัง ไม้เฟียง ไม้พลอง เป็นองค์ประกอบและป่าเบญจพรรณ ประกอบด้วย ไม้ประดู่แดง แดง มะค่าโมง พะยอม ป่าธรรมชาติดังกล่าวปรากฏตามเนินเขาสูงๆ ต่ำๆ สลับกันไปเป็นทิวทัศน์สวยงามมาก

11.00-13.00 น.

- เดินทางไปเที่ยวชมและพักรับประทานอาหารกลางวัน **เขื่อนดิน ช่องเขาขาด บ้านท่าปลาหรือบ้านท่าเรือ ตำบลท่าปลา** เป็นหมู่บ้านริมทะเลสาบ ตั้งอยู่หมู่ 9 บ้านท่าเรือ เป็นท่าเรือสำหรับขนถ่ายปลา และมีแพสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการจะล่องแพเที่ยวชมอ่างเก็บน้ำ และทะเลสาบเหนือเขื่อนสิริกิติ์ ทั้งแบบค้างคืนหรือเข้าไปเย็นกลับ มีอาหารพร้อมบริการนักท่องเที่ยว เช่น ปลาเผา ปลาตากแห้ง ซึ่งเป็นปลาที่มีชื่อของเขื่อนดิน ปลากระสูบ ปลากระบาน ปลาเยี่ยง ปลาสร้อย รวมถึงกุ้งก้ามกราม และอาหารเมนูปลาชนิดต่างๆ สามารถติดต่อได้ที่ เกษณีแพทัวร์ และแพลุงแจ่ง หากนักท่องเที่ยวต้องการนั่งเรือไปชมวิถีชีวิตการจับปลาของชาวบ้านจะมีเรือเล็กมารับนักท่องเที่ยวไปตามจุดต่าง ๆ ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถที่จะหาซื้อปลาที่จับได้สดๆและสามารถนำกลับมาทำเป็นอาหารได้

13.00-18.00 น.

- นั่งเรือหางยาว ณ เขื่อนดินช่องเขาขาด บ้านท่าเรือ อำเภอท่าปลา ชม**หมู่บ้านชาวประมง**ดูการเลี้ยงปลาในกระชังตามพระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ
- เดินทางโดยรถยนต์ไป**เขื่อนสิริกิติ์ ตำบลผาเสียด**
- นั่งเรื่อน่านน้ำ ไปสักการะวัดเจติยกลางน้ำ
- ชมทัศนียภาพกลางอ่างเก็บน้ำเขื่อนสิริกิติ์ชมพระอาทิตย์ตกดิน ทัศนียภาพบนสันเขื่อนสิริกิติ์

18.00 น.

- เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

ภาพ ก-39 เส้นทางวันเดียวเที่ยวอุดรดิตถ์
ท่องเที่ยวจังหวัดอุดรดิตถ์ 2 วัน 1 คืน
“แอ่วลับแล ผอวัฒนธรรมงามตา ชิมผลไม้เลิศรส”

วันแรก

08.00-12.00 น.

- เดินทางไปอำเภอลับแล
- ชี้จักรยานชมสวนผลไม้ และลิ้มรสชาติผลไม้ที่สุกตามฤดูกาลเช่น ลำไยสด ทุเรียนหลงลับแลและหลินลับแล ที่สวนผลไม้บนภูเขา หรือที่เรียกว่า “ภูเขากินได้”

12.00-15.30 น.

- รับประทานอาหารกลางวัน และเล่นน้ำที่ น้ำตกแม่พูล

15.30-16.30 น.

- ชมการทอผ้าพื้นเมือง ผ้าขึ้นตีนจก ซื้อสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านและอาหารพื้นเมือง ที่ร้าน ม่อนลับแล ตำบลฝายหลวง อำเภอลับแล

16.30-17.30 น.

- ชมวิถีชีวิตการผลิตหัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น การจารหนังสือบนใบลาน การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผลไม้ เช่น กล้วยกวน ทุเรียนกวน ลูกตาเชื่อมกระป๋อง และการทำไม้กวาดตองกง

18.00 น.

- รับประทานอาหารเย็นร้านอาหารพื้นเมืองในอำเภอลับแล หรือครัวป่าแฉล้ม ทางเข้าประตูเมืองลับแล อำเภอลับแล จังหวัดอุดรดิตถ์

วันแรก

08.00-09.00 น.

- เดินทางไปยังอนุสาวรีย์พระยาพิชัยดาบหัก ประดิษฐานอยู่หน้าศาลากลางจังหวัดอุตรดิตถ์ พร้อมเข้าชมพิพิธภัณฑ์ดาบเหล็กน้ำพี้

09.00-12.00 น.

- เดินทางไปนมัสการและทำบุญชมสถาปัตยกรรมของวัดพระบรมธาตุทุ่งยั้งวัดพระยืนพุทธบาทยุคล และวัดพระแท่นศิลาอาสน์

12.00-13.00 น.

- รับประทานอาหารกลางวันแบบอาหารพื้นเมืองของชาวลับแล ที่ ร้าน ม่อนลับแล

13.00-17.00 น.

- เดินทางไป ตลาดหัวดงและน้ำตกแม่พูล

17.00-18.00 น.

- ซื้อของฝากและสักการะอนุสาวรีย์ศรีพนมมาศก่อนเดินทางกลับ

18.00น.

- รับประทานอาหารเย็นร้านอาหารพื้นเมืองในอำเภอลับแล หรือครัวป่าแฉล้ม ทางเข้าประตูเมืองลับแล อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์
- เดินทางกลับสู่ที่พัก อำเภอลับแล

วันที่สอง

05.00-09.00 น.

- ออกเดินทางไปยังจุดผ่านชายแดนภูตู๋ (เปิดทำการทุกวันตั้งแต่เวลา 06.00-20.00 น. โดยเฉพาะในวันศุกร์และวันเสาร์จะมีตลาดนัดแลกเปลี่ยนสินค้าชาวไทยและชาวลาว)

09.00-12.00 น.

- เดินทางไปเขื่อนดิน ช่องเขาขาด บ้านท่าปลาหรือบ้านท่าเรือ ตำบลท่าปลา

12.00-18.00 น.

- พักรับประทานอาหารกลางวัน และเดินทางไปเที่ยวชม เขื่อนดิน ช่องเขาขาด บ้านท่าปลาหรือบ้านท่าเรือ ตำบลท่าปลา
- นั่งเรือหางยาว ภายในเขื่อนดินช่องเขาขาด บ้านท่าเรือ อำเภอท่าปลา ชมหมู่บ้านชาวประมง
- ชมวนอุทยานต้นสักใหญ่ ภายในมีต้นสักใหญ่ พบเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2470 มีอายุราว 1,500 ปี
- เดินทางโดยรถยนต์ไปเขื่อนสิริกิติ์ ตำบลผาเสียด
- นั่งเรื่อน่านที ไปสักการะวัดเจติยกลางน้ำ ทะเลสาบสุริยัน-จันทร์กลางเขื่อนสิริกิติ์
- ชมทัศนียภาพกลางอ่างเก็บน้ำเขื่อนสิริกิติ์ชมพระอาทิตย์ตกดิน ทัศนียภาพบนสันเขื่อนสิริกิติ์

18.00 น.

- รับประทานอาหารเย็นและพักที่เขื่อนสิริกิติ์

วันที่สาม

08.00-11.00 น.

- เดินทางไปนมัสการหลวงพ่เพชรวัดท่าถนน
- ชมบานประตูไม้แกะสลักที่สวยงามและอลังการที่สุดวัดธรรมาริไทย์ เดิมชื่อ “วัดต้นมะขาม”

11.00-12.00 น.

- พักรับประทานอาหารกลางวันภายในเมืองจังหวัดอุดรดิตถ์ เช่น บ้านริมน้ำรีสอร์ท ร้านชาญชัย ร้านวิมลโภชนา อ.กู่เฒ่า และบ้านตักเงิน เป็นต้น

12.00-14.00 น.

- เดินทางไปสักการะเจดีย์ วัดพระฝางสว่างคบุรีมุนีนาถ (วัดพระฝาง)

14.00-17.00 น.

- เดินทางไปบ่อเหล็กน้ำพี้ (ตำบลน้ำพี้ อำเภอทองแสนขัน ห่างจากตัวจังหวัดอุดรดิตถ์ ประมาณ 56 กิโลเมตร)

17.00 น.

- ออกเดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

ภาพ ก-41 เส้นทางท่องเที่ยวอุดรดิตถ์ 3 วัน 2 คืน

สินค้าพื้นเมืองจังหวัดอุดรดิตถ์

1. **ขนมเทียนเสวย** เป็นขนมไทยโบราณที่คิดค้นขึ้นโดยชาวอุดรดิตถ์ ปัจจุบันเป็นที่นิยมใช้เป็นของไหว้ ในเทศกาลต่างๆ ถือเป็นขนมที่มีความเป็นเอกลักษณ์ประจำเมืองลับแล ด้วยกลิ่นหอมๆ ของงาขาว ใบตอง และกลิ่นควันเทียน จนเรียกว่าเป็นขนมที่กินแล้วหอมอร่อย เหมาะกับการนำไปเป็นของฝาก

2. **ผลิตภัณฑ์ลูกดาวเชื่อม (ดาว ต้าว หรือ ลูกชิด)** เป็นปาล์มชนิดหนึ่งแต่เรียกกันหลายแบบของแต่ละท้องถิ่น ลักษณะคล้ายต้นจาก ปกติเป็นไม้ป่า เริ่มปลูกกันบ้างที่อุดรดิตถ์ มีโรงงานผลิตนับเป็น OTOP โบราณของจังหวัดเป็นของฝากคุณภาพดีอีกอย่างหนึ่งจากอุดรดิตถ์

3. **ทุเรียน** พันธุ์ที่มีชื่อคือ “พันธุ์หลงลับแล และพันธุ์หินลับแล” รสชาติหอมหวานมันอร่อย มีวางจำหน่ายบริเวณ ถนนประชานิมิตร หน้าศาลากลางจังหวัด และตลาดหัวดงอำเภอลับแล

4. **ลางสาด** อุดรดิตถ์มีลางสาดออกสู่ตลาดมากที่สุดในประเทศ โดยเป็นผลผลิตของอำเภอเมืองและอำเภอลับแล เริ่มปลูกลางสาดใน จังหวัดอุดรดิตถ์ สมัย “หลวงพิบูล” เจ้าเมืองลับแลคนแรก คนบ้านนาโป่ง ตำบลฝายหลวง อำเภอลับแล เดินทางไปติดต่อราชการที่เมืองหลวง ขากลับได้นำเมล็ดผลไม้ชนิดต่างๆ ที่เชื่อว่า มีเมล็ดลางสาดกลับมาด้วย แล้วนำมาเพาะและทดลองปลูกได้ผลดี จึงเอาเมล็ดเพาะปลูกต่อจนแพร่หลาย ทำให้ลางสาดจึงเป็นของฝากของจังหวัดอุดรดิตถ์ และได้มีการจัดงานเทศกาลลางสาดขึ้นทุกปี

5. **สับปะรดห้วยมุ่น** เป็นสับปะรดพันธุ์ท้องถิ่นของจังหวัดอุดรดิตถ์ ลักษณะมีตาดีนปลอกง่าย เนื้อสับปะรดสีเหลืองนวล รสชาติหวานอร่อย มีจำหน่ายทั่วไปตามฤดูกาล

6. **ผ้าขี้ดินจก** แหล่งผลิตขึ้นชื่ออยู่ที่ อำเภอน้ำปาด ทอหลายลวดลาย เช่น ลายน้ำไหล ลายลูกแก้ว รวมทั้งลายประยุกต์หลายแบบ หาซื้อได้ที่กลุ่มทอผ้าบ้านท่าโพธิ์ ตำบลเด่นเหล็ก กลุ่มผ้าทอม่อนลับแล และกลุ่มผ้าทอพื้นบ้าน หมู่ 6 ตำบลห้วยมุ่น

7. **ไม้กวาดตองกง** การทำไม้กวาดตองกงเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือนของอำเภอลับแล ซึ่งได้รับถ่ายทอดวิธีการทำไม้กวาดมาจากบรรพบุรุษที่ทำกันมานาน เอกลักษณ์ของไม้กวาดตองกงคือ จะมีผ้าสีแดงติดอยู่ส่วนปลายของไม้กวาดนักท่องเที่ยวสามารถซื้อกลับไปเป็นของฝากได้มีจำหน่ายทั่วไปในอำเภอเมืองและอำเภอลับแล

8. **กล้วยกวน** เป็นของฝากที่นักท่องเที่ยวนิยมซื้อกลับไปเป็นจำนวนมาก ด้วยรสชาติที่อร่อย กลมกล่อม หวานมัน กล้วยกวนจังหวัดอุดรดิตถ์ จึงเป็นของฝากที่มีชื่อเสียงเป็นอย่างมาก

9. **ข้าวพันผักเมืองลับแล** มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก มีลักษณะคล้ายๆ ข้าวเกรียบปากหม้อของคนภาคกลาง แต่เป็นข้าวเกรียบปากหม้อที่มีไส้เป็น มีรสชาติ กลมกล่อม อร่อย เป็นเมนูเพื่อสุขภาพ อีกด้วย

10. **หมี่พันลับแล** เป็นอาหารพื้นบ้านของคนลับแล มีทั้งแบบแผ่นแป้งเปล่าๆ แบบใส่เงาะดำ และแบบใส่พริกชี้หนู แล้วนำหมี่คลุมมาวางบนแผ่นข้าวแคบแล้วม้วนก็จะได้หมี่พัน ความอร่อยของหมี่พันอยู่ที่ความเหนียวและรสชาติของแผ่นข้าวแคบ ผสานกับรสเปรี้ยวหวานเค็มของหมี่คลุกและความกรอบมันของกากหมู เป็นที่นิยมของชาวอุดรดิตถ์และนักท่องเที่ยวที่มาเยือน

11. **ข้าวแคบ** เป็นของฝากชนิดหนึ่งที่มีวิธีทำคล้ายข้าวเกรียบปากหม้อ แต่การทำข้าวแคบ เป็นการนำเอาแผ่นแป้งไปตากแดดให้แห้ง ทำให้สุกโดยปิ้งหรือทอด นิยมเก็บไว้รับประทานในงานเทศกาลสำคัญ

12. **ทุเรียนกวน** จังหวัดอุดรดิตถ์เป็นของฝากที่มีชื่อเสียงอย่างมาก นักท่องเที่ยวนิยมซื้อกลับไปเป็นของฝากโดยมีสูตรการทำเฉพาะตัวที่ไม่เหมือนใคร ทำให้ทุเรียนกวน ไม่เหนียว รสชาติอร่อย สีสวย เก็บได้นานหลายวัน

ร้านขายของที่ระลึก

1. ม่อนลับแล

จำหน่าย สินค้าหัตถกรรมพื้นบ้าน อาหารพื้นเมือง และของฝากเมืองลับแล
ที่อยู่ 98 หมู่ 6 ตำบลฝายหลวง อำเภอลับแล จังหวัดอุดรดิตถ์ 53130
โทรศัพท์ 055-431439 อีเมลล์ monlablae_uttaradit@hotmail.com

2. บ้านบนดอย

จำหน่าย ของที่ระลึกเมืองลับแล ผ้าทอพื้นเมือง และทุเรียนกวน
ที่อยู่ 77 หมู่ที่ 2 ตำบลแม่พูล อำเภอลับแล จังหวัดอุดรดิตถ์ 53130
โทร. 055-427136, 055-457270

3. เฉลิมการค้า

จำหน่ายผ้าพื้นเมือง
ที่อยู่ ตลาดบ้านคุ้ม อำเภอลับแล จังหวัดอุดรดิตถ์
โทร. 055-431065

4. เล่าขุ่นเส็ง

จำหน่าย ลูกตาแขวนเครื่องประดับของฝากเมืองอุดรดิตถ์
ที่อยู่ 86 ถนนอินใจมี อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์
โทร. 055-411294

5. กล้วยกวน กลุ่มผู้ผลิต กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านป่ากะพี

ที่อยู่ 199/2 หมู่ที่ 4 ตำบลท่ามะเฟือง อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ 53120
ติดต่อ นางจุฑามาศ เผือกเหลือง
โทร. 081-6880935

6. น้ำผึ้ง “เบญจพรรณ”

ที่อยู่ โดยกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งและผลิตภัณฑ์ผึ้ง ตำบลคั่งตะเกา อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์
โทร. 081-9727023

7. กลัยยอบอนามัย

ที่อยู่ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมาเป็นเลิศ ตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์
โทร. 055-475656, 081-1738151

8. มะขามรวมรสไม่มีเมล็ด

ที่อยู่ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านเสี้ยว ตำบลบ้านเสี้ยว อำเภอปากท่า จังหวัดอุดรดิตถ์
โทร. 081-8355249

9. กลัยยกวน กิมยี่น

ที่อยู่ 142 ตำบลท่าอิฐ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์
โทร. 055-411901

ที่พักและโรงแรมในจังหวัดอุดรดิตถ์**1. โรงแรมฟรายเดย์**

ที่อยู่ 172 ถนนบรมอาสน์ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์ 53000
โทร. 055- 832775 -9 แฟกซ์ 055- 440295

2. โรงแรมสีหราช (Seeharaj Hotel)

ที่อยู่ 163 ถนนบรมอาสน์ ตำบลท่าอิฐ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์ 53000
โทร. 055- 412 172

3. โรงแรมโอยูเอ็มโฮเทล

ที่อยู่ ถนน สมานมิตร ตำบลท่าอิฐ จังหวัดอุดรดิตถ์ 53000
โทร. 055-412515, 055-412818

4. อารยเทอเรซรีสอร์ท

ที่อยู่ 274 หมู่ที่ 3 ถนนพิษณุโลก-เด่นชัย ทางหลวงหมายเลข 11 ตำบลคั้งตะเภา
อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์ 53000
โทร. 055-448771

5. โรงแรมเพิ่มสุข

ที่อยู่ ตำบลท่าเสา อำเภอเมืองอุดรดิตถ์ จังหวัดอุดรดิตถ์
โทร. 055-413781

6. โรงแรมเดอะรุม

ที่อยู่ 170 ม.1 ตำบลจี่วังาม อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์ 53000

โทร. 055-413456

7. โรงแรมไธนารีสอร์ท

ที่อยู่ 2/90 ถนนพาดวารี ตำบลท่าอิฐ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์ 53000

โทร. 055-443222, 055-413941

8. โรงแรมต้นกล้าแฮปปี้โฮม

ที่อยู่ 8/9 ถนนบรมอาสน์ ตำบลท่าเสา อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์ 53000

โทร. 055-440465, 087-200 8150

9. ที่พักในอุทยานแห่งชาติลำน้ำน่าน

ที่อยู่ อุทยานแห่งชาติลำน้ำน่าน หมู่ 8 ตำบลผาเลือด อำเภอท่าปลา จังหวัดอุดรดิตถ์ 53190

โทร. 055-436751, 085-0494164, 025620760

เว็บไซต์ : www.dnp.go.th

10. บ้านพักการไฟฟ้าฝ่ายผลิต เชื้อนสิริกิติ์

ที่อยู่ 40 หมู่ 10 ตำบลผาเลือด อำเภอท่าปลา จังหวัดอุดรดิตถ์ 53190

โทร. 089-961 6573

เว็บไซต์ : www.sirikitdam.egat.com

11. บ้านพักรับรองเรือนรินน่าน

ที่อยู่ 40 หมู่ 10 ตำบลท่าปลา อำเภอท่าปลา จังหวัดอุดรดิตถ์ 53150

โทร. 055-46 1140-3, 089-9616573

12. บ้านริมน้ำรีสอร์ท

ที่อยู่ 328/14 ถนนสำราญริน ตำบลท่าอิฐ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์ 53000

โทร. 055-412900, 081-688 0614

เว็บไซต์ : www.uttaradithome.com

13. โรงแรมแกรนด์วนา

ที่อยู่ 208 ถนนบรมอาสน์ ตำบลท่าอิฐ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์ 53000

โทร. 055-403333-4

14. ที่พักในอุทยานแห่งชาติคลองตรอน

ที่อยู่ อุทยานแห่งชาติคลองตรอน หมู่ 3 ตำบลน้ำไคร้ อำเภอน้ำปาด จังหวัดอุตรดิตถ์ 53110

โทร. 055-436752

เว็บไซต์ : www.dnp.go.th

15. โรงแรมเรือนต้นสัก

ที่อยู่ 27 ถนนอินใจมี ตำบลท่าอิฐ อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์ 53000

โทร.055-440394, 055-411096

16. โรงแรมวิวัฒน์

ที่อยู่ 159 ถนนบรมอาสน์ ตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์ 53000

โทร.055-411778, 055- 411791

17. โรงแรมพีรภัทร

ที่อยู่ 206/2 หมู่ 11 ตำบลชัยชุมพล อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ 53130

โทร.055-440300, 087-194 6615

18. หมู่บ้านประมงห้วยเจริญโฮมสเตย์

ที่อยู่ 39/1 หมู่ 5 ตำบลผาเลือด อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ 53190

โทร. 086-062 0517, 081-688 2474

19. โฮมสเตย์บ้านหาดสองแคว

ที่อยู่ 52 หมู่ 1 ตำบลหาดสองแคว อำเภอตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์ 53140

โทร. 055-49 6062, 084-505 4672

20. ดันทองรีสอร์ท

ที่อยู่ 123/9 หมู่ 5 ศรีชาววัง ตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมืองอุตรดิตถ์ อุตรดิตถ์ 53000

โทร. 055-443204, 055-443211, 083-6237117

21. วนิดารีสอร์ท

ที่อยู่ 14 หมู่ 1 ตำบลจirim อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์

โทร. 055- 818058

22. โรงแรมกัลปพฤกษ์

ที่อยู่ 250/1 ซอยซอย ศิลาอาสน์-เขื่อนสิริกิติ์ ตำบลท่าเสา อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์
โทร. 055-440786-7

ร้านอาหารในจังหวัดอุตรดิตถ์

1. ชาญชัย

ประเภทอาหาร : ประเภทร้านอาหารไทย : อาหารคำ, ครอบครัว
ที่อยู่ 32/1 ถนนสุขเกษม อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์

2. ครัวคุณใหญ่

ประเภทอาหาร : ประเภทร้านอาหารไทย : อาหารคำ, ครอบครัว
ที่อยู่ 181-5 ถนนสุขเกษม อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์

3. ครัวบ้านสวน

รายการอาหาร: ปลาตีนน้ำจืด, หมิงหยก, ยำสามกรอบ
ที่อยู่ โรงแรมแกรนด์wana
เปิดบริการ : ทุกวัน เวลา 07.00-22.00 น.

4. บ้านเทียนหอม

รายการอาหาร : จูตพักรถ และแหล่งซื้อของฝาก
ที่อยู่ ถนนสายอุตรดิตถ์-พิษณุโลกก่อนเข้าตัวเมืองอุตรดิตถ์

5. ลมเย็น

รายการอาหาร : จูตพักรถ และแหล่งซื้อของฝาก
ที่อยู่ ถนนสายอุตรดิตถ์-พิษณุโลกก่อนเข้าตัวเมืองอุตรดิตถ์

6. บ้านชาลี

รายการอาหาร : ต้มยำกุ้ง
ที่อยู่ หลังโรงพยาบาลอุตรดิตถ์

7. ร้านบ้านเฟิร์น

ที่อยู่ 98 หมู่ 6 ถนนเขาน้ำตก ตำบลฝายหลวง อำเภอลับแล อุตรดิตถ์
เปิดบริการ : ทุกวัน

8. สมบูรณ์หมูสะเต๊ะ

รายการอาหาร : หมูสะเต๊ะ, กว๊ายเตี๋ยไก่, ขนมหีป

ที่อยู่ ติดแม่น้ำน่านชุมชนคอวัง

เปิดบริการ : 09.00-16.00 น.

9. ร้านวิมลโภชนา

รายการอาหาร : แกงส้มแป๊ะชะ, ต้มยำปลากด, ทอดมันปลากราย, ยำรวมมิตร

ที่อยู่ ตรงข้ามสถานีรถไฟศิลาอาสน์

เปิดบริการ : 09.00 - 22.00 น.

10. เกษณีแพทวีย์

รายการอาหาร : ปลาเผาอาหารเมนูปลา

ที่อยู่ บ้านท่าเรือ อำเภอลำปลา จังหวัดอุดรธานี

เปิดบริการ : 07.00 - 22.00 น.

11. ครวป่าแฉล้ม

ประเภทอาหาร : ประเภทร้านอาหารไทย

ที่อยู่ ทางเข้าประตูเมืองลับแล อำเภอลับแล จังหวัดอุดรธานี

โทร. 055-450091

12. บ้านตักเงิน

ที่อยู่ 27/2 ตำบลบ้านเกาะ อำเภอมือ จังหวัดอุดรธานี

โทร. 055- 441345, 081-2833063

เปิดบริการ : ทุกวัน เวลา 10.30 -23.00 น.

13. อ. กุ้งเผา

ที่อยู่ 89 / 3 หมู่ 1 ตำบลคิ่งตะเภา อำเภอมือ จังหวัดอุดรธานี 53000

โทร. 085-924 0915

14. แพลงแจ้

รายการอาหาร : อาหารเมนูปลา

ที่อยู่ เชื้อนดินช่องเขาขาด ที่ อำเภอลำปลา จังหวัดอุดรธานี

โทร. 087-2042739

บริการนวดและสปา

1. อุตรรดิตถ์แพทย์แผนไทย โทร. 055-413769
2. ใบหมอน สปา โทร. 055-440096
3. อมรเมศร์อาศรม โทร. 055-416064

ประวัติจังหวัดแพร่

จังหวัดแพร่ มีพื้นที่ 6,538.598 ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ 4,185,510 ไร่ มีแม่น้ำยมไหลผ่าน ลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขาล้อมรอบทั้งสี่ทิศ มีที่ราบในหุบเขาอยู่ตอนกลางจังหวัดจังหวัดแพร่เป็นจังหวัดหนึ่งใน 17 จังหวัดภาคเหนือของประเทศไทย ตั้งอยู่ทางภาคเหนือตอนบนฝั่งแม่น้ำยม ห่างจากกรุงเทพมหานคร ตามทางหลวงหมายเลข 11 และ 101 ประมาณ 557 กิโลเมตร จังหวัดแพร่ได้ชื่อว่าเป็นประตูเมืองสู่ล้านนา เดิมเป็นนครรัฐอิสระที่ตั้งอยู่ก่อนการสถาปนาอาณาจักรล้านนาจากหลักฐานต่างๆ ทำให้ทราบว่าจังหวัดแพร่นั้นมีชื่อเรียกกันหลายชื่อแล้วแต่ยุคสมัย เช่น “เมืองพล” เป็นชื่อที่เก่าแก่ดั้งเดิมที่สุดจากการพบหลักฐานในตำนานทางเหนือฉบับโบราณ พ.ศ. 1824 “เมืองโกศย” เป็นชื่อที่ปรากฏในพงศาวดารเชียงใหม่ “เมืองเพล” เป็นชื่อที่ปรากฏหลักฐานอยู่ในศิลาจารึกหลักที่ 1 ของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช และ “เมืองแพร่” เป็นชื่อที่คนไทยในอาณาจักรสุโขทัยและอยุธยาใช้เรียกเมืองเพล แต่ได้กลายเสียงเป็นเมืองแพร่ จนถึงปัจจุบัน ในพื้นที่หลายอำเภอของจังหวัดแพร่ได้ค้นพบหลักฐานว่ามีร่องรอยการอยู่อาศัยของมนุษย์ในยุคก่อนประวัติศาสตร์ เช่น ขวานหินกะเทาะ ขวานหินขัด ในเขตอำเภอ ลองอำเภอวังชิ้น เป็นต้น และที่อำเภอสองยังมีประวัติเกี่ยวกับเมืองเวียงสรองที่เป็นเมืองโบราณในวรรณคดีเรื่องลิลิตพระลอ จังหวัดแพร่ประกอบด้วย 8 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอสูงเม่น อำเภอหนองม่วงไข่ อำเภอเด่นชัย อำเภอร้องกวาง อำเภอลอง อำเภอสอง อำเภอวังชิ้นจังหวัดแพร่มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจมากมาย ทั้งในด้านวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ธรรมชาติ อุทยานแห่งชาติ และการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ วัดพระธาตุช่อแฮ วัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหาร วัดหลวง วัดพระนอน วัดพระธาตุสุโทนมงคลคีรี วัดพระธาตุจอมแจ้ง บ้านวงศ์บุรี บ้านเสาร้อยต้น พระธาตุพระลอ พระธาตุปูแจ แก่งหลวง ภูเขาหินปะการัง น้ำตกตาดหมอก อุทยานแพะเมืองผี อุทยานแห่งชาติดอยผาหลวง อุทยานแห่งชาติเวียงโกศย เป็นต้น

คำขวัญของจังหวัดแพร่

“หม้อห้อม ไม้สัก ถิ่นรักพระลอ ช่อแฮศรีเมือง ลือเลื่องแพะเมืองผี คนแพร่นี้ใจงาม”

การเดินทาง

เส้นทางเดินทางจากกรุงเทพถึงจังหวัดแพร่เป็นระยะทาง 557 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ 6-7 ชั่วโมง เส้นทางที่สะดวกที่สุดคือถนนสายเอเชีย (ทางหลวงหมายเลข 32) อยุธยา-อ่างทอง-สิงห์บุรี-ชัยนาท-นครสวรรค์ เมื่อถึงนครสวรรค์ให้เลี้ยวขวาเข้าทางหลวงหมายเลข 117 นครสวรรค์-สามง่าม-พิษณุโลก เมื่อถึงจังหวัดพิษณุโลก จึงใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 11 ไปยังจังหวัด อุตรดิตถ์ จนถึงจังหวัดแพร่

เดินทางโดยรถโดยสารประจำทาง

รถประจำทางปรับอากาศสายกรุงเทพฯ-แพร่ ได้แก่ บริษัทขนส่ง จำกัด มีรถปรับอากาศชั้น 1 ชั้น 2 และวีไอพี บริการวันละ 11 เที่ยว ส่วนรถของบริษัทเอกชน ได้แก่ พรพิริยะทัวร์ วิริยะแพร่ทัวร์ และสมบัติทัวร์

การเดินทางโดยรถไฟมีขบวนรถไฟจากกรุงเทพฯ มาอำเภอเด่นชัยวันละ 9 เที่ยว และเที่ยวล่องกลับ กรุงเทพฯ วันละ 9 เที่ยวเช่นกัน จากสถานีเด่นชัยต้องนั่งรถสองแถวไปตัวเมืองแพร่ โดยมีรถอยู่หน้าสถานี ตลอด 24 ชั่วโมง

การเดินทางโดยเครื่องบิน สายการบินนกแอร์ จำกัด (แพร่) โทร. 054- 52 2189

ฤดูกาลท่องเที่ยว (กิจกรรมและประเพณี)

1. ประเพณีไหว้พระธาตุช่อแฮ (เมืองแพร่แห่งทุ่งหลวง) งานประเพณีไหว้พระธาตุช่อแฮเมืองแพร่แห่งทุ่งหลวง นับเป็นประเพณีที่สืบทอดกันมายาวนานของชาวเมืองแพร่ที่แสดงถึงขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น ที่มีความเลื่อมใสศรัทธาต่อพระพุทธศาสนา ตลอดจนยังเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดแพร่ งานจะมีประมาณเดือนมีนาคมของทุกปี ข้อมูลติดต่อ 34/130 - 131 ถนนเหมืองหิต ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ โทร. 054 - 52 1127

2. ประเพณีการตักบาตรข้าวสารอาหารแห้งแก่พระอุปัชฌาย์ เวลาเที่ยงคืนในวันเพ็ญ วันพุธ สรงน้ำพระอุปัชฌาย์ การแสดงดนตรี การแสดงพื้นเมือง ประเพณีตักบาตรเที่ยงคืน จะจัดขึ้นประมาณเดือน สิงหาคม โทร. 054-511281

3. ประเพณีกำฟ้า เป็นประเพณีสำคัญตั้งแต่สมัยโบราณ ซึ่งเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวไทยพวนที่อาศัยกระจายไปอยู่ในหลายภูมิภาคต่างๆ เพื่อเป็นการอนุรักษ์และส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวไทยพวน และส่งเสริมการท่องเที่ยวของตำบลทุ่งโฮ้งข้อมูลการติดต่อ 34/130 - 131 ถนนเหมืองหิต ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ โทร. 085 - 4521118

อุณหภูมิเฉลี่ย

อุณหภูมิของจังหวัดแพร่ มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยประมาณ 26.44 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ยประมาณ 18.86 องศาเซลเซียส โดยอุณหภูมิต่ำที่สุดวัดได้ 9.5 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2549 อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยประมาณ 36.12 องศาเซลเซียส โดยอุณหภูมิสูงที่สุดวัดได้ 41.9 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 24 เมษายน 2547

ฤดูกาลลักษณะภูมิอากาศของจังหวัดแพร่ จัดอยู่ในลักษณะแบบฝนเมืองร้อนเฉพาะฤดูฝน หรือ แบบทุ่งหญ้าเมืองร้อน (Tropical Savanna) บริเวณดังกล่าวอยู่ในเขตร่องอากาศเขตร้อน (Intertropical Convergence Zone) ปริมาณและการกระจายของฝนจะได้รับอิทธิพลจากลมมรสุม 2 ประเภท คือ ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ทำให้มีฝนตกชุก และลมตะวันออกเฉียงเหนือที่นำเอาอากาศหนาวและแห้งแล้ง จากประเทศจีนมาปกคลุมทั่วบริเวณภาคเหนือของประเทศไทย นอกจากนี้เนื่องจากลักษณะพื้นที่ของจังหวัดแพร่ ที่เป็นแอ่งคล้ายก้นกระทะลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขา จึงทำให้สภาพอากาศแตกต่างกันมาก ลักษณะภูมิอากาศของจังหวัดแพร่ มี 3 ฤดู ได้แก่ ฤดูหนาว เริ่มในเดือนพฤศจิกายน ถึง เดือนกุมภาพันธ์ ฤดูร้อน เริ่มประมาณเดือนมีนาคม ถึง เดือนพฤษภาคม ฤดูฝน เริ่มประมาณเดือนมิถุนายน ถึง เดือนตุลาคม

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร

จังหวัดแพร่มีจุดน่าสนใจเกี่ยวกับการนำเอาวิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณีการประกอบอาชีพของเกษตรกร ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่มาผสมผสาน ด้วยระบบการบริหารการจัดการทรัพยากรที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชน อันก่อให้เกิดการพัฒนาเครือข่ายองค์ความรู้ของเกษตรกรนำไปสู่การถ่ายทอดภูมิปัญญา และเทคโนโลยีการเกษตรแก่นักท่องเที่ยวและผู้สนใจทั่วไป เปิดโอกาสให้ผู้สนใจมีโอกาสใกล้ชิดธรรมชาติ ความเขียวขจี ความอุดมสมบูรณ์ สถานที่หลักหากนักท่องเที่ยวมีความต้องการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ ที่ได้รับรวมการทดสอบและผลิตพันธุ์ไม้ผลพันธุ์ดี การเรียนรู้เทคโนโลยีด้านการทำสวนผลไม้ พืชผักไม้ดอกไม้ประดับ ชมสวนสมุนไพร สวนพืชผักพื้นเมือง แปลงไม้ผลหลากหลายชนิด และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหม้อห้อมบ้านทุ่งไธสง ที่ให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าศึกษาเรียนรู้การทำผ้าหม้อห้อมสีธรรมชาติ

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นการที่นักท่องเที่ยวได้วนกลับไปค้นหา เรียนรู้ เข้าใจ ภาควิชาภูมิกับอาชีพเกษตรกร นับเป็นอีกทางเลือกสำหรับนักท่องเที่ยวที่สามารถเพลิดเพลินไปกับกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการดำเนินกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้ด้านการเกษตรและวิถีการดำรงชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี และเป็นการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ประยุกต์ใช้กับความรู้ที่ได้รับมาเพื่อประกอบอาชีพ ก่อให้เกิดรายได้ต่อชุมชน และตัวเกษตรกร

ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่

ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ ตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติห้วยเปี้ย จังหวัดแพร่ เริ่มก่อตั้งในชื่อ โครงการสถานีทดลองพืชสวนแพร่ มีวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นแปลงทดสอบและผลิตพันธุ์ไม้ผลพันธุ์ดี ตามโครงการเร่งรัดการปลูกผลไม้ ไม้ยืนต้น และถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการทำสวนผลไม้ พืชผักไม้ดอกไม้ประดับ แก่เกษตรกรและผู้สนใจทั้งในจังหวัดแพร่และจังหวัดใกล้เคียง นอกจากนั้นทางศูนย์วิจัยฯ ยังให้บริการข้อมูลทางวิชาการ แก่หน่วยงานและผู้สนใจทั่วไป เนื่องด้วยสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่จึงได้รับเลือกให้เป็น 1 ใน 9 ของสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ด้านการเกษตร ของกรมวิชาการเกษตร

ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ ภายในมีพื้นที่กว้าง 729 ไร่ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ได้รับการปรับปรุงตกแต่งสถานที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางเกษตรที่สวยงาม โดยจัดสรรแปลงเพาะปลูกพืชผัก ผลไม้เมืองหนาวไม้ดอกไม้ประดับ สวนสมุนไพร สวนพรรณไม้หอม ไว้อย่างเป็นระเบียบ มีผลไม้และไม้ยืนต้นกว่า 200 ไร่ แปลงผลิตเมล็ดพันธุ์พืช 30 ไร่ แปลงรวบรวมพันธุ์พืชสมุนไพร และเครื่องเทศ 25 ไร่ แปลงรวบรวมพันธุ์พืชผักพื้นเมือง 5 ไร่ แปลงรวบรวมและผลิตพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับ 30ไร่ รวมทั้งแปลงวิจัยพืชสวนแพร่ ซึ่งมีพืชหลักในพื้นที่ ได้แก่ ส้มเขียวหวาน ส้มโชกุน มะขามหวาน มะม่วง และผักพื้นบ้านทางภาคเหนือ

จุดท่องเที่ยวภายในศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ ภายในศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ได้ปรับปรุงพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ด้านการเกษตร และจัดกิจกรรมมากมาย โดยมีเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำ และดูแลอย่างใกล้ชิดโดยมีจุดท่องเที่ยว ดังนี้

1. อาคารอเนกประสงค์ ตั้งอยู่ติดกับลานจอดรถเป็นจุดแรกที่สามารถติดต่อขอข้อมูลได้ ลักษณะอาคารเป็นอาคารแบบศิลปะล้านนาประยุกต์ ภายในอาคารอเนกประสงค์มีกิจกรรมมากมาย เช่น ห้องจัดแสดงนิทรรศการ มีร้านอาหาร และร้านค้าจำหน่ายสินค้า

2. อาคารสาธิตการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ตั้งอยู่ไม่ไกลจากอาคารอเนกประสงค์มีการสาธิตการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร นับตั้งแต่ขั้นตอนการคัดผลไม้สดแต่ละชนิด นำมาหมักทำเป็นไวน์และบ่มไว้ในถังจืดเก็บจนได้รสชาติของไวน์ผลไม้ชนิดดี อาทิ ไวน์กระเจี๊ยบ ไวน์สับปะรด ไวน์ลูกหว้า ไวน์แดงไทย นอกจากนี้ยังสาธิตการทำข้าวเกรียบเห็ด แหนมเห็ด ฯลฯ

3. ศาลาทรงงานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สร้างขึ้นเพื่อรับเสด็จเมื่อครั้งที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ ทอดพระเนตรกิจการภายในของศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ ลักษณะศาลาเป็นเรือนไม้ชั้นเดียวตั้งบนเนินสูง บริเวณรอบศาลาตกแต่งด้วยไม้ดอกไม้ประดับและไม้ยืนต้น ด้านหลังศาลาเป็นสวนสมุนไพรสามารถเดินชมได้

4. สวนสมุนไพร พรรณไม้หอมและเครื่องเทศ อยู่ในบริเวณด้านหลังศาลาทรงงาน มีพื้นที่ประมาณ 3 ไร่ มีพันธุ์ไม้ไม่ต่ำกว่า 50 ชนิด ไม้หอมที่เด่นได้แก่ บุนหา เข็มขาว จันทน์หอม พุดจีน มะลิ ส่วนไม้สมุนไพร ได้แก่ สมอไทย และนมนาง สำหรับเครื่องเทศ ได้แก่ มะแขว่น

5. สวนพืชผักพื้นเมือง เป็นแปลงรวบรวมพืชผักพื้นเมืองหลากหลายชนิด โดยปลูกเป็นต้นและแปลงย่อยๆ ในพื้นที่ประมาณ 3 ไร่ บางส่วนตกแต่งเป็นไม้ประดับกินได้ สลับด้วยสวนหย่อมและผักพื้นเมืองผักพื้นเมือง ได้แก่ ผักขี้กวาง ต้นงวม ผักฮาก ผักปลัง เอ็นยัด ฯลฯ ซึ่งใช้ปรุงอาหาร พืชผักบางชนิดยังมีสรรพคุณทางยาที่ชาวบ้านนำมาใช้รักษาโรค

6. วัฒนธรรมพื้นบ้านเวียงโกศัย ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ ได้จัดแสดงเรือนจำลอง ลักษณะเป็นเรือนไม้ยกพื้นใต้ถุนสูง มีชานนั่งเล่น มีโอ่งน้ำดินเผา ครอบง้อมมาเยือนบ้าน บริเวณบ้านมีความร่มรื่นด้วยไม้ดอกไม้ผลขนาดใหญ่ บนตัวบ้านมีการจำลองวิถีชีวิตของชาวบ้าน มีการแสดงพื้นบ้าน เช่น การตบมะผาบ สล่อซอซึ่งเป็นต้น การสาธิตการทอผ้าพื้นเมือง การทำอาหารพื้นบ้านหลากหลาย รวมถึงการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร และไวน์ผลไม้ต่างๆ

7. จุดชมวิวแห่งนี้มีความโดดเด่นที่การสร้างหอคอยสูงราว 5 เมตร มีลักษณะเป็นศาลาชมวิวตั้งอยู่บนสันเขา

8. แปลงรวบรวมพันธุ์ส้ม อยู่ถัดจากแปลงสมุนไพร มีทางเชื่อมกับแปลงรวบรวมพันธุ์ส้มจากทั่วโลก มีวิธีการปลูกส้มและขั้นตอนการนำพันธุ์ส้มมาปลูกบนพื้นที่หลายไร่บนเนินสูง

9. แปลงไม้ผลหลากหลายชนิด นอกจากแปลงรวบรวมพันธุ์ส้มจากทั่วโลก ยังมีการวิจัยพันธุ์ส้มที่สำคัญในพื้นที่ คือ ส้มเขียวหวาน และส้มโชกุน ในพื้นที่ 10 ไร่

10. การเพาะเลี้ยงสัปปอดโรค สร้างเป็นโรงเรือนสูงโปร่งสำหรับอนุบาลสัปปอด ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในโครงการวิจัยและพัฒนาสัปปอดโรค เพื่อหาต้นตอสัมพันธ์ดีปอดโรค

ที่ตั้ง อยู่ริมคลองชลประทาน บริเวณป่าสงวนแห่งชาติห้วยเปี้ย ตำบลวังหงส์ อำเภอเมือง

การเดินทาง รถรับจ้างเหมารถประจำทางจากตัวเมืองแพร่ มายังศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่หากใช้รถยนต์ส่วนตัว จากอำเภอเมืองใช้ทางหลวงหมายเลข 1023 ไปทาง อำเภอลองประมาณ 3 กิโลเมตร แล้วเลี้ยวขวาเข้าถนนเลียบคลองชลประทานผ่านมหาวิทยาลัยรามคำแหง วิทยาเขตแพร่ โรงเรียนท่าข้ามวิทยาคมไปประมาณ 2.5 กิโลเมตร ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ อยู่ทางด้านซ้ายมือ

ข้อจำกัด ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวทางการเกษตรไม่ชัดเจน

ภาพ ข-1 ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่

ภาพ ข-2 ไร่นาดอกทานตะวัน

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนหม้อห้อมบ้านทุ่งโฮ้ง

สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหม้อห้อมบ้านทุ่งโฮ้งส่วนใหญ่ นำเอาภูมิปัญญาจากบรรพบุรุษของชาวพวนบ้านทุ่งโฮ้ง ที่ถ่ายทอดกันมารุ่นสู่รุ่นในการทำผ้าหม้อห้อมสีธรรมชาติ ซึ่งได้จากธรรมชาติเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาชาวบ้านในการทำหัตถกรรมสิ่งทอหม้อห้อมสีธรรมชาติ เป็นการพัฒนาผ้าหม้อห้อมให้ไปสู่สากล และรักษาความเป็นอัตลักษณ์ของผ้าหม้อห้อมให้ยั่งยืน ปัจจุบันนี้มีการพัฒนาหม้อห้อมสามแบบคือ หม้อห้อมสังเคราะห์ หม้อห้อมสีธรรมชาติ และ หม้อห้อมที่นำเนื้อผ้าทั้งสองแบบมาใช้ผสมผสานกัน นอกจากนี้ภายในชุมชนได้เปิดศูนย์การเรียนรู้ สำหรับผู้ที่สนใจอยากเรียนการทำผ้าหม้อห้อมได้เรียนรู้วิธีการทำผ้าหม้อห้อมแบบดั้งเดิม และเปิดให้หน่วยงานต่างๆ เข้ามาศึกษาดูงานถือเป็นการถ่ายทอดวิถีชีวิตของคนในชุมชนอีกด้วย

ที่ตั้ง หมู่ที่ 5 ตำบลทุ่งโฮ้ง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่

การเดินทาง ถนนยันตรกิจโกศล อำเภอเมือง ห่างจากตัวเมืองประมาณ 4 กิโลเมตร

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

จังหวัดแพร่ที่ตั้งอยู่ทางภาคเหนือของประเทศไทย ลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขาล้อมรอบทั้งสี่ทิศ ตอนกลางเป็นที่ราบในหุบเขา ตั้งอยู่ทางภาคเหนือตอนบนฝั่งแม่น้ำยม เดิมเป็นนครรัฐอิสระที่ตั้งอยู่ก่อนการสถาปนาอาณาจักรล้านนาจากหลักฐานต่างๆ จึงได้ชื่อว่าเป็นประตูเมืองสู่ล้านนา มีชื่อเรียกต่างกันในแต่ละยุคสมัย เช่น เมืองพล เมืองโกศัย เมืองเพล และได้กลายเสียงเป็นเมืองแพร่จนถึงปัจจุบัน จังหวัดแพร่มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างหลากหลาย อาทิเช่น แพะเมืองผี อุทยานแห่งชาติแม่ยม อุทยานแห่งชาติเวียงโกศัย น้ำตกแม่เงิงหลวง บ่อน้ำพุร้อนแม่จอก อุทยานแห่งชาติดอยผาหลวง สวนหินมหาราช ภูเขาหินปะการัง ถ้ำเอราวัณ ถ้ำผานางคอย น้ำตกห้วยโรง และน้ำตกแม่แคม

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดแพร่ เป็นการเน้นให้ได้สัมผัสประสบการณ์ และการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติโดยตรง เรียนรู้ทำความเข้าใจกับพัฒนาการทางวัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมด้วยความระมัดระวังไม่ให้เกิดความเสียหายต่อระบบนิเวศ เอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์และสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว อาทิ การศึกษาสภาพป่าอันอุดมสมบูรณ์ในอุทยานแห่งชาติ การสัมผัสความสวยงามของน้ำตกตามธรรมชาติ ถ้าที่มีความลึกลับน่าพิศวง ความสวยงามของหินงอกหินย้อยภายในถ้ำ การรังสรรค์จากปรากฏการณ์ทางธรรมชาติทำให้เกิดหินรูปร่างแปลกตา รวมถึงการจัดกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้ชื่นชมและใกล้ชิดกับธรรมชาติ ลักษณะการเดินทางตามเส้นทางที่จัดไว้ให้ โดยให้นักท่องเที่ยวหยุดชมธรรมชาติ ณ จุดต่างๆ ถ่ายรูปและการบันทึกเทปวิดีโอวิถีธรรมชาติและสิ่งที่น่าสนใจอันเป็นรายละเอียดอยู่ในธรรมชาติ

แพะเมืองผี

แพะเมืองผี ตั้งอยู่บนพื้นที่ดินลูกรังสูง 200 เมตร จากระดับน้ำทะเล รอบบริเวณประกอบด้วยป่าเต็งรัง เป็นปรากฏการณ์ทางธรณีวิทยาจากการกัดเซาะของน้ำฝน ก่อให้เกิดเสาดินรูปร่างคล้ายดอกเห็ดและลาดเนินที่สวยงามแปลกตา ช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับเดินเที่ยวชมคือ ช่วงเวลา 07.00 – 09.00 น. และช่วง 16.00 – 18.00 น. หากเป็นช่วงเวลาอื่นแดดจะร้อนมาก และแสงเงาที่ทอดจับเสาดินจะไม่สวยงามเท่าช่วงเวลาดังกล่าว

แพะเมืองผี เป็นป่าแพะหรือป่าเต็งรังที่ชาวบ้านทุ่งไธ้ง และชาวบ้านในเขตตำบลน้ำคำถือเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ที่มักมาประกอบพิธีขอฝน แพะเมืองผีได้รับการจัดตั้งเป็นวนอุทยานเมื่อปี พ.ศ. 2524 พื้นที่ทั้งหมด 167 ไร่ พื้นดินบริเวณแพะเมืองผีเป็นดินใหม่ในยุคควอเทอร์นารีอายุราว 3 หมื่น ถึง ไม่เกิน 2 ล้านปี แ่งเสาดินที่พบประกอบด้วยดินเป็นชั้นๆ ชั้นบนสุดมีสีเข้มดูคล้ายแผ่นหินแข็ง เป็นชั้นที่แข็งแกร่งที่สุด เรียกว่า แคป (Cap) ทำหน้าที่เหมือนเกราะป้องกันไม่ให้เสาดินถูกกัดเซาะต่อไปได้อีก แผ่นแคปนี้จะซ้อนอยู่บนเสาดินสีน้ำตาลอ่อน ซึ่งเป็นดินที่ยังจับตัวกันไม่แน่น ประกอบด้วยชั้นดินทรายที่แต่ละชั้นมีความทนทานต่อการกัดเซาะไม่เท่ากันเมื่อน้ำฝนซึมผ่านลงมา ชั้นที่ไม่แกร่งก็จะถูกกัดเซาะได้ง่ายเกิดเป็นริ้วรอยที่แตกต่างกันในแง่เสาดิน

สิ่งที่น่าสนใจ มีเส้นทางศึกษาธรรมชาติพร้อมป้ายสื่อความหมายแบบวงรอบ ระยะทางราว 700 เมตร ไปยังเสาดินรูปทรงต่างๆ เช่นเสาดินคล้ายต้นเห็ด เสาดินแท่ง เสาดินซึ่งมีฐานเป็นร่องดูคล้ายปราสาทที่ครอบโลงศพในพิธีศพของชาวเหนือ ฯลฯ จากนั้นเส้นทางจะอ้อมขึ้นเนินเพื่อไปชมเสาดินจากมุมสูง รอบบริเวณมีศาลาพักผ่อนในพื้นที่ป่าเต็งรัง มีไม้ที่น่าสนใจ ได้แก่ หอมไก่ มะหาด และไม้วงศ์ยางหลายชนิด

ที่ตั้ง ตำบลน้ำคำ อำเภอเมือง

การเดินทาง รถรับจ้างเหมารถสองแถวจากตัวเมืองไปแพะเมืองผี หากใช้รถยนต์ส่วนตัวจากตัวเมืองแพร่ใช้ทางหลวงหมายเลข 101 ไปทาง อำเภอร้องกวาง ผ่านบ้านทุ่งไธ้งไปประมาณ 4 กิโลเมตร พบสี่แยกให้เลี้ยวขวาเข้าทางหลวงหมายเลข 1134 ไปประมาณ 4 กิโลเมตร พบสามแยกให้เลี้ยวขวาไปอีก 2 กิโลเมตร แพะเมืองผีอยู่ทางซ้ายมือ

ข้อจำกัด

- มีป้ายบอกทางไม่ชัดเจน
- ไม่มีเจ้าหน้าที่ให้บริการคำแนะนำ

ภาพ ข-3 วนอุทยานแพะเมืองผี

ภาพ ข-4 พื้นที่เนินเขาบริเวณวนอุทยานแพะเมืองผี

อุทยานแห่งชาติแม่ยม

อุทยานแห่งชาติแม่ยมมีพื้นที่ประมาณ 2.8 แสนไร่ ในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่ และอำเภองาว จังหวัดลำปาง ลักษณะเป็นภูเขาสูงปกคลุมด้วยป่าผสมผลัดใบมีแม่น้ำยมไหลผ่าน เป็นระยะทาง 43 กิโลเมตร เป็นถิ่นอาศัยของนกยูงไทยสามารถพบเห็นได้ง่าย ด้านหน้าที่ทำการเป็นแก่งหินใหญ่ซึ่งเป็นที่มาของชื่อ “แก่งเสือเต้น” ถัดไปตอนเหนือเป็นหุบเขา มีต้นสักทองธรรมชาติขึ้นอยู่อย่างหนาแน่น

สิ่งที่น่าสนใจ

1. แก่งเสือเต้น เป็นแก่งหินขนาดใหญ่กลางแม่น้ำยมแวดล้อมด้วยภูเขาสูง มีทิวทัศน์งดงามสามารถชมทิวทัศน์ได้จากบริเวณที่ทำการ หรือ บ้านพักที่อุทยานฯ ริมแก่ง แก่งหินนี้มีรอยในเนื้อหินคล้ายรอยเท้าเสือเป็นที่มาของชื่อแก่ง สามารถเดินทางตามเส้นทางศึกษาธรรมชาติลัดเลาะไปตามโขดหิน และข้ามลำน้ำไปชมได้ บางครั้งจะได้ยินเสียงนกยูงร้องในตอนเช้าตรู่ด้วย ช่วงเวลาที่เหมาะแก่การท่องเที่ยว คือ ฤดูหนาวตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ถึง มกราคม น้ำในแม่น้ำยมจะใสและกระแสน้ำก็ไม่เชี่ยวกรากเกินไป

ที่ตั้ง ที่ทำการตั้งอยู่ริมแก่งเสือเต้น ในเขตอำเภอสอง

การเดินทาง รถประจำทางขึ้นรถประจำทาง สายแพร่ - สอง แล้วเดินทางไปยังที่ทำการ หากใช้รถยนต์ส่วนตัวจากอำเภอสองใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 1154 ไปทาง อำเภองาว จังหวัดลำปาง ผ่านวัดอัมพวัน หน่วยจัดการป่าแม่ยมตะวันออกไป 6 กิโลเมตร พบทางแยกขวามือให้เลี้ยวเข้าไปประมาณ 4 กิโลเมตร ถึงที่ทำการแก่งเสือเต้นอยู่บริเวณใกล้เคียง

2. หล่มดั่งและจุดชมทิวทัศน์เหมืองแร่ หล่มดั่ง คือ บึงน้ำธรรมชาติกว้างประมาณ 120 เมตร บนยอดเขาที่สูง 700 เมตร จากระดับน้ำทะเล มีน้ำขังตลอดปี เป็นแหล่งน้ำของสัตว์ป่าขนาดเล็กรอบบริเวณ รมรื่นอากาศเย็นสบายเหมาะเป็นจุดกางเต็นท์สำหรับนักท่องเที่ยว ควรเตรียมอุปกรณ์และเสบียงไปเอง บนเส้นทางก่อนถึงหล่มดั่งประมาณ 2 กิโลเมตร เคยเป็นเหมืองแร่แบไรต์เก่า มีทางเดินขึ้นดอยระยะทาง 100 เมตร ไปยังจุดชมทิวทัศน์ที่ความสูง 500 เมตร จากระดับน้ำทะเล มองเห็นสักขึ้นหนาแน่นในหุบแม่น้ำยม บรรยากาศในยามเช้าจะได้ชมสายหมอก ส่วนยามเย็นจะได้ชมอาทิตย์อัสดงอันงดงาม

ที่ตั้ง ห่างจากที่ทำการอุทยานประมาณ 10 กิโลเมตร

การเดินทาง จากอำเภอสองใช้ทางหลวงหมายเลข 1154 ไปทางอำเภองาว จังหวัดลำปาง ผ่านวัดอัมพวันทางแยกเข้าที่ทำการไปประมาณ 7 กิโลเมตรพบทางแยกขวาให้เลี้ยวเข้าไปประมาณ 6 กิโลเมตร ถึงจุดชมทิวทัศน์ฯ ส่วนหล่มดั่งให้ไปต่ออีกประมาณ 2 กิโลเมตร (ควรใช้รถกระบะยกสูงหรือรถขับเคลื่อนสี่ล้อ) เนื่องจากเส้นทางบางช่วงเป็นทางดินขึ้นเขาชัน

3. ดงสักไม้งาม เป็นป่าสักทองธรรมชาติเนื้อที่กว่า 2 หมื่นไร่ ต้นสักขึ้นเบียดเสียดไปตามหุบเขาตลอดแนวแม่น้ำยมระยะทางยาว 10 กิโลเมตร นับเป็นป่าสักทองที่ผืนใหญ่ที่สุดที่หลงเหลืออยู่ในประเทศไทยช่วงที่ดงสักงามสวยที่สุดคือปลายฤดูฝน ในหน้าแล้งต้นสักจะทิ้งใบเหลือแต่ลำต้นสีน้ำตาล

ที่ตั้งห่างจากที่ทำการอุทยานประมาณ 6 กิโลเมตร

การเดินทาง จากอำเภอสองให้ใช้ทางหลวงหมายเลข 1154 ไปทางอำเภองาว จังหวัดลำปาง ประมาณ 8.5 กิโลเมตร พบทางแยกขวาให้เลี้ยวเข้าไปตามทางหลวงหมายเลข 1120 ผ่านวัดป่าเลา สภ.ต. สะเียบ เมื่อถึงโรงเรียนบ้านแม่พร้าวให้เลี้ยวซ้ายเข้าทางลูกรังข้างโรงเรียนไปอีก 10.5 กิโลเมตรจะถึงดงสักไม้ งาม

การเข้าชมอุทยานแห่งชาติแม่มียม ค่าธรรมเนียม คนไทย ผู้ใหญ่ 20 บาท เด็ก 10 บาทชาวต่างชาติ ผู้ใหญ่ 200 บาท เด็ก 100 บาทติดต่อได้ที่อุทยานแห่งชาติ จังหวัดแพร่ โทร. 054-52 2097 หรือ 054-593854

ข้อจำกัด

- การเดินทางยากลำบากถนนเล็กและชำรุด ควรใช้รถกระบะยกสูง
- มีบริการอาหารตามเทศกาล
- ไม่มีเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำ

ภาพ ข-5 อุทยานแห่งชาติแม่มียม

ภาพ ข-6 แก่งเสือเต้น

ภาพ ข-7 จุดชมวิวทะเลหมอกหล่มดั่ง

อุทยานแห่งชาติเวียงโกศัย

น้ำตกแม่เง็กหลวง

น้ำตกแม่เง็กหลวง และแม่เง็กน้อย เป็นน้ำตกที่สวยงามไหลลดหลั่นลงมาเป็นชั้นๆ มี 7 ชั้นคล้ายขั้นบันไดลงมาจากดอยแม่เง็ก คำว่า “แม่เง็ก” เป็นภาษาพื้นเมือง หมายถึง ขั้นบันได น้ำตกแม่เง็กหลวง ห่างจากที่ทำการฯ ประมาณ 1 กิโลเมตร ส่วนน้ำตกแม่เง็กน้อยต้องเดินเท้าจากที่ทำการฯ ไปประมาณ 2 กิโลเมตร น้ำตกทั้งสองสายนี้ จะไหลลงสู่แม่น้ำยมที่บ้านสบเง็ก อำเภอวังชิ้น นอกจากนี้ยังมีน้ำตกที่สวยงามอีกหลายแห่ง เช่น น้ำตกแม่สิน น้ำตกแม่จอก น้ำตกแม่ป้าก น้ำตกแม่รัง น้ำตกขุนห้วย

น้ำตกแม่เก็ง เป็นที่รู้จักและสนใจของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชม คือ น้ำตกแม่เก็งหลวงพื้นที่หมู่บ้านที่ตั้งอยู่รอบๆ พื้นที่ป่าอันเป็นแหล่งกำเนิดของน้ำตกแม่เก็ง เป็นหมู่บ้านของชาวกะเหรี่ยง คำว่า “แม่เก็ง” เป็นภาษากะเหรี่ยงหมายถึง “ชั้นบันได” ลักษณะของน้ำตกแม่เก็งหลวง เป็นน้ำตกขนาดใหญ่มีน้ำมาก น้ำไหลตลอดปี ความสูงมีถึง 7 ชั้นลดหลั่นกันลงมาจากภูเขาที่ลาดชัน สามารถมองเห็นได้จากระยะไกล โดยเห็นเป็นเส้นทางน้ำสีขาวพาดยาวอยู่กลางภูเขาที่ปกคลุมด้วยต้นไม้หนาแน่น ระยะทางจากชั้นที่ 1 ถึงชั้นที่ 7 ประมาณกว่า 200 เมตร มีเส้นทาง ปีนป่ายขึ้นไปชมความงามจนถึงชั้นที่ 7 และบางช่วงของแต่ละชั้นมีแอ่งน้ำใสสะอาดที่ลงเล่นน้ำได้อย่างปลอดภัย น้ำตกแม่เก็งหลวงจึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าเข้าไปเที่ยวชมแห่งหนึ่งของ จังหวัดแพร่

ที่ตั้งจากตัวเมืองแพร่ไปตามทางหลวงหมายเลข 1023 แพร่-วังชิ้น ผ่านอำเภอลองและสี่แยกตัดกับทางหลวงหมายเลข 11 ที่บ้านแม่แคมตรงผ่านไปอำเภอประมาณกิโลเมตรที่ 74 จะเห็นป้ายอุทยานแห่งชาติเวียงโกศัย แยกขวามือเข้าไปประมาณ 1 กิโลเมตรเศษ ถึงที่ทำการอุทยาน

ข้อจำกัด

- ร้านอาหารจะมีบริการเฉพาะวันหยุดหรือเทศกาลเท่านั้น
- ระหว่างทางไปน้ำตกแต่ละชั้น ทางลาดชัน ควรเดินอย่างระมัดระวัง
- ไม่มีของที่ระลึกขาย

ภาพ ข-8 น้ำตกแม่เก็งหลวง อุทยานแห่งชาติเวียงโกศัย

ภาพ ข-9 บรรยากาศบริเวณน้ำตกแม่เงิงหลวง

บ่อน้ำพุร้อนแม่จอก

บ่อน้ำพุร้อนแม่จอก มีเนื้อที่กว้างประมาณ 10 ไร่ เป็นบ่อน้ำแร่กำมะถัน ที่มีความร้อนถึง 80 องศา ทำให้มีน้ำเดือดอยู่ตลอดเวลา กระจายกระจายอยู่ทั่วไป ลักษณะของบ่อน้ำแร่มีความกว้างประมาณ 1.5 เมตร สูง 1 เมตร มีปูนโบริกล้อมรอบ ความพิเศษของบ่อน้ำพุร้อนแม่จอก อยู่ที่มีธารน้ำเย็นจากลำห้วยแม่โป่งไหลผ่าน ซึ่งสภาพโดยรอบเป็นป่าสมบูรณ์ มีสัตว์ป่าอาศัยอยู่มากมาย เช่น เสือ หมี และนก

ในปี พ.ศ. 2480 พระธุดงค์ รูปหนึ่งชื่อ พระสุนทร ได้มาจากจาริกธรรม ณ ที่นี้ เห็นว่าสถานที่แห่งนี้ มีความแปลกกว่าที่อื่นๆ มีน้ำพุร้อน และ น้ำเย็นไหลผ่านในบริเวณเดียวกัน จึงได้เชิญชวนชาวบ้านที่เข้ามา สนทนธรรม ช่วยกันสร้างศาลามุงด้วยหญ้าคา และทำการขุดบ่อน้ำขึ้น ต่อมาใน ปี พ.ศ. 2526 พระครูวิจิตร นวนการโกศล (ครูบาสมจิตร์) จากวัดสะแล่ง อำเภอคลอง จังหวัดแพร่ได้เข้ามาปฏิสังขรณ์ สร้างพระปรางค์ (พระ ถาชี) และพระพุทธรูป พร้อมทั้งสร้างศาลา มุงสังกะสี เพื่อให้ชาวบ้านผู้เลื่อมใส เข้ามาสักการะ หลังจากที่ได้ ชมธรรมชาติแล้ว ในตอนเช้านักท่องเที่ยวจะได้พบทัศนียภาพอันสวยงามที่เกิดจากไอน้ำลอยตัวอยู่บนชั้น บรรยากาศ ก่อให้เกิดความงดงามอย่างยิ่ง

ภายในบ่อน้ำพุร้อนมีบริการอาบน้ำแร่ โดยแบ่งห้องแยก ชายหญิง และบริการขายของฝาก เช่น สินค้า OTOP จากจังหวัดแพร่ บ่อน้ำพุร้อนสามารถนำไปฝากได้ จึงมีร้านค้าขายไข่ไว้ให้บริการอีกด้วย

การเดินทางอุทยานฯ นี้อยู่ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 68 กิโลเมตร ใช้ทางหลวงหมายเลข 101 จาก ตัวจังหวัด เมื่อเลยอำเภอเด่นชัยไป 10 กิโลเมตร แยกขวาเข้าสู่ทางหลวงหมายเลข 11 เส้นทางสายแพร่ - ลำปาง ไปอีกประมาณ 40 กิโลเมตร ถึงทางแยกเข้าอำเภอดงขลับ เลี้ยวซ้ายไปอีกประมาณ 13 กิโลเมตร และ เลี้ยวขวาไปที่ทำการอุทยานฯ อีกประมาณ 1.5 กิโลเมตร ถึงที่ทำการอุทยานฯ

ข้อจำกัด

- เด็กเล็กควรได้รับการดูแลจากผู้ปกครองอย่างใกล้ชิด
- อ่างอาบน้ำแร่มีขนาดเล็กช่วงเทศกาลจึงมีผู้มาใช้บริการเป็นจำนวนมาก

ภาพ ข-10 บ่อลวกไข่บ่อน้ำพุร้อนแม่จอก

ภาพ ข-11 บ่อน้ำพุร้อนแม่จอก

ภาพ ข-12 ห้องอาบน้ำแร่แม่จอก

ภาพ ข-13 ศาลาพักผ่อนบริเวณรอบบ่อน้ำพุร้อนแม่จอก

อุทยานแห่งชาติดอยผาหลวง

สวนหินมหาราช

อุทยานแห่งชาติดอยผาหลวงอยู่ในท้องที่อำเภอลอง อำเภอเมือง และอำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ ประกอบด้วยพื้นที่เป็นเขาสูงชัน บางแห่งพื้นที่ราบบนเขามีหินโผล่จากพื้นดินตามธรรมชาติอย่างสลับซับซ้อนเป็นหินปูน และมีเอกลักษณ์ทางธรรมชาติที่สวยงาม คือ สวนหินมหาราช จะมีหินโผล่ซึ่งมาจากพื้นดินตามธรรมชาติอย่างสลับซับซ้อนน่าอัศจรรย์ ประกอบกับบรรยากาศร่มรื่นเย็นสบาย ปัจจุบันมีผู้เข้าไปเที่ยวชมเป็นจำนวนมาก และมีเทือกเขาดอยผาหลวงเด่นเป็นเอกลักษณ์ เป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร อุทยานแห่งชาติดอยผาหลวงมีเนื้อที่ประมาณ 117,982 ไร่ หรือ 188.77 ตารางกิโลเมตร

เมื่อปี พ.ศ. 2530 สำนักงานป่าไม้เขตแพร่และจังหวัดแพร่ มีนโยบายจัดสวนหิน ซึ่งอยู่ในบริเวณป่าสงวนแห่งชาติ ป่าแม่ต้าฝั่งซ้าย ท้องที่ตำบลตำผาหมอก อำเภอลอง จังหวัดแพร่ เป็นวนอุทยานสวนหินมหาราช เพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษาครบ 5 รอบ และเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากกรมป่าไม้แล้ว โดยให้ประสานงานกับกองอุทยานแห่งชาติ และได้มีคำสั่งกรมป่าไม้ ที่ 475/2532 ลงวันที่ 23 มีนาคม 2532 ให้ดำเนินการสำรวจป่าห้วยขมิ้น ป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ต้าฝั่งซ้าย ป่าห้วยเปี้ย-ห้วยบ่อทอง และป่าแม่แย้-แม่สาบ ท้องที่ตำบลตำผาหมอก อำเภอลอง ตำบลวังหงส์ ตำบลท่าข้าม ตำบลวังธง และตำบลป่าเมต อำเภอเมือง ตำบลเวียงทอง ตำบลร่องกาด และตำบลบ้านปาง อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ เพื่อจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติต่อไป

สวนหินมหาราช เป็นบริเวณที่มีหินโผล่ขึ้นมาจากพื้นดินตามธรรมชาติอย่างสลับซับซ้อนน่าอัศจรรย์ มีรูปร่างคล้ายจะเข้ ไตโนเสาร์และสัตว์ดึกดำบรรพ์ มองแล้วทำให้เกิดจินตนาการเหมือนอยู่ในเทพนิยาย บางก้อนเป็นถ้ำเล็กๆ ลึกเข้าไปข้างใน หินก้อนใหญ่อยู่บนหินก้อนเล็ก ดูน่าหวาดเสียวคล้ายจะหล่น แต่ก็สามารถทาน้ำหนักได้ ประกอบกับบรรยากาศร่มรื่นเย็นสบาย ปัจจุบันคนนิยมไปเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ

การเดินทาง จากแพร่ไปตามทางหลวงหมายเลข 1023 เส้นทางสายแพร่-ลอง สวนหินมหาราชอยู่ระหว่างหลักกิโลเมตรที่ 19-20 ทางซ้ายมือ

ข้อจำกัด

- ในฤดูร้อนจะมีเสียงจ๊กจั่น ส่งเสียงดังตลอดทั้งวัน
- ไม่มีร้านจำหน่ายอาหารและของที่ระลึก
- ไม่มีเอกสารแนะนำ

ภาพ ข-14 สวนหินมหาราช

ภาพ ข-15 รูปทรงหินคล้ายรูปไดโนเสาร์

ภูเขาหินปะการัง

ภูเขาหินปะการัง ซึ่งเกิดจากการยุบตัวของเปลือกโลก และการชะล้างพังทลายของหินที่ใช้เวลาหลายล้านปี มีลักษณะคล้ายปะการังมีเส้นทางศึกษาธรรมชาติประมาณ 1,100 เมตร เป็นเส้นทางระยะสั้นแต่ค่อนข้างลำบากในการเดินทาง เพราะทางบางช่วงเป็นหินแหลมคม ระหว่างทางจะพบแอ่งธรรมชาติ ซึ่งเกิดจากลมพัดเอาความชื้นออกมาจากถ้ำโดยผ่านปากถ้ำแคบๆ จะทำให้ผู้ที่สัมผัสอากาศนี้รู้สึกเย็นเหมือนได้รับความเย็นจากเครื่องปรับอากาศ แต่มีความสดชื่นมากกว่า และเลยไปจะเป็นจุดชมวิวหินปะการัง ระหว่างก่อนทางขึ้นชมภูเขาหินปะการังทางมีถ้ำให้เข้าชมความสวยงามของธรรมชาติ ภายในถ้ำและบริเวณรอบๆ เขาปะการัง จะมีต้นจันทน์ผาขึ้นอยู่มากมาย

เนื่องจากภูมิประเทศเป็นภูเขาสูงชัน และมีพันธุ์ไม้นานาชนิด ฤดูหนาวจึงค่อนข้างหนาวจัด อุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ 8-12 องศาเซลเซียส ฤดูร้อนไม่ร้อนจัด อุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ 30 องศาเซลเซียส ฤดูฝนมีฝนตกชุก ในช่วงเดือนพฤษภาคม ถึง เดือนตุลาคม ฤดูหนาวค่อนข้างหนาวจัด อุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ 8-12 องศาเซลเซียส

การเดินทาง จากแพร่ไปตามทางหลวงหมายเลข 1023 เส้นทางสายแพร่-ลอง ภูเขาหินปะการัง ระหว่างหลักกิโลเมตรที่ 17-18 ทางขวามือ

ข้อจำกัด

- ผู้ที่มาท่องเที่ยวควรใส่รองเท้าผ้าใบสำหรับการเดินเท้า
- แนะนำว่าควรเดินในช่วงเช้าเพราะอากาศเย็นสบาย
- ในระหว่างทางควรระวังสัตว์เลื้อยคลาน

ภาพ ข-16 ภูเขาหินปะการัง

ภาพ ข-17 ต้นจันทน์ผาที่ขึ้นบนภูเขาหินปะการัง

ถ้ำเอราวัณ

ถ้ำเอราวัณ ภายในถ้ำมีหินงอกหินย้อยรูปร่างคล้ายช้างเอราวัณ และหญิงอุ้มท้อง ตามตำนานของถ้ำแห่งนี้ภายในถ้ำประกอบไปด้วยหินงอกศักดิ์สิทธิ์ เป็นหินงอกที่อยู่ทางขวามือใกล้ๆ กับปากทางเข้าถ้ำ เสาหินต้นนี้กำลังเจริญเติบโตไปตามกลไกของธรรมชาติ มีน้ำหยดลงมาที่กลางต้นเสา ทำให้ตรงกลางเป็นหลุม หินงอกต้นนี้เป็นหินเป็นมีประกายเพชรสวยงาม ชาวบ้านคงเชื่อว่าเป็นหินศักดิ์สิทธิ์

สิ่งที่น่าสนใจ

1. เที่ยวชมถ้ำ ใช้เวลาเที่ยวชมราว 45 นาทีระยะทางเดินเท้าประมาณ 200 เมตร ขึ้นเขาไปยังปากถ้ำที่เป็นโพรงแคบๆ ในแนวตั้ง มีลมเย็นพัดผ่าน เมื่อเข้าไปในถ้ำ จะพบคูหาขนาดใหญ่ที่มีเพดานสูงกว่า 20 เมตร และมีดสนิท ทางเดินเป็นแบบวงรอบระยะทาง 200 เมตร นักท่องเที่ยวควรเดินตามเจ้าหน้าที่ที่นำทางอย่างเคร่งครัด เนื่องจากเป็นถ้ำที่มีการก่อตัวของหินปูนตลอดเวลา และระบบนิเวศในถ้ำก็เปราะบางมาก ภายในถ้ำมีหินงอกหินย้อยที่สวยงาม บางจุดหินนั้นบรรจบกันเกิดเป็นเสาหิน บางแห่งก็เป็นม่านหินอ่อน ด้านในถ้ำมีม่านหินปูนลักษณะคล้ายช้าง ซึ่งเป็นที่มาของชื่อถ้ำ และหากส่องไฟไปรอบๆ แสงไฟจะสะท้อนกับผลึกแคลไซต์ระยิบระยับงามน่าอัศจรรย์

2. ไร่องานจากผาสูง เป็นการไร่องานจากแนวตั้งลงมาจากหน้าผาหินปูนโดยใช้เชือกและชุดอุปกรณ์ ซึ่งทางเจ้าหน้าที่จะติดตั้งอุปกรณ์เพื่อความปลอดภัย ทั้งยังมีการตรวจสอบทุกครั้ง จุดเริ่มต้นการไร่องานซึ่งสูง 70 เมตรจะเป็นจุดที่สามารถมองเห็นทิวทัศน์อันงดงามของหมู่เขาหินปูนตามแนวแม่น้ำยมด้วย เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับผู้ชื่นชอบการผจญภัย และไม่กลัวความสูง (บริการเฉพาะวันหยุด เวลา 08.00 – 16.00 น.)

3. ไร่องานข้ามแม่น้ำยม ลักษณะเป็นการโหนตัวด้วยรอกที่เคลื่อนที่ไปตามลวดสลิง ซึ่งข้ามแม่น้ำยมระยะทางประมาณ 200 เมตร โดยเริ่มไร่องานจากหอสถู่ง 25 เมตร เมื่อไปจนสุดลวดสลิง ผู้ไร่องานต้องทิ้งตัวลงในแม่น้ำยมจากนั้นจะมีเจ้าหน้าที่พายเรือไปรับ ในบริเวณใกล้ ๆ กันยังมีสะพานสลิงซึ่งข้ามแม่น้ำ

ยรมมีระยะทางประมาณ 200 เมตร ให้เดินทางข้ามเพื่อทดสอบความสามารถในการทรงตัวด้วย (เปิดเวลา 08.00 – 16.00 น.) ค่าบริการ 40 บาท / 3 รอบ

4. พายเรือคายัคและล่องแก่ง แม่น้ำยมหน้าหน่วยพิทักษ์ฯ เป็นวังน้ำนิ่งค่อนข้างกว้าง เนื่องจากอยู่เหนือแก่งหลวง ซึ่งเป็นแก่งน้ำขนาดใหญ่ สามารถพายเรือชมทิวทัศน์โดยรอบได้ ในฤดูน้ำหลากระหว่างเดือนมิถุนายน – ตุลาคม มีกิจกรรมล่องแก่งด้วยแพยางจากสถานีรถไฟปากบางตอนเหนือ น้ำมายังแก่งหลวงใช้เวลาล่องประมาณ 2 – 3 ชั่วโมง ผ่านแก่งใหญ่ 5 แก่ง โดยเป็นแก่งระดับยาก 3 แก่ง แล้วมาสิ้นสุดที่แก่งหลวงเป็นแก่งสุดท้าย ค่าบริการ พายเรือคายัค ค่าบริการ 100 บาท/ลำ/ชั่วโมง (3 คน) และล่องแก่ง ค่าบริการ 1,700 บาท/ลำ (10 คน)

5. ขี่จักรยานเสือภูเขา ทางอุทยานแห่งชาติดอยผาแดงได้จัดทำเส้นทางขี่จักรยานเสือภูเขาชมธรรมชาติระยะทาง 5 กิโลเมตร จากบริเวณถ้ำเฮอร์วีนไปยังถ้ำแก่งหลวง และเลียบแม่น้ำยมไปจนถึงบ้านลีซออีก 5 กิโลเมตรเป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวได้ออกกำลังกายพร้อมกับการชื่นชมธรรมชาติไปในตัว

ที่ตั้ง อยู่ริมฝั่งแม่น้ำยม ตำบลป่าน อำเภอคลอง

การเดินทาง รถไฟขึ้นรถไฟสายเด่นชัย – แก่งหลวง ลงที่บ้านแก่งหลวงแล้วเดินต่ออีกราว 1 กิโลเมตร หากใช้รถยนต์ส่วนตัว จากอำเภอเด่นชัยใช้ทางหลวงหมายเลข 101 ไปทางจังหวัดลำปาง ถึงแยกปางเคาะให้เลี้ยวขวาเข้าทางหลวงหมายเลข 11 ไปประมาณ 7 กิโลเมตร พบทางแยกขวามือไปบ้านแก่งหลวง ให้เลี้ยวขวาไปตามทางผ่านบ้านแก่งหลวง ข้ามทางรถไฟและสะพานข้ามแม่น้ำยมไปประมาณ 3 กิโลเมตร ถึงบริเวณถ้ำ

ภาพ ข-18 อุทยานแห่งชาติดอยผาแดง

ภาพ ข-19 ล่องแก่งหลวง

ถ้ำผานางคอย

ถ้ำผานางคอยอยู่ที่บ้านผาหมู อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่ อยู่ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 40 กิโลเมตร เป็นถ้ำธรรมชาติขนาดใหญ่มีความสวยงาม มีชื่ออีกชื่อหนึ่งว่า ถ้ำนางคอย ปัจจุบันจึงมักนิยมเรียกว่า ถ้ำผานางคอย ตัวถ้ำอยู่บนผาสูงประมาณ 50 เมตร หน้าถ้ำมีลานหินกว้าง ตัวถ้ำมีความลึก ที่มีลักษณะยาวขนานไปในระดับพื้นดินประมาณ 150 เมตร กว้างประมาณ 20 เมตร ภายในถ้ำเป็นพื้นดินเรียบ บางตอนมีโหล่ โผล่ ถ้ำมีหินงอก หินย้อยที่สวยงาม ส่องแสงสะท้อนเป็นประกายระยิบระยับ เมื่อต้องแสงสว่างไปตลอดความยาวของถ้ำ เมื่อเกือบถึงปากสุดของถ้ำที่ทะลุมีทางออกกว้าง บริเวณกลางถ้ำเป็นจุดสำคัญที่มีหินงอกขนาดใหญ่มีลักษณะคล้ายผู้หญิงอุ้มลูกไว้ในอ้อมแขน อันเป็นที่มาของชื่อเรียก “ถ้ำผานางคอย” เกือบถึงปลายถ้ำมีพระพุทธรูปประดิษฐานให้ประชาชนได้นมัสการ

ตำนานรัก ณ ถ้ำแห่งนี้เองที่มีตำนานความรักระหว่างทหารต๋าคัดดีกับเจ้าหญิง (เจ้านาง) สูงศักดิ์คู่หนึ่ง เรื่องมีอยู่ว่า เมื่อ พ.ศ. 1700 อาณาจักรแสนหวีมีความเจริญรุ่งเรืองมาก (สันนิษฐานว่าแสนหวีในที่นี้ คือแสนหวีที่สิบสองปันนาหรือที่เชียงรุ้ง ไม่ใช่แสนหวีหลวงเมืองเงี้ยว) กษัตริย์ปกครองอย่างสงบสุข พระองค์ทรงมีราชธิดาองค์หนึ่งมีสิริโฉมงดงามมาก มีน้ำพระทัยดี มีพระนามว่า เจ้าหญิงอริยัญญาณี ครั้งหนึ่ง เจ้าหญิงได้เสด็จโดยขลมารคแล้วเร่ล่อม หัวหน้าฝายได้ช่วยเหลือเจ้าหญิงไว้ได้ ทั้งสองจึงเกิดรักกันจนเจ้าหญิงทรงครรภ์ พระราชบิดาทราบเรื่องก็ทรงพิโรธ จึงได้ขังเจ้าหญิงไว้ แต่ฝ่ายชายหาโอกาสช่วยพาหนีลงมาทางใต้ โดยมีกองทหารไล่ตามอย่างกระชั้นชิด เมื่อมาทันที่หุบเขาแห่งหนึ่ง เจ้าหญิงถูกยิงด้วยธนู ฝ่ายชายจึงพาไปหลบซ่อนในถ้ำเพื่อรักษาพยาบาล เจ้าหญิงเห็นว่าทหารกำลังตามมา จึงให้ฝ่ายชายหนีไปก่อน และบอกว่าจะคอยฝ่ายชายอยู่ในถ้ำนี้ตลอดไป ถ้ำนี้จึงได้ชื่อว่า “ถ้ำผานางคอย” หรือ “ถ้ำนางคอย”

ที่ตั้ง บ้านผาหมู อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่ อยู่ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 40 กิโลเมตร

การเดินทางอยู่ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 34 กิโลเมตร ตามเส้นทางสายแพร่ – ร้องกวาง (ทางหลวงหมายเลข 101) ถึงกิโลเมตรที่ 58 – 59 เลี้ยวซ้ายเข้าไปอีก 800 เมตร

ข้อจำกัด ป้ายบอกทางไม่ชัดเจน

ภาพ ข-20 ทางขึ้นถ้ำผานางคอย

ภาพ ข-21 ปากทางเข้าถ้ำผานางคอย

น้ำตกห้วยโรง

น้ำตกขนาดเล็กมีน้ำตลอดปี แต่ช่วงหน้าแล้งเดือนกุมภาพันธ์ – เมษายน มีน้ำน้อย บรรยากาศโดยรอบบริเวณร่มรื่น อยู่ใกล้กับสวนรุกขชาติห้วยโรง เนื่องจากน้ำตกอยู่ไม่ไกลจากหมู่บ้าน จึงมีชาวบ้านมาเล่นน้ำ และมีการต่อท่อสูบน้ำจากน้ำตกไปใช้ในหมู่บ้านด้วย

สิ่งที่น่าสนใจ

1. เล่นน้ำตก น้ำตกห้วยโรงเป็นน้ำตกขนาดเล็ก ต้นน้ำเป็นตาน้ำบนเขาหินปูนซึ่งเป็นรอยต่อระหว่างอำเภอร่องกว้างกับอำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน สายน้ำไหลตกจากผาหินปูนสูง 15 เมตร ลงมายังลำห้วยด้านล่างน้ำใสสะอาด สีฟ้าอมเขียว สามารถยืนอาบน้ำตกที่ไหลลงจากเขาได้ แต่ไม่เหมาะสมสำหรับลงเล่นน้ำในแอ่ง เพราะแอ่งมีขนาดเล็กไม่ใหญ่นัก

2. ชมสวนรุกขชาติ บริเวณใกล้น้ำตกเป็นที่ตั้งของสวนรุกขชาติห้วยโรง ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ 95 ไร่ เดิมเป็นป่าสงวนแห่งชาติห้วยโรง แต่เนื่องจากอยู่ใกล้ชุมชนและเคยเป็นสำนักวิปัสสนาประกอบกับปัญหาการบุกรุกป่า กรมป่าไม้จึงสำรวจและจัดตั้งเป็นสวนรุกขชาติขึ้น โดยอนุรักษ์ต้นไม้ดั้งเดิมซึ่งเป็นต้นไม้ขนาดใหญ่ลักษณะทั่วไปเป็นป่าเบญจพรรณ ใกล้ลำห้วยที่มีต้นยมหิน ยมหอม สะบักงาป่า แดงน้ำ มะขาง ตังกวม เป็นต้น

ที่ตั้ง บ้านน้ำพุสูง ตำบลห้วยโรง อำเภอวังแก้ว

การเดินทาง รถประจำทางขึ้นรถประจำทางสาย แพร่ – ร่องกว้าง แล้วจ้างเหมาต่อไปที่น้ำตกห้วยโรง หากใช้รถยนต์ส่วนตัวจากอำเภอร่องกว้าง ใช้ทางหลวงหมายเลข 101 ไปทาง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน ผ่านบ้านผาหมู ทางแยกไป อุทยานแห่งชาติขุนสถานประมาณ 3.5 กิโลเมตร ถึงวัดห้วยโรงนอก พบทางแยกซ้ายมือให้เลี้ยวเข้าไปประมาณ 4 กิโลเมตร ถึงบริเวณน้ำตกห้วยโรง

ข้อจำกัด

- ป้ายบอกทางไม่ชัดเจน
- มีอาหารให้บริการตามเทศกาลวันหยุด

น้ำตกแม่แคม

เป็นแหล่งกำเนิดลำห้วยแม่แคม ซึ่งไหลเข้าสู่แม่น้ำยมที่บ้านสองแคว อำเภอเมือง คนในท้องถิ่นนิยมไปเล่นน้ำช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ มีน้ำตลอดปี ในฤดูฝนมีน้ำมากแต่น้ำขุ่นแดงไม่น่าลงเล่น

สิ่งที่น่าสนใจ เป็นน้ำตกขนาดเล็ก ต้นน้ำอยู่ที่ตอม่ออนอไฟ ซึ่งเป็นเทือกเขาสูงทางตะวันออกของจังหวัดสายน้ำไหลลดหลั่นจากผาหินสูงราว 30 เมตร สู่แอ่งน้ำขนาดใหญ่เบื้องล่าง

ที่ตั้ง บ้านถิ่น ตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมือง

การเดินทาง รถรับจ้าง เหมารถสองแถวจากตัวเมือง เข้าไปหมู่บ้านถิ่น (น้ำตกแม่แคม) หากใช้รถยนต์ ส่วนตัวจากตัวเมืองแพร่ใช้ทางหลวงหมายเลข 1022 ไปทางวัดพระธาตุช่อแฮ ก่อนถึงวัดประมาณ 500 เมตร พบสามแยกให้เลี้ยวซ้ายเข้าทางหลวงหมายเลข 1101 ไปประมาณ 4.5 กิโลเมตร พบสามแยกให้เลี้ยวขวาเข้าทางหลวงหมายเลข 1024 ผ่านบ้านแม่แคม หน่วยจัดการป่าแม่ป่งไปประมาณ 2 กิโลเมตร พบทางแยกซ้ายมือให้เลี้ยวไปประมาณ 1 กิโลเมตร ถึงน้ำตกแม่แคม

ข้อจำกัด

- ป้ายบอกทางไม่ชัดเจน
- ไม่มีอาหารให้บริการ

การท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม

ประเพณีสงกรานต์เมืองแพร่

ประเพณีสงกรานต์เมืองแป้ “ดอกกลมแล้งบาน สงกรานต์เมืองแป้ นุ่งหม้อห้อมแต่งงามตา” ณ สนามหลวงจังหวัดแพร่ (สวนสุขภาพเฉลิมพระเกียรติ ร.9) ระหว่างวันที่ 12 – 17 เมษายน ของทุกปี ภายในงานจัดให้มีการประกวดต่างๆ มากมาย โดยมุ่งเน้นส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน เพื่ออนุรักษ์ไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น เช่น การแข่งขันจุดสะป๊อกเมืองแป้ ซึ่งถือว่าเป็นแห่งเดียวของล้านนาที่มีการประกวดเช่นนี้ การประกวดซุ้มปีใหม่เมือง การประกวดก่อเจดีย์ทราย การประกวดรถแก๊งค์ การประกวดแกงโฮะ การประกวดนางสงกรานต์ การประกวดธรรมบาลกุมาร (หนุ่มหล่อเมืองแป้) และขบวนแห่สงกรานต์ที่ยิ่งใหญ่ตระการตา พร้อมสนุกสนานกับรำวงย้อนยุค สำหรับในคืนวันที่ 16 เมษายน เชิญร่วมงาน “หม้อห้อมล้อมสะโตก” สัมผัสบรรยากาศแบบชาวเหนือ อิ่มอร่อยกับอาหารพื้นเมือง ชมการแสดงศิลปวัฒนธรรมอันงดงาม การแสดงจากนักเรียนในสังกัดโรงเรียนเทศบาล การแสดงดนตรีจากโรงเรียนสาธิตเทศบาลบ้านเช-ตะวัน และในช่วงเดือนเมษายน เทศบาลเมืองแพร่ขอเชิญชวนประชาชนชาวแพร่จะพร้อมใจกันใส่เสื้อหม้อห้อม เพื่อต้อนรับปีใหม่เมืองและรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของจังหวัดแพร่

ภาพ ข-22 ขบวนแห่งานประเพณีสงกรานต์ จังหวัดแพร่

ภาพ ข-23 ขบวนแห่นางสงกรานต์และธรรมาบาลกุมาร จังหวัดแพร่

ภาพ ข-24 การแสดงฟ้อนรำประกอบขบวนแห่

ภาพ ข-25 การแสดงดนตรีพื้นบ้านประกอบขบวนแห่

โกมลผ้าโบราณ (Komol Phaborana)

พิพิธภัณฑโกมลผ้าโบราณ ริเริ่มจากนายโกมล พานิชพันธ์ ได้สะสมผ้าโบราณชนิดต่างๆ ของ “เมืองลอง” และผ้าโบราณของชุมชนต่างๆ จนกระทั่งศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดแพร่ ได้มีโอกาสจัดตั้งเป็นศูนย์เทคโนโลยีพื้นบ้าน สาขาส่งทอดเพื่อเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ในวโรกาสที่ทรงพระเจริญพระชนมพรรษาครบรอบ 6 พรรษา ในปี 2535 และได้เปิดเป็นพิพิธภัณฑโกมลผ้าโบราณ ให้บุคคลทั่วไปได้ชมในวันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ. 2535

พิพิธภัณฑโกมลผ้าโบราณจัดแสดงออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่

1. จิตรกรรมเวียงต้างานจิตรกรรมเวียงต้า เป็นงานศิลป์พื้นบ้านล้านนาชุดสำคัญที่มีคุณค่ามาก ลักษณะของภาพเขียน เป็นรูปแบบงานจิตรกรรมของสกุลช่างศิลป์เมืองน่าน หากแต่ถ้าเขียนภาพอยู่บนแผ่นไม้ กระดานไม้สักประกอบกันหลายแผ่น เป็นฝาผนังของอาคาร และแสดงถึงการแต่งกายของสตรี “เมืองลอง” อย่างชัดเจน

2. ผ้าโบราณเมืองลอง จัดแสดงผ้าชิ้นดินจกของกลุ่มไทโยนก “เมืองลอง” ที่มีลวดลายเหมือนกับภาพเขียนจิตรกรรมเวียงต้า ผ้าดินจกเมืองลอง ประวัติศาสตร์การทอผ้าดินจกของเมืองลอง ไม่สามารถจะหาหลักฐานอ้างอิงชัดเจนได้ นอกจากตำนานการทอผ้าจากคนโบราณได้เล่าขานกันต่อมาว่าแม่น้ำยมที่ไหลผ่าน “เมืองลอง” ในอดีตจะมีถ้ำอยู่ใต้น้ำอยู่ถ้ำหนึ่ง เรียกว่า วังน้ำ (อยู่แถวตำบลปากกา) ไปถึงแหลมลี มีคนน้ำคนหนึ่งซึ่งชาวบ้านเรียกว่า “เงือก” ขึ้นมายืมฟืมทอผ้า (อุปกรณ์ทอผ้าทำด้วยไม้) เมื่อทอผ้าเสร็จจึงทำการเฉลิมฉลองด้วยการบรรเลงดนตรีจากนั้น “เงือก” จะนำเอาฟืมมาคืนชาวบ้าน จนกระทั่งชาวบ้านสังเกตเห็นฟืมมีลวดลายบนหัวฟืมที่มีสีสลับกันสวยงาม ชาวบ้านเมืองลองเอาฟืมที่มีลายทอผ้าต่อเนื่องจนเกิดเป็นดินจกขึ้นที่เรียกว่า “ดินจก” ในปัจจุบัน

3. จัดแสดงผ้าชิ้นดินจกจากแหล่งต่างๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาของชุมชนทางพิพิธภัณฑ์ จึงได้จัดแสดงผ้าชิ้นจกจากแหล่งต่างๆ ในเชิงเปรียบเทียบเพื่อให้คนในท้องถิ่นได้รู้ และเห็นถึงความแตกต่างกัน ของผ้าชิ้นจกจากแหล่งอื่นๆ เช่น ดินจกแม่แจ่ม ดินจกไหล่หิน ดินจกน่าน้อย ดินจกหาดเสี้ยว ดินจกราชบุรีดินจกลาวครั่ง ในแหล่งต่างๆ

4. แสดงวิธีการเก็บผ้าโบราณโดยจัดเก็บผ้าโบราณโดยอาศัยภูมิปัญญาของคนโบราณที่ทำให้ผ้าสามารถอยู่ได้นานกว่า 200 ปี

5. ส่วนของร้านค้าจัดจำหน่ายผ้าดินจกลายโบราณ ผ้าโบราณทำใหม่พร้อมทั้งเสื้อผ้าสำเร็จรูปทันสมัย และผลิตภัณฑ์จากผ้า

พิพิธภัณฑ์โกลมผ้าโบราณ เปิดแสดงทุกวันตั้งแต่ เวลา 9:30 น. –17:00 น. เพื่อความสะดวกกรุณา โทรแจ้งล่วงหน้า

ที่ตั้ง บ้านปิน ตำบลบ้านปิน อำเภอลอง

การเดินทางรถประจำทาง ขึ้นรถสองแถวสาย แพร่ – ลอง รถยนต์ส่วนตัว จากอำเภอมืองใช้ทางหลวงหมายเลข 1023ไปทาง อำเภอลอง ผ่านสวนรุกขชาติทรายขาวไปประมาณ 500 เมตร พิพิธภัณฑ์อยู่ทางขวามือ ตรงข้ามโรงเรียนลองวิทยาแฟกซ์ 054-581532 โทร. 081-8079960

ข้อจำกัด

- เปิด - ปิด ไม่เป็นเวลา ควรติดต่อสอบถามล่วงหน้า
- ไม่มีร้านอาหารให้บริการ

ภาพ ข-26 พิพิธภัณฑ์โกลมผ้าโบราณ

ภาพ ข-27 ผ้าโบราณที่จัดแสดงในพิพิธภัณฑ์โกมลผ้าโบราณ

อุทยานลิลิตพระลอ

เมืองสอง หรือ เมืองสรอง และอำเภอสอง เป็นชื่อเดียวกันที่มีมาแต่ในสมัยอดีต มีความผูกพันเกี่ยวข้องกับวรรณคดีลิลิตพระลอเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ นิรุกติศาสตร์ และภาษาศาสตร์ จะพบว่ามีความเชื่อมโยงกันในเรื่องราวของวรรณคดีลิลิตพระลอ เป็นเมืองของพระเพื่อน พระแพง ตามตำนานในพงศาวดารโยนกจากการศึกษาค้นคว้าเอกสารแหล่งข้อมูลและแหล่งอื่นๆ สรุปได้ว่า บทประพันธ์บันทึกไว้ในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้น โดยนำเรื่องราวเหตุการณ์จากภาคเหนือ เป็นเค้าโครงเรื่องของการแต่งลิลิตซึ่ง พบว่ามีภาษาของคนพื้นเมืองดั้งเดิมของคนเมืองสองผูกซ่อนไว้ในลิลิตพระลอ หลายคำ เมืองสองในอดีตมีเจ้านครปกครองมาก่อนมีสถานที่ชุมชนเมืองโบราณครอบคลุมพื้นที่หมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 11 ตำบลบ้านกลาง อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ลักษณะตัวเป็นเมืองโบราณ มีกำแพงดินล้อมรอบสามชั้นอยู่บนเนินสูง มีธาตุพระลอ ศาลปู่เจ้าสมิงพราย ซึ่งมีมาแต่ในสมัยอดีตที่ชาวบ้านอำเภอสองเคารพนับถือสืบต่อกันมาหลายชั่วอายุคน ทำให้เชื่อได้ว่าเป็นเหตุการณ์ที่กำเนิดวรรณคดี “ลิลิตพระลอ”

เค้าโครงเรื่อง ลิลิตพระลอ

ลิลิตพระลอ เป็นกวีนิพนธ์ที่ได้รับการยกย่องจากวรรณคดีสโมสร ให้เป็นลิลิตยอดเยี่ยมเมื่อ พ.ศ. 2459 ซึ่งเป็นกวีนิพนธ์ที่แต่งขึ้นด้วยศิลปะอันสูงส่งงดงามเพียบพร้อมด้วยองค์ประกอบทางสุนทรียศาสตร์ทุกประการ ทั้งการใช้โวหาร การใช้ภาษาไพเราะรู้สึก และยิ่งด้วยปรัชญาแห่งสัจธรรมของชีวิต โดยเฉพาะความรักที่มีอานุภาพรุนแรง รูปแบบของกวีนิพนธ์เรื่องนี้เป็นลิลิตสุภาพ ประกอบด้วยร่ายสุภาพและโคลงสุภาพ ซึ่งมีทั้งโคลงสอง โคลงสาม และโคลงสี่ มีร่ายแบบโบราณและโคลงแบบโบราณปนบ้างเล็กน้อย บทประพันธ์ทุกบทร้อยสัมผัสกันตั้งแต่เริ่มเรื่องจนจบ

ลิลิตพระลอ ได้มาจากนิทานพื้นเมืองล้านนาไทยที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายของคนไทยทางเหนือ (มีบางท่านกำหนดพื้นที่ไว้ว่าเป็นท้องที่จังหวัดแพร่) เป็นเรื่องความรักที่มีอำนาจพรุนแรงยิ่งจนแม้ชีวิตยอมพลีให้แก่กัน เนื้อเรื่องกล่าวถึงเมืองสองเมือง คือ เมืองสรองกับเมืองสรวง เป็นศัตรูกัน เจ้าเมืองสรวงได้ฆ่าเจ้าเมืองสรองตายในสนามรบ พระชายาเจ้าเมืองสรองมีความแค้นเจ้าเมืองสรวงเป็นอย่างยิ่ง เจ้าเมืองสรวงมีโอรส คือ พระลอผู้ทรงโฉมงาม พระมารดาของพระลอ คือ พระนางบุญเหลือ มารดาผู้ประเสริฐส่วนเจ้าเมืองสรององค์ใหม่ คือ ท้าวพิไชยพิชณกร มีพระธิดาสององค์ผู้ทรงงามยิ่งนัก พระลอได้อภิเษกสมรสกับ นางลักษณวดี แล้วขึ้นครองเมืองสรวงแทนพระราชบิดาที่สิ้นพระชนม์ ความงามของพระลอเป็นที่เลื่องลือ จนมีนักขับเพลงที่เดินทางไปยังเมืองต่างๆ ได้ขับเพลงชมความงามของพระลอ เมื่อพระธิดาทั้งสองของเจ้าเมืองสรอง คือ พระเพื่อนและพระแพง ได้ทรงฟังก็รู้สึกเคลิบเคลิ้มหลงรักพระลอ พี่เลี้ยงทั้งสองคนของพระนาง คือ นางริน นางโรย ได้พยายามหาวิธีแยบยลต่างๆ เพื่อช่วยให้พระเพื่อนและพระแพงสมหวังในความรัก จึงได้วางแผนการให้หมอทำเสน่ห์ดลใจให้พระลอเดินทางมาเมืองสรอง ปู่เจ้าสรวงพราหมณ์เสน่ห์เลื่องลือด้วยฉานทราบข่าว พระลอ พระเพื่อน พระแพง ทั้งสามองค์ได้เคยสร้างสมบุญกรรมร่วมกันมาแต่ปางก่อนจึงยอมทำเสน่ห์ให้ครั้งแรกใช้มนต์เสน่ห์ลูกกลมแต่ไม่สำเร็จ ทำซ้ำด้วยการใช้เสน่ห์ธงสามชายไม่สำเร็จ สุดท้ายใช้ผีไปสู้รบและเสก “เสน่ห์สลาเหิร” หรือ หมากบินถึงสำเร็จ พระลอออกเดินทางมาเมืองสรองพบแม่น้ำกาหลง จึงทำการเสี่ยงทายน้ำปรากฏน้ำไหลวน และปู่เจ้าใช้ไก่แก้วไปล่อให้พระลอเดินทางมาหานางทั้งสอง พระลอทั้งที่ทรงทราบว่าถูกเสน่ห์ก็มิอาจหลีกเลี่ยงได้ ทรงเดินทางมากับพี่เลี้ยงสองคนผู้จงรักภักดียิ่ง ชื่อนายแก้ว นายขวัญ ในที่สุดพระลอทรงได้พบพระเพื่อน พระแพง ในสวนและเดินเข้าไปหลบซ่อนพระองค์ในที่ประทับของพระเพื่อน พระแพง ได้ลักลอบพิศวาสกัน เรื่องรู้ไปถึงท้าวพิไชยพิชณกร ได้ทรงลอบมาดู ได้เห็นพระลอมิรูปร่างเกิดความเมตตา สัญญาว่าถ้าได้ฤกษ์ดีจะโปรดให้มีพิธีอภิเษกสมรสพระลอกับพระเพื่อน พระแพง แต่เจ้าย่าพระมารดาเลี้ยงของท้าวพิไชยพิชณกร ยังทรงโกรธแค้นไม่หายที่พระราชบิดาของพระลอได้ฆ่าพระราชสวามีของนางตายในสนามรบ จึงนำทหารมาจับพระลอในที่ประทับของ พระเพื่อน พระแพง พี่เลี้ยง คือ นายแก้ว นายขวัญ นางริน นางโรย ได้ออกหน้าสู้รบกับทหารเจ้าย่า จนเสียชีวิตทั้งสี่คน ทหารยิงธนูเข้าใส่พระลอ พระเพื่อน พระแพง ซึ่งต่อสู้อย่างกล้าหาญ และด้วยความรักที่มีต่อกันในที่สุดสิ้นพระชนม์ ท้าวพิไชยพิชณกรทราบเรื่อง ให้ประหารชีวิตเจ้าย่า และทหารของเจ้าย่าในทันที เมื่อนางบุญเหลือได้ทราบข่าวการสิ้นพระชนม์ของพระลอ ได้แต่งทูตพร้อมเครื่องบูชาพมายังเมืองสรอง นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาเมืองสรวงกับเมืองสรองยุติการเป็นศัตรูกันกลับเป็นมิตรไมตรีต่อกัน

ลิลิตพระลอ เป็นวรรณคดีไทยที่มีคุณค่าหลากหลาย ทั้งทางด้านอักษรศาสตร์และการศึกษา คนไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันรู้จักลิลิตพระลออย่างแพร่หลาย ในวงการธุรกิจบันเทิงได้นำเรื่องราวในลิลิตพระลอไปประกอบดนตรีและลีลาเป็นบทร้อง บทรา บทละคร และบทภาพยนตร์ ความสมบูรณ์ของวรรณคดีเรื่องลิลิตพระลอ ทำให้คนไทยรักและหวงแหนในฐานะที่เป็นวรรณคดีของชาติ แม้ว่ากาลเวลาจะล่วงเลยนานเพียงใดก็ตาม แต่ก็ยังมีความสดใสนอยู่ในบรรณพิภพไม่เสื่อมคลาย

ที่ตั้ง บ้านกลาง ตำบลบ้านกลาง อำเภอสอง

การเดินทาง รถยนต์ส่วนตัว จากตัวอำเภอสองใช้ทางหลวงเลขที่ 1154 ไปทาง อำเภองาว จังหวัดลำปาง ประมาณ 1 กิโลเมตร พบทางแยกขวามือไปบ้านกลาง ให้เลี้ยวเข้าไปอีก 2 กิโลเมตร ถึงกำแพงเมืองเก่าเมืองสองไปต่ออีกเล็กน้อย กรณีใช้รถประจำทาง ขึ้นรถสองแถวสายแพร่ – สอง แล้วเหมารถจากตัวอำเภอสองไปยังอุทยานลิลิตพระลอ

ข้อจำกัด

- ไม่มีร้านอาหารให้บริการ
- ป้ายบอกทางไม่ชัดเจน

ภาพ ข-28 อุทยานลิลิตพระลอ

ภาพ ข-29 อนุสาวรีย์ พระลอ พระเพื่อน พระแพง

ภาพ ข-30 รูปหล่อเจ้าปู่สมิงพรายภายในถ้ำ

ภาพ ข-31 ต้นไผ่ฟ้าบริเวณหน้าอนุสาวรีย์ พระลอ พระเพื่อน พระแพง

คุ้มเจ้าหลวง

คุ้มเจ้าหลวงเป็นเรือนหลังใหญ่ สถาปัตยกรรมไทยผสมยุโรป อายุกว่าศตวรรษอยู่ในบริเวณเดียวกับบ้านพักผู้ว่าราชการจังหวัดแพร่ มีรูปปั้นเจ้าพิริยเทพวงศ์อุดร ผู้สร้างคุ้มหลังนี้อยู่ด้านหน้า เรือนหลังนี้เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์เมืองแพร่ ช่วงก่อนสิ้นสุดยุคเจ้าหลวง

ประวัติ เจ้าหลวงพิริยเทพวงศ์อุดร เจ้าผู้ครองนครแพร่คนสุดท้าย สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2435 ก่อนเกิดเหตุการณ์กบฏเงี้ยวเมืองแพร่ประมาณ 10 ปี ซึ่งเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อทางการเมือง เนื่องจากรัฐบาลสยามได้

ส่งข้าราชการขึ้นมาควบคุมอำนาจของเจ้าหลวง ไม่ไกลจากบริเวณคุ้มเจ้าหลวงพิริยเทพวงศ์อุดร ได้ริเริ่มให้มี
 ศาลากลางจังหวัดแห่งแรกของจังหวัดแพร่ เมื่อเกิดกบฏเงี้ยวเจ้าหลวงได้ไปพำนักที่เมือง
 หลวงพระบาง จนสิ้นอายุขัย และหลังจากรัฐบาลกรุงเทพฯ ปราบกบฏเงี้ยวจนราบคาบแล้ว ก็ใช้คุ้มเจ้าหลวง
 เป็นที่ตั้งของกองทหารม้าที่ส่งมารักษาความสงบ

คุ้มเจ้าหลวงได้รับการบูรณะใหม่ และใช้เป็นที่พักประทับแรมของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและ
 สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ คราวเสด็จฯ เยี่ยมเยียนราษฎรในจังหวัดแพร่ เมื่อปี พ.ศ. 2501
 ต่อมาได้รับพระราชทานรางวัลสถาปัตยกรรมดีเด่น ประเภทอาคารสถาบันและสาธารณะประจำปี พ.ศ. 2540
 จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

สิ่งที่น่าสนใจ

1. คุ้มเจ้าหลวง เป็นอาคารแบบไทยผสมยุโรปซึ่งเป็นที่ยอมรับในสมัยราชการที่ 5 ก่ออิฐถือปูนสองชั้น
 ประดับด้วยไม้สักฉลุ ตัวเรือนทาสีครีมขลิบด้วยสีเขียว พื้นปูด้วยไม้สักแผ่นใหญ่ขัดเป็นมันเงา ด้านหน้ามีมุข
 และเฉลียงขนาดใหญ่ มีบันไดทางขึ้นสามทางมีประตูและหน้าต่างรวมทั้งหมด 72 บาน
 ที่น่าสนใจ คือ อาคารหลังนี้ไม่มีเสาเข็ม แต่ใช้ท่อนซุงรองรับฐานเสาทั้งหลัง ด้านล่างเป็นห้องที่ปูใช้เป็นที่คุมขัง
 ทาส ภายในคุ้มตกแต่งด้วยเครื่องเรือนเก่าแก่ ผสมผสานกับเครื่องเรือนใหม่สมัยที่เคยใช้เป็นบ้านพักผู้ว่า
 ราชการจังหวัดแพร่มาระยะหนึ่ง ทั้งมีเครื่องกระเบื้องโบราณเก็บรักษาไว้ นอกจากนี้ยังมีรูปเหมือนเจ้าหลวง
 พิริยเทพวงศ์อุดรบนแท่นบูชา และตระกูลวงศ์เจ้าผู้ครองนครแพร่ตั้งแต่ พ.ศ. 1371 ตั้งแสดงไว้ด้วย

2. ห้องประทับแรม บนชั้น 2 ของอาคารเป็นห้องประทับแรมของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และสมเด็จพระ
 พระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ เมื่อเสด็จมายังเมืองแพร่โดยทางจังหวัดยังคงรักษาสภาพเช่นในอดีตไว้

ที่ตั้ง ถนนคุ้มเดิม ตำบลในเวียง อำเภอเมือง

การเดินทางรถยนต์ส่วนตัว จากวงเวียนน้ำพุ ใช้ถนนคุ้มเดิม ผ่านสวนสุขภาพไปไม่ไกล คุ้มเจ้าหลวงอยู่
 ทางขวามือ

ข้อจำกัด

- ไม่มีข้อมูลที่ชัดเจน
- ไม่มีร้านอาหารให้บริการ
- ไม่มีเจ้าหน้าที่ในการให้บริการ

ภาพ ข-32 พิพิธภัณฑสถานเมืองแพร่ คุ่มเจ้าหลวง

ภาพ ข-33 อนุสาวรีย์เจ้าพิริยเทพวงศ์อุดร

บ้านประทับใจ

บ้านประทับใจ “บ้านเสาร้อยต้น” เป็นเรือนหลังใหม่ของตระกูลชัยวัฒนคุปต์ โดยนายกิจจา ชัยวัฒนคุปต์ เป็นผู้ออกแบบด้วยตนเอง เริ่มสร้างเมื่อปี พ.ศ. 2515 สร้าง 5 ปีแล้วจึงแล้วเสร็จ เนื้อที่ทั้งหมด 34 ไร่ โดยบ้านมีเนื้อที่ถึง 1 ไร่เศษ ลักษณะเป็นบ้านเรือนไทยประยุกต์เชื่อมต่อกัน 3 หลัง โดยร้อยไม้สักมาจาก บ้านเก่าถึงเก่าหลัง

สิ่งที่น่าสนใจ จุดเด่นของบ้านอยู่ที่เสาไม้สักขนาดใหญ่ ที่ใช้รองรับตัวบ้านถึง 130 ต้นทั้งประตูหน้าต่าง ใช้ไม้กระดานไม้สักขนาดใหญ่เจ้าของบ้านระบุว่า ไม่เพียงเป็นบ้านที่มีเสาไม้สักมาก และใหญ่ที่สุดในโลก เท่านั้น แต่ยังเป็นบ้านไม้สักที่ใหญ่ที่สุดในโลกด้วย ภายในตัวบ้านกำหนดให้มีทางเข้าชมทางเดียว แล้ววนออกมายังอีกด้านหนึ่ง เสาที่โผล่ขึ้นล่างซึ่งมีทั้งหมด 130 ต้นนั้น แกะสลักเป็นรูปช้างลากซุงและป่าไม้เมืองแพร่ ถัดจากนั้นเป็นห้องรับแขกขนาดใหญ่ 5 ห้อง มีเฟอร์นิเจอร์ไม้สักนับสิบชุด ชั้นบนเป็นห้องโถงต่อเนื่องกันบาน ประตูหน้าต่างไม้ขนาดใหญ่ เปิด-ปิด ด้วยกลอนประตูแบบโบราณ นอกจากนี้ยังมีสวนที่เรียกว่า ชานมะปราง คือ ชานบ้านบรรยากาศร่มรื่นซึ่งล้อมรอบต้นมะปรางใหญ่ ถัดไปเป็น ชานตะวัน ชานบ้านที่เปิดโล่งรับแสงอาทิตย์ช่วงเช้าและเย็นเปิดเวลา 08.00 – 17.00 น. ค่าเข้าชม คนไทย 15 บาท ชาวต่างชาติ 30 บาท มีร้านอาหารและร้านขายของที่ระลึก โทร. 054-51 1008, 054-511282

ที่ตั้ง บ้านสองแคว ตำบลป่าเมต อำเภอมือง

การเดินทาง รถยนต์ส่วนตัว จากตัวเมืองแพร่ ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 1023 ไปทาง อำเภอลอง ประมาณ 700 เมตรพบทางแยกเข้าบ้านประทับใจทางขวา ให้เลี้ยวเข้าไปเล็กน้อย บ้านประทับใจอยู่ทางขวามือ

ข้อจำกัด

- ไม่มีเจ้าหน้าที่ให้บริการ
- ไม่มีร้านอาหารให้บริการ

ภาพ ข-34 บ้านประทับใจ

ภาพที่ ข-35 ลักษณะการแกะสลักโคนเสาภายในบ้านประทับใจ

คุ้มวงศ์บุรี(บ้านวงศ์บุรี)

บ้านวงศ์บุรีเป็นบ้านของเจ้าพรหม (หลวงพงษ์พิบูลย์) ผู้สืบเชื้อสายมาจากอดีตเจ้าเมืองแพร่ และเจ้าสุนันทา วงศ์บุรี ธิดาเจ้าบุรี (พระยาบุรีรัตน์) ก่อสร้างในปี พ.ศ. 2440 ได้รับรางวัลอนุรักษ์ดีเด่น ปีพ.ศ. 2536 ของสมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ อาคารเป็นเรือนปั้นหยาสองชั้นแบบยุโรปประยุกต์ ตกแต่งลวดลายแบบเรือนขนมปังขิง ก่อสร้างโดยช่างชาวจีนกวางตุ้ง มีลวดลายไม้แกะสลักประดับตัวบ้านทั่วไป จุดเด่นของอาคารนี้คือลวดลายไม้แกะสลักที่หน้าจั่ว ชายคา ระเบียง ช่องลม ชายน้ำ หน้าต่าง และประตู ที่ประตูด้านหน้าเป็นปูนปั้นรูปแพะซึ่งเป็นตัวแทนของหลวงพงษ์พิบูลย์และแม่เจ้าสุนันทาซึ่งเกิดในปีแพะ ภายในบ้านตกแต่งด้วยเครื่องใช้เก่าแก่ของตระกูล ได้แก่ เครื่องเรือน เครื่องเงิน เครื่องปั้นดินเผา เอกสารที่สำคัญ เช่น เอกสารการซื้อขายทาส เป็นบ้านเก่าที่ได้รับการดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพดีและสวยงามมาก

ที่ตั้ง 50 ถนนคำลือ (ถนนหลังจวนผู้ว่าราชการจังหวัด สี่แยกพระนอนเหนือ ใกล้กับวัดพงษ์สุนันท์) อำเภอเมือง จังหวัดแพร่

การเดินทาง จากวงเวียนน้ำพุใช้ ถนนเจริญเมืองไปทางศาลจังหวัด พบสี่แยกให้เลี้ยวซ้ายเข้าถนนคำลือไปจนถึงสี่แยก จะพบบ้านวงศ์บุรี

ภาพที่ ข-36 บรรยากาศโดยรอบบ้านวงศ์บุรี

ภาพที่ ข-37 บรรยากาศภายในห้องนอน บ้านวงศ์บุรี

วัดศรีดอนคำ

วัดศรีดอนคำ เป็นโบราณสถานที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของเมืองลอง เป็นวัดสามัญชั้นเอก ตั้งอยู่เลขที่ 1 หมู่ที่ 7 ตำบลห้วยอ้อ อำเภอลอง จังหวัดแพร่ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อปี พ.ศ.2477 แต่เดิมมีชื่อว่า วัดห้วยอ้อ หรือวัดหลวงร่องอ้อ สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.2169 โดยมีพระสังฆะราชาเจ้าวัดยอดชัยเมืองแพร่ เป็นประธานภายนอกมีเจ้านคร (ลำปาง) เป็นประธานและได้บูรณะพระธาตุเจ้าห้วยอ้อ ตลอดจนถึงขออาวาสเขต แดนมหาธาตุเจ้าทิศใต้ 100 วา ทิศตะวันตกติดร่องน้ำแม่อ้อ ทิศตะวันออกติดหนองเปือย ปัจจุบันมีพระครู สิริวรโสภิต (นธ. เอก, ปธ5 จต. ชั้นเอก) เป็นผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส

โบราณสถาน และโบราณวัตถุของวัดศรีดอนคำ

1. องค์พระธาตุห้วยอ้อ เป็นปูชนียสถานที่สำคัญที่สุดของชาวเมืองลอง และเมืองใกล้เคียงเคารพสักการะองค์พระธาตุกว้าง 12×12 คอก สูง 38 คอก เป็นเจดีย์ศิลปะแบบล้านนา ลดหลั่นฐานสี่เหลี่ยมสามชั้น ย่อมุมไม้สิบสอง มีลูกบวบ 5 ชั้น หุ้มทองจังโกเป็นรูปแปดเหลี่ยม ถัดขึ้นไปเป็นรูปบัวคว่ำบัวหงายรองรับระฆังคว่ำ ถัดขึ้นไปเป็นปล้องไฉนแปดชั้นมียอดฉัตร 5 ชั้น เป็นเจดีย์ที่บรรจุพระอุรังคธาตุ(กระดูกอก) ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โดยนางจามเทวีได้นำมาบรรจุไว้เมื่อคราวเสด็จไปครองนครหิรัญชัยราว พ.ศ. 1078 กรมศิลปากรได้ประกาศขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานเมื่อวันที่ 5มกราคม พ.ศ. 2479 โดยมีงานนมัสการพระธาตุในวันเพ็ญเดือน 12 (ยี่เป็ง) และงานทรงน้ำพระธาตุในวันที่ 16 เมษายน ของทุกปี

2. พระเจ้าฟราโต้ เป็นพระพุทธรูปที่แกะจากไม้โดยใช้ฟราโต้ เป็นเครื่องมือในการแกะสลักเป็นศิลปะแบบลัวะ สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2236 สมัยพระยาชัยเป็นเจ้าเมืองลอง พระมหาเถรเจ้าสุทนต์เป็นประธานฝ่ายสงฆ์ และหมื่นชินธาตุเป็นอาจารย์อุปถัมภ์ รวมทั้งได้สร้างวิหารและอุโบสถขึ้นในปีเดียวกัน(อุโบสถหลังนี้รื้อเมื่อปี พ.ศ. 2477 ยังเหลือซากหักพังยังใช้ติดอยู่ที่หอไตรหลังปัจจุบัน) สำหรับพระเจ้าฟราโต้ได้สร้างขึ้นมาทั้งหมด 5 องค์ คงเหลือประดิษฐานอยู่ที่วัดดอนคำ 2 องค์ อันเชิญไปประดิษฐานที่พิพิธภัณฑวัดหลวง (วัดหลวงไชยวงศ์) อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ 1 องค์

3. พิพิธภัณฑวัดศรีดอนคำ ได้จัดไว้เป็นสองอาคาร คือ อาคารที่ 1 จัดแสดงพระเจ้าฟราโต้ และพระไม้แกะสลักขนาดต่างๆ นับพันองค์ตลอดจนถึงวัตถุโบราณอีกจำนวนมาก ส่วนอาคารที่ 2 ได้จัดแสดงวัตถุโบราณทั่วไปตลอดจนถึงเครื่องมือเครื่องใช้ ในการดำเนินชีวิตของชาวบ้านในชุมชน นอกจากนี้ยังมีวัตถุโบราณอีกหลายอย่างเช่น ธรรมาสันุชบถสร้างเมื่อปี พ.ศ. 2391 และอาสนะ (ธรรมาสัน) สวดเบิก สร้างเมื่อปี พ.ศ. 2394 เป็นต้น

4. ระฆังลูกระเบิด ประวัติระฆังลูกระเบิด ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลง นายหลง มะมูล คนงานรถไฟ สถานีรถไฟแก่งหลวง ได้พบซากลูกระเบิดจำนวน 3 ลูก ที่ฝ่ายสัมพันธมิตรนำมาทิ้งเพื่อทำลายสะพานรถไฟข้ามแม่น้ำยม ตรงปากลำห้วยแม่ต้า เพื่อสกัดการใช้เส้นทางรถไฟของทหารญี่ปุ่นในการเดินทางและลำเลียงอาวุธ ตลอดจนถึงการขนส่งเสบียงอาหารที่จะขึ้นไปสู่จังหวัดเชียงใหม่ และข้ามแดนไปสู่ประเทศพม่า ระเบิดที่พบเป็นระเบิดที่ยังไม่ทำงาน จึงได้ใช้ช่างของนายมา สุภาแก้ว และนายบุญมา อินปันดี ที่รับจ้างชักลากไม้สัมปทานบริเวณใกล้เคียง ชักลากขึ้นจากลำน้ำยม ตัดส่วนหางระเบิดเอาดินปืนออก ชาวบ้านที่มาดูจึงขอดินปืนไปห่อเป็นแท่งเล็กๆ เพื่อนำไประเบิดปลา สำหรับซากลูกระเบิด นายหลง นายมา และนายบุญมา ได้แบ่งกันนำใส่เกวียนลากไปไว้ที่บ้านนายมา สุภาแก้ว นำซากระเบิดไปตั้งไว้ที่หัวบันไดบ้านเพื่อใส่น้ำล้างเท้า ต่อมาพระครูอดุลสารธรรม (อินสอง กตสโร อดีตเจ้าอาวาส) ได้เดินบิณฑบาตและไปเห็นซากลูกระเบิดจึงได้เคาะดูเห็นว่ามิเสี่ยงดังกังวานจึงได้ขอเพื่อนำไปเป็นระฆังที่วัด เมื่อถึงงานประเพณีนมัสการพระธาตุห้วยอ้อ (ยี่เป็ง) นายมา นางซอน สุภาแก้ว พร้อมลูกหลานและชาวบ้านดอนทราย ได้นำลูกระเบิดดังกล่าวใส่ล้อ (เกวียน) จัดขบวนแห่ มีฆ้อง กลองตีกันอย่างสนุกสนานแห่ซากลูกระเบิดดังกล่าวไปถวายให้กับวัดศรีดอนคำ เพื่อใช้ทำเป็นระฆัง จึงเป็นที่มาของคำว่า “เมืองแพร่แห่ระเบิด” ในเวลาต่อมา

ที่ตั้ง บ้านห้วยอ้อ ตำบลห้วยอ้อ อำเภอลอง

การเดินทางรถประจำทาง ขึ้นรถสองแถวสายแพร่ – ลองหากใช้รถยนต์ส่วนตัว จากอำเภอเมืองใช้ทางหลวงหมายเลข 1023 ไปทาง อำเภอลอง ผ่านมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ วิทยาเขตแพร่ ไปประมาณ 400 เมตรพบสามแยกเข้าที่ว่าการอำเภอลองให้ตรงไปประมาณ 1.4 กิโลเมตร วัดอยู่ทางขวามือเยื้องกับที่ว่าการอำเภอ

ข้อจำกัด

- ไม่มีร้านอาหารให้บริการ
- พิพิธภัณฑ์เปิดไม่เป็นเวลา

ภาพ ข-38 พระธาตุภายในบรรจุพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้า

ภาพ ข-39 รูปแกะสลักไม้ของอาคารหอไตร

ภาพ ข-40 พระพุทธรูปพระเจ้าพริาโต้

ภาพ ข-41 พริาโต้ที่ใช้แกะสลักพระพุทธรูปพระเจ้าพริาโต้

ภาพที่ ข-42 สิ่งของที่จัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์

ภาพที่ ข-43 ภายในพิพิธภัณฑ์วัดศรีดอนคำ

วัดพระธาตุสุโทนมงคลคีรีสามัคคีธรรม หรือ วัดพระธาตุสุโทน

วัดพระธาตุสุโทนมงคลคีรี ตั้งอยู่บนเนินเขาภายในพื้นที่ 25 ไร่ มีสิ่งก่อสร้างมากมายทั้งดงามประณีตอ่อนช้อย โดยประสมประสานศิลปะ และสถาปัตยกรรมขึ้นเอกที่พบในแผ่นดินล้านนา ล้านช้างและสิบสองปันนาเข้าไว้ด้วยกัน เป็นวัดใหม่ที่สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2520 ครั้งนั้นเป็นเพียงวัดเล็กๆ ต่อมาพระครูใบฎีกามนตรีธรรมะเมธี เจ้าอาวาส ได้ออกแบบและปลูกสร้างอาคารต่างๆ ซึ่งประดับด้วยปูนปั้นอันวิจิตรบรรจง ซึ่งท่าน

พระครูเป็นผู้ที่มีความสามารถเชิงช่าง กล่าวกันว่า ท่านเริ่มทำการก่อสร้างเมื่ออายุได้เพียง 18 ปีเท่านั้น สิ่งก่อสร้างพวกนี้ล้วนแฝงไว้ด้วยพุทธปรัชญา เช่น กุฏิหลังเล็กที่มีบันไดสี่ชั้น สื่อความถึงอริยสัจสี่และมรรคแปด

สิ่งที่น่าสนใจ

1. พระธาตุสุโทนมงคลคีรี เป็นเจดีย์สี่ทองสูง 20 เมตร ศิลปะแบบเชียงแสนตอนต้น เป็นที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ องค์เจดีย์มีลักษณะเป็นฐานกลมซ้อนกันสี่ชั้นก่อนถึงองค์ระฆัง ล้อมรอบด้วยหมู่เจดีย์ลดหลั่นกันสองชั้น ด้านหน้าเป็นซุ้มจะนำประดิษฐานพระพุทธรูปปางสมาธิ ฐานรอบองค์เจดีย์มีปูนปั้นรูปช้างค้ำสีขาว นอกจากนี้ในบริเวณรอบองค์เจดีย์ยังประดับด้วยรูปปั้นยักษ์ เทวดาทวารบาล และเขาสุเมรุจำลองอันงดงาม

2. โบสถ์ เชื่อมต่อกับองค์พระธาตุเป็นโบสถ์แบบล้านนาหลังคาลดหลั่นกันหลายชั้น ประดับด้วยข้อฟ้าใบระกา ทางหงส์ และลายปูนปั้นอันงามวิจิตร มีซุ้มประตูทางเข้าขนาดใหญ่สามด้าน ด้านหน้าซุ้มประดับด้วยนาคและมังกร ซุ้มประตูเหล่านี้จำลองมาจากซุ้มประตูซึ่งเป็นศิลปะชิ้นเอกของวัดต่างๆ ในล้านนา ได้แก่ วัดพระธาตุลำปางหลวง วัดพระธาตุตอดยสุเทพ และธาตุหลวงเวียงจันทน์ในลาว รายละเอียดต่างๆ ของโบสถ์นั้นจำลองมาจากวัดต่างๆ เช่นกัน กล่าวคือ ปันลมจำลองมาจากวัดตันแกวัน หอไตรจำลองมาจากวัดพระสิงห์ หอระฆังจำลองมาจากวัดพระธาตุหริภุญไชย กุฏิไม้สักหลังใหญ่เป็นศิลปะแบบสิบสองปันนา

3. พิพิธภัณฑสถานหอคำ เปิดเวลา 08.30-11.00 น. และ 13.00-17.00 น. เป็นเรือนกาแลสร้างจากเรือนไม้สักทองเก่าถึง 14 หลัง มีเสาเรือนทั้งหมด 101 ต้น ภายในเก็บรวบรวม จัดแสดงโบราณวัตถุและศิลปวัตถุนับพันชิ้น ที่เป็นชิ้นเอก ได้แก่ พระพุทธรูปไม้แกะสลักศิลปะล้านนาผสมสุโขทัยอายุราว 300 ปี พระพุทธรูปไม้สานแบบพม่าอายุ 150 ปี พระพุทธรูปไม้แกะสลักศิลปะน่าน-ล้านช้าง พระพุทธรูปสำริดศิลปะลาว ชิ้นหมากของเจ้านายโบราณ เครื่องถ้วยสังคโลก เครื่องเงิน และภาพถ่ายเก่าสมัยรัชกาลที่ 5 ของเมืองแพร่

ที่ตั้ง หมู่ที่ 5 บ้านถั่วยน้ำพริก ตำบลเด่นชัย จังหวัดแพร่ ห่างจากสามแยกเด่นชัย ประมาณ 5 กิโลเมตร

การเดินทางรถยนต์ส่วนตัว จาก อำเภอเด่นชัย ใช้ทางหลวงหมายเลข 101 ไปทางแยกปางเคาะ ประมาณ 4.5 กิโลเมตร พบวัดอยู่ทางซ้ายมือ

ข้อจำกัด

- ข้อมูลพิพิธภัณฑสถานไม่ชัดเจน
- ไม่มีร้านอาหารให้บริการ

ภาพ ข-44 วัดพระธาตุสุโทนมงคลคีรี

ภาพ ข-45 บริเวณวัดพระธาตุสุโทนมงคลคีรี

วัดพระนอน

วัดพระนอน เป็นวัดโบราณสถานที่มียาขุนับพันปี สร้างด้วยศิลปะแบบผสมผสานถึงสามยุค คือ เชียงแสน สุโขทัย และอยุธยาตอนปลาย วัดพระนอนสร้างโดยเจ้าพระยาชัยชนะสงคราม และพระนางเจ้าอุทองศรีพิมพา เมื่อ จ.ศ. 236 แต่เดิมนั้นวัดนี้มีพระพุทธรูปปางไสยาสน์ คือ พระนอน ซึ่งองค์จริงนั้นเป็นหินยาวขนาดหกศอก ต่อมาเจ้าปู่ท้าวคำ ซึ่งเป็นพระอัยการของเจ้าชัยชนะสงคราม เห็นว่า ไม่ปลอดภัยจึงสั่งให้สร้างพระนอนองค์ใหญ่ ครอบองค์เดิมไว้ และช่วยกันตกแต่งพระพุทธรูปนอนองค์ใหญ่ให้สวยงาม พอดีมีกองทัพพม่ามารุกรานเมืองโกศัย ชาวเมืองก็ตื่นกลัวพากันอพยพหลบหนีไปตามป่าเขา โดยยังมีทันได้ฉลองพระพุทธรูปองค์

นอน เจ้าพระยาชัยชนะสงครามเห็นเหตุการณ์ ดังนั้น จึงตรัสสั่งมเหสีว่า “ดูกรเจ้าพิมพาศีกมาถึงบ้านเมือง ความแตกต๋นย้อมมี ดังนี้ขอให้สร้างให้เสร็จแล้วทำบุญวันรุ่งขึ้นของวันใหม่” แล้วเจ้าชัยชนะสงครามก็ออกศึก และสวรรคตในสนามรบ น้องชายท้าวยาสีหิ์แสนหาญ ออกรบสู้พม่าก็หาสาบสูญไปอีก พระนางพิมพาจึงได้ลงมือสร้างวัดพระนอนเจดีย์ขึ้น แล้วจารึกในแผ่นทองคำเป็นตัวหนังสือพื้นเมืองว่า “วัดพระนอนนี้ให้มีการนมัสการไหว้สาในเดือนเก้าเหนือขึ้นสิบห้าค่ำ” จึงเป็นงานนมัสการวัดพระนอน เมืองนครโกศยไม่มีเจ้าปกครอง ได้ละทิ้งวัดพระนอนเป็นวัดร้างเป็นเวลานานเท่าใดไม่ปรากฏ มีต้นไม้ขนาดใหญ่ขึ้นคลุมบริเวณวัด มีเถาวัลย์ขนาดใหญ่ ชื่อว่าผักหละ (ชะอม) ขึ้นปกคลุมพระนอนเป็นเวลานานจนกลายเป็นป่า ต่อมาเมื่อค้าต่างเมืองเดินทางมาค้ำแรมบริเวณดังกล่าว เห็นผักหละขึ้นงามดีจึงนำไปทำอาหาร และได้พบเศษอิฐอยู่ทั่วไป พวกพ่อค้าจึงสงสัยว่าเป็นวัดร้าง และนำไปเล่าให้ชาวบ้านฟังชาวบ้านก็แตกตื่นช่วยกันหักล้างถางพงพบต้นไม้ใหญ่เป็นต้นมะม่วงขึ้นคลุมพระนอนคล้ายกับร่ม ชาวบ้านเกิดศรัทธา จึงช่วยกันบูรณะ ซ่อมแซมให้สวยงามและแข็งแรง ได้ตั้งชื่อเสียใหม่ว่า “วัดม่วงคำ” ต่อมาพบแผ่นทองคำจารึกของพระนามพิมพา จึงได้รู้ว่าวัดม่วงคำแต่เดิมชื่อ วัดพระนอน และสันนิฐานว่าวัดพระนอนนี้ได้สร้างสำเร็จในเดือนเก้าเหนือขึ้นสิบห้าค่ำ ทั้งนี้โดยถือเอาคำจารึกในแผ่นทองคำเป็นหลัก และพระประธานในวิหารใหญ่นั้นชื่อหลวงพ่อมงคลทิพมณี แต่ไม่ปรากฏหลักฐานในการสร้างมีเพียงตัวหนังสือเขียนไว้ว่า “วัดพระนอนเป็นโบราณสถาน”

ที่ตั้ง วัดพระนอนตั้งอยู่ที่ถนนพระนอนเหนือ อำเภอเมืองแพร่ ใกล้กับวัดหลวง

การเดินทาง รถยนต์ส่วนตัว จากวงเวียนน้ำพุ ใช้ถนนคุ้มเดิม ผ่านสวนสุขภาพไปไม่ไกล

ข้อจำกัด

- ไม่มีร้านอาหารให้บริการ
- ไม่มีเจ้าหน้าที่ในการให้บริการ

ภาพ ข-46 อุโบสถวัดพระนอน

ภาพ ข-47 เจดีย์ทรงล้านนา วัดพระนอน

ภาพ ข-48 พระพุทธรูปปางสีหไสยาสน์ (พระนอน)

ภาพ ข-49 ลักษณะพระบาทของพระนอน วัดพระนอน

วัดสะแก (พระธาตุชะอุบคำ)

วัดสะแก เป็นวัดเก่าแก่วัดหนึ่งในอำเภอลอง จังหวัดแพร่ สันนิษฐานว่าสร้างตั้งแต่สมัยทวาร-วดี ต่อมากลายเป็นวัดร้างหลายยุคหลายสมัย ครั้งหลังสุดกลายเป็นวัดร้างเกือบ 300 ปี ก่อนที่พระครูวิจิตรนวกการโกศล หรือ พระครูบาสมจิต และพระครูสีลสังวรภริต ได้เข้ามาบูรณปฏิสังขรณ์วัดใหม่ เมื่อปี พ.ศ. 2506 จนกระทั่งเมื่อวันที่ 30 กันยายน 2527 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศให้วัดสะแกกลายเป็นวัดมีพระสงฆ์สองปีต่อมาจึงได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา

สะแก เป็นชื่อของดอกไม้ป่าชนิดหนึ่ง เป็นไม้ยืนต้นดอกสีขาวนวล ลักษณะของดอกคล้ายดอกป๊อป หรือ กาสลองในภาษาเหนือ สาเหตุที่วัดสะแกใช้ชื่อดอกไม้เป็นชื่อวัดนั้น มีตำนานเล่าว่า สมัยก่อนพุทธกาล เมื่อสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้เสด็จมาถึงดอนสะแก หรือ สะแก แก้วดอนมูล หรือ ดอนสะแกหลวง เจ้าเมืองและชาวบ้านต่างพากันมาถวายภัตตาหาร ครั้นเมื่อพระพุทธเจ้าเสวยภัตตาหารเสร็จ มเหสีเจ้าเมืองจึงได้นำดอกสะแกถวายพระพุทธเจ้า เพื่อเป็นพุทธบูชา และทรงตรัสเป็นพุทธทำนายว่า ในอนาคตสถานที่แห่งนี้จะเป็นที่ประดิษฐานพระธาตุ และจะเจริญรุ่งเรืองต่อไปข้างหน้า ปัจจุบันต้นสะแกค่อนข้างหาดูยาก ซึ่งทางวัดที่นำมาปลูกไว้บริเวณหลังพระอุโบสถ ก่อนที่จะเข้าชมพิพิธภัณฑ์ ท่านสามารถเดินชมสิ่งก่อสร้าง และสถานที่สำคัญภายในวัด ซึ่งทางวัดอนุรักษ์ไว้และจัดภูมิทัศน์ไว้อย่างงดงาม ทั้งเขตพุทธาวาสเก่าที่ประกอบไปด้วย พระธาตุชะอุบคำ ที่ก่อสร้างราวปีพ.ศ. 1100-1200 พระอุโบสถหลังเก่า ศิลปะล้านนา ชุ่มสิงห์จามเทวี ชุ่มพระสามพี่น้อง และลานไม้กลายเป็นหิน ส่วนเขตพุทธาวาสใหม่ อาทิ พระเจดีย์ธาตุที่สร้างครอบฐานเดิม พระพุทธรูปปางมารวิชัยศิลปะตระกูลช่างสุโขทัย ศาลาการเปรียญ ที่ภายในใช้จัดแสดงวัตถุโบราณ และของสำคัญของวัด ข้าวของที่จัดแสดงภายในศาลาการเปรียญมีหลากหลายตามแบบพิพิธภัณฑ์วัด หากแต่มีการจัดหมวดหมู่และ

บางชิ้นมีป้ายคำอธิบายพร้อม ของส่วนใหญ่เป็นของเนื่องในพระพุทธศาสนา ได้แก่ พระพุทธรูปโบราณ ปี่สา รอยพระพุทธบาทสัมฤทธิ์ วิหารจำลอง บาตรหิน ผ้าพระบท สัตตภัณฑ์ เครื่องรางของขลัง ผ้ายันต์ ชิ้นส่วน พระพุทธรูป เทวรูป นอกจากนี้ยังของใช้ ได้แก่ เครื่องเงิน มีดดาบ ถ้วยชามสังคโลก ของที่อยู่ในอาคารหลังนี้ ส่วนใหญ่เป็นของเก่าแก่ ทางวัดจึงห้ามมิให้ถ่ายภาพเพื่อความปลอดภัยจากการโจรกรรม

การเดินทาง วัดสะแล่ง ตั้งอยู่ที่ อำเภอลอง จังหวัดแพร่ อยู่ห่างจากตัวจังหวัดแพร่ 45 กิโลเมตร
ข้อจำกัด ป้ายบอกทางไม่ชัดเจน

ภาพ ข-50 อุโบสถวัดสะแล่ง

ภาพ ข-51 พระธาตุที่เก็บรอยพระพุทธบาทวัดสะแล่ง

วัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหาร

วัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหาร เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ประเภทวรวิหาร วัดพระบาทมิ่งเมืองมาจากสองวัดรวมกัน ได้แก่ วัดพระบาท และวัดมิ่งเมือง วัดพระบาทเป็นวัดของอุปราช หรือเจ้าหน้าหอ ส่วนวัดมิ่งเมืองเป็นวัดของเจ้าผู้ครองนครแพร่ เมื่อเมืองแพร่ล้มเลิกระบบเจ้าผู้ครองนคร วัดทั้งสองถูกทอดทิ้งอยู่ในสภาพทรุดโทรมมาก จนกระทั่งคณะกรรมการจังหวัดเห็นสมควรรวมสองวัดเข้าด้วยกัน ให้ชื่อว่า “วัดพระบาทมิ่งเมือง” มาจนทุกวันนี้พระเจดีย์มิ่งเมือง อยู่ใกล้พิพิธภัณฑสถานพระวิหารมิ่งเมืองเฉลิมพระเกียรติ เป็นเจดีย์ก่ออิฐถือปูนทรงแปดเหลี่ยมแบบล้านนาลายพระธาตุช่อแฮ องค์เจดีย์หุ้มแผ่นทองจังโก ตั้งอยู่บนฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัสความสูงทั้งสิ้น 8 วา 1 คอก เชื่อว่ามีอายุไม่น้อยกว่า 600 ปี มีพระพุทธรูปโกศศิริชัยมหาศากยมนี ประดิษฐานอยู่ในโบสถ์ สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2498 ด้วยความร่วมมือจากภาครัฐและประชาชนในจังหวัด เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย หน้าตักกว้าง 1 วา 5 นิ้ว ศิลปะแบบเชียงแสนผสมสุโขทัยซึ่งงดงามมาก มีซุ้มเรือนแก้วลักษณะเดียวกับพระพุทธรูปชินราช ถือเป็นพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองแพร่ รอยพระพุทธรูปจำลองประดิษฐานอยู่ในมณฑป รอยพระพุทธรูปซ้อนกันสี่รอย ขนาดกว้าง 1 เมตร ยาว 1.5 เมตร บนฐานปูนเดิมเป็นวัดคู่วัดพระบาท สันนิษฐานว่าสร้างพร้อมกับพระธาตุช่อแฮ มีอายุราว 600 ปี พิพิธภัณฑสถานพระวิหารมิ่งเมืองเฉลิมพระเกียรติ คือ วิหารเดิมของวัดมิ่งเมือง ใช้เป็นที่จัดแสดงโบราณวัตถุพื้นบ้าน ได้แก่ พระพุทธรูปโบราณขนาดต่างๆ จำนวนมาก คัมภีร์ปึกด้วยไหมผืนเดียวในเมืองไทย พระคัมภีร์ปึกด้วยไหมในพิพิธภัณฑสถานพระบาท มิ่งเมืองเฉลิมพระเกียรติเป็นศิลปะล้ำค่าของเมืองแพร่ แม่เจ้าบัวไหล ชายาเจ้าหลวงพิริยเทพวงศ์บุตรเจ้าผู้ครองนครแพร่องค์สุดท้าย จัดทำขึ้นเมื่อ จ.ศ. 1235 (พ.ศ. 2416) ในรัชกาลที่ 5 โดยใช้ผ้าป่านยวนับสิบเมตรปักด้วยไหมเป็นอักษรล้านนา ระบุวัตถุประสงค์ของการจัดทำ คือเพื่อบูชาพระรัตนตรัยด้วยศรัทธาอันแรงกล้า

ที่ตั้ง ถนนเจริญเมือง ตำบลในเวียง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ 54000

การเดินทาง วัดอยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ของศาลากลางจังหวัดแพร่ บนถนนเจริญเมือง ขั้ตรงมาจากทางตลาดเทศบาลตรงไป 100 เมตร วัดจะอยู่ทางซ้ายมือ

ภาพ ข-52 พระมหาโพธิวงศาจารย์ หลวงปู่สุจี กตสโร

ภาพ ข-53 พระพุทธโกศัยศิริชัยมหาศากยมนี

วัดหลวง

วัดหลวง เป็นโบราณสถานของชาติ ที่มีอายุเก่าแก่นับพันปี แม้ว่าวัดหลวงจะเป็นวัดที่มีประวัติการก่อสร้างมานาน แต่ปัจจุบันสภาพของวัดยังมีความสมบูรณ์อยู่เป็นอย่างมาก เนื่องจากได้รับการบูรณะปฏิสังขรณ์ต่อเนื่องกันมาโดยตลอด วิหารด้านในมีพระเจ้าแสนหลวง พระพุทธรูปขนาดใหญ่ประทับนั่งปางสมาธิ สร้างโดยศิลปะล้านนาผสมกับสุโขทัย

พิพิธภัณฑวัดหลวง เป็นอาคารสองชั้น สถาปัตยกรรมแบบล้านนาประยุกต์ ด้านหน้ามีป้ายชื่อเขียนว่า “พิพิธภัณฑเมืองแพร่” ภายในจัดแสดงวัตถุธรรมของวัด ได้แก่ พระพุทธรูปไม้ พระพุทธรูปโบราณสมัยเชียงแสน พระพุทธรูปทองคำภายในบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ อายุกว่า 500 ปี ประดิษฐานอยู่ในบุษบก พระแผงแกะสลักด้วยไม้ อายุราวพุทธศตวรรษที่ 21-23 ทิวพระธรรม วิหารจำลอง สัตตภัณฑ์ คัมภีร์ใบลาน ไม้ประกับ คัมภีร์ ธรรมมาสน์ ศิลาคาริกประวัติเมืองแพร่ เครื่องประกอบเครื่องยศของชนชั้นสูง เครื่องเงิน เครื่องเงินอาวุธโบราณ อุบคำ-เงินโบราณ เครื่องจับสัตว์ เครื่องประดับ เป็นต้น

ที่ตั้ง หมู่บ้านวัดหลวง ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่

การเดินทาง จากวงเวียนน้ำพุบนถนนเจริญเมืองไปทางศาลจังหวัด พบสี่แยกให้เลี้ยวซ้ายเข้าถนนคำลือ พบสามแยกให้เลี้ยวขวาเข้าถนนคำลือ ซอย 2 ไปเล็กน้อยพบสี่แยกวัดอยู่ทางซ้ายมือ

ภาพ ข-54 อุโบสถวัดหลวง

ภาพ ข-55 การจัดแสดงสิ่งของภายในพิพิธภัณฑ์วัดหลวง

ภาพ ข-56 เจดีย์ทรงล้านนาวัดหลวง

พระธาตุซ่อแฮ

ตั้งอยู่บนดอยทางทิศตะวันตกของจังหวัดแพร่ เป็นวัดที่งดงามด้วยสถาปัตยกรรมแบบล้านนา พร้อมบรรยากาศสงบร่มเย็น บริเวณใกล้เคียงมีสวนรุกขชาติซ่อแฮที่ร่มรื่น ด้วยไม้เนื้อใหญ่เหมาะแก่การพักผ่อน นอกจากนี้ลานด้านหน้าวัดเป็นที่จำหน่ายอาหารและของที่ระลึกของเมืองแพร่ ตามตำนานระบุว่าขุนลัวะอ้ายก่อสร้างขึ้น เพื่อประดิษฐานพระเกศธาตุ และพระบรมสารีริกธาตุ ราวปี พ.ศ. 1879 ตรงกับสมัยสมเด็จพระ

มหาธรรมราชาลิไท แห่งกรุงสุโขทัย ชื่อ “ช่อแฮ” มาจากผ้าแพรชั้นดีที่ขุนลัวะอ้ายก้อมนำมาผูกบูชาถวายพระธาตุ

สิ่งที่น่าสนใจ

1. พระธาตุช่อแฮ เป็นที่ประดิษฐานพระเกศธาตุและพระบรมสารีริกธาตุ ลักษณะเป็นเจดีย์ก่ออิฐสอปูน หุ้มด้วยแผ่นทองจังโก ศิลปะเชียงแสน ทรงแปดเหลี่ยม บัลลังก์ย่อมุม ปลียอดกลมประดับยอดฉัตรสูง 33 เมตร ตั้งอยู่บนฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัสกว้างด้านละ 11 เมตร มีเจดีย์ทรงมณฑปทั้งสี่ทิศ

2. โบสถ์ อยู่ใกล้กับธาตุเจดีย์ เป็นโบสถ์จตุรมุขก่ออิฐถือปูน หลังคาลดชั้นประดับลายปูนปั้นรูปเทวดาติดกระจงสี หน้าบันประกอบด้วยไม้แกะสลักรูปเทวดาและสัตว์ในป่าหิมพานต์ทาสีทองภายในประดิษฐานพระประธานปางมารวิชัย องค์ใหญ่ หน้าตักกว้างกว่า 2 เมตร

3. พระเจ้าทันใจ ประดิษฐานอยู่ในซุ้มปราสาทด้านทิศตะวันตกของธาตุเจดีย์ เป็นพระพุทธรูปปูนปั้นปางสมาธิ ลงรักปิดทอง หน้าตักกว้าง 30 นิ้ว สูง 2 ศอก คนเมืองแพร่ถือเป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ ตามคติความเชื่อของชาวล้านนาที่ว่าต้องสร้างองค์พระให้เสร็จภายในวันเดียว นับตั้งแต่พระอาทิตย์ขึ้นจนถึงก่อนพระอาทิตย์ตก ทำให้เกิดความเชื่อว่าอธิฐานสิ่งใดจะเห็นผลทันใจ

ที่ตั้ง บ้านพระธาตุช่อแฮ ตำบลช่อแฮ อำเภอเมือง

การเดินทาง รถประจำทางขึ้นรถประจำทางสาย แพร่ – ป่าแดง – ช่อแฮ หรือรถยนต์ส่วนตัว จากตัวเมืองแพร่ใช้ทางหลวงหมายเลข 1022 ไปประมาณ 7.5 กิโลเมตร วัดอยู่ทางขวามือ

ข้อจำกัด บันไดขึ้นพระธาตุช่อแฮมีความสูงชันอาจเป็นอุปสรรคต่อผู้มีโรคหัวใจและผู้สูงอายุ

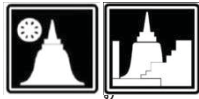

ภาพที่ ข-57 พระพุทธรูปภายในวัดพระธาตุช่อแฮ

ภาพที่ ข-58 เจดีย์พระธาตุช่อแฮ

วัดพระธาตุดอยเล้ง

ตั้งอยู่ในตำบลช่อแฮ อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ อยู่บนภูเขาสูงทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ของพระธาตุช่อแฮ ประมาณ 3 กิโลเมตร (เส้นทางหลวงหมายเลข 1022) เป็นพระธาตุที่ตั้งอยู่สูงที่สุดในบรรดาพระธาตุทั้งหมดในจังหวัดแพร่ สามารถมองเห็นทิวทัศน์และภูมิประเทศได้ถึง 3 อำเภอ คืออำเภอสูงเม่น อำเภอเมืองแพร่ อำเภอร้องกวาง ซึ่งได้ว่าเป็นจุดชมวิวทิวทัศน์ของจังหวัดแพร่อีกจุดหนึ่ง วัดพระธาตุดอยเล้งสร้างเมื่อ พ.ศ. ใดนั้นไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัด แต่มีมาคู่กับพระธาตุช่อแฮ และพระธาตุจอมแจ้ง ตามตำนานเล่าว่า พระพุทธเจ้าได้ให้ขุนลัวะอ้ายก้อม (ผู้สร้างพระธาตุช่อแฮ) ออกไปสำรวจภูมิประเทศเพื่อที่จะสร้างพระธาตุช่อแฮ ขุนลัวะอ้ายก้อมจึงขึ้นไปยืนบนภูเขาเพื่อหาทำเลที่ดี เมื่อตกลงใจแล้วจึงสร้างพระธาตุช่อแฮ ครั้งเมื่อสร้างพระธาตุช่อแฮเสร็จแล้ว ขุนลัวะอ้ายก้อมระลึกถึงภูเขาที่ตนขึ้นไปเล็งดูภูมิประเทศเพื่อสร้างพระธาตุช่อแฮ จึงได้สร้างเจดีย์ขนาดเล็กขึ้นบนภูเขา ต่อมาชาวเมืองแพร่ได้เรียกชื่อว่า “พระธาตุดอยเล้ง” (เล้งเป็นภาษาถิ่นเหนือ แปลว่า จ้องมองดู) ทุกปีจะมีการไหว้พระธาตุดอยเล้ง จัดขึ้นเวลาใกล้เคียงกับประเพณีไหว้พระธาตุช่อแฮ (ประมาณเดือนมีนาคม) ของทุกปี

ดอยเล้งในปัจจุบันและมีการบูรณะเจดีย์ขนาดเล็กๆ กว้าง 5 เมตร สูง 11 เมตรไว้เป็นสถานที่ควรเคารพแก่ชนรุ่นหลัง ว่าครั้งหนึ่งสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้เสด็จมาประทับที่นี้ จึงเป็นอนุสรณ์สถานที่สำคัญของจังหวัดแพร่อีกแห่งหนึ่ง และมีการบูรณะมาอย่างต่อเนื่อง

นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางขึ้นไปได้ โดยการเดินเท้า และใช้รถยนต์ เนื่องจากได้ปรับปรุงพัฒนาเส้นทางขึ้นใหม่สะดวกทั้งขึ้นและลง

ข้อจำกัด

- ต้องชำนาญในการขับรถเป็นอย่างมากเนื่องจากทางขึ้น และทางลงใช้ทางเส้นเดียวกัน จึงต้องกดเบรกรถเพื่อส่งสัญญาณ
- ไม่มีร้านอาหารบริการ

ภาพ ข-59 พระธาตุตอดยเล็ง

ภาพ ข-60 การบูรณะวัดและสร้างสิ่งก่อสร้างขึ้นใหม่

ภาพที่ ข-61 บริเวณวัดพระธาตุดอยเล้ง

ภาพที่ ข-62 จุดชมวิวบริเวณบนวัดพระธาตุดอยเล้ง

วัดพระธาตุจอมแจ้ง

วัดพระธาตุจอมแจ้ง มีองค์พระธาตุจอมแจ้ง ตั้งบนเนินเขาเตี้ย รูปทรงพระธาตุคล้ายกับพระธาตุ
ช่อแฮ เป็นที่บรรจุพระเกศาธาตุ และพระบรมสารีริกธาตุพระหัตถ์ซ้ายของพระพุทธเจ้า พระธาตุจอมแจ้งเป็น

เจดีย์ทรงพุ่มศัลปสมระหว่างสุโขทัยกับศิลปเวียงโกศัย ยังอยู่ในลักษณะค่อนข้างสมบูรณ์ นอกจากองค์พระธาตุจอมแจ้งแล้ว ยังมีพระพุทธรูปยืนขนาดใหญ่ ปางพระนาคปรกประดิษฐานอยู่คู่กับองค์พระธาตุ มีพระนอนปางไสยาสน์องค์ขนาดใหญ่ ในสวนลานปฏิบัติธรรมอยู่บริเวณซ้ายมือของทางเข้าประตูวัด ภายในวิหารมีหลวงพ่ोजอมแจ้งซึ่งมีอายุประมาณ 600 กว่าปี เป็นพระประธาน ด้านหลังมีองค์พระธาตุอันเก่าแก่อีกองค์หนึ่งซึ่งไม่ได้มีการบูรณะปฏิสังขรณ์ ยังคงไว้ในรูปแบบของการก่อสร้างด้วยอิฐ และมีพิพิธภัณฑที่รวบรวมของโบราณของวัด มีรูปปั้นแสดงรูปสวรรค์ นรก จำลองเพื่อเตือนให้คนทำดีละเว้นความชั่ว

ที่ตั้ง หมู่บ้านวัดหลวง ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่

การเดินทาง จากวงเวียนน้ำพุบน ถนนเจริญเมืองไปทางศาลจังหวัด พบสี่แยกให้เลี้ยวซ้ายเข้าถนนคำลือ พบสามแยกให้เลี้ยวขวาเข้าถนนคำลือ ซอย 2 ไปเล็กน้อยพบสี่แยกวัดอยู่ทางซ้ายมือ

ภาพที่ ข-63 เจดีย์พระธาตุจอมแจ้ง

กิจกรรม	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ประเพณีไหว้พระนอน												
สุดยอดพันธุ์ไม้ผลเมืองร้อน (Tropical Fruits Valley)												
เมืองผ้าโบราณพันสองร้อย ปี (1,200 years arts)												
ประเพณีการตักบาตร ข้าวสารอาหารแห้ง แก่พระ อุปัฏฐ												
งานสงกรานต์วิสุทธิเมืองแพร่												
เมืองแห่งชัยชนะ (Lanna Civilization Gate)												
งานประเพณีจุลกฐิน												
ประเพณีเย็บ												
ประเพณีตากธรรม												

เดือนมกราคม

เมืองชะลอวัย (Anti Aging City) ภายในงานจัดให้มีการประกวด (contest) ได้แก่ ประกวดภาพวาด ภาพถ่าย หนังสั้น เกี่ยวกับผู้สูงอายุ มีขบวนแห่ (parade) ของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเกี่ยวกับผู้สูงอายุ จัดการแสดงพื้นเมือง ละคร ดนตรีพื้นเมืองของผู้สูงอายุ การออกร้านและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ OTOP ของดีเมืองแพร่

เดือนกุมภาพันธ์

ประเพณีกำฟ้า เป็นประเพณีสำคัญตั้งแต่สมัยโบราณซึ่งเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวไทยพวนที่อาศัยที่พักอาศัยอยู่ในจังหวัดแพร่ เพื่อเป็นการอนุรักษ์ สืบสาน เผยแพร่ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวไทยพวนที่มีอัตลักษณ์เฉพาะ ตลอดจนเพื่อเป็นการสักการบูชา และรำลึกถึงบรรพบุรุษของชาวไทยพวน และส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวไทยพวน และส่งเสริมการท่องเที่ยวของตำบลทุ่งโฮ้ง โดยกิจกรรมในงาน “ประเพณีกำฟ้า” ประกอบไปด้วย พิธีบวงสรวงบรรพบุรุษไทยพวน การแสดงนิทรรศการชาวไทยพวน ตลาดไทยพวน การประกวดตัดเย็บผ้าหม้อห้อม การแสดงของโรงเรียนและชุมชน การประกวดฟ้อนแอ่น การประกวดทำอาหารพื้นเมือง การเดินแฟชั่นโชว์ผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อม การประกวดเทพีกำฟ้า และขบวนแห่งานประเพณีกำฟ้า ข้อมูลการติดต่อ 34/130 – 131 ถนนเหมืองหิต ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ โทร. 085 – 4521118 หรือ เทศบาลตำบลทุ่งโฮ้ง โทร. 054-522458 ต่อ 23

เมืองรักร้อยปี (Love forever town) เป็นกิจกรรมเกี่ยวกับความรัก ภายในงานจัดให้มีการประกวด (contest) ได้แก่ การประกวดหนังสือเกี่ยวกับความรัก ประกวดภาพวาดจากบทประพันธ์ลิลิตพระลอ การขับร้องเพลงรัก เป็นต้น มีขบวนแห่ (parade) ของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเกี่ยวกับความรัก จัดการแสดง (performance) ลิลิตพระลอ คอนเสิร์ตเพลงรัก การออกร้านและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ OTOP ของดีเมืองแพร่ ที่ถ่ายรูปที่ระลึก (land mark) และที่เขียนจดหมายขอพรให้ความรักสมหวังชั่ววันรันดร์ น้ำพุและการแสดงแสงสี (romantic theme)

เดือนมีนาคม

ประเพณีไหว้พระธาตุช่อแฮ (เมืองแพร่แห่งทุ่งหลวง) การแห่ทุ่งหลวงนับเป็นประเพณีที่สืบทอดกันมายาวนานของชาวเมืองแพร่ ที่แสดงถึงขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นที่มีความเลื่อมใสศรัทธาต่อพระพุทธศาสนา ตลอดจนถึงเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดแพร่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่เกิดปีชวดควรที่จะน้อมสักการะพระธาตุช่อแฮ เพื่อความเป็นสิริมงคล และเสริมทานบารมี เพราะเป็นพระธาตุประจำปีของผู้ที่เกิดปีชวด กิจกรรมภายในที่น่าสนใจในระหว่างการจัดงานประเพณีไหว้พระธาตุช่อแฮ ประกอบด้วย พิธีบวงสรวงพระธาตุช่อแฮ พิธีทำบุญตักบุญบูชาคุณบูรพาจารย์ ทักขิณานุปทา พิธีทำบุญตักบาตร การแสดงทางวัฒนธรรม มหรสพสมโภชน์ ขบวนแห่ที่ยิ่งใหญ่ประกอบไปด้วย ร้วขบวนของทุกอำเภอ มีการเทศน์และฟังเทศน์มหาชาติ มหาเวสสันดรชาดก ทั้งกลางวันและกลางคืน สำหรับกลางคืนมีมหรสพสมโภชตลอดงาน การจำหน่ายสินค้าพื้นเมือง ผลิตภัณฑ์ชุมชน และสินค้าราคาถูกจากโรงงาน การจัดงานมีประมาณเดือนมีนาคมของทุกปี ณ วัดพระธาตุช่อแฮ ข้อมูลการติดต่อ วัดพระธาตุช่อแฮ โทร. 054-599209 หรือ 34/130 – 131 ถนนเหมืองหิต ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ โทร. 054 – 521127

เดือนเมษายน

ประเพณีสงกรานต์เมืองแป้ จะจัดขึ้นบริเวณ ณ สนามหลวงจังหวัดแพร่ (สวนสุขภาพเฉลิมพระเกียรติ ร.9) ระหว่างวันที่ 12 – 17 เมษายน เป็นประจำทุกปี ภายในงานจัดให้มีกิจกรรมมากมาย เช่น ขบวนแห่นางสงกรานต์ การประกวดนางสงกรานต์ การสงฆ์น้ำพระ รดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ การจำหน่ายสินค้าพื้นเมือง ผลิตภัณฑ์ชุมชนของจังหวัดแพร่ และมหรสพอีกมากมาย นอกจากนี้ยังมีการแต่งกายด้วยชุดมอฮ้อมล่อมวงกนขันโตก ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้มุ่งเน้นส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน เพื่ออนุรักษ์ไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นดังเช่นที่เคยปฏิบัติสืบทอดกันมาเป็นประจำทุกปี และเพื่อส่งเสริมให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวเข้ามาจังหวัดแพร่ สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ เทศบาลเมืองแพร่ โทร.054-511060 หรือสอบถามข้อมูลการเดินทาง และการท่องเที่ยวจังหวัดแพร่ น่าน อุตสาหกรรม ได้ที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานแพร่ โทร. 054-521127

เดือนพฤษภาคม

ประเพณีไหว้สาพระธาตุสูงเม่น จัดขึ้นในเดือนพฤษภาคมของทุกปี ณ บริเวณวัดสูงเม่น อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ ภายในงานจัดให้มีการทำบุญ สืบชะตา มีขบวนแห่น้ำอบน้ำหอม พิธีบูชาธรรม เป็นต้น ชมบูชเนีย วัดภู/โบราณวัตถุ วัดสูงเม่น ได้แก่ อุโบสถ (ศิลปะแบบล้านนา) หลวงพ่อโต หอพระไตรปิฎก พระพุทธรูปปางทรงเครื่อง เป็นพระพุทธรูปแกะสลักด้วยไม้ลวดลายสวยงาม พระพุทธรูปสานด้วยไม้ เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย เจดีย์วัดสูงเม่นที่บรรจุพระบรมธาตุและสารีริกธาตุ

หุบเขาไม้สัก (Teak Valley) ภายในงานจัดให้มีการประกวด (contest) ได้แก่ ประกวดภาพวาด ภาพถ่าย หนังสือ เกี่ยวกับหุบเขาไม้สัก มีขบวนแห่ (parade) ของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเกี่ยวกับหุบเขาไม้สัก จัดการแสดงพื้นเมือง ละคร ดนตรีพื้นเมือง การประกวดเฟอร์นิเจอร์ไม้สัก และของที่ระลึกจากไม้สัก การออกร้านและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ OTOP ของดีเมืองแพร่

เดือนมิถุนายน

ประเพณีไหว้พระนอน จัดขึ้นบริเวณ ณ วัดพระนอน อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ เป็นวัดโบราณสถานที่มีความเก่าแก่ นับพันปี สร้างด้วยศิลปะแบบผสมผสานถึงสามยุค คือ เชียงแสน สุโขทัย และอยุธยาตอนปลาย ภายในงานจัดให้มีการทำบุญ ปิดทอง มหกรรมสมโภชประเพณีไหว้พระนอน ที่สำคัญเมื่อมีการเวียนเทียนจะมารถเวียนโดยรอบ 3 อย่างด้วยกัน คือ อุโบสถ หอไตร และองค์พระธาตุ

สุดยอดพันธุ์ไม้ผลเมืองร้อน (Tropical Fruits Valley) ภายในงานจัดให้มีการประกวด (contest) ได้แก่ ประกวดภาพวาด ภาพถ่าย หนังสือ เกี่ยวกับผลไม้เขตร้อน ขบวนแห่ (parade) ของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเกี่ยวกับผลไม้เขตร้อน การแสดงพื้นเมือง ละคร ดนตรีพื้นเมือง การประกวดผลไม้เมืองร้อน และของที่ระลึก การออกร้านและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ OTOP ของดีเมืองแพร่

เดือนกรกฎาคม

เมืองผ้าโบราณพันสองร้อยปี (1,200 years arts) ภายในงานจัดให้มีการประกวด (contest) ได้แก่ ประกวดภาพวาด ภาพถ่าย หนังสือ เกี่ยวกับผ้าโบราณ 1200 ปี ขบวนแห่ (parade) ของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเกี่ยวกับผ้าโบราณ การแสดงพื้นเมือง ละคร ดนตรีพื้นเมือง การประกวดผ้าโบราณ และของที่ระลึก การออกร้านและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ OTOP ของดีเมืองแพร่

เดือนสิงหาคม

ประเพณีการตักบาตรข้าวสารอาหารแห้ง ถวายแด่พระอุปัชฌาย์ เวลาเที่ยงคืนในวันเพ็ญป็อด หรือ วันเพ็ญพุธ (วันขึ้น 15 ค่ำ ที่ตรงกับวันพุธ) ณ บริเวณวัดสระบ่อแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ เป็นกิจกรรมการทำบุญตักบาตรสร้างทานบารมีในการเริ่มต้นวันใหม่ ตามความเชื่อของชาวเหนือที่ปฏิบัติสืบทอดต่อกันเป็นประเพณีมากกว่า 400 ปี สันนิษฐานว่าชาวล้านนาได้รับการผสมผสานวัฒนธรรมมาจากชาวพม่า และชาวไทยลื้อ กิจกรรมภายในงาน จะเริ่มตั้งแต่เวลา 16.30 น. มีการอัญเชิญพระอุปัชฌาย์ประทับแท่นหน้าองค์ใหญ่ จุดประทีป

บูชาพระอุปคุต การแสดงทางวัฒนธรรม การแสดงดนตรีสละล้อซอซึง การแสดงประวัติความเป็นมาของ พระอุปคุตเจ้า พิธีสงฆ์น้ำพระอุปคุต ถวายดอกไม้เครื่องสักการะ พิธีตักบาตรพระอุปคุตเจ้า และพิธีตักบาตรข้าวสารอาหารแห้งแด่พระภิกษุสงฆ์ สามเณร ในเวลาเที่ยงคืน งานจะจัดขึ้นประมาณเดือน สิงหาคม ข้อมูลการติดต่อ วัดสระบ่อแก้ว โทร. 054-511281

เดือนกันยายน

งานสองมหาวีรบุรุษเมืองแพะ เป็นพิธีบวงสรวงดวงวิญญาณสองมหาวีรบุรุษ-เมืองแพะ (ปู่ญาพลหรือพ่อขุนหลวงพล และพญาเมืองไจย) เพื่อน้อมรำลึกถึงคุณูปการของสองมหาวีรบุรุษผู้ทำคุณประโยชน์และสร้างเมืองแพะในอดีต งานจัดบริเวณ อนุสาวรีย์มหาวีรบุรุษเมืองแพะ โจ้ไก่แม่หลาย ตำบลแม่หลาย อำเภอเมือง จังหวัดแพะ ภายในงานมีพิธีบวงสรวงดวงวิญญาณสองมหาวีรบุรุษเมืองแพะ พิธีทางศาสนา พราหมณ์ พิธีทางพุทธศาสนา พิธีบูชาท้าวทั้งสี่ การพ่อนรำบวงสรวง และการแสดงดนตรีพื้นเมืองของชาวเมืองแพะ

เมืองแห่งชัยชนะ (Lanna Civilization Gate) ภายในงานจัดให้มีการประกวด (contest) ได้แก่ ประกวดภาพวาด ภาพถ่าย หนังสือ เกี่ยวกับเมืองแห่งชัยชนะ ขบวนแห่ (parade) ของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน การแสดงพื้นเมือง ละคร ดนตรีพื้นเมือง การออกร้านและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ OTOP ของดีเมืองแพะ ที่ถ่ายรูปที่ระลึก (Land mark)

เดือนตุลาคม

งานประเพณีจุลกฐิน งานจัดขึ้นบริเวณ ณ วัดไผ่ล้อม ตำบลหัวทุ่ง อำเภอเมือง จังหวัดแพะ จัดขึ้นเพื่อเป็นประเพณีสืบทอดวัฒนธรรมที่ดั่งามไปตราบนานเท่านาน กิจกรรมภายในงานจัดทำผ้ากฐิน จัดทำบิหารของจุลกฐิน การเก็บดอกฝ้ายชาวบ้านทุกคนร่วมกันเก็บฝ้ายใส่ตะกร้า และร่วมกันทำเส้นฝ้าย เพื่อทำการทอผ้าร่วมกัน การถวายเครื่องกวนข้าวทิพย์ พิธีกวนข้าวทิพย์ พิธีทอดจุลกฐิน การแสดงฟ้อนเล็บ การตีกลองสะบัดชัย การตีกลองอีดลำนนา มวยทะเล เทศน์มหาชาติ การสวดเบิกพุทธมนต์ มีการปล่อยประทีปโคมลอย และสอยดาว สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ วัดไผ่ล้อม 054-581872 , 083-1535094 และการท่องเที่ยวจังหวัดแพะ น่าน อุตสาหกรรม ได้ที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานแพะ โทร.054-521127

เดือนพฤศจิกายน

ประเพณียี่เป็ง หรืองานลอยกระทง “งานเผาเทียนเล่นไฟพะเนียงเวียงคัย” จัดขึ้นในวันลอยกระทงทุกปี ณ บริเวณสวนสุขภาพเฉลิมพระเกียรติ ร.9 อำเภอเมืองแพะ จังหวัดแพะ มีการทำบุญตักบาตร ถวายข้าวปลาอาหาร ทำโคมแขวน มีการจุดประทีป ปล่อยโคมลอย ลอยกระทง ฟังเทศน์มหาชาติเรื่องมหาชาติทั้ง 13 กัณฑ์ การประกวดนางนพมาศ ประกวดโคมลอย การประกวดตีกลองปฐา การประกวดซุ่มประตูดุ ขบวนแห่กระทงอันสวยงามและยิ่งใหญ่ การแสดงศิลปวัฒนธรรม และการออกร้านจำหน่ายสินค้า ชาวเมืองแพะจะมีการจัดการปิดกาดผ้าถาดบ้านเรือนสถานที่ให้สะอาดเรียบร้อย ประดับประดาด้วยธงชาติ จัดเปลี่ยนดอกไม้

ในแจกันหิ้งพระบูชาพระ จัดเตรียมประทีปหรือเทียนขี้ผึ้งไว้สำหรับจุดบูชาพระ ที่ประตูบ้านก็จะหาต้นกล้วย ต้นอ้อย ก้านมะพร้าว หรือไม้อื่น ๆ มาประดิษฐ์ทำเป็นซุ้มประตูป่าแบบต่างๆ ให้เป็นที่สวยงาม บ้างก็จัดหาดอกบานไม่รู้รุ่ยหรือที่เมืองเหนือเรียกว่า “ดอกตะล่อม” มาร้อยเป็นอุบะห้อยไว้ตามขอบประตู ประตูเรือน หรือประตูห้อง หรือหิ้งบูชาพระ ผู้ที่มีใจศรัทธาแรงกล้าถึงกับทำมาๆ แล้วนำไปประดับประดาตามวัดเป็น พุทธบูชา หรือเมื่อประดับประดาดอกไม้เรียบร้อยแล้ว ก็หาโคมญี่ปุ่นหรือประทีปมาเตรียมไว้ เพื่อจะได้ใช้ตามไฟในงาน สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ การท่องเที่ยวจังหวัดแพร่ น่าน อุตรดิตถ์ ได้ที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานแพร่ โทร.054-521127

เดือนธันวาคม

ประเพณีตากธรรม เป็นพิธีการนำคัมภีร์ไบเบิลออกมาตากแดดเพื่อควบคุมการขึ้น และให้ประชาชนร่วมแห่ฉลองธรรม ซึ่งในตอนเช้าจะมีการทำบุญตักบาตร มีขบวนแห่ประเพณี พิธีदानข้าวใหม่ของตำบลต่าง ๆ มีการแสดงสาธิตประกวดกิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน นมัสการคัมภีร์พระไตรปิฎก เวียนธรรม ตานธรรม และนิทรรศการประเพณีตากธรรม พิธีอัญเชิญคัมภีร์ธรรม พิธธตากธรรมและตานธรรม การฟังเทศน์พื้นเมือง การแข่งขันทักษะวิชาการภาษาถิ่น การแข่งขันสวดมนต์หมู่ ระดับเยาวชนและประชาชน การทำข้าวแดงและเผาข้าวหลาม การแข่งขันเผาข้าวหลาม และตักบาตรข้าวหลาม การแสดงวัฒนธรรมพื้นบ้าน พิธีเจริญพระพุทธมนต์สืบทอดหลวงล้านนา และมีมหรสพต่าง ๆ กิจกรรมนี้จัดขึ้นบริเวณ ณ วัดสูงเม่น อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่

เหตุใดต้องไปเที่ยวจังหวัดแพร่

“ย้อนอดีตเล่าขาน เปิดตำนานสู่เมืองแพร่”

จังหวัดแพร่ ได้ชื่อว่าเป็นประตูเมืองสู่ล้านนา อดีตเมืองไม้สักของประเทศไทย ดินแดนอันเต็มไปด้วยร่องรอยความเจริญรุ่งเรืองทางพระพุทธศาสนา แวดล้อมไปด้วยป่าเขาลำเนาไพรที่อุดมสมบูรณ์และความแปลกตาที่ธรรมชาติสรรสร้าง รวมทั้งผู้คนที่ยึดมั่นด้วยอหิยาชัยมิตรไมตรีที่งดงาม เมืองแพร่จึงเป็นเมืองหนึ่งที่มีเสน่ห์น่าค้นหา อีกทั้งยังมีประวัติจากหลักฐานต่างๆ ในพื้นที่หลายอำเภอของจังหวัดแพร่ ซึ่งได้ค้นพบหลักฐานว่ามีร่องรอยการอยู่อาศัยของมนุษย์ในยุคก่อนประวัติศาสตร์ เช่น ขวานหินกะเทาะ ขวานหินขัด ในเขตอำเภอลอง อำเภอวังชิ้น เป็นต้น นอกจากนี้อำเภอสอง ยังมีประวัติเกี่ยวกับเมืองเวียงสรองที่เป็นเมืองโบราณซึ่งเป็นที่กำเนิดของเรื่องราวแห่งความรักอันยิ่งใหญ่ในวรรณคดี เรื่องลิลิตพระลอ ที่หลายคนคุ้นหูกันเป็นอย่างดี นอกจากแพร่จะเป็นดินแดนที่เต็มไปด้วยร่องรอยทางประวัติศาสตร์น่าเรียนรู้แล้ว ยังมีแหล่งธรรมชาติอัน อุดมสมบูรณ์ งดงามไปด้วยสายน้ำและผืนป่า ให้นักท่องเที่ยวไปเยือนได้ตลอดทั้งปี

การเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดแพร่ นักท่องเที่ยวจะได้พบกับสีสันความสวยงามของแหล่งโบราณสถานและเมืองประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ พร้อมกับบรรยากาศที่หน้าประทับใจในช่วงฤดูหนาวท่ามกลางสายหมอก ลมหนาว และดอกไม้ที่มีสีสันสวยงามชวนหลงใหล นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปไหว้พระขอพรในวัดต่างๆ ซึ่งมีสถานที่น่าสนใจได้แก่ วัดพระธาตุช่อแฮ หากนักท่องเที่ยวเกิดในปีชวด เหมาะแก่

การมานมัสการพระธาตุช่อแฮเพื่อเสริมดวงชะตา ซึ่งภายในวัดมีหลวงพ่อช่อแฮ เป็นพระประธานที่ผสมผสาน ศิลปะล้านนา เชียงแสน และสุโขทัยเข้าด้วยกัน วัดพระธาตุสุโทนมงคลคีรีสามัคคีธรรม เป็นวัดที่มีการรวบรวม จุดเด่นของวัดทางภาคเหนือและประเทศเพื่อนบ้าน เช่น พม่า จีน ลาว เกิดเป็นสถาปัตยกรรมล้านนาแบบ ผสมผสานอันลงตัว วัดศรีชุม ถือเป็นวัดที่เก่าแก่แห่งแรกของจังหวัดแพร่ถูกสร้างขึ้นเมื่อ ปี พ.ศ.1322 เมื่อ นักท่องเที่ยวอัมบิบุญจากการไหว้พระ จังหวัดแพร่ยังมีแหล่งพักผ่อนทางธรรมชาติที่สวยงามคลาคล่ำไปด้วย น้ำตก ถ้ำ พรรณไม้ และฝูงสัตว์หลากหลายชนิด ที่คอยต้อนรับผู้มาเยือน เช่น น้ำตกห้วยโรง เป็นน้ำตกขนาดเล็ก มีสายน้ำไหลลดหลั่นตามหุบเขา บริเวณรอบๆ มีพรรณไม้หลากหลายชนิด ถ้ำผานางคอย ภายในถ้ำมีหินงอกหิน ย้อยลักษณะต่างๆ ประกายระยิบระยับ วนอุทยานแพะเมืองผี เป็นความอัศจรรย์ที่ธรรมชาติ สรรสร้างจาก กรวดหินดินทราย จนเป็นสถานที่ท่องเที่ยวอันดับต้นๆ ของจังหวัดแพร่ และอุทยานแห่งชาติเวียงโกศัย เป็น อุทยานแห่งแรกของแพร่ มีจุดเด่นอยู่ที่ดงสักทองอายุกว่าร้อยปี รวมถึงมีน้ำตกสวยงามอร่ามตาและมีกิจกรรม ที่น่าสนใจคือ การอาบน้ำแร่ที่บ่อน้ำร้อนแม่จอก

เมื่อนักท่องเที่ยวเพลิดเพลินกับการพักผ่อน ช่วงเดินทางกลับ จังหวัดแพร่ยังมีแหล่งของฝากให้ นักท่องเที่ยวได้เลือกสรร เช่น บ้านทุ่งโฮ้ง เป็นชุมชนชาวพวน มีอาชีพทำผ้าหม้อห้อม เป็นแหล่งจำหน่ายสินค้า OTOP และพิพิธภัณฑ์โกลนผ้าโบราณ เป็นสถานที่เก็บผ้าโบราณ โดยเฉพาะผ้าตีนจก และมีการจำหน่าย ผ้าตีนจกสายโบราณ

เส้นทางการท่องเที่ยวในจังหวัดแพร่

วันเดียวเที่ยวจังหวัดแพร่

“ม่วนใจ๋เมืองแพร่”

08.00- 09.00 น.

- สักการะพระเจดีย์มิ่งเมือง ชมพระคัมภีร์ปักไหม ณ วัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหาร

09.00- 10.00 น.

- ชมคุ้มเจ้าหลวงเมืองแพร่

10.00- 11.00 น.

- ชมบ้านวงศ์บุรี หรือ คุ้มวงศ์บุรี เรือนไม้โบราณสีกุหลาบอายุร้อยปี หรือที่หลาย ๆ คนเรียกว่า "บ้านสีชมพู"
- บ้านวงศ์บุรี

11.00- 12.00 น.

- เที่ยวชมวัดหลวง และพิพิธภัณฑ์วัดหลวงจังหวัดแพร่ วิหารด้านในมีพระเจ้าแสนหลวง พระพุทธรูป ขนาดใหญ่ประทับนั่งปางสมาธิสร้างโดยศิลปะ ล้านนาผสมกับสุโขทัย สถาปัตยกรรมอยู่ในสภาพ สมบูรณ์เนื่องจากได้รับ การบูรณะปฏิสังขรณ์มาตลอด

ท่องเที่ยวจังหวัดแพร่ 2 วัน 1 คืน
“แอ่วเมืองแพร่ ไหว้สาพระธาตุปีช้าง”

วันแรก

08.00-10.00น.

- สักการะ **พระธาตุช่อแฮ** เป็นพระธาตุประจำคนเกิดปีช้าง และเป็นพระธาตุประจำเมืองแพร่อยู่ที่ตำบลช่อแฮ

10.00-11.00น.

- สักการะ **พระธาตุจอมแจ้ง** และพระธาตุดอยเล็ง เพื่อความเป็นสิริมงคล
- **พระธาตุจอมแจ้ง** อยู่ในท้องที่ตำบลป่าแดง เลยพระธาตุช่อแฮไป 3 กม. เชื่อกันว่าสถานที่แห่งนี้เป็นที่บรรจุพระเกศาของพระพุทธเจ้า ที่นี้มีศาลาเรียกว่า พิพิธภัณฑสถานตำบลป่าแดง หรือพิพิธภัณฑสถานจังหวัด รวบรวมสิ่งของโบราณที่หาได้ยาก

11.00-12.00น.

- **พระธาตุดอยเล็ง** เป็นปูชนียสถานสำคัญอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดแพร่ ตั้งอยู่บนภูเขาสูง ในตำบลช่อแฮ อำเภอเมืองแพร่

12.00-13.00น.

- ชมทัศนียภาพโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยแม่เถียง อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ พร้อมรับประทานอาหารกลางวัน ท่ามกลางบรรยากาศสายน้ำและขุนเขา

13.00-14.00น.

- สัมผัสบรรยากาศ **ถ้ำผานางคอย**

14.00-15.00น.

- ชม**พระธาตุพระลอ และอุทยานลิลิตพระลอ** เป็นตำนานที่โด่งดังของเมืองแพร่สร้างขึ้นเป็นอนุสรณ์เพื่อระลึกถึงความรัก อมตะของพระลอแห่งนครแมนสรวงและพระเพื่อน-พระแพง แห่งเมืองสรอง

15.00-16.00น.

- เที่ยวชมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ **วนอุทยานแพะเมืองผี**

16.00-17.00น.

- ซื้อของฝาก **ตลาดทุ่งไ้ย้ง**

17.00-18.00น.

- เดินทางกลับที่พัก และรับประทานอาหารเย็นในตัวเมืองแพร่

วันที่สอง

08.00- 09.00น.

- เดินทางไป**สวนหินมหาราช** กลุ่มก้อนหินนี้ตั้งเรียงรายอยู่ท่ามกลางป่าเต็งรัง ตรงบริเวณทางเข้าที่ทำการอุทยานแห่งชาติดอยผาหลวง

09.00- 10.00น.

- เที่ยวชม พิพิธภัณฑ์โกลนผ้าโบราณ

10.00- 12.00น.

- ชม พิพิธภัณฑ์โบราณ วัดสะแก จังหวัดแพร่

12.00-13.00น.

- รับประทานอาหารกลางวัน ที่ อำเภอลอง จังหวัดแพร่ ร้านกาแฟทะเลเปิด หรืออาหารทั่วไปของร้าน ลาบจินดา ร้านชั้นฟ้าเวอร์ ร้านครัวลาวัลย์ ร้านโพธิ์ทอง ร้านครัวอ๊อด เป็นต้น

13.00-14.30น.

- ชม บ่อน้ำพุร้อนแม่จอก

14.30-16.00น.

- เล่นน้ำตกแม่เงิงหลวง และแม่เงิงน้อย

16.00-17.00น.

- นมัสการ วัดพระธาตุสุโทนมงคลคีรี เป็นวัดที่สวยงามตามลักษณะของสถาปัตยกรรมล้านนาแบบผสมผสาน

17.00น.

- เดินทางกลับพร้อมซื้อของฝาก

ภาพที่ ข-66 เส้นทางท่องเที่ยวจังหวัดแพร่ 2 วัน 1 คืน

ท่องเที่ยวจังหวัดแพร่ 3 วัน 2 คืน
“แอ่วดอย สูดไอหมอก ขึ้นชมวัฒนธรรม”

วันแรก

08.00- 10.00น.

- เดินทางสู่อุทยานแห่งชาติดอยผาหลวง เพื่อชมภูเขาหินปะการังและสวนหินมหาราช
- สวนหินมหาราช

10.00- 11.00น.

- ทิวชม พิพิธภัณฑิ์โกมลผ้าโบราณ

11.00- 12.00น.

- ชม พิพิธภัณฑิ์โบราณ วัดสะแล่ง จังหวัดแพร่

12.00-13.00น.

- รับประทานอาหารกลางวัน ที่ อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ เช่น ร้านกาแฟแพะเปิด หรืออาหารทั่วไปของร้านลาบจินดา ร้านชั้นฟาวเวอร์ ร้านครัวลาววัลย์ ร้านโพธิ์ทอง ร้านครัวอ๊อด เป็นต้น

13.00-14.30น.

- ชม บ่อน้ำพุร้อนแม่จอก

14.30-16.00น.

- เล่นน้ำตกแม่เง็กหลวง และแม่เง็กน้อย

16.00-17.00น.

- นมัสการ วัดพระธาตุสุโทนมงคลคีรี

17.00-18.00น.

- เดินทางกลับที่พัก และรับประทานอาหารเย็นในตัวเมืองแพร่

วันที่สอง

08.00- 09.00 น.

- สักการะ พระธาตุช่อแฮ เป็นพระธาตุประจำคนเกิดปีชวด และเป็นพระธาตุประจำเมืองแพร่

09.00- 10.00 น.

- สักการะ พระธาตุจอมแจ้ง และพระธาตุดอยเล็ง เพื่อความเป็นสิริมงคล
- พระธาตุจอมแจ้ง เดิมเรียกว่า พระธาตุจวนแจ้ง

10.00- 11.00 น.

- พระธาตุดอยเล็ง เป็นปูชนียสถานสำคัญอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดแพร่ ตั้งอยู่บนภูเขาสูง ในตำบลช่อแฮ อำเภอเมืองแพร่

11.00- 12.00 น.

- เดินทางไป น้ำตกเชิงทอง (ห้วยมุ่น)

12.00-13.00 น.

- เดินทางสู่อ่างเก็บน้ำแม่ถาง (รับประทานอาหารกลางวันพร้อมล่องแพ)
- ชมทัศนียภาพโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยแม่ถาง อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ พร้อมรับประทานอาหารกลางวัน ท่ามกลางบรรยากาศสายน้ำและขุนเขา

13.00-15.00 น.

- สัมผัสบรรยากาศ ถ้ำผานางคอย

15.00-16.00 น.

- เที่ยวชมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ วนอุทยานแพะเมืองผี

16.00-17.00 น.

- ชื้อของฝาก ตลาดทุ่งไธ้ง เป็นแหล่งขายสินค้าพื้นเมืองของจังหวัดแพร่ ที่มีผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน ขึ้นชื่อมาก ได้แก่ ผ้าหม้อฮ่อม

17.00-18.00น.

- เดินทางกลับที่พัก และรับประทานอาหารเย็นในตัวเมืองแพร่

วันที่สาม

08.00- 09.30 น.

- เดินทางสู่ วัดจอมสวรรค์ และวัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหาร
- วัดจอมสวรรค์ สร้างแบบสถาปัตยกรรมพม่า
- สักการะพระเจดีย์มิ่งเมือง ชมพระคัมภีร์ปักไหม ณ วัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหาร

09.30-11.00น.

- เที่ยวชมคุ้มเจ้าหลวงเมืองแพร่
- ชม บ้านวงศ์บุรี หรือ คุ้มวงศ์บุรี เรือนไม้โบราณสักหลาอายุร้อยปี หรือที่หลาย ๆ คนเรียกว่า "บ้านสีชมพู"

11.00-12.00 น.

- เที่ยวชมวัดหลวง และพิพิธภัณฑ์วัดหลวงจังหวัดแพร่
- นมัสการ วัดพระนอน เป็นวัดโบราณสถานที่มียุณนับพันปี สร้างด้วยศิลปะแบบผสมผสานถึงสามยุค คือ เชียงแสน สุโขทัย และอยุธยาตอนปลาย

12.00-13.00น.

- รับประทานอาหารกลางวัน ในเมืองแพร่ เช่น ร้านขนมจีนขยุ้ม ครั้วภูมิไทย ครั้วยมหอม (รร.แม่ยมพาเลส) ร้านปิ่นใจ ร้านข้าวซอยเจ๊เล็ก นครแพร่คอฟฟี่ชอป

13.00-15.00น.

- ชม บ้านประทับใจ หรือ บ้านเสาร้อยต้น

สินค้าที่น่าสนใจในจังหวัดแพร่

1. **ผ้าขึ้นตินจก ผ้าทอมือ** แหล่งทอผ้าขึ้นตินจกแหล่งใหญ่อยู่ที่ อำเภอคลอง บริเวณริมทางหลวง หมายเลข 1023 มีร้านจำหน่ายอยู่หลายร้าน อาทิ โกมล ผ้าโบราณเปิดเป็นพิพิธภัณฑ์นอกจากนี้บริเวณ ริมทาง นอกจากนี้บริเวณ ที่ชาวบ้านนั่งทอผ้าอยู่ทั่วไป กลุ่มที่มีฝีมือประณีตถึงขั้นเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ และเผยแพร่การทอผ้า ทั้งยังได้รับรางวัลจากการประกวดระดับชาติอยู่เสมอ ก็คือ กลุ่มทอผ้าขึ้นตินจกบ้านประยอม อยู่ในตัวอำเภอ ผ้าขึ้นตินจกของกลุ่มนี้นอกจากทอสดลายแบบดั้งเดิมแล้ว ยังมีการประยุกต์ลายขึ้นใหม่ อีกด้วย

2. **ตลาดหัวดง** ใกล้ตัวเมืองแพร่เป็นแหล่งจำหน่ายเครื่องเรือนไม้สัก และของตกแต่งด้วยไม้แกะสลัก แหล่งใหญ่ นอกจากนี้บนเส้นทางสู่แพร่-เด่นชัย สินค้าพวกเครื่องเรือนไม้และบ้านหรือศาลาแบบพร้อมประกอบ วางจำหน่าย ตลอดเส้นทางของ อำเภอเด่นชัย

3. **หมุยอ** ของฝากขึ้นชื่อของ อำเภอเด่นชัย บริเวณสามแยกปากจ้ว มีแผงลอยจำหน่ายมากกว่า 30 เจ้า หมุยอเด่นชัยมีจุดเด่นมีความนุ่มหนึบของเนื้อหมูรสชาติ กลมกล่อมและไม่ใส่สารกันบูด ได้แก่ หมุยอธรรมดา หมุยอเห็ดหอม และหมุยอพริกไทย มีการจำหน่ายน้ำพริกหนุ่ม ใส่อั่ว และแหนมด้วย

4. **ผ้าหม้อห้อม** ผ้าหม้อห้อม ผ้าฝ้ายพื้นเมืองย้อมสีกรมท่า เป็นเอกลักษณ์และสร้างชื่อเสียงให้กับ จังหวัดแพร่มาเป็นเวลาช้านานแล้วโดยในอดีตที่ผ่านมา ผ้าหม้อห้อมในอดีตทำจากผ้าทอมือมีสีขาว ที่ผ่านการ ทดด้วยสี หลังจากนั้นจึงนำมาตัดเย็บเป็นเสื้อผ้า แล้วนำมาย้อมด้วยสีที่ได้มาจากการหมักย้อมอันเป็น เอกลักษณ์ของผ้าหม้อห้อมเมืองแพร่ ชาวเหนือโดยทั่วไปรู้จักผ้าหม้อห้อมเมืองแพร่กันเป็นอย่างดี และนิยมใช้ อย่างแพร่หลาย ปัจจุบันนี้ชาวเมืองแพร่ได้ออกแบบผ้าหม้อห้อมให้ทันสมัยมากขึ้นและยังเป็นสินค้า OTOP ของเมืองแพร่อีกด้วย

ร้านขายของที่ระลึก

1. ถิ่นไทยโอท็อป

ที่อยู่ ถนนสายแพร่ – ร้องกวาง กิโลเมตรที่ 137 ใกล้ปั้มน้ำมันบางจาก

2. หมุยอสุจินต์

ที่อยู่ ถนนเจริญเมือง ใกล้ประตูชัย อำเภอเมือง จังหวัดแพร่

3. กลุ่มทอผ้าฝ้ายแกมไหม

ที่อยู่ บ้านต้นห้า ตำบลป่าเมต อำเภอเมือง จังหวัดแพร่

4. กลุ่มหัตถกรรมเครื่องเงิน ชุมชนพระนอน

ที่อยู่ วัดพระนอน ถนนพระนอนเหนือ ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่

5. หมูยอเด่นชัย

ที่อยู่ แผงลอยย่านสามแยกปากจั่ว อำเภอด่านชัย จังหวัดแพร่

6. บัวลอยผ้าตีนจก

ที่อยู่ ถนนสายแพร่ สูงเม่น – เด่นชัย เยื้อง สภ.อ. เด่นชัย

ที่พักและโรงแรมในจังหวัดแพร่

1. โรงแรมนครแพร่ทาวเวอร์

ที่อยู่ 3 ถนนเหมืองหิต ตำบลนาจักร อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ 54000

โทร. 054-523503

2. โรงแรมภูมิไทยการ์เด็น

ที่อยู่ 31 ถนนศศิบุตร ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ 54000

โทร. 054-627359, แฟกซ์ 054-627366

3. เรือนแก้วรีสอร์ท

ที่อยู่ 223 หมู่ 2 ตำบลสูงเม่น อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ 54130

โทร. 086- 431 2808

4. โรงแรมน้ำทอง

ที่อยู่ 400/400 หมู่ 9 ถนนน้ำทอง ตำบลนาจักร อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ 54000

โทร. 054- 534500

5. โรงแรมแม่ยมพาลีส

ที่อยู่ 181/6 ยันตรกิจโกศล ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ 54000

โทร. 054-521028-3 โทรแฟกซ์ 054-522904

6. แก้วมาเฮือน โฮมสเตย์ แอนด์ สปา

ที่อยู่ 208 หมู่ 6 ตำบลสวนเขื่อน อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ 54000

โทร.081-8277509, 081-7837980

7. บ้านไร่ไถลือรีสอร์ท

ที่อยู่ 195 หมู่ 3 ตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ 54000
โทร. 054-556545, 086-1924176

8. บ้านสวนกุหลาบแก้วรีสอร์ท

ที่อยู่ 186/2-16 หมู่ 4 ตำบลทุ่งโฮ้ง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ 54000
โทรศัพท์ 054-523665, 084-8945491

ร้านอาหารในจังหวัดแพร่

1. ร้านเมตตา

ที่อยู่ ถนนยันตรกิจโกศล (ตรงข้ามไปรษณีย์บ้านทุ่ง) อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ 54000
โทร 054-511520

2. วู้ดเด็นท์ ทาวน์

ที่อยู่ ถนนยันตรกิจโกศล อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ 54000

3. อ. ฉัตรชัย

ที่อยู่ 450 หมู่ 2 ถนนน้ำทอง ตำบลนาจักร อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ 54000
โทร. 054 -511368, 054-522413

4. ครัวยมหอม

ที่อยู่ (ในโรงแรมแม่ยมพาเลส) 181/6 ถนนยันตรกิจโกศล อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ 54000
โทร. 054-521029-35

5. ระเปียงปิง

ที่อยู่ 139 หมู่ 2 ถนนแพร่-ช่อแฮ ตำบลช่อแฮ อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ 54000

6. ร้านเมนูปลา

ที่อยู่ 142/2 หมู่ 1 บ้านน้ำโค้ง ถนนแพร่ลอง ตำบลป่าเมต อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ 54000

7. ห้องอาหารครัวภูมิไทย

ที่อยู่ 31 โรงแรมภูมิไทยการ์เด็น ถนนศศิบุตร ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ 54000

8. ก่วยเดี่ยวโบราณ

ที่อยู่ 112 หมู่ 1 ถนนเส้นยันตรกิจโกศล ตำบลทุ่งกวาว อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ 54000

9. บ้านฝ้ายสวนอาหาร

ที่อยู่ 57/6 หมู่ 1 ยันตรกิจโกศล ตำบลเวียงทอง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ 54000

โทร. 054 – 523114

10. ร้านกึ่งฟู้ดกะทะ

ที่อยู่ 189/2 หมู่ 9 ถนนยันตรกิจโกศล ตำบลนาจักร อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ 54000

โทร. 089-4338981

11.ร้านขนมจีนขยุ้ม

ที่อยู่ 445/12 หมู่ 9 ตำบลนาจักร อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ 54000

โทร. 054-531902

12. คร้ามอกม่วนจวนกิน

ที่อยู่ 400/332 หมู่ 9 ถนนน้ำทอง ตำบลนาจักร อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ 54000

โทร. 054-523123

13. ร้านปั้นใจ

ที่อยู่ ถนนวีระ ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ 54000

โทร. 054-620727

14. ร้านไส้อั่วเผา เตาทหลวง

ที่อยู่ 333/5 หมู่ 10 ตำบลแม่จั่ว อำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ 54000

โทร. 054-613278

15. ร้าน कुमारการ์เด็น

ที่อยู่ 74 หมู่ 8 ตำบลร้องกวาง อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ 54000

ประวัติจังหวัดน่าน

จังหวัดน่านมีพื้นที่ 11,472,076 ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ 7 ล้านไร่เศษ อาณาเขตทิศเหนือและทิศตะวันออกจรดสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทิศใต้จรดจังหวัดอุตรดิตถ์ ทิศตะวันตกจรดจังหวัดแพร่ พะเยา และเชียงราย ความที่เป็นเมืองชายแดนแห่งล้านนาตะวันออกอันอุดมไปด้วยวัฒนธรรมที่หลอมรวมจากเทือกเขาสูงถึงพื้นราบทำให้เมืองน่านมีเสน่ห์ที่ยั่งยืนมาจนถึงทุกวันนี้ประกอบกับลักษณะภูมิประเทศเป็นท้องทะเลแห่งขุนเขา อีกทั้งสายลมหนาวและสายหมอกที่พัดผ่านทุ่งข้าวสีเขียวฉ่ำฝนหรือเหลืองทองพร้อมจะเก็บเกี่ยวทำให้ผู้มาเยือนเก็บความประทับใจกลับไปไม่รู้ลืม เมืองน่านเป็นเมืองที่ถูกล้อมด้วยภูเขาได้แก่เทือกเขาผีปันน้ำและเทือกเขาหลวงพระบาง พื้นที่ป่าของเมืองน่านมีประมาณ 5 ล้านไร่ เมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่ทั้งจังหวัดประมาณ 7 ล้านไร่ ถือว่ามีความอุดมสมบูรณ์มาก ผืนป่าเหล่านี้ยังคงอยู่อย่างสมบูรณ์ได้ด้วย ความเชื่อว่ามีมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติไม่ตัดไม้หรือถางป่าเพื่อทำไร่ ชาวบ้านดูแลรักษาภูเขาและป่าไม้ด้วยความเคารพ ชาวเขาเผ่าต่างๆ เช่น ขมุ ลัวะ และเมี่ยน เชื่อว่ามีดวงวิญญาณที่รักษาผืนป่า พื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำของจังหวัดน่านมีเพียง ร้อยละ 14 เท่านั้น กระจายอยู่ตามหุบเขาในอำเภอต่างๆ ชุมชนตามที่ราบลุ่มเหล่านี้ใช้ระบบการทดน้ำท้องถิ่นโดยใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านในการจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อการเกษตรทุกปี โดยเฉพาะ ไทลื้อ ลาวพวน ร่วมกันจัดงานสักการะดวงวิญญาณที่เฝ้าดูแลรักษาผืนป่า แม่น้ำที่เป็นเสมือนเส้นเลือดของชาวน่าน คือ แม่น่านาน มีต้นกำเนิดจากตอยขุนน้ำน่าน ตำบลขุนน่าน อำเภอบ่อเกลือ ซึ่งไหลขึ้นเหนือไปทางอำเภอทุ่งช้าง ก่อนไหลลงทางใต้ ไปยังอำเภอบัว อำเภอนาน้อย อำเภอเมืองน่าน และอำเภอเวียงสา หลังจากนั้นไหลลงไปยังจังหวัดอุตรดิตถ์ พิษณุโลก และ พิจิตร ไปรวมกับแม่น้ำยมที่อำเภอชุมแสง และแม่น้ำเจ้าพระยาที่ปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ ร้อยละ 40 ของลำน้ำน่านไหลหล่อเลี้ยงแม่น้ำเจ้าพระยา

คำขวัญ

“แข่งเรือลือเลื่อง เมืองงาช้างดำ จิตรกรรมวัดภูมินทร์ แดนดินส้มสีทอง เรืองรองพระธาตุแช่แห้ง”

การเดินทาง

โดยรถประจำทางรถประจำทางปรับอากาศสายกรุงเทพฯ-น่าน ออกจากสถานีขนส่งสายเหนือ (หมอชิต 2) ถนนกำแพงเพชร 2 ทุกวัน วันละหลายเที่ยว ทั้งรถโดยสารแบบธรรมดาและปรับอากาศ ใช้เวลาเดินทางประมาณ 9-10 ชั่วโมงสอบถามรายละเอียดได้ที่บริษัท ขนส่ง จำกัด โทร.1490 www.transport.co.th สมบัติทัวร์ โทร. 0 2936 2496 เชิดชัยทัวร์ โทร. 0 2936 0199

การเดินทางไปโดยรถไฟ จากกรุงเทพฯ ไม่มีเส้นทางรถไฟไปถึงจังหวัดน่านโดยตรง นักท่องเที่ยวต้องเดินทางจากสถานีรถไฟหัวลำโพงไปลงที่สถานีเด่นชัย จังหวัดแพร่ แล้วเดินทางต่อด้วยรถโดยสารประจำทางไปที่จังหวัดน่านระยะทางประมาณ 142 กิโลเมตร ติดต่อสอบถามรายละเอียดที่การรถไฟแห่งประเทศไทย โทร.1690 หรือ www.railway.co.th

การเดินทางโดยรถยนต์ จากกรุงเทพฯ ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 32 จนถึงจังหวัดนครสวรรค์ แล้วใช้ทางหลวงหมายเลข 17 ไปจนถึงจังหวัดพิษณุโลก จากนั้นใช้ทางหลวงหมายเลข 11 โดยผ่านจังหวัดอุตรดิตถ์

และอำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ แล้วใช้ทางหลวงหมายเลข 101 ผ่านจังหวัดแพร่ไปถึงจังหวัดน่าน รวมระยะทางประมาณ 668 กิโลเมตร การขับรถท่องเที่ยวในพื้นที่ต่างๆ ในจังหวัดน่านส่วนใหญ่เป็นเส้นทางลาดชันและคดเคี้ยวไปตามไหล่เขา ต้องใช้ความระมัดระวังเป็นพิเศษ

การเดินทางโดยเครื่องบิน สายการบินนกแอร์ จำกัด ให้บริการเที่ยวบิน กรุงเทพฯ-น่าน ใช้เวลาเดินทางประมาณ 1 ชั่วโมง 35 นาทีติดต่อสอบถามที่ ศูนย์ลูกค้าสัมพันธ์ โทร. 1318 หรือติดต่อ www.nokair.com
ฤดูกาลท่องเที่ยว (กิจกรรมและประเพณี)

1. เทศกาลส้มสีทองและงานกาชาดจังหวัดน่าน

จัดขึ้นในช่วง เดือนธันวาคมของทุกปี บางปีอาจจัดร่วมกับเทศกาลของดีเมืองน่าน ณ สนามกีฬาจังหวัดน่าน อำเภอเมือง ส้มสีทองเป็นผลผลิตทางการเกษตรที่มีชื่อเสียงของจังหวัดน่านพันธุ์เดียวกับส้มเขียวหวาน แต่ส้มสีทองจะมีเปลือกสีเหลืองทองสวยงาม และรสชาติหวานหอมอร่อย หลายอย่าง ได้แก่ การประกวดขบวนรถส้มสีทอง การออกร้านนิทรรศการ การจำหน่ายสินค้าหัตถกรรมจากอำเภอต่างๆ และจากเมืองฮ่อ-หงสา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว การแสดงพื้นเมืองต่างๆ อีกมากมาย

2. งานแข่งเรือประเพณีจังหวัดน่าน

งานแข่งเรือในตุลาคม หรือต้นเดือนพฤศจิกายนของทุกปี ประเพณีแข่งเรือเป็นประเพณีที่ สืบทอดกันมานานจัดในฤดูฝน ต่อมาในปี พ.ศ. 2479 ได้จัดให้มีการแข่งเรือในงานทอดกฐินสามัคคี สืบทอดมาจนถึงงานทอดกฐินพระราชทานในปัจจุบัน ราวกลางเดือนตุลาคม หรือ ช่วงต้นเดือนพฤศจิกายนของทุกปี โดยถือเอาวันเปิดสนามแข่งเรือตามวันถวายสลากภัตของวัดช้างค้ำวรวิหารซึ่ง เป็นวัดหลวง และจะจัดงานถวายสลากภัตก่อนวัดอื่น

3. ดนตรีพื้นบ้าน ปิน สะล้อ ซอด้วง

พ่อครูไชยลังกา เครือเสน ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (ดนตรีพื้นบ้าน) คือ ผู้เชี่ยวชาญปิ่น (ซึ่ง) และสะล้อและยังสามรถประดิษฐ์เครื่องดนตรี คำร้อง ทำนองเพลงซอปิ่นฝ่าย ศิลปินแห่งชาติอีกท่านหนึ่งคือ พ่อครูคำผายนุปี ผู้ขับ “ซอล่องน่าน” ที่เล่าถึงตำนานการสร้างบ้านแปงเมืองน่าน ตามเรื่องเล่าขานกันมาช้านานว่า ครั้งเมื่อพระยาการเมืองอพยพย้ายเมืองจากรวณคร อำเภอปัว มาสร้างเมืองใหม่ที่ภูเพียงแช่แห้งนั้น ขบวนเสด็จแห่แหนใหญ่โตมาตามลำน้ำน่าน ผู้ติดตาม คือ ปู่คำมาและย่าคำปี่ ขับร้องโต้ตอบด้วยปฏิภาณกวี

4. พิธีสืบทอด

พิธีสืบทอดเป็นประเพณีโบราณ มักทำในโอกาสต่างๆ เช่น วันเกิดอายุครบรอบ ขึ้นจากการเจ็บป่วย การสืบทอดถือเป็นการสร้างขวัญกำลังใจ และเป็นสิริมงคล ขับไล่สิ่งเลวร้ายให้ผ่านพ้นไป ต่อมามีการประยุกต์พิธีสืบทอดกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

อุณหภูมิเฉลี่ย

จังหวัดน่านโดยปกติจะมี 3 ฤดู ดังนี้ คือ

ฤดูร้อน อยู่ในช่วงเดือนมีนาคม ถึง เดือนพฤษภาคม ซึ่งมีอากาศร้อนและแห้งแล้ง

ฤดูฝน เริ่มมีฝนตกตั้งแต่เดือนพฤษภาคม จนถึง เดือนตุลาคม

ฤดูหนาว อยู่ในช่วงเดือนพฤศจิกายน ถึง เดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งมีสภาพอากาศหนาวเย็นมาก มีอุณหภูมิต่ำสุดในเดือนธันวาคมมีอุณหภูมิ 10 องศาเซลเซียส

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร

จังหวัดน่านเป็นเมืองที่มีเสน่ห์เมืองหนึ่ง เพราะเป็นเมืองที่เรียบง่ายและสงบ เหมาะแก่การพักผ่อน การท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดน่านเป็นการท่องเที่ยวแบบวิถีของน่าน วิถีชุมชนน่าน วิถีเกษตรกรรมที่มีความบริสุทธิ์ของล้านนาตะวันออก ฉะนั้นต้องเข้าใจวิถีของเมืองน่าน ในพื้นที่ วิถีชุมชน ที่อาจจะไม่เหมือนจังหวัดอื่นๆ อาทิเช่น การเก็บสาหร่ายโก๋ ขมิ้นสวนส้มสีทอง และศูนย์ภูฟ้าพัฒนา เป็นต้น การท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดน่านเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้สนใจมีโอกาสใกล้ชิดธรรมชาติ ความอุดมสมบูรณ์ในจังหวัด เป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นทางด้านการเรียนรู้วิถีเกษตรกรรมของชาวชนบท โดยเน้นการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการดำเนินกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้การพัฒนาและถ่ายทอดความรู้การพัฒนาของเกษตรกรในพื้นที่ด้านการเกษตรและวิถีการดำรงชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี และเป็นการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดการเรียนรู้ทำให้เกิดประโยชน์ก่อให้เกิดรายได้ต่อชุมชน และตัวเกษตรกร การท่องเที่ยวเชิงเกษตรจะเป็นการอนุรักษ์ควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนและผลกระทบต่อสภาพสิ่งแวดล้อม

สถานี่พัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริพยุักษ์

สถานี่พัฒนาการเกษตรที่สูงพยุักษ์ ตามพระราชดำริพยุักษ์ บ้านน้ำรีพัฒนา หมู่ที่ 12 ตำบลขุนน่าน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน เป็นโครงการที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ มีพระราชดำรัสให้ดำเนินการเพื่อนำพื้นที่ป่าถูกทำลายมาใช้ประโยชน์ โดยจัดทำเป็นแปลงสาธิตตัวอย่างให้แก่ราษฎรและขยายผลไปยังเกษตรกรในพื้นที่ข้างเคียง ให้มีอาชีพเกษตรตามหลักวิชาการแผนใหม่ ทดแทนการทำไร่เลื่อนลอย สร้างรายได้ สร้างอาชีพ ให้กับเกษตรกรอย่างยั่งยืน ซึ่งราษฎรทั้งหมดเป็นชาวไทยภูเขาเผ่าลื้อ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น หม่อนผลสด กาแฟ และพืชผักปลอดสารพิษ รวมทั้งการทำนาแบบขั้นบันได ซึ่งเป็นการอนุรักษ์หน้าดิน โดยราษฎรจะต้องมาลงทะเบียนกลุ่มผู้ประกอบอาชีพ นอกจากนี้ยังมีการแปรรูปผลหม่อนเป็นน้ำสกัดมัลเบอร์รี่เข้มข้น แยมมัลเบอร์รี่ มัลเบอร์รี่อบแห้งผสมน้ำผึ้ง และอื่นๆ อีกมากมาย

การเดินทางจากตัวเมืองน่าน ไปอำเภอท่าวังผา อำเภอปัว อำเภอเชียงกลางและอำเภอทุ่งช้าง ตามทางหลวงหมายเลข 1080 มุ่งสู่บ้านห้วยโก๋น จากบ้านห้วยโก๋นตรงไปจะผ่านที่ว่าการอำเภอเฉลิมพระเกียรติ เจอสามแยกให้เลี้ยวขวาจะผ่านบ้านห้วยทรายขาว และบ้านกัวจันทร์เลยไปเล็กน้อยจะเจอสามแยกเลี้ยวซ้าย ไปบ้านน้ำรีพัฒนา และพยุักษ์ ให้เลี้ยวซ้าย จะผ่านบ้านน้ำช้าง ถึงบ้านน้ำรีแล้ว เส้นทางสู่พยุักษ์จะเลยขึ้นดอยไปอีก 1 กิโลเมตร

ภาพ ค-2 สถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริภพยัคฆ์

ภาพ ค-3 กระโจมจำลองของลุงไฟ สถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงภพยัคฆ์

ภาพ ค-4 พระตำหนักทรงงาน สถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงภูยัคฆ์

ภาพ ค-5 บริเวณจุดกางเต็นท์ สถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงภูยัคฆ์

ศูนย์ภูฟ้าพัฒนา

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงโปรดฯ ให้จัดตั้งศูนย์ภูฟ้าพัฒนาขึ้นเพื่อใช้เป็นต้นแบบการพัฒนาและการถ่ายทอดความรู้การพัฒนาไปสู่พื้นที่และราษฎรในเป้าหมายท้องที่อำเภอบ่อเกลือและอำเภอเฉลิมพระเกียรติ ตามพระราชปณิธานของพระองค์ โดยมีวัตถุประสงค์ 5 ประการ ดังนี้

- เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบนพื้นที่สูงและใช้เป็นต้นแบบในการพัฒนาต่อไป
- เพื่อการส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมกับศักยภาพของราษฎรและพื้นที่บนที่สูง
- เพื่อเป็นศูนย์รวบรวมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องด้านการตลาด
- เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ศึกษาธรรมชาติ วัฒนธรรมท้องถิ่น
- เพื่อการศึกษาวิจัยถ่ายทอดความรู้การพัฒนาและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืน

การปลูกพืชของภูฟ้า ได้แก่ แปลงผักปลอดสารพิษ ปอสา ชาอู่หลง มัลเบอร์รี่ ชาใบหม่อน และถั่วแดงญี่ปุ่น ซึ่งจะนำมาพัฒนาเป็นสินค้าที่สร้างรายได้ให้แก่ชุมชน

ข้อจำกัด ป้ายบอกทางไม่ชัดเจน

ภาพ ค-6 แปลงผักปลอดสารพิษ ศูนย์ภูฟ้าพัฒนา

ภาพ ค-7 ที่พักบนศูนย์กีฬาพัฒนา

ภาพ ค-8 พระตำหนักภูฟ้า

สาหร่ายไก่อ กลุ่มแม่บ้านเกษตรหนองบัว

สาหร่ายไก่อ เป็นสาหร่ายขนาดใหญ่ขึ้นอยู่บนก้อนหินที่พื้นท้องน้ำ มีลักษณะเส้นสายยาวสีเขียวสดเมื่อเจริญเต็มที่จะมองเห็นเป็นเส้นสายสีเขียวเต็มท้องน้ำ มักเจริญอยู่ในบริเวณที่เป็นหาดหินและกรวด มีความลึกระหว่าง 30 -50 เซนติเมตร คุณภาพน้ำอยู่ในระดับดีถึงปานกลาง น้ำใสและไหลเอื่อยๆ พบในช่วงฤดูหนาวจนถึงฤดูร้อน ระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนพฤษภาคมของทุกปี

ในลำน้ำนานพบตั้งแต่ต้นน้ำ คืออำเภอทุ่งช้างจนถึงปลายลำน้ำ คือ อำเภอเวียงสา แต่ที่มีมากที่สุดคืออำเภอท่าวังผา ทำให้ชาวอำเภอท่าวังผาส่วนหนึ่งมีอาชีพในการทำผลิตภัณฑ์จากสาหร่าย

ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากไถ ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรหนองบัว ได้แก่

- สาท่ายแผ่นทรงเครื่อง
- สาท่ายเล็ครส (ไถยี่)
- ห่อหมกไถ (ห่อนึ่งไถ)
- กะหรี่ปั๊บน้ำสาท่ายไถ
- กรอบเค็มสาท่ายไถ
- ข้าวตังหน้าสาท่ายไถ
- กล้วยตากผสมสาท่ายไถ

ที่ตั้ง กลุ่มแม่บ้านเกษตรหนองบัวหมู่ 5 ตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

การเดินทาง จากโรงพยาบาลเวียงสา ริมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 101 ไปตัวอำเภอเวียงสา ตรงไป
ถึงสี่แยกแล้วเลี้ยวซ้ายไปประมาณ 100 เมตร

ข้อจำกัด

- ไม่มีป้ายบอกทาง
- ไม่มีอาหารให้บริการ

ภาพ ค-9 การจกสาท่ายไถในแม่น้ำน่าน

ภาพ ค-10 การตากสาหร่ายไถ

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ชุมชนวัดโป่งคำ

ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2532 โดยพระอาจารย์สมคิด จารณธมโม เจ้าอาวาสวัดโป่งคำเป็นผู้ริเริ่มก่อตั้ง เนื่องมาจากการที่พระอาจารย์ได้พบปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชน ทั้งปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม โดยพระอาจารย์สมคิด จารณธมโม ได้เล็งเห็นว่าพระภิกษุจะอยู่ได้เพราะชุมชน และชุมชนจะอยู่เย็นเป็นสุขก็เพราะการขัดเกลาอบรมจากพระภิกษุ ดังนั้นสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นของชุมชน มิใช่เป็นปัญหาของสมาชิกในชุมชน แต่เป็นปัญหาของทุกๆ คน ที่ต้องรับทราบ เรียนรู้และพร้อมที่จะแก้ไขปัญหาร่วมกัน อาจารย์สมคิด จารณธมโม เป็นผู้นำ จุดประกายแนวคิดในการแก้ไขปัญหามาของชุมชน โดยได้ริเริ่มศึกษาเรียนรู้ชุมชนตนเองอย่างจริงจังเพื่อที่จะค้นหาภูมิปัญญาในแต่ละด้านที่มีอยู่ในชุมชน และศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นทำให้ จึงได้พบองค์ความรู้มากมายหลายด้านโดยสาเหตุของปัญหานั้น ส่วนหนึ่งมาจากนโยบายของรัฐ ส่วนหนึ่งเกิดจากการที่คนในชุมชนได้รับเอาวัฒนธรรมใหม่ๆ เข้ามาซึ่งไม่เหมาะสมกับการดำรงวิถีชีวิตของชุมชนชนบท พระอาจารย์สมคิดจึงได้ร่วมกับผู้นำชุมชน จัดตั้งศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ชุมชนวัดโป่งคำ (เดิมที่ใช้ชื่อศูนย์กลางการเรียนรู้ในชุมชนวัดโป่งคำ เปลี่ยนชื่อเมื่อปี พ.ศ. 2544) ขึ้นเพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหามาของชุมชนและสังคมให้เหมาะสมกับการดำรงวิถีชีวิตของคนในชุมชนได้อย่างยั่งยืน และยังได้มีการประสานงานกับองค์กรอื่นๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ตลอดจนขยายเครือข่ายการดำเนินงานสู่ชุมชนใกล้เคียงมาโดยตลอดและต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

กิจกรรมภายในศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ชุมชนวัดโป่งคำ ได้แก่

1. กลุ่มสตรีทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ พัฒนาตามแนวคิด จากสตรีย้อมผ้าชุมชนโป่งคำได้มีอาชีพเสริมที่สืบต่อมาจากบรรพบุรุษ และการดำเนินเป็นแบบต่างคนต่างทำ ต่อมาจึงมารวมกลุ่มกันขึ้น และมีแนวทางการผลิตผ้ารูปแบบใหม่ขึ้น จากการย้อมผ้าสีสังเคราะห์มาเป็นการย้อมผ้าสีธรรมชาติ

2. กลุ่มเกษตรกรธรรมชาติ พัฒนาตามแนวคิดจากชุมชนโป่งคำเป็นชุมชนเกษตรกรรมและแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ จากเดิมเกษตรกรในโป่งคำมีการใช้สารเคมีในการเพิ่มผลผลิตในการเกษตร ต่อมาชุมชนโป่งคำได้เล็งเห็นผลเสียจากการใช้สารเคมี จึงมีการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรธรรมชาติเพื่อลดการใช้สารเคมี และเป็นแกนนำในการส่งเสริมสนับสนุนในกลุ่มเกษตรกรให้หันมาสนใจการลดใช้สารเคมีในการเพิ่มผลผลิตในการเกษตร

3. กลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พัฒนาจากแนวคิดเดิมที่อดีต ป่าไม้ในชุมชนโป่งคำมีมากเพียงพอต่อการนำมาใช้ และเป็นแหล่งอาหารตลอดจนการทำเกษตรอย่างเพียงพอ ต่อมาเกษตรกรได้เพิ่มขยายพื้นที่ทำมาหากินและมีการบุกรุกถางป่า มีการตัดต้นไม้เป็นจำนวนมากและไม่มีการปลูกป่าทดแทน ต่อมาสมาชิกในชุมชนโป่งคำได้เล็งเห็นว่าจำนวนป่าไม้ได้ลดลงอย่างน่าใจหาย สภาพสิ่งแวดล้อมมิได้เป็นอย่างเดิม ดังนั้นชุมชนโป่งคำจึงลงประชามติและเห็นว่าควรมีการอนุรักษ์ป่าไม้ และให้เป็นป่าชุมชนของหมู่บ้าน และได้จัดตั้งกลุ่มแกนนำในการอนุรักษ์ป่าชุมชน

ที่ตั้ง วัดโป่งคำ ตำบลคูพงษ์ อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน

การเดินทาง ใช้เส้นทางหลวง 1168เข้าสู่อำเภอสันติสุข จะมีป้ายบอกทางศูนย์การเรียนรู้ชุมชนโป่งคำ
ข้อจำกัด

- ป้ายทางเข้าวัดมีขนาดเล็ก มองเห็นไม่ชัดเจน

- ไม่มีอาหารและเครื่องดื่มบริการ

ภาพ ค-11 บริเวณทางเข้าวัดโป่งคำ

ภาพ ค-12 การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ชุมชนวัดโป่งคำ

ภาพ ค-13 แปลงปลูกผักปลอดสารพิษ ชุมชนวัดโป่งคำ

ส้มสีทอง

ส้มสีทองเป็นผลผลิตทางการเกษตรที่มีชื่อเสียงของจังหวัดน่าน ส้มสีทองเป็นส้มสายพันธุ์เดียวกันกับส้มเขียวหวาน แต่มีเปลือกสีทองสวยงามน่ารับประทาน และรสชาติหวานหอมอร่อยกว่า เนื่องจากอิทธิพลของสภาพอากาศที่หนาวเย็น และความแตกต่างกันของอุณหภูมิระหว่างกลางวันกับกลางคืน

ภาพที่ ค-14 ต้นส้มสีทองจังหวัดน่าน

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

จังหวัดน่านเป็นเมืองชายแดนแห่งล้านนาตะวันออก อันอุดมไปด้วยวัฒนธรรมที่หลอมรวมจากเทือกเขาสูงถึงพื้นราบ ทำให้เมืองน่านมีเสน่ห์ที่ยั่งยืนมาจนถึงทุกวันนี้ ประกอบกับลักษณะภูมิประเทศเป็นท้องทะเลแห่งขุนเขา อีกทั้งสายลมหนาวและสายหมอกที่พัดผ่านทุ่งข้าวสีเขียวฉ่ำฝนหรือเหลืองทองพร้อมจะเก็บเกี่ยว ทำให้ผู้มาเยือนเก็บความประทับใจกลับไปไม่รู้ลืม เมืองน่านเป็นเมืองที่ถูกล้อมด้วยภูเขาได้แก่เทือกเขาผีปันน้ำและเทือกเขาหลวงพระบาง มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างหลากหลาย และสวยงามเป็นอย่างมาก อาทิ อุทยานแห่งชาติขุนน่าน อุทยานแห่งชาติขุนสถาน อุทยานแห่งชาติดอยภูคา อุทยานแห่งชาติถ้ำสะเกิน อุทยานแห่งชาตินันทบุรี อุทยานแห่งชาติแม่จริม อุทยานแห่งชาติศรีน่าน และดอยผาขี้

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดน่าน เป็นการท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ เรียนรู้ทำความเข้าใจกับพัฒนาการทางวัฒนธรรม และสภาพแวดล้อม ด้วยความระมัดระวังไม่ให้เกิดความเสียหายต่อระบบนิเวศ ในขณะเดียวกัน ก็ช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ เพื่อให้ชาวบ้านในท้องถิ่น ได้รับประโยชน์โดยตรงจากการอนุรักษ์ธรรมชาติแวดล้อม เช่น การท่องเที่ยวชมน้ำตกในอุทยานแห่งชาติ การศึกษาสภาพป่าอันอุดมสมบูรณ์ การสัมผัสความสวยงามของธรรมชาติ อาทิ ความสวยงามของซากุระเมืองไทย หรือดอกนางพญาเสือโคร่ง เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ชื่นชมและใกล้ชิดกับธรรมชาติ การชมทิวทัศน์อาจทำได้ในลักษณะการเดินทางตามเส้นทางที่จัดไว้ให้ โดยให้นักท่องเที่ยวหยุดชมธรรมชาติ ณ จุดต่างๆ เป็นโอกาสหนึ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวได้เข้าใจถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ธรรมชาติ ทั้งนี้นักท่องเที่ยวสามารถถ่ายรูปและการบันทึกเทปวิดีโอวิวธรรมชาติและสิ่งที่น่าสนใจอันเป็นรายละเอียดอยู่ในธรรมชาติ เช่น ดอกไม้ป่า พืชหายาก

อุทยานแห่งชาติขุนน่าน

อุทยานแห่งชาติขุนน่านครอบคลุมพื้นที่อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน ตั้งอยู่ในป่าสงวนแห่งชาติป่าดอยภูคาและป่าผาแดง ในท้องที่ตำบลภูฟ้า ตำบลบ่อเกลือใต้ และตำบลดงพญา อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน มีพื้นที่ประมาณ 155,375 ไร่ หรือ 248.6 ตารางกิโลเมตร

ลักษณะภูมิประเทศ สภาพภูมิประเทศทั่วไปของอุทยานแห่งชาติขุนน่านเป็นพื้นที่ต้นน้ำลักษณะพื้นที่เขาสูงชันสลับซับซ้อน ติดต่อกันเป็นเทือกเต็มพื้นที่ มีระดับความสูงตั้งแต่ 600-1,745 เมตรจากระดับน้ำทะเลเฉลี่ยปานกลาง โดยมียอดดอยฝิปันน้ำบนเทือกเขาฝิปันน้ำ ในท้องที่ตำบลดงพญา เป็นดอยที่สูงที่สุด สูงประมาณ 1,745 เมตร จากระดับน้ำทะเล เฉลี่ย เทือกเขาที่สำคัญในพื้นที่ได้แก่ เทือกเขาภูฟ้า เทือกเขาขุนน้ำว้าน้อย เทือกเขาขุนน้ำว้ากลาง และเทือกเขาฝิปันน้ำ เป็นต้น ไม่มีพื้นที่ที่เป็นที่ราบบนภูเขาที่สามารถ นำมาใช้ประโยชน์เป็นพื้นที่เกษตรกรรมอย่างถาวรได้ มีลำน้ำว้า อันเป็นลำน้ำสายใหญ่และสำคัญ ไหลผ่านกลางพื้นที่ในแนวทิศเหนือไหลลงทิศใต้ มีระยะทางการไหลผ่านพื้นที่ประมาณ 25.5 กิโลเมตร ต้นกำเนิดของลำน้ำว้าเกิดจากเทือกฝิปันน้ำบริเวณบ้านน้ำว้าในตำบลบ่อเกลือเหนือ

ลักษณะภูมิอากาศ อากาศค่อนข้างเย็น ฤดูหนาวมีอุณหภูมิประมาณ 1-7 องศาเซลเซียส และในช่วงฤดูร้อน ประมาณ 28-33 องศาเซลเซียส และโดยที่พื้นที่เป็นไม้และมีภูเขารอบด้านห่างไกลจากชุมชนเมืองใหญ่ อากาศบนพื้นที่นี้มีป่าไม้และภูเขารอบด้านห่างไกลจากชุมชนเมืองใหญ่ จึงมีอากาศที่บริสุทธิ์ แจ่มใส สดชื่น เกือบตลอดทั้งปี

พืชพรรณและสัตว์ป่า พื้นที่ของอุทยานแห่งชาติขุนน่านประมาณร้อยละ 90 ปกคลุมด้วยป่าดิบเขา ส่วนที่เหลือเป็นป่าดิบชื้นและทุ่งหญ้า พันธุ์ไม้และพืชพื้นล่างที่พบในป่าดิบเขา ได้แก่ ก่อเดือย ก่อแป้น ก่อน้ำ ก่อตาหมู ก่อนก กำลังเสือโคร่ง มณฑาป่า จำปีป่า หว้า ผักกูด มอส และกล้วยไม้ดิน สำหรับป่าดิบชื้นซึ่งจะพบบริเวณริมน้ำ ริมห้วย และตามร่องเขาที่มีความชื้น พันธุ์ไม้และพืชพื้นล่างที่พบได้แก่ ยาง กระบาก มะหาด มะยมป่า ไผ่บง ไผ่อก หวาย ตาว และเถาวัลย์ชนิดต่างๆ

สิ่งอำนวยความสะดวก มีบ้านพักและลานกางเต็นท์ไว้บริการ

การเดินทาง จากอำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน ไปตามทางหลวงจังหวัดหมายเลข 1081 (บ่อเกลือ-เฉลิมพระเกียรติ) ประมาณ 4 กิโลเมตร เลี้ยวขวาเข้าที่ทำการอุทยานแห่งชาติขุนน่าน

ข้อจำกัด ป้ายบอกทางระหว่างทางไปอุทยานฯ ไม่ชัดเจน

ภาพ ค-15 แผนที่อุทยานแห่งชาติขุนน่าน

อุทยานแห่งชาติขุนสถาน

ประวัติอุทยานแห่งชาติขุนสถาน เริ่มดำเนินการสำรวจตั้งแต่ปี พ.ศ.2541 โดยสำรวจพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าฝั่งขวาแม่น้ำน่านตอนใต้ในท้องที่ตำบลน้ำตก ตำบลบัวใหญ่ ตำบลสันทะ อำเภอนาน้อย ตำบลเมืองลี ตำบลบ่อแก้ว ตำบลทะนุง ตำบลปิงหลวง อำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน พื้นที่ 404.52 ตารางกิโลเมตร หรือ 252,826 ไร่ ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวมีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า เป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร และมีลักษณะธรรมชาติที่โดดเด่นสวยงามมากมาย

ลักษณะภูมิประเทศ มีภูมิประเทศเป็นภูเขาสลับซับซ้อนมีความสูงชัน ทอดตัวจากทิศเหนือสู่ทิศใต้ มีแนวสันเขาของดอยแปรเมืองเป็นแนวแบ่งเขตระหว่างจังหวัดแพร่และจังหวัดน่าน ความสูงตั้งแต่ 120 - 1,726 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง มีแม่น้ำน่านเป็นแนวกันระหว่างจังหวัดอุตรดิตถ์และจังหวัดน่าน มีลำธารและลำห้วยไหลลงสู่แม่น้ำหลายสาย เช่น ห้วยน้ำออน ห้วยน้ำแหวง ห้วยน้ำลี เป็นต้น ดอยที่สำคัญ เช่น ดอยจาง ปราสาท มีความสูง 1,196 เมตร ดอยแม่จอก มีความสูง 1,496 เมตร ดอยกู่สถาน (ดอยธง) มีความสูง 1,634 เมตร และดอยที่สูงที่สุดคือ ดอยภูคา สูง 1,726 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง

ลักษณะภูมิอากาศ สภาพอากาศมีความชุ่มชื้นหนาวเย็นตลอดทั้งปี แบ่งเป็น 3 ฤดู คือ ฤดูร้อนช่วงสั้นๆ เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายน อากาศเย็นสบาย ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม ฤดูหนาว เริ่มเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์ อุณหภูมิ ต่ำสุดประมาณ 1.5 องศาเซลเซียส

พืชพรรณและสัตว์ป่า สภาพป่าประกอบไปด้วย ป่าสนเขา ป่าดิบเขา ป่าดิบแล้ง ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง มีพรรณไม้ที่สำคัญได้แก่ เต็งรัง ไม้วงศ์ก่อ เหียง ยมหิน จำปีป่า สารภีดอย พะยอม ยางปาย ประดู่ ชิงชัน เก็ดดำ เก็ดแดง กางขี้มอด ตะแบกเลือด ตั้ว กระท่อม หมู ค้ำมอก เป็นต้น

สถานที่ท่องเที่ยว

ดอยแม่จอก เป็นยอดดอยที่มีความสูง 1,469 เมตร จากระดับน้ำทะเลอากาศหนาวเย็นตลอดปี มีวิวทิวทัศน์ ของเทือกเขาที่เรียงรายสลับซับซ้อนสามารถมองเห็นความงดงามของพระอาทิตย์ขึ้นในยามเช้า และทะเลหมอกที่เป็นผืนขนาดใหญ่กว้างไกลสุดสายตา ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ ตำบลสันทะ อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน ปัจจุบันบริเวณเชิงดอยแม่จอกเป็นที่ตั้งที่ทำการชั่วคราวของอุทยานฯ ที่มีที่พักชั่วคราวสำหรับนักท่องเที่ยว และลานกางเต็นท์สำหรับบริการนักท่องเที่ยว

ดอยจวงปราสาท มีความสูง 1,196 เมตร จากระดับน้ำทะเล เป็นป่าสนเขา ซึ่งเป็นป่าธรรมชาติที่มีไม้สนสามใบขึ้นอยู่เป็นจุดชมวิวกว้างที่สวยงามสามารถเดินป่าศึกษาธรรมชาติได้

น้ำตกขุนลี เป็นน้ำตกขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ มีความสวยงาม สูง 3 ชั้น ชั้นที่สูงที่สุดสูงประมาณ 25 เมตร บรรยากาศร่มรื่นสวยงาม สามารถเดินทางโดยรถยนต์ขับเคลื่อน 4 ล้อ จากบ้านขุนสถานประมาณ 1.8 กิโลเมตรและเดินเท้าต่อประมาณ 1 กิโลเมตร

น้ำตกตาดลี เป็นน้ำตกขนาดกลาง สูงประมาณ 30 เมตร เป็นน้ำตกอยู่ที่ในหุบเขา สวยงามมาก ห่างจากน้ำตกขุนลี ประมาณ 1 กิโลเมตร

น้ำตกลีหลวง เป็นน้ำตกขนาดกลางถึงใหญ่ สูง 3 ชั้น ชั้นที่สูงที่สุด มีความสูงประมาณ 70 เมตร เป็นน้ำตกที่สวยงามมาก ห่างจากน้ำตกตาดลี ประมาณ 1 กิโลเมตร

ดอยธง หรือดอยกุสสถาน เป็นเขตติดต่อระหว่างบ้านขุนสถาน อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน บ้านวังน้ำเย็น ตำบลเมืองลี อำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน และบ้านห้วยเอียด อำเภอวังแก้ว จังหวัดแพร่ เป็นจุดชมวิวกว้างที่สวยงาม สามารถชมวิวกว้างได้ รอบด้าน และสามารถกางเต็นท์ค้างแรมได้ เดินทางโดยรถยนต์ขับเคลื่อน 4 ล้อ จากบ้านขุนสถาน ประมาณ 1.8 กิโลเมตร และเดินเท้าต่อประมาณ 3.3 กิโลเมตร ตามเส้นทางจะพบทุ่งหญ้าสลับป่าดิบเขา กล้วยไม้ และเฟิร์นป่านาชนิด อากาศหนาวเย็นตลอดปี

น้ำตกผาแดง ตั้งอยู่ที่ตำบลบ่อแก้ว อำเภอนาหมื่น เป็นน้ำตกที่มีความสวยงาม มีด้วยกัน 4 ชั้น อยู่ใกล้กับถ้ำละโง่ง เดินทางจากที่ทำการอุทยานฯ ระยะทางประมาณ 21 กิโลเมตร

ถ้ำละโง่ง ตั้งอยู่ที่ตำบลบ่อแก้ว อำเภอนาหมื่น เป็นถ้ำขนาดใหญ่มีความยาวประมาณ 1.8 กิโลเมตร ภายในถ้ำมีลำธารไหลผ่านและมีหินงอกหินย้อยที่สวยงาม เดินทางต่อน้ำตกผาแดงประมาณ 1 กิโลเมตร

การเดินทาง

เส้นทางไปอุทยานแห่งชาติขุนสถานมี 2 เส้นทาง คือ

1. ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 101 (ถนนยนตรกิจโกศล) เป็นเส้นทางจากตัวจังหวัดแพร่ไปจังหวัดน่าน ตามเส้นทางประมาณ 50 กิโลเมตร จะถึงหมู่บ้านห้วยแก้ว ให้เลี้ยวขวาไปตามเส้นทางหลวง 1216 ถึงที่ทำการอุทยานแห่งชาติขุนสถาน

2. หลวงแผ่นดินหมายเลข 101 ไปถึงอำเภอเวียงสาเลี้ยวขวาไปตามถนนเจ้าฟ้า ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1026 จากอำเภอเวียงสา อำเภอนาน้อย ระยะทางประมาณ 35 กิโลเมตร และจากอำเภอนาน้อยเลี้ยวไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1216 ระยะทางประมาณ 31 กิโลเมตร ถึงที่ทำการอุทยานแห่งชาติขุนสถาน

ข้อจำกัด

- ป้ายบอกทางระหว่างทางไปอุทยานฯ ไม่ชัดเจน
- ควรเตรียมเสื้อกันหนาวมาด้วยเนื่องจากอากาศหนาวเย็นเกือบตลอดทั้งปี

ภาพ ค-16 แผนที่อุทยานแห่งชาติขุนสถาน

ภาพ ค-17 ดอกนางพญาเสือโคร่ง

อุทยานแห่งชาติดอยภูคา

ได้รับการประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่ 94 เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2542 มีเนื้อที่ประมาณ 1,065,000 ไร่ประมาณ 1,704 ตารางกิโลเมตรครอบคลุมพื้นที่ 8 อำเภอในจังหวัดน่านคือ อำเภอปัว อำเภอท่าวังผา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ อำเภอทุ่งช้าง อำเภอเชียงกลาง อำเภอสันติสุข อำเภอแม่จริม และอำเภอบ่อเกลือ เป็นป่าที่ความอุดมสมบูรณ์ทั้งพืชพันธุ์และสัตว์ป่า มีความสำคัญต่อระบบนิเวศน์ ทั้งเป็น ต้นกำเนิดของแม่น้ำหลายสาย เช่น แม่น้ำน่าน ลำน้ำปัว ลำน้ำว้า ที่คอยหล่อเลี้ยงชีวิตของชาวไทยและเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจที่สำคัญของจังหวัดน่าน

ลักษณะภูมิประเทศ ส่วนใหญ่เป็นเทือกเขาสูงสลับซับซ้อนมียอดเขาดอยภูคา เป็นสัญลักษณ์ของอุทยานแห่งชาติและมีความสูงถึง 1,980 เมตร จากระดับน้ำทะเล

ลักษณะภูมิอากาศ แบ่งออกเป็น 3 ฤดูกาล คือฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม – ตุลาคม ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่ เดือนพฤศจิกายน- กุมภาพันธ์ อุณหภูมิต่ำสุดประมาณ 8-10 องศาเซลเซียส ฤดูร้อนเป็นช่วงสั้นๆ คือ ตั้งแต่เดือนมีนาคม – เมษายน อากาศจะเย็นสบาย

พืชพรรณและสัตว์ป่า ป่าในอุทยานแห่งชาติดอยภูคาสามารถจำแนกประเภทป่า ออกได้เป็น 6 ประเภท คือ ป่าดงดิบเขา ป่าดิบแล้ง ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง ป่าสนธรรมชาติ และทุ่งหญ้า

สัตว์ป่าที่พบอุทยานแห่งชาติดอยภูคา เช่น เสือโคร่ง กวาง เก้ง หมูป่า ช้างป่า เลียงผา ลิง ชะนี ค่าง เป็นต้น และมีนกที่ไม่ค่อยมีที่พบเพียงแห่งเดียวในประเทศไทยอีกทั้งยังมีนกชนิดอื่นๆ เช่น นกชนติยา นกมูม นกพญาไฟใหญ่

สายน้ำ อุทยานแห่งชาติดอยภูคา เป็นพื้นที่แหล่งต้นน้ำลำธารที่สำคัญมาก เป็นแหล่งกำเนิดแม่น้ำสายสำคัญหลายสายที่ไหลลงไปบรรจบกันกลายเป็นแม่น้ำน่าน

พรรณไม้ที่หายาก ได้แก่ ชมพูภูคา ก่วมภูคา จำปีช้าง ไช่นกคุ้ม ค้อเชียงดาว โลดทะนงเหลือง ขาวละมุน เทียนดอย เสี้ยวเครือ มะลิหลวง สาลี่หนูม เหลืองละมุน ประทัดน้อยภูคา กระโดนพระฤาษี กุหลาบแดง กุหลาบขาวเชียงดาว

แหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ

1. ชมพูภูคา เป็นพืชหายากใกล้สูญพันธุ์ที่มีดอกสีชมพูอมขาวงดงาม ซึ่งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานให้ชมพูภูคาเป็นดอกไม้สัญลักษณ์ในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯชมพูภูคา สำหรับในประเทศไทยมีรายงานการสำรวจพบพันธุ์ไม้ชนิดนี้เมื่อมี พ.ศ. 2532 บริเวณป่าดงดิบเขาตอยภูคา อุทยานแห่งชาติดอยภูคา อำเภอปัว จังหวัดน่าน โดยลักษณะต้นชมพูภูคานี้จะสูงประมาณ 25 เมตร เส้นผ่าศูนย์กลางลำต้นประมาณ 50 เซนติเมตร เปลือกเรียบเป็นสีเทา ใบประกอบแบบขนนกชั้นเดียวมีใบย่อยรูปไข่แกมรูปใบหอก ปลายใบแหลมยาว แผ่นใบด้านล่างมีขนสีขาว ช่อดอกตั้งตรงแยกแขนงออกตามปลายกิ่งกลีบเลี้ยงติดกันคล้ายรูปประฆัง กลีบดอกสีชมพูมีริ้วสีแดง ออกดอกประมาณเดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม ผลคล้ายมะกอกแต่มีขนาดใหญ่กว่า พันธุ์ไม้ชนิดนี้จากการศึกษาพบว่าจะเจริญเติบโตได้ดีบริเวณป่าดงดิบเขาตามไหล่เขาสูงชันที่มีความสูงตั้งแต่ 1,200 เมตรจากระดับน้ำทะเลขึ้นไป และมีความชื้นของอากาศสูงอุณหภูมิเฉลี่ยค่อนข้างต่ำตลอดทั้งปีดอกชมพูภูคา จะออกดอกบานระหว่างเดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม สามารถไปชมดอกชมพูภูคา ได้ที่อุทยานแห่งชาติดอยภูคา

อุทยานแห่งชาติดอยภูคา อยู่ห่างจากจังหวัดน่าน ประมาณ 85 กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข 1080 สายน่าน-ปัว ระยะทางประมาณ 60 กิโลเมตร จากนั้นใช้เส้นทางสายปัว-บ่อเกลือ อีกประมาณ 25 กิโลเมตร

2. ถ้ำผาแดง ถ้ำผาผึ้ง เป็นถ้ำที่มีความสวยงามและยาวมากที่สุดในอุทยานแห่งชาติดอยภูคา อำเภอทุ่งช้าง ภายในถ้ำมีหินงอกหินย้อยที่สวยงาม มีน้ำตก และลำธารขนาดใหญ่ภายในถ้ำอีกด้วย

3. ถ้ำผาซ้อง เป็นถ้ำขนาดกลางบริเวณปากถ้ำจะมีขนาดเล็ก ภายในถ้ำจะมีหินงอกหินย้อยและลำธารไหลผ่าน แต่ช่วงฤดูฝนไม่สามารถเข้าชมได้เนื่องจากอาจมีน้ำท่วมในถ้ำ อยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานประมาณ 7 กิโลเมตร และต้องเดินเท้าเข้าไปอีกประมาณ 2 กิโลเมตร

4. น้ำตกต้นตอง น้ำตกหินปูนอยู่บริเวณใกล้ๆ ที่ทำการอุทยานฯ เป็นน้ำตกหินปูนขนาดกลางมี 3 ชั้น สูงประมาณ 60 เมตร ห่างจากที่ทำการอุทยานฯ ประมาณ 3 กิโลเมตร และต้องเดินเท้าเข้าไปอีกประมาณ 500 กิโลเมตร

5. น้ำตกวังเปียน อยู่ในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ ตั้งอยู่บริเวณ หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติดอยภูคาที่ 1 (ห้วยโถง) ห่างจากที่ทำการอุทยานฯ ประมาณ 100 กิโลเมตร

6. น้ำตกภูฟ้า เป็นน้ำตกขนาดใหญ่สูง 12 ชั้นในท้องที่อำเภอแม่จริมเหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่รักการผจญภัยและทำทนาย

7. ยอดดอยภูแว เป็นยอดดอยที่มีความสูง 1,837 เมตร ลักษณะเป็นทุ่งหญ้า ปกคลุมบนดอย และมีลานหินและหน้าผาสูงชันอีกด้วย และมีพันธุ์ไม้เฉพาะถิ่นและพันธุ์ไม้หายาก ได้แก่ ค้อกุหลาบพันปี ฯลฯ ในช่วงฤดูหนาวนั้นจะมีความสวยงามมากการเดินทางโดยรถยนต์จากที่ทำการอุทยาน ไปถึงหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติดอยภูคาที่ 9 (บ้านด่าน) ระยะทาง 63 กิโลเมตร และเดินเท้าขึ้นยอดดอยประมาณ 6 กิโลเมตร และมีลูกหาบให้บริการ

8. น้ำตกตาดหลวง ลักษณะเป็นแอ่งน้ำตกที่สวยงาม นักท่องเที่ยวนิยมมาเล่นน้ำและเป็นแหล่งอนุรักษ์ปลาพลวง อยู่ห่างจาก บ้านทุ่งแฮ อำเภอบัว จังหวัดน่าน ประมาณ 1 กิโลเมตร

9. สุธสานหอย ซึ่งเป็นหอยทะเลอายุ ประมาณ 218 ล้านปี พบในบริเวณบ้านค้ำฮ้อ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ

10. ผาเกี๊ยะ น้ำกุน เป็นชุมชนที่อยู่เชิงดอย ของอุทยานแห่งชาติดอยภูคา มีโฮมสเตย์ที่มีเสน่ห์ชื่อว่า “โฮมสเตย์บ้านผาเกี๊ยะ น้ำกุน” (ฟาร์มเห็ดบ้านหัวน้ำ) ชมบรรยากาศทุ่งนาที่สวยงาม การเพาะเห็ดของชาวบ้าน และกิจกรรมการเดินป่า ในช่วงฤดูหนาวนั้นจะมีความสวยงามมาก พบได้ที่ ตำบลศิลาแลง อำเภอบัว จังหวัดน่าน

กิจกรรมการท่องเที่ยว การเดินป่าศึกษาธรรมชาติในพื้นที่อุทยานฯมีเส้นทางเดินป่า 2 เส้นทาง คือ เส้นทางศึกษาธรรมชาติดอกชมพูภูคา มีทั้งเส้นทางรอบใหญ่ มีระยะทางประมาณ 4 กิโลเมตรใช้เวลาเดินประมาณ 3 ชั่วโมง และเส้นทางรอบเล็กมีระยะทางประมาณ 2 กิโลเมตรใช้เวลาเดินประมาณ 1.5 ชั่วโมง ซึ่งจะพบพรรณไม้หายากและพันธุ์ไม้เฉพาะถิ่น สมุนไพร เป็นต้น และเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ป่าดึกดำบรรพ์ (ดอยดงหญ้าห้วย) มีระยะทางประมาณ 7 กิโลเมตรใช้เวลาเดินประมาณ 5 ชั่วโมง สามารถพบนกชนิดต่างๆ

การเดินทาง จากจังหวัดน่าน โดยรถยนต์ไปตามทางหลวงหมายเลข 1080 ถึงอำเภอบัวระยะทาง 60 กิโลเมตร แยกไปตามทางหลวง หมายเลข 1256 (บัว-บ่อเกลือ) ถึงที่ทำการอุทยานแห่งชาติดอยภูคา ระยะทางประมาณ 25 กิโลเมตร

ข้อจำกัด

- ป้ายบอกทางไปอุทยานฯไม่ชัดเจน
- การเดินทางควรระมัดระวังเนื่องจากเส้นทางคดเคี้ยวและสูงชัน

ภาพ ค-18 แผนที่อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์

ภาพ ค-19 บริเวณยอดดอยภูแว อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์

ภาพ ค-20 ต้นปรงดึกดำบรรพ์ อุทยานแห่งชาติดอยภูคา

ภาพ ค-21 ดอกชมพูภูคา

อุทยานแห่งชาติถ้ำสะเกิน

มีอาณาเขตรอบคลุมอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าน้ำยาวและป่าน้ำสวด ตำบลยอต ตำบลชนแดน อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน ป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ยม ตำบลผาช้างน้อยอำเภอปง จังหวัดพะเยา และป่าสงวนแห่งชาติป่าน้ำเป้อย - ป่าน้ำหยวนและป่าน้ำลาว ตำบลร่มเย็น ตำบลแม่ลาว อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา รวมเนื้อที่ประมาณ 157,812 ไร่ หรือ ประมาณ 252 ตารางกิโลเมตร

ลักษณะภูมิประเทศ เทือกเขาสูงสลับซับซ้อนวางตัวในแนวเหนือใต้ คล้ายรูปตัว T ระดับความสูงของพื้นที่ประมาณ 300 - 1,752 เมตร จากระดับน้ำทะเล มียอดเขาที่สูงที่สุด คือ ยอดดอยจี มีความสูงจากระดับน้ำทะเล 1,752 เมตร เป็นพื้นที่ต้นกำเนิดของลุ่มน้ำถึงสามลุ่มน้ำด้วยกัน คือ ลุ่มน้ำยมตอนบน ลุ่มน้ำยาวตอนบน และลุ่มน้ำลาว ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของลำน้ำสายหลักของประเทศ คือ ลำน้ำยม และ ลำน้ำน่าน อันเป็นแม่น้ำสำคัญสายหลักในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของชุมชนริมสองลำน้ำ

ลักษณะภูมิอากาศ แบบมรสุมเขตร้อน โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ในช่วงฤดูฝน และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือในช่วงฤดูหนาว ภูมิอากาศแบ่งออกเป็น 3 ฤดู คือ ฤดูร้อน ตั้งแต่เดือนมีนาคม-เมษายน ฤดูฝนตั้งแต่เดือนพฤษภาคม-ตุลาคม และฤดูหนาวตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน-กุมภาพันธ์ อุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุดต่อปีประมาณ 8 องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุดต่อปีประมาณ 41 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยต่อปีประมาณ 1,211 มิลลิเมตร

พืชพรรณและสัตว์ป่า สภาพป่าประกอบด้วย ป่าดิบเขา พันธุ์ไม้ที่สำคัญได้แก่ ไม้ก่อชนิดต่างๆ พญาไม้ พญาเสือโคร่ง มะขามป้อมดง สนสามพันปี อบเชย กฤษณา ไม้พื้นล่างได้แก่ มอส เฟินชนิดต่างๆ ป่าดิบชื้น พันธุ์ไม้ที่สำคัญได้แก่ ยาง กระบาก สมพง ลำพูป่า กระทุ่ม พืชพื้นล่างได้แก่ กูดตัน กูดพร้าว เอื้องกุหลาบพวง เป็นต้น ป่าดิบแล้ง พันธุ์ไม้ที่สำคัญได้แก่ ยางแดง ยางขาว ตะเคียน ตะแบก มะม่วงป่า พืชพื้นล่างได้แก่ ไผ่หวาย เฟิน ปาล์ม ตำว เป็นต้น ป่าเบญจพรรณ พันธุ์ไม้ที่สำคัญได้แก่ มะค่าโมง สมอทิเพก ตะคร้อ เสี้ยว ดอกขาว พืชพื้นล่างได้แก่ หญ้าแฝก หญ้าคมบาง และพืชในวงศ์ ชิง ข่า เป็นต้น

จากการสำรวจพบว่าสัตว์ป่าส่วนใหญ่เป็นสัตว์ที่เลี้ยงลูกด้วยนมซึ่งมีตั้งแต่ขนาดกลางจนถึงขนาดเล็ก สัตว์เลื้อยคลาน สัตว์ปีก ได้แก่ เสือ เลียงผา เก้ง หมูป่า กระรอก กระแต หมาไน เหยี่ยว นกขุนทอง และนกเขา เป็นต้น

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ

1. น้ำตกห้วยหาดหรือ น้ำตกบ้านยอต เป็นน้ำตกขนาดกลางมีน้ำไหลตลอดปี มีความสูงประมาณ 3 ชั้น น้ำตกตั้งอยู่ท่ามกลางป่าดิบแล้งสภาพสมบูรณ์ จึงมีน้ำไหลตลอดปี ตั้งอยู่ที่ตำบลยอต อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน อยู่ก่อนถึงจุดชมทิวทัศน์ มีทางแยกขวามือเข้าไป 2 กิโลเมตร

2. น้ำตกผาธาร เป็นน้ำตกขนาดกลางมีน้ำไหลตลอดปี ประกอบด้วยน้ำตกชั้นใหญ่ๆ 9 ชั้น ตั้งอยู่บริเวณที่ทำการอุทยานแห่งชาติถ้ำสะเกิน ตำบลยอต อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน

3. ถ้ำหลวงสะเก็น เป็นถ้ำขนาดกลาง ตัวถ้ำลึกประมาณ 600 เมตร ภายในถ้ำมีหินงอกหินย้อยสวยงาม เป็นถ้ำที่มีค้างคาวอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ตั้งอยู่ที่ตำบลยอด อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน อยู่ก่อนถึงที่ทำการอุทยานแห่งชาติ 1 กิโลเมตร มีทางเดินไต่ขึ้นเขาชันระยะทางประมาณ 200 เมตร จนถึงปากถ้ำกว้าง

4. ถ้ำปลากั้ง เป็นถ้ำขนาดเล็ก มีความสวยงาม ตั้งอยู่ที่ ตำบลยอด อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน

การเดินทาง เดินทางจากตัวเมืองน่านใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 1080 สายน่าน-ทุ่งช้าง ระยะทางประมาณ 42 กิโลเมตร เมื่อถึงอำเภอน้ำฝาง แล้วให้แยกไปทางซ้ายมือตามทางหลวงจังหวัดหมายเลข 1148 สายน้ำฝาง-สองแคว ระยะทางประมาณ 33 กิโลเมตร จนถึงอำเภอสองแควแล้วให้แยกไปตามทางซ้ายมือตามทางหลวงจังหวัดหมายเลข 1097 สายสองแคว-เชียงคำ ระยะทางประมาณ 38 กิโลเมตร จึงจะถึงหมู่บ้านสะเก็น ตำบลยอด อำเภอสองแคว แล้วแยกเข้าหมู่บ้านเลี้ยวไปทางขวามือผ่านหมู่บ้านไปอีกประมาณ 6 กิโลเมตร จะถึงที่ทำการอุทยานแห่งชาติถ้ำสะเก็น

ข้อจำกัด

- ป้ายบอกทางไปอุทยานฯ ไม่ชัดเจน
- ไม่มีร้านอาหารให้บริการ

ภาพ ค-22 แผนที่อุทยานแห่งชาติถ้ำสะเก็น

ภาพ ค-23 ถ้ำทอง อุทยานแห่งชาติถ้ำสะเกิน

ภาพ ค-24 รังผึ้งทองที่ผนังถ้ำทอง

อุทยานแห่งชาตินันทบุรี

อุทยานแห่งชาตินันทบุรี มีพื้นที่อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าน้ำยาว-ป่าน้ำสวด ครอบคลุมพื้นที่ ตำบลศรีภูมิ ตำบลแสนทอง ตำบลผาทอง ตำบลปากคา อำเภอท่าวังผา ตำบลบ่อ ตำบลสะเนียน ตำบลบ้านฟ้า ตำบลสวด อำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน เนื้อที่ประมาณ 283.319 ไร่ ตั้งอยู่ที่ดอยยาว หมู่ที่ 7 ตำบลศรีภูมิ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน และมีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดอยผาช้างในท้องที่ อำเภอ ปง จังหวัดพะเยา

ทิศตะวันออก ติดต่อกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1080 (น่าน-ทุ่งช้าง)

ทิศใต้ ติดต่อกับ อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอเชียงม่วน จังหวัดพะเยา เขตพื้นที่สำรวจจัดตั้งอุทยานแห่งชาติดอยภู นางและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดอยผาช้าง จังหวัดพะเยา

ลักษณะภูมิประเทศ เป็นเทือกเขาสูงสลับซับซ้อนวางตัวในแนวเหนือใต้ อยู่ทางทิศตะวันตกของ จังหวัดน่าน ตลอดไปจนสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ระดับความสูงของพื้นที่ประมาณ 300-1,614 เมตรจากระดับน้ำทะเล ความลาดชันของพื้นที่โดยเฉลี่ยประมาณ 50 เปอร์เซ็นต์ ยอดเขาที่สูงที่สุดคือ ยอด ดอยกาด ระดับความสูง 1,614 เมตร จากระดับน้ำทะเล

ลักษณะภูมิอากาศ เป็นแบบมรสุมเขตร้อน โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ในช่วงฤดู ฝนและมรสุม ตะวันออกเฉียงเหนือในช่วงฤดูหนาว อุณหภูมิต่ำสุดประมาณ 8 องศาเซลเซียสอุณหภูมิสูงสุด ประมาณ 30 องศาเซลเซียส เฉลี่ยทั้งปีประมาณ 26 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยต่อปีประมาณ 1,200 มิลลิเมตร

พืชพรรณและสัตว์ป่า สภาพป่าเป็นป่าเบญจพรรณประมาณ 60 % ของพื้นที่ มีพันธุ์ไม้ที่สำคัญคือ สัก ประดู่ แดง มะค่าโมงและไม้ไผ่พื้นที่อื่นๆ จะเป็น ป่าเต็งรัง พบพันธุ์ไม้ที่หายากได้แก่ พืชตระกูลปาล์ม เช่น ปุ่ม เป้ง ต้นสิบสองปันนา เป็นต้น ส่วนในป่าดิบเขาและป่าดิบแล้ง มีไม้เด่น เช่น ยาง กำลังเสือโคร่ง นางพญาเสือ โคร่ง กฤษณา กระบก กระบาก ก้ายาน ก่อ

สัตว์ป่าในเขตอุทยานแห่งชาตินันทบุรี ที่สำคัญได้แก่สัตว์ป่าจำพวกสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ได้แก่ เลียงผา กวางป่า เก้ง กระเจิง หมู ลิง ค่าง เสือไฟ เสือโคร่ง หมาไน กระรอก กระแต ลิ่น ฯลฯ

สัตว์ป่าจำพวกสัตว์ปีก ได้แก่ นกเขาชนิดต่างๆ เหยี่ยวชนิดต่างๆ นกปรอด นกกระปูด นกขุนทอง ไก่ฟ้า ไก่ป่า พญาทอง ฯลฯ สัตว์ป่าจำพวกสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ได้แก่ เต่า เต่าปูลู ตะพาบ กบ เขียด คางคก ปาด อิ้งอ่าง ฯลฯ สัตว์ป่าจำพวกสัตว์เลื้อยคลาน ได้แก่ งู ตะกวด ตุ๊กแก กิ้งก่าป่า แย้ ฯลฯ ปลา ได้แก่ ปลามง ปลากระทิง ปลากั้ง ปลาไหล ปลาชิว ฯลฯ

แหล่งท่องเที่ยว

1. น้ำตกนันทบุรี 1 เป็นน้ำตกขนาดกลางมีความสูงประมาณ 6 ชั้น มีน้ำไหลตลอดทั้งปี อยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานฯ ประมาณ 1 กิโลเมตร

2. น้ำตกนันทบุรี 2 เป็นน้ำตกขนาดกลาง มีทั้งหมด 8 ชั้น แต่ละชั้นมีความสูงตั้งแต่ 3 เมตร ถึง 20 เมตร มีน้ำไหลตลอดทั้งปี อยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานฯ ประมาณ 1.5 กิโลเมตร บริเวณโดยรอบน้ำตกมีความอุดมสมบูรณ์ เต็มไปด้วยพันธุ์ไม้หลายหลายชนิด เช่น เฟิร์น ตำบ (ลูกชิด) ปาล์ม หวาย เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบสัตว์หายาก คือ เต่าปูลู

3. ลานกางเต็นท์บริเวณที่ทำการอุทยานฯ สูงประมาณ 1,279 เมตร จากระดับน้ำทะเล เป็นจุดชมพระอาทิตย์ขึ้น - ตก จุดชมวิวกีฬาทางด้านตะวันออกสามารถมองเห็นตัว อำเภอท่าวังผาและหมู่บ้านรอบๆ กลางคืนสามารถมองเห็นแสงไฟจากตัวอำเภอท่าวังผา ที่สวยงามอีกแห่งหนึ่งจนได้รับฉายาว่า แหล่งดูดาวบนดิน ทิศตะวันตกสามารถมองเห็นทิวทัศน์ของยอดดอยผาจิ ดอยผาช้างและดอยผาวัว ทิวทัศน์ในยามเย็นจะมองเห็นดวงอาทิตย์ลับขอบฟ้าที่ยอดดอยผาช้าง - ผาวัว และในยามเช้าช่วงฤดูหนาวจะปรากฏทะเลหมอกปกคลุมไปทั่วบริเวณ

4. ยอดดอยวาว อยู่ห่างจากบริเวณที่ทำการอุทยานฯ ประมาณ 1 กิโลเมตร ตั้งอยู่ในเขตศูนย์ศึกษาการพัฒนาต่งน้ำน้ำคาง เป็นลานกางเต็นท์สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 1,400 เมตร เป็นจุดชมพระอาทิตย์ขึ้นและช่วงเดือนมกราคม- กุมภาพันธ์ ของทุกปี ชมดอกพญาเสือโคร่ง หรือดอกซากุระเมืองไทย ซึ่งจะออกดอกสีขาวอมชมพู บานเต็มสะพรั่งบนยอดดอย

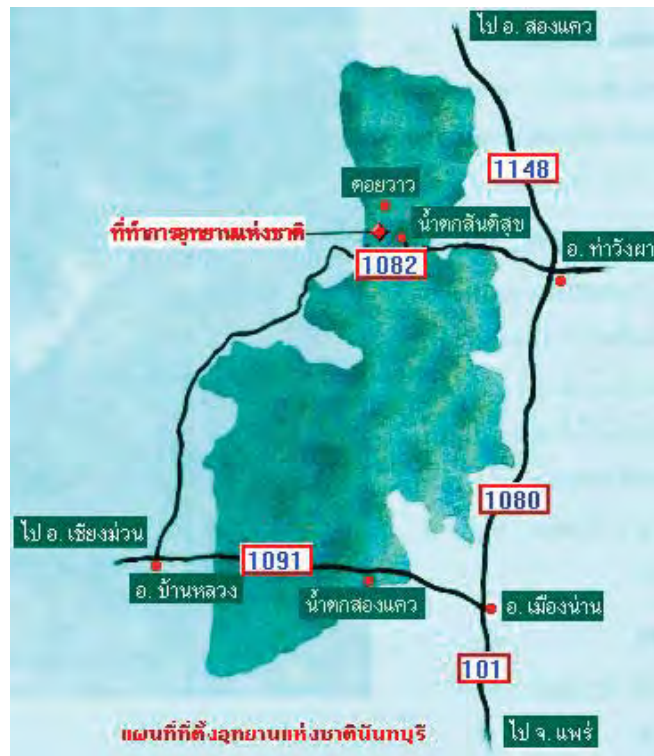
5. เส้นทางยุทธศาสตร์และถ้ำดอยผาจิ เป็นเส้นทางและฐานบัญชาการในการต่อสู้ตามความขัดแย้งลัทธิทางการเมืองในอดีต ดังปรากฏในสมรภูมिरบที่ลือลั่นในอดีตภายใต้ชื่อว่า ยุทธภูมิดอยผาจิ

สิ่งอำนวยความสะดวก

อุทยานแห่งชาตินันทบุรี มีบ้านพักรับรองเอาไว้บริการให้นักท่องเที่ยวทั้งหมด 3 หลัง นอกจากนี้ทางอุทยานฯ ยังได้จัดเตรียมสถานที่สำหรับกางเต็นท์ ณ จุดกางเต็นท์ ซึ่งอยู่บริเวณที่ทำการอุทยานฯ ไว้เพื่อบริการให้กับนักท่องเที่ยว

การเดินทาง การเดินทางจากตัวเมืองน่าน ใช้ทางหลวงหมายเลข 1080 (น่าน-ทุ่งช้าง) ไปยังอำเภอท่าวังผาแล้วไปตามทางหลวงหมายเลข 1148 (ท่าวังผา-สองแคว) ประมาณ 1.5 กิโลเมตร แยกไปตามถนนสายนาหนูน-สบซุ่น ถึงหลัก กิโลเมตรที่ 27 แยกขวามือเข้าไปอีกประมาณ 500 เมตร ถึงที่ทำการอุทยานแห่งชาติ

ข้อจำกัด เนื่องจากอุทยานแห่งชาตินันทบุรี ใช้ไฟฟ้าจากเครื่องปั่นไฟ จึงมีเวลา ปิดและเปิดไฟกำหนดไว้อย่างชัดเจนไม่เกิน 22.00 น. ดังนั้นจึงควรนำเทียน หรือไฟฉายติดไปด้วยเพื่อความสะดวกในเวลากลางคืน

ภาพ ค-25 แผนที่อุทยานแห่งชาตินันทบุรี

ภาพ ค-26 ลานกางเต็นท์ อุทยานแห่งชาตินันทบุรี

ภาพ ค-27 จุดชมพระอาทิตย์ตก อุทยานแห่งชาตินันทบุรี

อุทยานแห่งชาติแม่จริม

อุทยานแห่งชาติแม่จริมตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของจังหวัดน่าน ทำการสำรวจจัดตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2537 มีพื้นที่ประมาณ 270,000 ไร่ หรือ 432 ตารางกิโลเมตรในท้องที่อำเภอแม่จริมและอำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน สภาพป่ามีความอุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่สำคัญ มีร่องรอยอารยธรรมโบราณ และจุดเด่นทางธรรมชาติที่สวยงาม ตลอดจนมีสัตว์ป่าที่หายากหลายชนิด

ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะพื้นที่เป็นเทือกเขาสูงชันสลับซับซ้อน มีความสูง 300 – 1,652 เมตรจากระดับน้ำทะเล มีเทือกเขาหลวงพระบางทอดตัวเป็นแนวกั้นกลางระหว่างประเทศไทย และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ยอดดอยที่สูงที่สุด คือ ยอดดอยขุนหมอกแม่จริม (1,652 เมตร) อยู่ทางทิศตะวันออกของพื้นที่มีลำน้ำหลายสายในพื้นที่ โดยเฉพาะลำน้ำว้า ซึ่งเป็นลำน้ำสาขาหลักของแม่น้ำน่านไหลผ่านทางทิศตะวันตกของพื้นที่

ลักษณะภูมิอากาศ ลักษณะภูมิอากาศแบ่งออกเป็น 3 ฤดู คือ ฤดูร้อน ได้รับอิทธิพลลมมรสุมฤดูร้อนจากทิศตะวันออกเฉียงใต้ เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม – พฤษภาคม ฤดูฝนเริ่มต้นตั้งแต่เดือนมิถุนายน ถึงตุลาคม และฤดูหนาว ได้รับอิทธิพลลมมรสุมที่พัดพาความหนาวเย็นจากแถบขั้วโลกเหนือ เริ่มตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน ถึง กุมภาพันธ์ อุณหภูมิเฉลี่ย 26.8 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปี 1,206.29 มิลลิเมตร

พืชพรรณและสัตว์ป่า เนื่องจากสภาพภูมิประเทศที่เป็นเทือกเขาสูงชันสลับซับซ้อน มีพื้นที่ติดต่อกับป่าผืนใหญ่ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีความสูง 300 – 1,652 เมตรจากระดับน้ำทะเล อิทธิพลของลม และปริมาณน้ำฝน ทำให้เกิดสภาพป่าชนิดต่างๆ ดังนี้ ป่าเบญจพรรณ ป่าดงดิบเขา ป่าเต็งรัง

ป่าดิบแล้งและป่าดิบชื้น ป่าสนเขา ป่าสนเขาผสมเต็งรัง และพื้นที่เปิดโล่งตามธรรมชาติ ไม้ที่สำคัญในพื้นที่ ได้แก่ ไม้สัก ตะเคียนทอง ยางนา ยางปาย มะค่าโมง เต็งรัง เป็นต้น

สัตว์ป่าที่สำรวจพบในพื้นที่ ได้แก่ เสือโคร่ง เสือปลา หมีควาย เลียงผา เก้ง ช้างป่า สัตว์ที่พบมากในพื้นที่กว่า 365 ชนิด เช่น นกกก นกเป็ดน้ำ นกมูม นกเขนหัวขาวท้ายแดง พบแมลงอนุรักษ์บางชนิด เช่น ผีเสื้อ ถูทอง กว่างดาว ตัวงดินขอบทองแดง เป็นต้น นอกจากนี้ในพื้นที่ยังพบปลาหมออารี ซึ่งเป็ปลาหายากใกล้จะสูญพันธ์ ซึ่งพบในลำน้ำว่าอีกด้วย

จุดเด่นและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ จากการสำรวจสภาพพื้นที่ และลักษณะภูมิประเทศของอุทยานแห่งชาติแม่จรม มีจุดเด่นทางธรรมชาติ ความอุดมสมบูรณ์ ของป่าไม้ลำน้ำ และร่องรอยอารยธรรมโบราณ ที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ พัฒนาเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และเป็นแหล่งท่องเที่ยวดังนี้

- ล่องแก่งน้ำว่า เป็นการล่องแก่งโดยใช้แพยาง (ลำละไม่เกิน 8 คน) มีจุดเริ่มต้นบริเวณที่ทำการอุทยานแห่งชาติแม่จรม ถึงจุดสิ้นสุด (ปางช้าง) ระยะทางประมาณ 8 กิโลเมตร ใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง หรือสิ้นสุดที่บ้านหาดไร่ ระยะทางประมาณ 12 กิโลเมตร ใช้เวลา 3 ชั่วโมง ตลอดเส้นทางมีแก่งต่างๆ ให้ผจญภัยและเล่นน้ำ 8 แก่ง สองข้างทางเป็นหาดทรายและป่าไม้อันอุดมสมบูรณ์ มีธรรมชาติ สวนหินและหุบเขาที่สวยงาม ตลอดเส้นทาง สามารถล่องแก่งได้ตลอดทั้งปี ยกเว้นวันที่น้ำหลาก

- เส้นทางขับรถชมวิว ตามเส้นทางหลวงจังหวัดหมายเลข 1259 (บ้านน้ำพาง – ร่มเกล้า) ระยะทาง 25 กิโลเมตร ตัดตามเส้นทางผ่านสภาพป่าอันอุดมสมบูรณ์ ตลอดเส้นทาง สามารถจรถชมวิวทิวทัศน์ของหุบเขาและหมู่บ้านทะเลหมอกยามเช้า ตลอดจนชมพระอาทิตย์ตกดินได้หลายจุดระหว่างเส้นทางมีหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติแม่จรม ที่ 1 (ห้วยเต่า) ตั้งอยู่ มีบ้านพักและสถานที่ตั้งเต็นท์ไว้บริการ สิ้นสุดเส้นทางชมวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของหมู่บ้านชาวไทยภูเขาเผ่าม้ง และโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคง พื้นที่ลุ่มน้ำน่าน (อันเนื่องมาจากพระราชดำริ)

- เส้นทางเดินป่าตามลำน้ำแ่ง เป็นเส้นทางติดต่อสัญจรในอดีตระหว่างบ้านร่มเกล้ากับบ้านห้วยทรายมูล มีจุดเริ่มต้นจากบ้านร่มเกล้าถึงปากน้ำแ่งบรรจบลำน้ำว่า ระยะทางประมาณ 12 กิโลเมตร เดินตามลำน้ำแ่งผ่านป่าดงดิบ และป่าเบญจพรรณระหว่างเส้นทางจะพบน้ำตกขนาดเล็กถ้า หน้าผา ธรรมชาติ และพรรณไม้ที่สวยงาม

- เส้นทางปีนผาหน่อ ผาหน่อเป็นภูเขาหินรูปแท่งเข็ม หรือหน่อไม้ มีความสูง 824 เมตร จากระดับน้ำทะเล สันนิษฐานว่าเกิดจากการยุบตัวของพื้นดินเชิงเขาบริเวณรอบๆ เป็นหน้าผาชันเกือบ 90 องศา เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่ชอบการเดินป่าและปีนเขา หากขึ้นถึงยอดเขาจะสามารถมองเห็นทิวทัศน์ที่สวยงามได้รอบด้าน ในผาหน่อพบถ้ำที่เป็นที่อยู่ของค้างคาว และ เลียงผา บริเวณหน้าผาพบภาพเขียนโบราณ เป็นรูปเลขาคนตีและรูปคล้ายผู้หญิงตั้งครรรภ์ปรากฏอยู่ ระยะทางไป – กลับ ประมาณ 8 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง ประมาณ 6 ชั่วโมง

- เส้นทางเดินป่า บ้านน้ำพาง – บ้านร่มเกล้า เป็นเส้นทางสัญจรในอดีตของชาวบ้านร่มเกล้า ระยะทางประมาณ 8 กิโลเมตร ตามเส้นทางผ่านสภาพป่าดงดิบเขาอันอุดมสมบูรณ์ มีป่าเต็งรัง ป่าสนเขา และ

ป่าเบญจพรรณสลับบางช่วง สามารถพบเห็นนกได้หลายชนิด อากาศเย็นสบายมีทะเลหมอก หุบเขาและพรรณไม้ที่สวยงามตลอดเส้นทาง ใช้เวลาเดินทางประมาณ 5 ชั่วโมง

- หมู่บ้านชาวเขาบ้านร่มเกล้า เป็นชาวบ้านไทยภูเขาเผ่าม้ง อยู่ในพื้นที่กันออกบริเวณใจกลางพื้นที่อุทยานแห่งชาติ มีโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงพื้นที่ลุ่มน้ำน่าน (อันเนื่องมาจากพระราชดำริ) พื้นที่หมู่ 3 บ้านร่มเกล้า เป็นหน่วยงานจัดสรร ดูแลการใช้ประโยชน์พื้นที่ สามารถชมวิถีความเป็นอยู่ทางวัฒนธรรม และการดำรงชีวิตตามแบบของชาวไทยภูเขาเผ่าม้งได้

- เส้นทางการศึกษาธรรมชาติชบาป่า สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระดำเนินศึกษาธรรมชาติ ในเส้นทางนี้ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2542 ทรงพบดอกไม้ป่าสกุลเดียวกับชบา ดอกสีชมพูอมม่วงขนาด 2 - 3 เซนติเมตร พระราชทานนามว่า “ชบาป่า” ทางเดินมีระยะทางประมาณ 2 กิโลเมตร จากบริเวณที่ทำการอุทยานแห่งชาติเป็นวงรอบไปสู่สิ้นสุดบริเวณหาดทรายริมลำน้ำว่า ผ่านสภาพป่าเต็งรัง และป่าเบญจพรรณ มีสถานีสื่อความหมายธรรมชาติ ได้แก่ เต็งรัง กันไฟ การทดแทน กษัยการ ไทร นักบุญแห่งป่า และนกฆ่าเลือดเย็น มีจุดชมวิวยุทธศาสตร์ของลำน้ำว่า และขุนเขาหลายจุดใช้เวลาเดินทางประมาณ 1.5 ชั่วโมง

- สถานที่กางเต็นท์ ตั้งอยู่บริเวณริมลำน้ำว่าฝั่งตรงข้ามที่ทำการอุทยานแห่งชาติเดินทางตามสะพานแขวนข้ามลำน้ำว่า ระยะทางประมาณ 200 เมตร ไปยังจุดกางเต็นท์ ในบริเวณมีอาคารสำหรับประกอบอาหาร มีห้องน้ำ มีไฟฟ้า และน้ำสำหรับอุปโภคบริโภคไว้บริการ

- ร้านค้าสวัสดิการ อาคารตั้งอยู่ริมลำน้ำว่า ห่างจากศูนย์บริการท่องเที่ยวและบ้านพักนักท่องเที่ยวประมาณ 50 เมตร สำหรับรับประทานอาหาร ถ่ายภาพและชมวิวยุทธศาสตร์ที่สวยงามมีพื้นที่สำหรับรับประทานอาหารได้ประมาณ 50 - 60 คน บริเวณใกล้เคียงมีร้านค้าสวัสดิการเจ้าหน้าที่รับสั่งจองและจัดทำอาหารไว้บริการที่พักแรม/บ้านพักมีบ้านพักสำหรับให้บริการแก่นักท่องเที่ยว สามารถจองล่วงหน้าได้ 60 วัน และจองต่อเนื่องได้ครั้งละ 3 วัน

การเดินทาง สามารถเดินทางไปอุทยานแห่งชาติได้ 2 เส้นทาง คือ

เส้นทางแรก จากจังหวัดแพร่ ผ่านอำเภอเวียงสา ตามเส้นทางบ้านไหล่น่าน บ้านบุญเรือง บ้านนาสา เลี้ยวขวาตามถนนไปบ้านท่าข้าม บ้านปากงู บ้านห้วยสอน เลี้ยวซ้ายไปตามเส้นทางอำเภอแม่จริม จากปากทางบ้านห้วยทรายมูล ระยะทางประมาณ 4 กิโลเมตร รวมระยะทางจากอำเภอเวียงสาถึงอุทยานแห่งชาติแม่จริมประมาณ 31 กิโลเมตร

เส้นทางที่สอง จากจังหวัดน่านข้ามสะพานพัฒนาภาคเหนือ ไปตามทางหลวงหมายเลข 1168 เลี้ยวซ้ายผ่านวัดพระธาตุแช่แห้งไปตามทางหลวงสายน่าน - แม่จริม ระยะทางประมาณ 38 กิโลเมตรจากอำเภอแม่จริมไปตามทางหลวงหมายเลข 1234 (บ้านนาเซีย - บ้านน้ำมวบ) ระยะทางประมาณ 15 กิโลเมตร ถึงบ้านห้วยทรายมูล เลี้ยวซ้ายเข้าที่ทำการอุทยานแห่งชาติแม่จริม ระยะทาง 4 กิโลเมตร รวมระยะทางจากจังหวัดน่านถึงอุทยานแห่งชาติแม่จริม 57 กิโลเมตร

ข้อจำกัด

- การล่องแก่งน้ำว่า ไม่สมควรล่องแก่งวันที่มีน้ำหลาก เพราะอาจเกิดอันตรายได้ง่าย

- การล่องแก่งน้ำว่า ช่วงล่องแก่งนั้นค่อนข้างใช้เวลานาน ควรมีอาหาร เครื่องดื่ม ติดไปรับประทานระหว่างทางด้วย
- นักท่องเที่ยวต้องเป็นผู้มีสุขภาพแข็งแรง สามารถว่ายน้ำและช่วยเหลือตนเองได้ ผู้มีโรคประจำตัวบางอย่าง เช่น โรคหัวใจ, โรคหอบหืดที่ยังไม่สามารถควบคุมอาการให้คงที่ได้ ไม่ควรล่องแก่งโดยเด็ดขาด
- เด็กที่จะล่องแก่งได้ต้องมีอายุครบ 8 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป พร้อมทั้งต้องได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองเป็นลายลักษณ์อักษร
- ต้องสวมหมวกกันกระแทกและเสื้อชูชีพตลอดเวลาขณะที่ล่องแก่ง – เล่นน้ำ
- ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบและมาตรการรักษาความปลอดภัยสำหรับการล่องแก่งอย่างเคร่งครัด

ภาพ ค-28 แผนที่อุทยานแห่งชาติแม่จริม

ภาพ ค-29 กิจกรรมล่องแก่งน้ำว้า

ภาพ ค-30 บรรยากาศระหว่างล่องแก่งน้ำว้า

อุทยานแห่งชาติศรีน่าน

มีพื้นที่ประมาณ 583,750 ไร่ หรือ 934 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่อำเภอเวียงสา อำเภอนาน้อย อำเภอนาหมื่น เทือกเขาสลับซับซ้อนที่วางตัวในแนวเหนือ-ใต้ ขนานกันทั้งทางทิศตะวันตกและตะวันออก แบ่งพื้นที่ออกเป็นฝั่งตะวันตกและฝั่งตะวันออก

ลักษณะภูมิประเทศ สภาพภูมิประเทศ เป็นเทือกเขา สลับซับซ้อน วางตัวในแนวทิศเหนือ-ใต้ ขนานกัน ทางด้านทิศตะวันออกและทิศตะวันตก มีแม่น้ำน่านทอดตัวไหลผ่านไปจนถึงปากนาย ซึ่งเป็นบริเวณเหนือเขื่อนสิริกิติ์ บริเวณที่ราบลุ่มตรงกลางจะมีลักษณะเป็นภูเขาน้อยใหญ่ลดหลั่นกันลงไป ตอนกลางของพื้นที่มีแม่น้ำน่านทอดตัวไหลผ่านจากเหนือสุด-ใต้สุด ระยะทางประมาณ 50 กิโลเมตร แบ่งอุทยานออกเป็นซีกตะวันตกและซีกตะวันออก ยอดเขาที่สูงที่สุดคือ ดอยคำ สูง 1,229 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง

ลักษณะภูมิอากาศ แบ่งออกเป็น 3 ฤดู คือ ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม และฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมกราคม โดยมีอุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ 24 องศาเซลเซียส

ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า เนื่องจากสภาพพื้นที่เป็นเทือกเขาสลับซับซ้อนมีความสูงต่างกันหลายระดับ จึงทำให้มีสภาพป่าหลายชนิด เช่น

ป่าดิบเขา พบตามแนวสันเขาที่สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 1,000 เมตร พันธุ์ไม้ที่พบได้แก่ ไม้ก่อต่างๆ ตะเคียน กระบาก ไม้พื้นล่างประกอบด้วยพืชในตระกูลปาล์ม ขิง ข่า และเฟิร์น

ป่าดิบแล้ง พบตามหุบเขาและริมห้วย ในระดับความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 500-1,000 เมตร พันธุ์ไม้ที่พบได้แก่ ยาง กระบาก

ป่าสน พบเป็นบางพื้นที่ตามแนวสันเขาที่มีความสูงระหว่าง 500-1,200 เมตรจากระดับน้ำทะเล

ป่าเบญจพรรณ พบขึ้นตามที่ราบเชิงเขา ริมห้วยและหุบเขา กระจายอยู่ทั่วพื้นที่ พันธุ์ไม้ที่พบได้แก่ ไม้สัก ชิงชัน ประดู่ ตะเคียนทอง มะค่าโมง ฯลฯ

ป่าเต็งรังพบขึ้นอยู่ตามไหล่เขา เชิงเขา และพื้นที่ค่อนข้างราบพันธุ์ไม้ที่พบได้แก่เต็งรัง

สัตว์ป่า เนื่องจากสภาพป่าค่อนข้างสมบูรณ์ ประกอบกับมีแม่น้ำไหลผ่านใจกลางอุทยานฯ จึงทำให้ความหลากหลายของสัตว์ในพื้นที่ป่ามีมาก ได้แก่ ช้าง วัวแดง กระทิง ซึ่งสัตว์ทั้ง 3 ชนิดนี้จะอพยพข้ามไปข้ามมาในเขตติดต่อระหว่างประเทศไทยและลาว นอกจากนี้ยังมีหมี เลียงผา กวาง เก้ง เสือ หมูป่า หมาป่า กระเจิง อีเห็น ไก่ฟ้า ตะกวด เต่า และที่สำคัญมีนกยูงป่า ซึ่งก็เป็นตัวชี้วัดถึงความอุดมสมบูรณ์ของผืนป่าได้เป็นอย่างดี นกนานาชนิดและชนิดต่างๆ โดยรอบบริเวณอุทยานฯ

สถานที่ท่องเที่ยว

ผาชู มีลักษณะเด่นเป็นผาหินขนาดใหญ่ตั้งตระหง่านอยู่ท่ามกลางขุนเขาที่เขียวขจี หลายแสนไร่ สามารถมองเห็นทิวทัศน์และแม่น้ำน่านที่ทอดตัวคดเคี้ยวไปตามที่ราบลุ่มยาวหลายสิบกิโลเมตรอย่างงดงาม

และเป็นจุดชมทะเลหมอกที่สวยงามอีกจุด การเดินทางให้ไปตามเส้นทางเดียวกับทางไปแก่ง สามารถมองเห็น วิถีทัศน์ของแม่น้ำน่านและสภาพป่าไม้ที่สวยงามตลอดจนโขดหินและหน้าผาต่างๆ

ดอยเสมอดาว เป็นพื้นที่ที่มีลานกว้างบนสันเขา เหมาะสำหรับการพักผ่อนเป็นจุดที่ชมทะเลหมอกและ พระอาทิตย์ขึ้นยามเช้า สามารถมองเห็นได้รอบทิศทาง วิถีทัศน์ของแม่น้ำน่านที่ทอดยาวในหุบเขาและยอด ผาสูงที่ตั้งตระหง่านอยู่ข้างหน้ารวมทั้งมองเห็นบ้านพักและที่ทำการอุทยานฯ ในตอนเย็นท่านสามารถมองเห็น พระอาทิตย์ตกและตัวเมืองอำเภอนาน้อย พื้นที่การเกษตรของชาวบ้าน

ผาหัวสิงห์ มีลักษณะเป็นผาหิน มองจากดอยเสมอดาวขึ้นไปจะเห็นลักษณะเหมือนสิงห์กำลังนอน หมอบ ส่วนที่เป็นจุดเด่น คือ ส่วนหัวที่เป็นจุดชมวิถีทัศน์ของอุทยานฯ ศรีน่านได้รอบทิศ เป็นจุดชมพระ อาทิตย์ขึ้นและตกที่สวยงาม และเป็นจุดชมทะเลหมอกอีกจุดของอุทยานฯ ศรีน่าน

เสาดินนาน้อย มีลักษณะเกิดจากการกัดเซาะพังทลายของดินเป็นพื้นที่กว้างประมาณ 50 ไร่ มีความ งดงามด้านธรรมชาติทางด้านธรณีวิทยาสวยงามไม่ต่างกับกับแพะเมืองผีของจังหวัดแพร่ เกิดการพังทลายของ ดินเปลี่ยนแปลงรูปร่างไปทุกๆ ปี นอกจากนี้ ทางกรมทรัพยากรธรณียังได้เข้ามาสำรวจพบว่าพื้นที่บริเวณเสา ดินนี้เคยเป็นที่อยู่อาศัยมนุษย์ยุคหินมาก่อน เนื่องจากมีการค้นพบเครื่องมือเครื่องใช้ของมนุษย์ยุคหิน

คอกเสือ มีลักษณะคล้ายกับเสาดิน แต่ที่คอกเสือมีลักษณะเป็นหลุมลึกลงไป ประมาณ 7 เมตร

แก่งหลวง มีลักษณะเป็นโขดหิน พบหินน้อยใหญ่ กระจายกระจายอยู่ทั่วบริเวณ ยามหน้าน้ำจะมีเสียง น้ำไหลกระทบโขดหินดังกึกก้อง ยามหน้าแล้งจะมองเห็นแนวหิน โขดหินที่มีรูปทรงหลากหลายอย่างสวยงาม และหาดทรายที่ขาวสะอาด

สิ่งอำนวยความสะดวก ที่ทำการอุทยานฯ มีบ้านพักจำนวน 3 หลัง สามารถพักได้ประมาณ 60 ท่าน และมีสถานที่กางเต็นท์บริเวณดอยเสมอดาวและผาสูงบริเวณที่ทำการอุทยานฯ

การเดินทาง จากตัวอำเภอเมืองน่าน ใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 101 ถึงอำเภอเวียงสา เลี้ยวขวา ไปตามทางหลวงหมายเลข 1026 ถึงอำเภอนาน้อย ระยะทางประมาณ 35 กิโลเมตร แล้วเลี้ยวซ้ายไปตามทาง หลวงหมายเลข 1083 (นาน้อย -ปางไฮ) อีกประมาณ 15 กิโลเมตร ถึงที่ทำการอุทยานฯ

ข้อจำกัด

-ป้ายบอกทางระหว่างทางไปอุทยานฯ ไม่ชัดเจน

-ไม่มีอาหารและเครื่องดื่ม

ภาพ ค-31 แผนที่อุทยานแห่งชาติศรีน่าน

ภาพ ค-32 ผาหัวสิงห์อุทยานแห่งชาติศรีน่าน

ภาพ ค-33 ลานกางเต็นท์ดอยเสมอดาว

ภาพ ค-34 เสาดินนาน้อย

ดอยผาตั้ง

ดอยผาตั้ง เป็นเขตกินและหน้าผาขนาดใหญ่ ตั้งตระหง่านอยู่ท่ามกลางขุนเขาที่เขียวขจีหลายแสนไร่ สามารถมองเห็นวิวทิวทัศน์ และสายน้ำของแม่น้ำน่านทอดตัวไหลคดเคี้ยวสู่ทิศใต้ยาว ยามหน้าหนาวจะมีทะเลหมอกสีขาวตัดกับความเขียวขจีของป่า และแสงสีทองของดวงอาทิตย์ขึ้นงามเข้าอย่างสวยงามมาก และเป็น

สถานที่เกิดตำนานรักสามเส้าที่ตัดสินความรักด้วยความตาย โดยมีตำนานเล่าว่า ณ ที่แห่งนี้เมื่อหลายปีที่ผ่านมา มีตำนานเล่าขานสืบทอดกันว่า ที่แขวงศรีชะเกษมีเจ้าแขวงเป็นชายรูปร่างนามว่า “เจ้าจ๋วง” ได้เสกสมรสกับเจ้าจันทร์ เป็นชายา ครองรักกันมาหลายปียังไม่มีบุตรธิดาแต่อย่างใด อยู่มาวันหนึ่ง เจ้าจ๋วงได้ออกประพาสป่าเพื่อล่าสัตว์ ขณะตามล่าสัตว์ป่าได้หลงทางมาถึงบริเวณโขดหินสูงใหญ่ตั้งตระหง่านอยู่ท่ามกลางแมกไม้ที่เขียวขจีมีสภาพสมบูรณ์ มีทัศนียภาพที่สวยงามได้พบกับกระท่อมของพรานป่าซึ่งมีธิดาสาวสวยนาม “เจ้าเอื้อง” อาศัยอยู่ด้วยกันสองพ่อลูกพ่อเจ้าจ๋วงได้พบประสบพักตร์เจ้าเอื้องจึงเกิดความหลงใหล หลงรักอย่างถอนตัวไม่ขึ้นได้เฝ้าเพียรพยายามบอกรักเจ้าเอื้องอยู่เป็นเวลานาน กาลเวลาเป็นเครื่องพิสูจน์ซึ่งความรักเปรียบเสมือนน้ำหยดลงหินทุกวันหินยังกร่อน ในที่สุดเจ้าจ๋วงก็ได้ครองรักกับเจ้าเอื้องเป็นชายาอีกนางหนึ่ง ฝ่ายเจ้าจันทร์เมื่อเห็นว่าเจ้าจ๋วงได้ประพาสป่าและไม่กลับแขวงเป็นเวลานานจึงได้เฝ้าติดตามเสาะหาอยู่นานจนกระทั่งวันหนึ่งได้ตามมาพบเจ้าจ๋วงกำลังพลอดรักกับเจ้าเอื้องอยู่บนยอดโขดหินใหญ่ จึงได้ตัดพ้อต่อว่าและยื่นคำขาดให้เจ้าจ๋วงเลือกเอาว่าจะตัดสินใจครองรักอยู่กับใครแต่เพียงนางเดียวเจ้าจ๋วงได้ใช้ความคิดเป็นเวลานานก็ไม่สามารถที่จะตัดสินใจเลือกใครคนใดคนหนึ่งได้จึงอธิษฐานจิตว่า ถ้าความรักของเราทั้งสามคนเป็นความรักที่บริสุทธิ์ เป็นรักแท้ตราบเท่ากันจนจรันตร์ ขอให้ร่างกายเรากลับกลายเป็นต้นไม้อยู่กับโขดหินใหญ่แห่งนี้ตลอดกาลนาน จึงได้ตัดสินใจกระโดดหน้าผา เจ้าจันทร์เห็นดังนั้นจึงได้กระโดดหน้าผาตามไป ส่วนเจ้าเอื้องได้ทราบและเกรงกลัวต่อบาปกรรมจึงได้กระโดดหน้าผาตามไปอีกคน ทำให้เสียชีวิตทั้งสามคนด้วยอำนาจคำอธิษฐานอันแรงกล้า เจ้าจ๋วงได้กลายร่างเป็นต้นจ๋วงเจ้าจันทร์ได้กลายร่างเป็นต้นจันทร์ผา เจ้าเอื้องได้กลายร่างเป็นต้นกล้วยไม้ หรือดอกเอื้องขึ้นอยู่ตามหน้าผาแห่งนี้โขดหินใหญ่แห่งนี้จึงถูกเรียกขานนามว่า ผาขู้ มาแต่บัดนั้น

ผาขู้ มีจุดชมวิวและจุดชมทะเลหมอกที่สวยงาม มองทางด้านทิศตะวันออกจะเป็นเทือกเขาสลับซับซ้อนวางตัวในแนวทิศเหนือใต้ขนานกันทางช่วงตอนกลางของภูเขาระหว่างด้านทิศตะวันตกและทิศตะวันออกจะเป็นร่องน้ำขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นสายน้ำ่านทอดตัวไหลผ่านระยะทางประมาณ 60 กิโลเมตร

สิ่งอำนวยความสะดวก มีลานกางเต็นท์ บ้านพัก ห้องน้ำ ลานจอดรถ ร้านค้าไว้บริการ

การเดินทาง จากแพร่ตามถนนยันตรกิจโกศล ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 101 ไปถึงอำเภอยะยาเลี้ยวขวาไปตามถนนเจ้าฟ้า ทางหลวงหมายเลข 1026 จากอำเภอยะยาไปอำเภอน่าน้อย ระยะทางประมาณ 35 กิโลเมตร จะพบแยกซ้ายทางไปผาขู้ ซึ่งอยู่ที่เดียวกันกับที่ทำการอุทยานแห่งชาติศรีน่าน ขับเข้าไปอีกประมาณ 3 กิโลเมตร จะพบผาขู้และที่ทำการอุทยานแห่งชาติศรีน่าน

ภาพ ค-35 จุดชมวิวนยอดผาซู้

ภาพ ค-36 ทะเลหมอกบนยอดผาซู้

การท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม

พิพิธภัณฑ์ชุมชนบ้านพระเกิด

จัดตั้งขึ้นเพื่อการอนุรักษ์โบราณวัตถุทรงคุณค่าของวัดพระเกิด วัตถุสิ่งของและเครื่องใช้ต่างๆ ในการดำเนินชีวิตของบรรพบุรุษ ที่ตกทอดมาถึงรุ่นหลาน ผ่านสถาบันครอบครัว เป็นมรดกเก่าแก่ที่มีคุณค่าทางจิตใจ แต่คนรุ่นใหม่ได้ละเลยการศึกษาวิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่น ไม่รู้จักตนเองและคุณค่าที่บรรพบุรุษสร้างสมมา คุณค่าต่างๆ จึงถูกทำลายไปโดยทั้งทางตรง ทางอ้อมและความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ คณะศรัทธาชุมชนบ้านพระ

เกิดมีความตระหนัก เป็นห่วงและห่วงหาคุณค่าของสิ่งต่างๆ เหล่านี้ จึงได้พร้อมใจกันจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชน บ้านพระเกิด เพื่อเก็บรักษามรดกที่ล้ำค่านี้ไว้ให้กับอนุชนคนรุ่นหลังได้ศึกษาและเรียนรู้สืบไป

นอกจากนี้ภายในพิพิธภัณฑ์ฯ ยังมีตู้เก็บ ตัวเมือง หรือคัมภีร์ใบลานอักษรธรรมล้านนา จำนวน 2,323 ผูก แบ่งเป็น 20 หมวด ซึ่งบางผูกได้มีการนำมาถอดความและจัดพิมพ์เป็นพงศาวดารเมืองน่าน ฉบับวัดพระเกิด โดยพิมพ์เป็น 2 ภาษาคู่กันทั้งอักษรตัวเมืองและอักษรไทยที่มีคัมภีร์ใบลาน 2,323 ผูก ที่ถูกเก็บในหีบธรรมที่หอไตรหอธรรม นอกจากนั้นมีการจัดแสดงวัตถุเกี่ยวกับพุทธศาสนา ข้าวของที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต การทำมาหากินของชาวบ้าน อย่างเช่น ล้อเกวียน เครื่องมือไถนา บางส่วนก็ได้รับบริจาคมาจากคนในชุมชน โดยของที่ได้รับบริจาคจะมีการระบุว่าเป็นของใคร มีที่มาและการใช้สอยอย่างไร เป็นพิพิธภัณฑ์ที่คนในชุมชนทำกันเอง เพื่อจะได้ให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาต่อไป

ห้องวิถีชีวิตภูมิปัญญาพื้นบ้าน จัดแสดงข้าวของเครื่องใช้พื้นบ้านต่างๆ ที่สะท้อนถึงวิถีชีวิตและภูมิปัญญาพื้นบ้าน เช่น เครื่องจักสาน เครื่องครัว อุปกรณ์กรอผ้าและทอผ้า ลูกคิด เครื่องบดยา เครื่องมืองานช่างไม้ชนิดต่างๆ รวมไปถึงอุปกรณ์เครื่องใช้ที่ค่อนข้างแสดงถึงความ สมัยใหม่อย่างวิทยุและเครื่องโทรศัพท์รุ่นเก่า

ห้องพระพุทธศาสนา รวบรวมพระพุทธรูปเก่าแก่ปางต่างๆ ไว้มากมาย โดยเฉพาะพระพุทธรูปไม้ทรงเครื่องอายุนับร้อยปีที่แสดงฝีมือการสร้างอย่างประณีตของช่างโบราณ

พิพิธภัณฑ์ชุมชนบ้านพระเกิดแห่งนี้ ที่นี่ยังมีอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์เป็นผู้อาวุโสและเด็กในชุมชนมานำชมและให้ความรู้เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ที่จัดแสดงในพิพิธภัณฑ์อีกด้วย

พิพิธภัณฑ์ชุมชนบ้านพระเกิดเปิดให้เข้าชมทุกวันตั้งแต่เวลา 9.00-16.30 น

ที่ตั้ง เลขที่ 21 บ้านพระเกิด ตำบลในเวียง อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน

การเดินทาง วัดพระเกิดห่างจากตัวเมืองน่านประมาณ 2 กิโลเมตร ทางทิศเหนือ ตามถนนสมุนเทวรราช ถึงทางแยกโรงเรียนสามัคคีวิทยาฯ เลี้ยวซ้ายเพียง 150 เมตร จะถึงวัดพระเกิด

ข้อจำกัด

- ไม่มีอาหารและเครื่องดื่ม
- ไม่มีอุปกรณ์ช่วยเหลือสำหรับผู้พิการ

ภาพ ค-37 พระพุทธรูปไม้ปางต่างๆ พิพิธภัณฑ์ชุมชนบ้านพระเกิด

ภาพ ค-38 โฮงครุบาอินผ่องวิสารโทเป็นที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์ ชุมชนบ้านพระเกิด

วัดสวนตาล

กรมการศาสนาบันทึกว่า วัดสวนตาลสร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ.1698 อายุกว่า 900 ปีเป็นวัดเก่าแก่คู่บ้านคู่มืองน่านมาเป็นเวลายาวนาน วัดสวนตาลนับเป็นวัดเก่าแก่อันดับ 4 ของเมืองน่าน รองจากวัดแก้ว อำเภอมะจันท์ วัดนาข่อย อำเภอกู่เพียง และวัดพญาวัด อำเภอมืองน่าน วัดสวนตาลตั้งอยู่บริเวณสวนตาลหลวง หันหน้าไปทางแม่น้ำน่าน มีโบราณสถานที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์อยู่เป็นจำนวนมาก เช่น พระธาตุวัดสวนตาล พ.ศ. 1955 พระเจ้าทองทิพย์และบ่อน้ำทิพย์ พ.ศ. 1993 วัดสวนตาลพม่า พ.ศ. 2103 ปัจจุบันถูกรื้อถอนไปแล้ว หอพระไตรปิฎก พ.ศ.2417 ต้นตาลและต้นไม้ใหญ่เก่าแก่อายุหลายร้อยปี เป็นต้น

วัดสวนตาลได้รับพระราชทานเขตวิสุงคามสีมา เมื่อปี พ.ศ.2413 ขนาดกว้าง 8 เมตร ยาว 19 เมตร และมีที่ดินที่ตั้งวัดรวมเนื้อที่ 16 ไร่ 3 งาน 52 ตารางวา ปัจจุบันมีพระครูสถิตยธรรมรักษ์ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาส และนางลัดดาวรรณ สอนยศ เป็นหัวหน้าบ้านสวนตาลวัดสวนตาลเป็นสถานที่ประกอบพิธีสำคัญทางพระพุทธศาสนาของชุมชนและเป็นศูนย์รวมใจของชุมชนวัดสวนตาล

พระเจ้าทองทิพย์ เป็นพระพุทธรูปทองสำริดองค์ใหญ่ที่สุดในล้านนาหน้าตักกว้าง 10 ฟุต สูง 14 ฟุต 4 นิ้ว หน้า 12 ต้น ปางมารวิชัย พุทธลักษณะสง่างาม พระพักตร์รูปไข่ อิมเอบสงบนเย็น พระนาสิกใหญ่ สันพระนาสิกหนา รัศมีเปลว เม็ดพระศกใหญ่ พระหนุเป็นต่อกลมหนุนออกมาทางด้านหน้า พระวรกายอวบ พระหัตถ์คล้ายมีอมมนุษย์ ชายจีวรเป็นเชี้ยวตะขาบ ศิลปะสุโขทัยผสมล้านนา พระเจ้าทองทิพย์เป็นพระพุทธรูปเก่าแก่คู่บ้านคู่มืองน่านมากกว่า 600 ปี สร้างโดยพญาดีโลกราช เจ้าครองนครพิงค์เชียงใหม่

กรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียน พระเจ้าทองทิพย์ เป็นโบราณวัตถุสถานของชาติในปี พ.ศ. 2487 เป็นต้นมา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางฯสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ทรงเสด็จพระราชดำเนินมัสการพระเจ้าทองทิพย์ เมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2501 และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานน้ำสรงพระเจ้าทองทิพย์ โดยสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ สืบต่อมาถึงสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี ในพิธีสงกรานต์เป็นประจำทุกปี โดยชาวเมืองน่านจัดขบวนแห่สมโภชและจุดบั้งไฟดอกเป็นพุทธบูชาอย่างยิ่งใหญ่เป็นประเพณีที่สืบทอดกันมาจวบจนปัจจุบัน

บ่อน้ำทิพย์ บ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านมีนับตั้งแต่การเข้ายึดครองเมืองน่านของพญาดีโลกราช เมืองน่านถูกผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของล้านนา จึงทำให้อิทธิพลของศิลปะล้านนาได้ผสมผสานเข้ากับศิลปะสุโขทัยที่แพร่หลายอยู่ก่อนหน้านั้นดังเช่นองค์พระเจ้าทองทิพย์ ในการหล่อสร้างพระเจ้าทองทิพย์ในปี พ.ศ. 1993 นั้น พญาดีโลกราชทรงโปรดฯให้ขุดบ่อน้ำ เพื่อนำน้ำมาประกอบพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา บ่อน้ำทิพย์ได้ถูกสร้างขึ้นบริเวณด้านหน้าวิหาร ซึ่งอยู่ในแนวตรงกันกับเบื้องหน้าพระพักตร์ตามระดับการทอดสายพระเนตรขององค์พระเจ้าทองทิพย์ นับเป็นเอกลักษณ์ของบ่อน้ำทิพย์ของวัดสวนตาลที่โดดเด่นกว่าวัดอื่นใดในล้านนา

ในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราช ก่อนปี พ.ศ. 2475 ทางราชการเมื่อนำน้ำศักดิ์สิทธิ์จากบ่อน้ำทิพย์ไปใช้งานในงานพิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยา (โองการแข่งน้ำ) โดยการนำเอาอาวุธ มีด หอก ดาบ มาแช่น้ำศักดิ์สิทธิ์จากบ่อน้ำทิพย์ แล้วให้ข้าราชการ และประชาชนดื่มจึงทำให้ชาวเมืองยึดถือความซื่อสัตย์สุจริตต่อชาติบ้านเมืองเป็นพื้นฐาน และเนื่องในวโรกาสงานพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554 จังหวัดน่านได้ประกอบพิธีปลีกรรมตักน้ำศักดิ์สิทธิ์จากบ่อน้ำทิพย์วัดสวนตาลไปประกอบพิธีเสกน้ำพระพุทธมนต์เพื่อเป็นน้ำสรง ทูลเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯอีกด้วย

พระธาตุวัดสวนตาล สร้างโดยพระนางปทุมมาราชนเทวีพระธาตุวัดสวนตาลสร้างขึ้นเมื่อ ปี พ.ศ. 1955 โดยพระนางปทุมมาราชนเทวี เดิมนางเป็นปทุมมาเป็นบุตรของนายบ้านสวนตาลเป็นสตรีที่มีความงามยิ่งนักหลังจากที่นางปทุมมาอภิเษกเป็นชายาของพญาภูแข็ง เจ้าเมืองน่านองค์ที่ 13 แห่งราชวงศ์ภูคาแล้ว พระนางปทุมมาราชนเทวีโปรดที่จะสร้างพระธาตุเพื่อบรรจุพระบรมเกศาธาตุขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่บ้านเกิด ณ สวนตาลหลวงการก่อสร้างแล้วเสร็จเมื่อเดือน 5 เป็ง

ตามภาพถ่ายเก่าแก่ในสมัยรัชกาลที่ 5 ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติชี้ให้เห็นว่า แต่เดิมพระธาตุวัดสวนตาลสร้างจากศิลาแลง เป็นทรงพุ่มข้าวบิณฑ์หรือทรงดอกบัวตูม ศิลปะตามแบบสุโขทัยที่มีอิทธิพลอยู่แต่เดิม ต่อมาพระเจ้าสุริยพงษ์ผริตเดชฯ เจ้าเมืองน่านองค์ที่ 63 โปรดเกล้าฯ ให้บูรณะขึ้นใหม่ เมื่อปี พ. ศ.2457 และได้แก้ไขรูปทรงพระธาตุเป็นยอดปรางค์ตามแบบรัตนโกสินทร์ตอนต้น ครอบทรงพุ่มข้าวบิณฑ์เดิมเอาไว้ดังเช่นที่เห็นในปัจจุบัน โดยกรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณวัตถุสถานของชาติไว้เมื่อปีพ.ศ.2487 มีการบูรณะครั้งล่าสุดเมื่อปี พ.ศ. 2529 ชาวเมืองน่านจัดงานประเพณีสรงน้ำพระธาตุวัดสวนตาลในประเพณีสงกรานต์ เพื่อเป็นสิริมงคลเป็นประจำทุกปี

ที่ตั้ง ถนนมหายศ ตำบลในเวียงอำเภอเมืองน่านจังหวัดน่าน

ข้อจำกัด ไม่มีเจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับวัด

ภาพ ค-39 บ่อน้ำทิพย์ วัดสวนตาล

ภาพ ค-40 พระเจ้าทองทิพย์ วัดสวนตาล

ประเพณีแข่งเรือ

การแข่งขันเรือประเพณีจังหวัดน่าน เป็นประเพณีเก่าแก่ที่บรรพบุรุษชาวน่านได้ปฏิบัติสืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน แม่น้ำน่านเป็นแม่น้ำสายหลักที่ไหลผ่านตัวเมืองไปยังที่ต่างๆ เรือจึงเป็นพาหนะที่ชาวน่านและเจ้าผู้ครองนครใช้ในการเดินทางไปมาหาสู่กัน และเชื่อมสัมพันธ์ไมตรีกับหัวเมืองต่างๆ เรือที่เข้าแข่งขันแต่ละลำใช้ไม้ซุงใหญ่ๆ เอามาขุดเป็นเรือเอกลักษณ์โดดเด่นของเรือแข่งเมืองน่านคือ ที่หัวเรือแกะเป็นรูปพญานาคขุดส่งงามทางเรือเป็นทางพญานาคงอนสูง คนเมืองน่านเชื่อว่าบรรพบุรุษของตนคือ เจ้าขุนขุนฟูอง เกิดจากไข่พญานาค การต่อเรือแข่งเป็นรูปพญานาคจึงถือเป็นการบูชาบุญคุณพญานาคผู้เป็นบรรพบุรุษของชาวน่าน

ภาพ ค-41 ขบวนเรือที่เข้าแข่งขัน ประเพณีแข่งเรือ

ภาพ ค-42 หัวเรือแข่งรูปพญานาค

บ่อเกลือสินเธาว์

บ่อเกลือ ตั้งอยู่ใน อำเภอบ่อเกลือ อยู่ห่างจากตัวเมืองน่าน ประมาณ 80 กิโลเมตร มีชื่อเสียงในด้านการทำเกลือบนภูเขาที่ไม่มีที่ใดเหมือนเกลือสินเธาว์เพื่อบริโภคและจำหน่ายเป็นรายได้อีกทางหนึ่ง บ่อเกลือนี้มีมาแต่โบราณ ปัจจุบันเหลืออยู่เพียงสองบ่อเท่านั้นซึ่งตั้งอยู่ที่บ้านบ่อหลวงในพื้นที่เริ่มต้นของที่ราบแคบๆ ระหว่างเทือกเขาริมน้ำมาง ซึ่งในบริเวณนี้จะเป็นที่ตั้งของหมู่บ้านต่างๆ อีก 8 หมู่บ้าน บ้านบ่อหลวงมีบ่อเกลือสาธารณะอยู่ 2 บ่อ ชาวบ้านจะเรียกว่า บ่อเหนือและบ่อใต้ บ่อเหนืออยู่ริมแม่น้ำบางส่วน บ่อใต้ห่างออกไปราว 500 เมตรติดเชิงเขาท้ายหมู่บ้าน ทั้งสองบ่อกรูรอบด้วยคอกไม้กันดินปากหลุมถล่มและมีนั่งร้านสำหรับยีนตักน้ำเกลืออยู่ข้างๆ บ่อเกลือ ทั้งสองบ่อมีน้ำเกลือซึ่งมีความเข้มข้นสูงกว่าบ่ออื่นๆ เคยมีชาวบ้านพยายามจะขุดหาบ่อเกลือเพิ่มอีกแต่ก็ไม่สามารถพบบ่อเกลืออีกเลย

การนำเกลือจากบ่อขึ้นมาต้มชาวบ้านจะต้องทำพิธีเลี้ยงผีเมืองและเจ้ารักษาบ่อเกลือคือ เจ้าซางคำ โดยจะทำทุกปีในวันแรม 8 ค่ำเดือน 5 หรือที่ชาวบ้านเรียกกันว่า "งานแก้ม" ในสมัยก่อนเคยทำกันถึง 7 วัน แต่ปัจจุบันลดลงมาเหลือเพียง 3 วันในอดีตชาวบ้าน อำเภอบ่อเกลือจะทำเกลือขึ้นเพื่อใช้ในครัวเรือน แต่เมื่อปัจจุบันการเดินทางเข้าเมืองง่ายขึ้น ชาวบ้านจึงได้นำเกลือจากที่นี้ออกไปจำหน่ายยังหมู่บ้านต่างๆ ปัจจุบัน อำเภอบ่อเกลือสวยงามด้วยภูมิประเทศป่าเขาเขียวขจี และพื้นที่นี้กำลังได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ของจังหวัดน่าน

ปัจจุบันชาวบ้านยังคงต้มเกลือด้วยวิธีแบบดั้งเดิม จะตักน้ำเกลือจากบ่อส่งผ่านไปตามลำไผ่สู่บ่อพักการทำเกลือ ของชาวบ้านบ่อเกลือ นำน้ำเกลือที่ตักจากบ่อมาต้มในกระทะประมาณ 4-5 ชั่วโมงให้น้ำเกลือระเหยแห้งจาก นั้นก็จะนำไม้พายมาตักเกลือใส่ตะกร้าที่แขวนไว้เหนือกระทะเพื่อให้น้ำเกลือไหลลงมากในกระทะทำอย่างนี้ไปเรื่อย จนน้ำในกระทะแห้งหมดแล้วจึงตักน้ำเกลือจากบ่อมาใส่ลงไปในหม้อหลังจากนั้นใส่ถุงวางจำหน่าย

การเดินทาง จากตัวเมืองน่านใช้เส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1080 (น่าน-ทุ่งช้าง) ถึงอำเภอปัว แยกขวาไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1256 (ปัว-ดอยภูคา-บ่อเกลือ)

ข้อจำกัด

- การเดินทางป้ายบอกทางไม่ชัดเจน
- บ่อเกลือสินเธาว์ เปิดให้เข้าชมในเวลาจำกัด
- ขาดศูนย์กลางการท่องเที่ยว

ภาพ ค-43 ป่อตักน้ำเกลือ ป่อเกลือสินเธาว์

ภาพ ค-44 การต้มเกลือ ป่อเกลือสินเธาว์

วัดภูมินทร์

ตามพงศาวดารเมืองน่าน วัดภูมินทร์สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2139 โดยพระเจ้าเจตบุตรพรหมมินทร์ หลังจากທີ່พระองค์ทรงครองนครน่านได้ 6 ปี มีปรากฏในคัมภีร์เมืองเหนือว่า เดิมชื่อ วัดพรหมมินทร์ แต่ตอนหลังชื่อวัดได้เพี้ยนไปจากเดิมเป็นวัดภูมินทร์ วัดแห่งนี้ได้รับการบูรณะครั้งใหญ่เมื่อ พ.ศ. 2410 หลังจากที่ยาวนานมา 271 ปี โดยเจ้าอนันตวรฤทธิเดช เจ้าผู้ครองนครน่าน โปรดให้ซ่อมแซมครั้งใหญ่แล้วเสร็จเมื่อปี พ.ศ.2418

อาจกล่าวได้ว่าในบรรดาวัดทั้งหมดในจังหวัดน่าน วัดภูมินทร์อันเป็นวัดใหญ่กลางใจเมืองคือมรดกทางภูมิปัญญาชิ้นเอกเลยทีเดียว เพราะช่างโบราณได้ฝากผลงานสุดยอดไว้ให้อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษาและภูมิใจ ทั้งงานสถาปัตยกรรมอันได้แก่วิหารจตุรมุข ที่มีลักษณะเป็นเอกลักษณ์งดงามแปลกตาไม่เหมือนใครถึงขนาดรัฐบาลไทยในสมัยรัชกาลที่ 8 เคยพิมพ์รูปพระวิหารหลังนี้ลงในธนบัตรใบละ 1 บาท ซึ่งปัจจุบันกลายเป็นของหาได้ยาก และงานจิตรกรรมฝาผนังที่แสดงถึงวิถีชีวิตของชาวน่านในยุคก่อน ซึ่งปรากฏอยู่ภายในวิหารจตุรมุขอย่างงดงามและน่าตื่นตาตื่นใจ

วิหารจตุรมุข เป็นงานสถาปัตยกรรมล้านนาแบบพิเศษที่มีความงดงามอย่างลงตัว โดยนำโบสถ์และวิหารมาสร้างรวมเข้าเป็นอาคารเดียวกัน รูปจัตุรมุข มีบันไดและประตูออกทั้งสี่ทิศ ที่ราวบันไดเป็นรูปปั้นพญานาค หันเศียรนาคขึ้นสู่เพื่อบน ภายในวิหารมีพระพุทธรูปปูนปั้นปางมารวิชัยขนาดใหญ่สี่องค์ หันหลังชนกัน บ่ายพระพักตร์สู่ประตูทางเข้าทั้งสี่ทิศ เบื้องหลังพระประธานองค์เป็นฐานเจดีย์สี่เหลี่ยมย่อมุมสิบสองยอดเจดีย์สูงขึ้นไปชนหลังคาวิหาร ส่วนฐานเจดีย์จึงกลายเป็นฐานชุกชีไปโดยปริยาย ส่วนเพดานวิหารมีการลงรักปิดทองเป็นลวดลายที่เสากลมใหญ่ทั้ง 16 ต้น ส่วนที่บานประตูทั้งสี่ทิศสลักรูปท้าวเวสสุวรรณแผลงฤทธิ์รูปพรรณพฤษาสดแซมด้วยสัตว์จุฑาบทวิบาท ฝีมือประณีตงดงามสมกับฐานะวัดหลวง

จิตรกรรมฝาผนัง เป็นภาพจิตรกรรมที่เลื่องชื่อไปทั่วประเทศ ภาพวาดปรากฏอยู่บนผนังด้านในวิหารจตุรมุขทั้งสี่ด้านผนังด้านทิศเหนือ ตะวันออก และใต้ เป็นภาพพระพุทธเจ้าประทับนั่งปางมารวิชัย มีพระสาวกนั่งข้างละสององค์ ส่วนผนังด้านทิศตะวันตก เป็นภาพพระพุทธเจ้าเสด็จสู่ปรินิพพานในปางไสยาสน์ มีพระสาวกแสดงอาการเศร้าโศกอยู่สี่องค์

ที่ตั้ง ในตัวเมือง อำเภอเมือง จังหวัด น่าน

การเดินทาง เริ่มจากถนนสุนทรวราช บริเวณตลาดล่างหรือตลาดราชพัสดุขับตรงมาถึงสี่แยกตัดกับถนนผากอง จะมองเห็นวิหารจตุรมุขวัดภูมินทร์อยู่ทางซ้ายมือ

ข้อจำกัด ไม่มีเจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับวัด

ภาพ ค-45 บริเวณช่วงหน้าวัดภูมินทร์

ภาพ ค-46 วิหารจตุรमुखวัดภูมินทร์

วัดพระธาตุช้างค้ำวรวิหาร

ภายในประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ มีลักษณะเป็นเจดีย์ทรงระฆังคว่ำรูปแบบได้รับอิทธิพลด้านศิลปะจากสุโขทัย คือเจดีย์ช้างล้อม บริเวณฐานขององค์เจดีย์ประดับด้วยปูนปั้นรูปช้างลักษณะค้ำองค์เจดีย์ไว้ ซึ่งเป็นที่มาของชื่อวัดเจดีย์ช้างค้ำ

เจดีย์ช้างค้ำเป็นเจดีย์ทรงระฆังคว่ำ ฐานสี่เหลี่ยมยาวด้านละ 9 วา องค์เจดีย์สูง 16 วา ส่วนล่างสุดทำเป็นฐานปัทม์ ถัดขึ้นไปเป็นช้างล้อม มีช้างโผล่ออกมาครึ่งตัว ด้านละห้าเชือก และที่มุมทั้งสี่อีกสี่เชือก ปลายวงจดแทนดอกบัวที่รองรับอยู่ทางด้านล่างเหนือชั้นช้างล้อมทำเป็นฐานหน้ากระดานสี่เหลี่ยมซ้อนกันสามชั้น องค์ระฆังทรงกลม พระเจดีย์องค์นี้แม้ได้รับการซ่อมแซมหลายครั้ง แต่ยังคงรูปแบบเดิมไว้

ที่ตั้ง ถนนสุริยพงษ์ ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

การเดินทาง จาก ถนนสุนนเทวราช บริเวณตลาดล่างหรือตลาดราชพัสดุขับตรงมาถึงสี่แยกตัดกับ ถนนสุริยพงษ์ เลี้ยวขวา ขับตรงไป วัดจะอยู่ขวามือ

ข้อจำกัด ไม่มีเจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับวัด

ภาพ ค-47 พระธาตุช้างค้ำวรวิหาร

วัดหัวข่วง

ตั้งอยู่ใกล้หอคำ หรือพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติน่าน มีวิหาร และเจดีย์ มีลักษณะศิลปกรรมแบบ ท้องถิ่นล้านนามีวิหารที่สวยงาม ปัจจุบันเป็นอาคารทรงจั่วเด่นที่หน้าบันประดับลวดลายไม้จำหลักรูปพรรณ พฤษกษาอย่างประณีตและสวยงาม ชุ่มประตุน้ำต่าง ประดับลายปูนปั้นรูปใบผักกาดเป็นวิหารฝีมือช่างเมือง น่านที่มีเอกลักษณ์เป็นของตนเองนอกจากนี้ในวัดยังมีหอไตรเก่า คล้ายวิหาร แต่มีขนาดเล็กและทรงสูง หน้า บันและฝาฉันทัน ประดับลายแกะสลักสวยงาม

เจดีย์วัดหัวข่วงมีรูปทรงที่สวยงาม ลักษณะเป็นเจดีย์ทรงปราสาทหรือทรงเรือนธาตุ อิทธิพลมาจาก ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน ฐานล่างทำเป็นหน้ากระดานสี่เหลี่ยมรับฐานบัวลูกแก้วสองชั้น มีชั้นหน้า กระดานคั่นกลาง ฐานบัวแก้วชั้นบนย่อเก็จรับกับเรือนธาตุไปจดชั้นบัวกลาไต้องค์ระฆัง ส่วนเรือนธาตุมีชุ่ม จระนำด้านละชุ่ม ประดิษฐานพระพุทธรูปสำริดปางมารวิชัย ที่มุมผนังทั้งสองข้างปั้นเป็นรูปเทวดาทรงเครื่อง ยืนพนมมือ

ที่ตั้ง ถนนผากอง ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

การเดินทาง จากถนนสุมนเทวราช บริเวณตลาดล่างหรือตลาดราชพัสดุขับตรงมาถึงสี่แยกตัดกับถนน สุริยะพงษ์เลียวขาวขับตรงไป ถึงสี่แยกเลียวขาวเข้าถนนผากองขับไปเรื่อยๆ วัดจะอยู่ซ้ายมือ

ข้อจำกัด ไม่มีเจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับวัด

ภาพ ค-48 บริเวณวัดหัวข่วง

ภาพ ค-49 หอไตรวัดหัวข่วง

พระธาตุแช่แห้ง

เป็นปูชนียสถานที่ศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองของจังหวัดน่านมาช้านาน และยังเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวน่านและผู้คนในจังหวัดใกล้เคียง วันขึ้น 11-15 ค่ำ เดือน 6 (เหนือ) หรือเดือนมีนาคม ของทุกปี ชาวเมืองจะจัดประเพณีนมัสการพระธาตุแช่แห้ง

รูปแบบของเจดีย์พระธาตุแช่แห้งได้รับอิทธิพลมาจากเจดีย์พระธาตุหริภุญไชย แต่ต่อเติมแก้ลายบางส่วน โดยได้รับอิทธิพลจากศิลปะพม่า เช่น ฐานหน้ากระดานกลมแก้เป็นหน้ากระดานสี่เหลี่ยมและแปดเหลี่ยม และชั้นบัวคว่ำเหนือฐานแปดเหลี่ยมแต่งเป็นลายกลีบบัวหรือลายใบไม้แทน

ที่ตั้ง บ้านหนองเต่า ตำบลม่วงตึ๊ด อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน

การเดินทาง จากตัวเมืองข้ามสะพานพัฒนาภาคเหนือ ไปตามเส้นทางสาย น่าน - แม่จิม หรือทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1168 ถึงสามแยก พระธาตุแช่แห้งอยู่บนเนินเขา

ข้อจำกัด ไม่มีเจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับวัด

ภาพ ค-50 พระบรมธาตุแช่แห้ง

วัดพระธาตุเขาน้อย

องค์พระธาตุเขาน้อย ตั้งอยู่บนยอดเขาน้อย ลักษณะเป็นเจดีย์ก่ออิฐถือปูนทั้งองค์ มีศิลปะแบบพม่า ผสมกับล้านนา องค์พระธาตุมีขนาดไม่ใหญ่นัก ยอดประดับฉัตร ภายในองค์พระธาตุประดิษฐานพระ เกศาธาตุและพระบรมธาตุขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เมื่อถึงวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 (เหนือ) ตรงกับ วันวิสาขบูชา จะมีการทำบุญตักบาตรและสรงน้ำพระธาตุทุกปี

นอกจากนี้ยังมีจุดชมทิวทัศน์ อยู่ตรงลานปูนพระพุทธรูปปางลีลาองค์ใหญ่ มองเห็นทัศนียภาพของ เมืองน่านทั้งเมือง และเป็นจุดเดียวที่สามารถมองเห็นเมืองน่านจากมุมสูง มีเขาน้อยใหญ่ตั้งทะมึนเป็นฉากหลัง เมื่อมองไปทางขวามือจะเห็นองค์พระธาตุแช่แห้ง และจุดนี้ยังแสดงให้เห็นถึงลักษณะการตั้งเมืองของทาง ภาคเหนือที่มักเลือกทำเลที่ตั้งบนที่ราบหุบเขาด้วย

ที่ตั้ง บ้านเขาน้อยตำบลตุ๊ใต้ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

การเดินทาง จากตัวเมืองน่านไปทางทิศใต้ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 101 ข้ามสะพานคลองน้ำ ร่อง มีทางแยกขวามือเข้าทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1025 ขับไปประมาณ 2 กิโลเมตร มีแยกขวามือขึ้นถึง ยอดเขาน้อยเป็นที่ตั้งของวัด

ภาพ ค-51 จุดชมวิวและพระพุทธรูปปางลีลาองค์ใหญ่ วัดพระธาตุเขาน้อย

ภาพ ค-52 บันไดทางขึ้นวัดพระธาตุเขาน้อย

วัดศรีพันต้น

เป็นวัดที่มีภาพภายในอุโบสถแสดงประวัติศาสตร์เมืองน่านภายนอกมีการตกแต่งงดงามและยังมีเรือจอดในโรงเรือนบ้านศรีพันต้นเรือทุกลำมีลวดลายงดงาม ด้านนอกอุโบสถมีพญานาคประดับไว้ตรงบันไดทางขึ้นทั้งสองข้าง

ที่ตั้ง ถนนเจ้าฟ้า ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

การเดินทาง ขับรถตามถนนสายหลักของเมืองน่านไปเส้นทางเดียวกันกับวัดพระธาตุช้างค้ำ วัดภูมินทร์ ผ่านสี่แยกเห็นวัดศรีพันต้น

ข้อจำกัด ไม่มีเจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับวัด

ภาพ ค-53 โรงจอดเรือพญาธิ วัดศรีพันต้น

ภาพ ค-54 ภาพจิตรกรรมบนฝาผนัง วัดศรีพันต้น

ภาพ ค-55 พญานาคหน้าทางขึ้นอุโบสถ วัดศรีพันต้น

วัดมิ่งเมือง

ลักษณะเด่นของวัดมิ่งเมือง คือ ลายปูนปั้นที่ผนังด้านนอกของพระอุโบสถ มีการปั้นเป็นลวดลายต่างๆ เป็นศิลปะตระกูลช่างเชียงแสน มีความงดงาม ภายในมีภาพจิตรกรรมฝาผนังแสดงให้เห็นวิถีชีวิตของชาวเมื่อน่านและในบริเวณวัดยังเป็นທີ່ประดิษฐานเสาหลักเมืองด้วย

ที่ตั้ง ถนนสุริยพงษ์ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

การเดินทาง วัดมิ่งเมือง ตั้งอยู่บนถนนสุริยพงษ์ไม่ไกลจากวัดภูมินทร์

ข้อจำกัด ไม่มีเจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับวัด

ภาพ ค-56 พระอุโบสถวัดมิ่งเมือง

วัดบุญยืน

วัดบุญยืนเป็นวัดที่มีอายุประมาณร้อยปี มีตำนานกล่าวถึงการสร้างคู่มากับการสร้างเวียงป้อ โดยพระยาป้อ โบสถ์มีลวดลายปูนปั้นและงานแกะสลักไม้ที่งดงาม เดิมสร้างเป็นเพียงสำนักสงฆ์เล็กๆ ชื่อว่า วัดบุญณะ ต่อมาเจ้านายเสนาอำมาตย์และประชาชนทั่วไปเห็นว่าที่ตั้งของวัดมีพื้นที่แคบ จึงย้ายมาตั้งใหม่ในพื้นที่ปัจจุบัน ติดลำน้ำสา มีป่าไม้สักอยู่โดยรอบ จึงเรียกว่า วัดป่าสักงาม และได้ใช้ไม้สักสร้างกุฏิและวิหาร

สมัยเจ้าอัตถวรปัญโญ เจ้าผู้ครองนครน่าน ทรงศรัทธาที่จะสร้างวัดให้มีความแข็งแรง จึงสร้างโบสถ์ขึ้น โดยหมื่นสรรพช่วง เป็นนายช่างก่อสร้าง และเจ้าราชวงศ์เชียงของ เป็นผู้แกะสลักบานประตูใหญ่ ต่อมาได้สร้างพระพุทธรูปยืนปางเปิดโลกขึ้นในโบสถ์หนึ่งองค์ และเปลี่ยนชื่อเป็น วัดบุญยืน ตามพระพุทธรูปมาจนปัจจุบัน

ที่ตั้ง ตำบลกลางเวียง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน

การเดินทาง จากโรงพยาบาลเวียงสา ทางหลวงหมายเลข 101 ไปตัว อำเภอเวียงสา ตรงไปถึงสี่แยก แล้วเลี้ยวซ้ายไปประมาณ 100 เมตร วัดอยู่ทางด้านขวามือ

ภาพ ค-57 บริเวณวัดบุญยืน

ผ้าทอลายน้ำไหล อำเภอท่าวังผา

ผ้าทอที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวไทลื้อ จังหวัดน่าน และยังคงรักษาประเพณีวัฒนธรรมโบราณของตนเองสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน สาเหตุที่เรียกผ้าทอลายน้ำไหล เพราะลวดลายที่ออกมามีลักษณะเป็นคลื่น มองดูเหมือนสายน้ำกำลังไหลเป็นทางยาว นับว่าเป็นลายต้นแบบ และดั้งเดิม จึงเรียกลายน้ำไหล ชาวบ้านกลุ่มทอผ้า ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มผู้สูงอายุ

ภาพ ค-58 การสาธิตการทอผ้า อำเภотаวังผา

วัดหนองบัว

วัดหนองบัวเป็นวัดที่เก่าแก่ประจำหมู่บ้านหนองบัว ตำบลป่าคา อำเภотаวังผา จังหวัดน่าน จากคำบอกเล่าเดิมวัดหนองบัวตั้งอยู่ที่ริมหนองบัว (หนองน้ำประจำหมู่บ้าน) ซึ่งอยู่ห่างจากที่ตั้งวัดปัจจุบันไปทางทิศตะวันตกประมาณ 500 เมตร ปัจจุบันไม่มีซากโบราณสถานเหลืออยู่ ต่อมาได้มีการย้ายวัดจากที่เดิมมาตั้งอยู่ ณ ที่ปัจจุบัน สันนิษฐานว่า สร้างเมื่อประมาณ พ.ศ. 2405 โดยการนำของครูบาทหลวงสุนันต์ะร่วมกับชาวบ้านหนองบัวสร้างขึ้น จึงทำให้วิหารหนองบัวแห่งนี้ เป็นสถาปัตยกรรมไทยล้านนาที่สมบูรณ์ที่สุดแห่งหนึ่งซึ่งหาได้ยากมากในสมัยนี้ และพระวิหารหนองบัวแห่งนี้ยังมีจิตรกรรมฝาผนังแบบโบราณที่สวยงาม

ที่ตั้ง บ้านหนองบัว ตำบลป่าคา อำเภотаวังผา จังหวัดน่าน

การเดินทาง จากโรงพยาบาลเวียงสา ริมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 101 ไปตัวอำเภอเวียงสา ตรงไปถึงสี่แยกแล้วเลี้ยวซ้ายไปประมาณ 100 เมตรวัดอยู่ทางขวามือ

ข้อจำกัด ไม่มีเจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับวัด

ภาพ ค-59 บริเวณวัดหนองบัว

ภาพ ค-60 ภาพจิตรกรรมบนฝาผนัง วัดหนองบัว

หอศิลป์ปริมณาน

หอศิลป์ปริมณานเป็นหอแสดงงานศิลปะขนาดใหญ่ ตั้งอยู่ริมแม่น้ำน่าน ผู้ก่อตั้งอาจารย์วินัย ปราบริปู ศิลปินชาวน่านเป็นแหล่งรวมศิลปะและวัฒนธรรมของจังหวัดน่าน ภายในพื้นที่หอศิลป์ฯ มีเขื่อนหนานบัวผัน ที่จัดแสดงนิทรรศการภาพถ่ายจิตรกรรมฝาผนังเมืองน่านที่สวยงามและทรงคุณค่าส่วนอีกอาคารเป็นอาคารขนาดใหญ่มี 2 ชั้น จัดแสดงนิทรรศการภาพทางศิลปะอันงดงามมากมาย รวมถึงมีประติมากรรมและสื่อผสมต่างๆ ที่เป็นศิลปะร่วมสมัยจัดแสดงอยู่นอกจากนี้หอศิลป์ปริมณานก็ถือได้ว่าเป็นสถานที่รวมพลังของคนน่านเช่นกัน เพราะเมื่อมีการจัดกิจกรรมเปิดงานศิลปะ ก็จะมีภาคส่วนต่างๆ ของจังหวัดน่านเข้าร่วมจัดแสดงด้วย

ที่ตั้ง 122 หมู่ 2 ตำบลบ่อ อำเภอมือ จังหวัดน่าน

การเดินทาง จากตัวอำเภอมือเมืองน่าน ไปทางตอนเหนือของจังหวัด ทางที่จะไปอำเภอน้ำฝาง อำเภอบัว อำเภอน้ำซำ อำเภอน้ำขุ่น อำเภอน้ำพอง อำเภอน้ำหนาว ถึงกิโลเมตรที่ 20 หอศิลป์ปริมณานอยู่ทางด้านขวามือ

ข้อจำกัด ไม่มีเจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับงานศิลปะที่จัดแสดงภายในหอศิลป์

ภาพ ค-61 ภาพแสดงในหอศิลป์ริมถนน

ภาพ ค-62 เรือนหนานบัวผัน หอศิลป์ริมถนน

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติน่าน

หอคำหรือพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติน่านในปัจจุบัน มีอาณาบริเวณทั้งสิ้น 14 ไร่ 2 งาน 32 ตารางวา บริเวณโดยรอบมีถนนที่สำคัญได้แก่ ถนนผากองด้านทิศตะวันออกถนนสุริยพงษ์ด้านทิศใต้ และถนนมหาพรหม ด้านทิศเหนืออาคารก่ออิฐถือปูนสองชั้นแบบตรีมุขหรือรูปตัวที่รูปแบบผสมผสานระหว่างแบบศิลปะตะวันตก และศิลปะไทย โครงสร้างภายในเป็นไม้หันหน้าไปทางทิศตะวันออก ตั้งอยู่ภายในอาณาเขตสร้างขึ้นในสมัย พระเจ้าสุริยพงษ์ผริตเดชเจ้าผู้ครองนครน่านองค์ที่ 13 แห่งราชวงศ์หลวงดินมหารวงศ์ (ครองเมืองระหว่างพ.ศ. 2436-2461) และในปี พ.ศ. 2446 โดยสร้างขึ้นในบริเวณคุ้มหลวงเดิมที่เป็นเรือนไม้สักผสมไม้ตะเคียน 7 หลังใหญ่ของเจ้านันทวรฤทธิเดชเจ้าผู้ครองนครน่านองค์ที่ 12 (ครองเมืองระหว่าง พ.ศ. 2375-2435) ผู้เป็นบิดาของพระองค์

การจัดแสดงอาคารชั้นล่าง ประกอบด้วยส่วนหน้ามุขใช้เป็นห้องจำหน่ายบัตรเข้าชม หนังสือด้านวิชาการ สินค้าพื้นเมือง และของที่ระลึกอื่นๆ ส่วนโถงกลางรวมถึงปีกอาคารด้านทิศเหนือ ใช้แสดงเรื่องราวเกี่ยวกับชาติพันธุ์วิทยาเกี่ยวกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไทยพื้นเมืองภาคเหนือ และส่วนหลังซึ่งส่วนปีกอาคารด้านทิศเหนือ ใต้ และเฉลียง จัดแสดงเรื่องราวชีวิตความเป็นอยู่และเครื่องใช้ของเผ่าชนต่างๆ ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดน่าน

การจัดแสดงอาคารชั้นบน ประกอบด้วยส่วนหน้ามุขซึ่งใช้เป็นห้องจัดนิทรรศการพิเศษ พื้นที่ส่วนกลางเป็นห้องโถงขนาดใหญ่ใช้จัดแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ของเมืองน่าน และส่วนหลังซึ่งเป็นส่วนปีกของอาคารด้านทิศเหนือ ใต้ และเฉลียงหลัง จำนวน 6 ห้อง ใช้จัดแสดงด้านโบราณคดีและประวัติศาสตร์ศิลปะของเมืองน่านตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

โบราณวัตถุที่สำคัญ

งาช้างดำเป็นวัตถุมงคลคู่บ้านคู่เมืองน่าน และถือเป็นเอกลักษณ์หนึ่งของจังหวัดน่าน

อาณาจักรหลักคำหรือกฎหมายเมืองน่านเป็นกระดาศสา มีลักษณะเป็นพับมีไม้ปะกับสองด้าน เป็นกฎหมายที่ใช้เฉพาะในเมืองน่านและเมืองต่างๆ ที่ขึ้นกับเมืองน่าน โดยถือหลักจากกฎหมายดั้งเดิม เนื้อหากล่าวถึงการแบ่งเขตการบริหารราชการ การกำหนดฐานะทางสังคมการควบคุมกำลังคน เช่น การควบคุมการเดินทางของไพร่ การควบคุมพฤติกรรมของประชาชนและพระสงฆ์ การกำหนดบทคุ้มครองผู้หญิงไม่ให้ถูกล่วงละเมิดทางเพศ

พระสุพรรณบัฏหรือแผ่นทองคำ เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าจารึกพระนามพระเจ้าสุริยพงษ์ผริตเดชฯ มีข้อความว่า

"พระเจ้าสุริยพงษ์ผริตเดช กุลเชษฐมหันต์ไชยนันทบุรมหาราชวงษาธิบดี

สุจริตจารีราชานุภาวรักษ์ วิบุลยศักดิ์กิตติไพศาล ภูบาลบพิตร

สถิต ณ นันทราชวงษ์ พระเจ้านครน่าน จงเจริญ ทดมชนมาสุสุขสวัสดิ์"

ศิลาจารึก หลักที่ 64 กล่าวถึงการกระทำสัตย์สาบานให้เชื่อตรงต่อกันและช่วยเหลือกัน เมื่อเกิดศึกสงครามระหว่างปู่พระยากับหลาน โดยปู่พระยา คือ กษัตริย์แห่งเมืองน่าน และหลานพระยา คือ กษัตริย์แห่งกรุงสุโขทัย เป็นที่น่าเสียดายว่า ข้อความที่จารึกไว้เหลืออยู่เพียงบางส่วน

ศิลาจารึก หลักที่ 74 อักษรเป็นรูปใบเสมา ส่วนล่างหักหายไป จารึกข้อความทั้งสองด้าน

พระพุทธรูปทรงเครื่องประทับยืนลักษณะของพระพุทธรูปคล้ายคลึงกับพระพุทธรูปทรงเครื่องศิลปะรัตนโกสินทร์ แต่ลักษณะปางและคติการสร้างรูปพระพุทธรูปประทับยืนคงได้รับอิทธิพลมาจากกลุ่มพระพุทธรูปประทับยืนศิลปะล้านนา การผสมผสานทางรูปแบบระหว่างศิลปะล้านนาและรัตนโกสินทร์ที่ปรากฏจัดเป็นเอกลักษณ์ของพระพุทธรูปฝีมือช่างเมืองน่าน

หีบพระธรรมลักษณะเป็นหีบทรงสูง ฝาตัด ฐานปัทม์ สลักภาพนูนต่ำและปั้นรักประดับแสดงภาพเล่าเรื่องรูปบุคคล และรูปสัตว์ ประกอบลวดลายพันธุ์พฤกษาหีบพระธรรมใบนี้มีจารึกเขียนด้วยรักสีแดงรวม 6 บรรทัด ที่ขอบทางด้านหน้าของส่วนฝาระบุว่า พระเถระชื่อทิพพาลังการ และเจ้าผู้ครองนครน่าน (เจ้าอัครวรปัญญา ผู้สร้างวัดบุญยืน)

สัปคับช้างทำด้วยไม้ ลงรักปิดทองประดับกระจกเป็นเครื่องใช้ของเจ้านันทวรฤทธิเดชฯ สมบัติของเจ้าผู้ครองนครน่าน ลักษณะส่วนฐานผายทำเป็นร่องรับหลังช้าง มีขา 4 ขา สลักเป็นแนวลายดอกไม้ คล้ายลายรักซ้อน ตรงกลางเป็นช่อดอกไม้ แนวแบ่งระหว่างฐานและพนักลักลายดอกประจายาม ส่วนพนักลเป็นลายดอกประจายามขนาดใหญ่ ลายกลีบดอกไม้สลับเรียงต่อกันสวยงาม

ที่ตั้ง ถนนผากอง ตำบลในเวียงอำเภอเมือง จังหวัดน่าน

การเดินทาง พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ จังหวัดน่าน ตั้งอยู่ในตัวเมือง ตามเส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 101 ก่อนเข้าตัวเมืองจะมีทางแยกซ้ายมือไปพิพิธภัณฑ์

ภาพ ค-63 สัปคับช้าง จัดแสดงในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติน่าน

ภาพ ค-64 งาช้างดำ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติน่าน

ภาพ ค-65 บริเวณหน้าพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติน่าน

กระชิบรักที่เมืงน่าน

กิจกรรมกระชิบรักที่เมืงน่าน จัดขึ้นบริเวณช่วงเมืงน่าน โดยผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกคู่ จะได้รับพิธีสืบชะตา พิธีบายศรีสู่ขวัญ และพิธีผูกมัดใจต้นไม้มงคล ซึ่งทั้งหมดนี้ล้วนเป็นพิธีที่ก่อให้เกิดความเป็นสิริมงคลต่อการดำเนินชีวิต จากนั้นนั่งรถรางชมเมืงน่าน ซึ่งจะผ่านวัด และชุมชนในตัวเมืงน่านมากมายในช่วงเย็น ทุกคู่จะได้ชิมอาหารพื้นเหนือท่ามกลางบรรยากาศแบบชนโตกที่ลานกลางแจ้ง

สถานที่จัดงาน บริเวณช่วงเมืงน่าน

ภาพ ค-66 กิจกรรมตักบาตรตอนเช้าที่วัด

ภาพ ค-67 พิธีสืบทอด

ภาพ ค-68 พิธีบายศรีสู่ขวัญ

ภาพ ค-69 พิธีผูกข้อมือบายศรีสู่ขวัญ

ภาพ ค-70 กิจกรรมผูกมัดใจกับต้นไม้มงคล

แผนการตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดน่าน

ตาราง 3 ปฏิทินการท่องเที่ยวจังหวัดน่าน

กิจกรรม	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ประเพณีขึ้นพระธาตุ												
เทศกาลผ่อดอกกุคา												
ประเพณีปีใหม่เมือง												
ประเพณีนมัสการพระ ธาตุเขาน้อย												
Green Season												
เทศกาลโลกของกว้าง												
งานแข่งเรือประเพณี ฉลองงาช้างดำ												
งานตานก๋วยสลาก งานกาชาด เทศกาลงานสัมผัสทอง												

เดือนมกราคม-มีนาคม

ประเพณีขึ้นพระธาตุ เมืองน่านเป็นเมืองหนึ่งในดินแดนล้านนาที่พระพุทธศาสนาเผยแผ่มาถึงเป็นเวลาช้านาน ในเขตเมืองเก่าทั้งในตัวเมืองน่านและที่อำเภอปัวจะมีพระธาตุตั้งอยู่บนเนินเขาเด่นเป็นสง่า ในรอบปีมีงานประเพณีบูชาพระธาตุสำคัญ ได้แก่

- งานนมัสการพระธาตุเบ็งสกัด ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 4 เหนือ (ประมาณเดือนมกราคม) จัดขึ้นเพื่ออนุรักษ์และสืบสาน วัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมไว้มิให้สูญหาย และส่งเสริมการท่องเที่ยวของอำเภอปัวและจังหวัดน่าน มีการจุดบั้งไฟถวายเป็นพุทธบูชา
- งานประเพณี “หกเป็งไหว้สา มหาธาตุแช่แห้ง” ในวันเพ็ญเดือน 6 เหนือ ตรงกับวันเพ็ญเดือน 4 ภายในงานชมขบวนแห่ครัวทาน ตักบาตร การปฏิบัติธรรมธุดงค์วัตร เทศน์มหาชาติ การประกวดบอกไฟ โคมไฟโบราณ และการประกวดกลองแอว เป็นต้น

การทำบุญประเพณีขึ้นธาตุในเมืองน่าน จะมีการทำบุญตักบาตร ฟังเทศน์ อบรมสมโภชการเจริญพระพุทธมนต์ และการสวดเบิกการเวียนเทียน การสรงน้ำพระธาตุและการบูชาพระธาตุด้วยธูปเทียนดอกไม้ของ คนพื้นเมืองที่เป็นชาวพุทธในปีหนึ่งจะมี 1 ครั้งเท่านั้น สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ วัดแช่แห่งพระอารามหลวง โทรศัพท์ 054-791846, สภาวัฒนธรรม โทรศัพท์ 054-711651, 054-710341

เดือนกุมภาพันธ์ – มีนาคม

เทศกาลผ่อดอกชมพูภูคาจะจัดในช่วง กุมภาพันธ์ – มีนาคม ทุกๆ ปี เพื่อสืบสานและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม รวมถึงประเพณีอันดีงาม ให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสวัฒนธรรมไทยลือ การชมดอกชมพูภูคาพร้อมกับเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการท่องเที่ยวของอำเภอปัว จังหวัดน่าน สถานที่จัดงานคืออุทยานแห่งชาติดอยภูคา อำเภอปัว จังหวัดน่าน นักท่องเที่ยวที่สนใจธรรมชาตินอกจากดอกชมพูภูคาแล้วอุทยานแห่งชาติดอยภูคายังมีพืชพันธุ์ต่างๆ ที่น่าสนใจ เช่น เต่าร้างยักษ์ ซึ่งเป็นปาล์มที่หายากและใกล้สูญพันธุ์ให้นักท่องเที่ยวได้เข้าชม ภายในงาน มีกิจกรรมต่าง ๆ มากมาย อาทิ การแสดงวัฒนธรรมไทยลือ การแสดงแสงสีเสียง การจำหน่ายสินค้าท้องถิ่น สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ เทศบาลตำบลปัว โทรศัพท์ 054-791495 และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานแพร่ โทร. 054-521127

เดือนเมษายน

ประเพณีปีใหม่เมือง

-13 เมษายน วันสงกรานต์ (วันมหาสงกรานต์) เดิมวันนี้ สงเคราะห์บ้านและร่วมกันพัฒนาเก็บกวาดบ้านเรือน วัดวาอาราม เตรียมสิ่งของทำบุญ ตอนเช้ามีตุงของวันสงกรานต์แทบทุกหลังคาเรือนจะพากันทำความสะอาดบ้าน และจุดพลุจุดประทัดหรือสิ่งต่างๆ ให้มีเสียงดัง เพื่อเป็นการต้อนรับศักราชใหม่หรือวันสงกรานต์ หรือวันปีใหม่ จากนั้นไปวัดเพื่อส่งข้าวบูนประเพณีส่งข้าวบูนจะเป็นการสงเคราะห์หรือสะเดาะเคราะห์

-14 เมษายน วันเนา จัดเตรียมอาหาร ขนม เพื่อจะได้ไปทำบุญทานขันข้าวให้ผู้ล่วงลับ ขนทรายเข้าวัด

-15 เมษายน วันพญาวัน ถือว่าเป็นวันที่ดีที่สุดในรอบปี ซึ่งถือเป็นมิ่งมงคลยิ่งใหญ ในตอนเช้าชาวบ้านจะไปทำบุญตักบาตร ฟังเทศน์ที่วัด มีการสรงน้ำพระคารวะพระสงฆ์ เรียนครู เรียนบาสมมาคารวะผู้เฒ่าผู้แก่ ถือเป็นวันที่ดีที่สุดในรอบปี ตอนบ่ายมีการทำบุญทักษิณานุปาทานแก่บรรพบุรุษ คนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองน่าน หรืออำเภอเมืองจะไปขนทรายในวันนี้

-16 เมษายน วันปากปี เป็นวันเถลิงศก ผู้คนจะจุดบอกไฟ (บั้งไฟ) ถวายพระเจ้าทองทิพย์ วัดสวนตาล และสถานที่สำคัญอีกหลายแห่งด้วยกัน กิจกรรมในวันนี้ชาวบ้านจะไปสรงน้ำพระที่วัด ทำความสะอาดวัดวาอารามหรือแล้วแต่ทางวัดจะจัดกิจกรรมให้ เช่น พิธีบายศรีสู่ขวัญ ขบวนแห่นางสงกรานต์ บอกไฟและน้ำอบน้ำหอมไปสรงน้ำพระ

-17 เมษายน วันปีใหม่มะพร้าว เป็นวันสุดท้ายของเทศกาลสงกรานต์ ในวันนี้จะมีการรดน้ำดำหัวบุคคลที่เคารพนับถือและเป็นวันสิ้นสุดของการเล่นน้ำสงกรานต์ปีใหม่นี้

เดือนพฤษภาคม

งานประเพณีมัสการพระธาตุเขาน้อย จัดตรงกับวันเพ็ญเดือน 8 เหนือ ตรงกับวันเพ็ญเดือน 6 (ประมาณเดือนพฤษภาคม) ภายในงานนี้จะมีการทำบุญตักบาตร การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ การแสดง

พระธรรมเทศนา สรงน้ำพระธาตุ แห่ครัวทาน แข่งขัน บั้งไฟดอก นมัสการพระธาตุเขาน้อย การจุดบั้งไฟถวายเป็นพุทธบูชา เพื่อเป็นการอนุรักษ์ และสืบสานวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามจังหวัดน่าน และมหาสมโภช

เดือนมิถุนายน-สิงหาคม

เทศกาล Green Season ในช่วงฤดูฝน ระหว่างเดือนมิถุนายน-สิงหาคม เส้นทางการท่องเที่ยวเริ่มต้นในตัวอำเภอเมืองน่าน สามารถนั่งรถรางชมวิถีชีวิตของจังหวัดน่าน ณ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ถนนผากอง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน โดยมีสถานที่ท่องเที่ยวในเส้นทางรถราง ดังนี้ วัดสวนตาล พิพิธภัณฑ์ชุมชนบ้านพระเกิด โฮงเจ้าฟองคำ วัดดอนแก้ว พระธาตุวัดดอนแก้ว วัดมหาโพธิ์ วัดหัวเวียงใต้ กำแพงและป้อมประตูเมือง บ้านท่าเครื่องเงินโบราณลุ่มบุญช่วย นอกจากนั่งรถรางแล้วยังมีสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอเมืองน่านที่น่าสนใจ คือ พระบรมธาตุแช่แห้ง วัดภูมินทร์ วัดพระธาตุช้างค้ำวรวิหาร วัดมิ่งเมือง พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ น่าน คัมภีร์ขุมทรัพย์ วัดพระธาตุเขาน้อย วัดหัวข่วง และวัดพญาภู จากนั้นจะเดินทางตามเส้นทางมุ่งหน้าไปยังอำเภอสันติสุข โดยระหว่างทางมีจุดที่สามารถพักรถ เพื่อชมวิถีชีวิตชนทางธรรมชาติได้ตลอดเส้นทางและเที่ยวชมวัดโป่งคำ ตำบลทุ่งพญา อำเภอสันติสุข จากนั้นเดินทางต่อไปยัง อำเภอปัว ระหว่างทางสามารถแวะชม น้ำตกศิลาเพชร ตำบลศิลาเพชร ในตัวอำเภอปัวสามารถแวะชมความมหัศจรรย์ของต้นดึกเตียน ในวัดปรางค์ อำเภอปัว และชมวัดต้นแหลง (วัดโบราณ) แล้วเดินทางมุ่งหน้าจากอำเภอปัวกลับมายังอำเภอเมืองน่าน โดยระหว่างทางแวะชมจิตรกรรมฝาผนังวัดหนองบัว อำเภอท่าวังผา และแวะชมงานแสดงศิลปขนาดใหญ่ ณ หอศิลป์ริม่าน

เดือนกันยายน-ตุลาคม

เทศกาลโลกของกว้าง จัดขึ้นระหว่างเดือนกันยายน – ตุลาคม ซึ่งเป็นช่วงที่กว้างโตเต็มวัย และเพื่อแสดงให้เห็นว่า กว้างเป็นสัญลักษณ์ประจำอำเภอปัว งานจัด ณ บริเวณสนามหน้าที่ว่าการอำเภอปัว จังหวัดน่าน เพื่อเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีการประลองกว้างอันเก่าแก่ของภาคเหนือให้แก่อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษา และดำรงรักษาให้คงอยู่ ตลอดจนเป็นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมการท่องเที่ยวของอำเภอปัว จังหวัดน่าน ภายในงานประกอบไปด้วย การแสดงนิทรรศการโลกของกว้าง ซึ่ง แสดงวงจรชีวิตของกว้าง สายพันธุ์ตัวกว้างทั้งในและต่างประเทศ การแสดงนิทรรศการภูมิปัญญาพื้นบ้านอำเภอปัว ขบวนแห่หุ่นกว้างขนาดใหญ่ชนิดต่างๆ การประกวดกว้างสวยงาม การแข่งขันประลองกำลังกว้าง การประกวดธิดากว้าง การประกวดร้องเพลง การจัดแสดงและจัดจำหน่ายสินค้าท้องถิ่น และสินค้าราคาถูก รวมทั้งการแสดงของศิลปิน นักร้องมากมาย สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ ที่ว่าการอำเภอปัว โทร. 054-751495 และการท่องเที่ยวจังหวัดแพร่ น่าน อุตสาหกรรม ได้ที่ ททท.สำนักงานแพร่ โทร. 054-521127

เดือนตุลาคม-พฤศจิกายน

งานแข่งเรือประเพณีลงงาช้างดำ ในอดีตมีการจัดการแข่งเรือในงานทอดกฐินสามัคคี คือ งานตานก้วยสลา (ถวายนก้วยสลา) จัดขึ้นราวกลางตุลาคมถึงต้นเดือนพฤศจิกายนของทุกปี ประเพณีแข่งเรือเป็นประเพณีที่สืบทอดกันมายาวนาน ในอดีตจัดในฤดูฝนต่อมาในปี พ.ศ. 2479 ได้จัดให้มีการแข่งเรือในงานทอดกฐินสามัคคี สืบทอดมาจนถึงงานทอดกฐินพระราชทานจนกระทั่งปัจจุบัน เรือที่เข้าแข่งแต่ละลำใช้ไม้ซุงใหญ่ ๆ เอามาขุดเป็นเรือ เอกลักษณะโดดเด่นของเรือแข่งเมืองน่าน คือ ที่หัวเรือแกะเป็นรูปพญานาค ชูคอส่ง่างาม หางเรือเป็นหางพญานาคงอนสูง ด้วยคนเมืองน่านเชื่อว่าบรรพบุรุษของตนคือ เจ้าขุนขุน พงเกิดจากไข่พญานาคเป็นสัญลักษณ์แห่งความอุดมสมบูรณ์ การต่อเรือแข่งเป็นรูปพญานาคจึงถือเป็นการบูชาบุญคุณพญานาคผู้เป็นเจ้าแห่งน้ำและบรรพบุรุษของชาวเมืองน่าน กิจกรรมภายในงานมีการแข่งขันเรือพาย ประเภทการแข่งขัน มีทั้งเรือใหญ่ เรือกลาง และเรือเล็ก รวมทั้งประเพณีสวายงาม นอกจากนี้ยังมี การประกวดกองเชียร์ เป็นกิจกรรมที่สร้างสรรค์ นับเป็นประเพณีที่น่าสนใจอย่างยิ่ง

เดือนธันวาคม

งานตานก้วยสลา (การทำบุญถวายนก้วยสลา) มีชื่อเรียกหลายชื่อ ได้แก่ งานแห่ครัวตาน หรือ ครัวตาน ทานสลา หรือก้วยสลา เป็นประเพณีเก่าแก่ที่มีมาตั้งแต่ครั้งพุทธกาล สำหรับชาวเหนือถือว่าเป็นประเพณีทำบุญกลางบ้านที่ยิ่งใหญ่และสำคัญเป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น โดยพระภิกษุรับนิมนต์เพื่อมารับการถวายนก้วยสลาโดยการจับสลาก โดยถ้าอยู่ใกล้ติดแม่น้ำน่านก็จะมีการแข่งเรือด้วย ถ้าไม่มีแม่น้ำก็ไม่มีการแข่งเรือจะมีการประกวดครัวตาน สลากเมืองน่านแบ่งเป็น 3 อย่างด้วยกันได้แก่ 1.) สลากสร้อย ต้นสลากใหญ่มีครบเกือบทุกอย่าง 2.) สลากโชค สลากที่มีความพิเศษเพียบพร้อมด้วยวัตถุ รวมถึงปัจจัยพิเศษ 3.) สลากน้อย สลากที่จัดเตรียมข้าวปลาอาหารส้มสุกผลไม้ ห่อข้าว ของกิน และหมาก เมี่ยง พลุ ขมิ้น ตะไคร้

งานเทศกาลส้มสีทองและงานกาชาดจังหวัดน่านจัดขึ้นในเดือนธันวาคมของทุกปี บางปีจัดร่วมกับงานของดีเทศกาลเมืองน่าน งานจัด ณ บริเวณสนามกีฬาจังหวัดน่าน ส้มสีทองเป็นผลผลิตทางการเกษตรที่มีชื่อเสียงของจังหวัดน่าน กิจกรรมในงานที่น่าสนใจมีหลายอย่าง ได้แก่ การประกวดขบวนรถส้มสีทอง การออกร้านนิทรรศการ การจำหน่ายสินค้าหัตถกรรมจากอำเภอต่างๆ และจากเมืองฮ่อน-หงสา สปป.ลาว การแสดงพื้นเมืองและมหรสพต่างๆ อีกมากมาย

เหตุที่ต้องไปเที่ยวจังหวัดน่าน

“ทะเลหมอกสีชาวดูดาวบนยอดดอย ตามรอยประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม”

ดินแดนธรรมชาติประวัติศาสตร์อารยธรรมล้านนาตะวันออก ที่ผสมผสานวิถีชีวิตของชาวหลวงพระบาง ล้านช้าง และสิบสองปันนาเข้าด้วยกันอย่างลงตัว วิธีการดำเนินชีวิตของชาวบ้านแบบเรียบง่ายกลมกลืนกับธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ความงามของยอดดอยน้อยใหญ่เรียงตัวสลับขึ้นลง หมอกสีขาวโปรยจากปากฟ้าพัดผ่านด้วยสายลมหนาวชวนให้หลงใหล วันหยุดยาวช่วงเทศกาลส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ เป็นช่วงที่จังหวัดน่านดึงดูดนักท่องเที่ยวจากเมืองใหญ่อันแสนวุ่นวาย ให้ผ่อนคลายกลับวันหยุดยาวได้มากที่สุด อากาศบริสุทธิ์

บวกกับความหนาวเย็นสรรค์สร้างพืชพรรณให้พลิดอกบานสะพรั่ง โดยเฉพาะต้นชมพูภูคา พันธุ์ไม้หายากใกล้สูญพันธุ์ชนิดหนึ่งของโลก ออกดอกสีชมพูสดใสให้นักท่องเที่ยวได้ลโฉมได้ ณ อุทยานแห่งชาติดอยภูคา

แอ่วเมืองน่านที่ลื้มไม่ได้เป็นต้องพูดถึง “ทะเลหมอก” จุดกางเต็นท์บนยอดดอยเสมอดาว ณ อุทยานแห่งชาติศรีน่าน มีลานกว้างเหมาะสำหรับกางเต็นท์ ดูดาว ชมพระอาทิตย์ขึ้นและตกได้ที่จุดเดียวกัน ทำให้นักท่องเที่ยวได้ทั้งพักผ่อนและชมความงามของธรรมชาติได้ในจุดเดียว จากยอดดอยสามารถชมทิวทัศน์ได้ 360 องศา มองเห็นป่าเขียวอันอุดมสมบูรณ์เขียวขจี

กิจกรรมผจญภัยตื่นเต้นท่ามกลางธรรมชาติ โขดหิน และสายน้ำอันเย็นฉ่ำ ที่รอต้อนรับนักท่องเที่ยวอยู่ที่อุทยานแห่งชาติแม่จรม กิจกรรมล่องแก่งลำน้ำว้า สองฟากฝั่งแม่น้ำเป็นป่าที่อุดมสมบูรณ์ ตลอดเส้นทางมีแก่งต่างๆ ให้ผจญภัยและเล่นน้ำมากกว่า 10 แก่ง ให้นักท่องเที่ยวได้สนุกอย่างเต็มอิมูจพร้อมเก็บเรื่องราวไว้บอกต่อ

สักการะพระธาตุประจำปีเถาะ ไหว้พระขอพร ณ วัดพระธาตุแช่แห้ง ปูชนียสถานศักดิ์สิทธิ์ตั้งอยู่บนเนินทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำน่านที่เคยเป็นศูนย์กลางของเมืองน่านเดิม ชาวล้านนาเชื่อว่าหากได้เดินทางไปนมัสการพระธาตุประจำปีเกิดจะได้รับอานิสงส์อย่างยิ่ง จากนั้นเดินทางต่ออีกไม่ไกลนักเพื่อชมความสวยที่ไม่เหมือนใคร ของวัดภูมินทร์ ขึ้นชื่อว่าเป็นหนึ่งในประเทศไทยที่เป็นพระอุโบสถทรงจัตุรมุข พระประธานจตุรพักตร จัตุรมุขนี้ กรมศิลปากรได้สันนิษฐานว่าเป็นพระอุโบสถจัตุรมุขหลังแรกของประเทศไทย จิตรกรรมฝาผนังภายในวิหารหลวงถูกเขียนขึ้นในช่วงปลายสมัยรัชกาลที่ 4 ภาพจิตรกรรม หรือ “อุบตัม” ในวัดภูมินทร์มาจากชาดกในพุทธศาสนา มีภาพที่น่าสนใจอยู่หลายภาพ เช่น ปู่มาน ย่ามาน ซึ่งเป็นคำเรียกผู้ชายผู้หญิงชาวไทลื้อในสมัยโบราณกระซิบสนทนากัน ผู้ชายสักหมึกตามร่างกาย ผู้หญิงแต่งกายไทลื้ออย่างเต็มยศ ภาพวาดของหนุ่มสาวคู่นี้มีความประณีตละเอียดอ่อนมาก นับว่าเป็นภาพจิตรกรรมฝาผนังที่บอกเล่าเรื่องราววิถีชีวิตของคนไทลื้อในอดีตที่หาดูได้ยากมาก

ช่วงวันเวลาแสนพิเศษสำหรับครอบครัวในวันหยุดพักผ่อนช่วงเทศกาลให้สมาชิกได้เก็บรอยยิ้มแห่งความสุข และภาพความประทับใจไว้บอกเล่าเรื่องราวที่น่าจดจำของจังหวัดน่าน อากาศที่หนาวเย็นชวนนักท่องเที่ยวมาท้าลมหนาว ต้นไม้เริ่มเปลี่ยนสีผลัดใบ แพนชั่นชุดกันหนาวสีสันสดใส ดอกไม้เริ่มพลิบานอวดโฉมแก่นักท่องเที่ยว แคคิดก็อยากให้งดหนาวแล้ว การท่องเที่ยวในจังหวัดน่านแนะนำให้ใช้เวลา 2-3 วันเพื่อที่จะได้สัมผัสกับธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรมที่น่าสนใจ ให้นักท่องเที่ยวประทับใจและภาพความทรงจำไว้ไม่รู้ลืม

เส้นทางการท่องเที่ยวในจังหวัดน่าน

เส้นทางวันเดียวเที่ยวจังหวัดน่าน

“เที่ยวน่าน เมืองเก่าที่มีชีวิต”

05.30-07.00 น.

- ตื่นเช้าเพื่อรับแสงแรกของวันใหม่ ชมพระอาทิตย์ขึ้น ณ อุทยานแห่งชาติดอยภูคา

ท่องเที่ยวจังหวัดน่าน 2 วัน 1 คืน

“แอ่วดอย นอนนับดาว”

วันแรก

06.00 - 08.00 น.

- เดินทางจากจังหวัดน่าน ถึง อุทยานแห่งชาติศรีน่าน เทียวยังผาซู้ ชมสายเสาธงที่ยาวที่สุดในโลก

09.00 - 12.00 น.

- รับประทานอาหารเช้า ณ ระเบียงห้องอาหารอุทยานศรีน่าน
- ผาซู้ เป็นจุดชมพระอาทิตย์ขึ้น

13.00 - 16.00 น.

- ผาหัวสิงห์ เป็นหน้าผามีรูปร่างเหมือนสิงโตนอนหมอบหันหน้าไปทางทิศตะวันออกสามารถมองเห็นทิวทัศน์ได้ 360 องศา ทิศเหนือมองเห็นตัวอำเภอเวียงสา ทิศใต้มองเห็นทิวเขาเป็นแนวยาว ทิศตะวันออกมองเห็นผาซู้ แม่น้ำน่าน ทิศตะวันตกมองเห็นตัวอำเภอนาน้อย เกือบทั้งหมด และเป็นจุดชมพระอาทิตย์ตกที่สวยงามอีกจุดหนึ่ง มีเส้นทาง เดินสำรวจ ธรรมชาติ ให้ผู้รักการปีนป่ายและการผจญภัยได้

18.00 น.

- นอนพัก ณ ดอยเสมอดาว มีบ้านพักและลานกางเต็นท์สัมผัสความหนาวเย็นและโรแมนติก ขึ้นชมทะเลหมอกเหนือลำน้ำน่าน ที่ดอยเสมอดาวเป็นจุดชมทะเลหมอกที่งดงามแห่งหนึ่งของเมืองไทยเป็นพื้นที่ที่มีลานกว้างบนสันเขา เหมาะสำหรับการพักผ่อนชมพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก

วันที่สอง

08.00-10.00 น.

- เดินทางไปอุทยานแห่งชาติขุนสถาน

10.00-12.00 น.

- ชมความงามของดอกพญาเสือโคร่ง หรือ ซากุระเมืองไทย ที่เบ่งบานชมพุดตลอดทั้งดอย นอกจากนี้จะมีเห็ดเห็ดหอม ที่นักท่องเที่ยวนิยมไปสัมผัสกลิ่นหอมชื่นใจของดอกเห็ด

12.00-13.00 น.

- รับประทานอาหารกลางวัน ที่ อุทยานแห่งชาติขุนสถาน

13.00-15.00 น.

- เทียวชมสวนสตรอเบอร์รี่ พร้อมชมผลิตภัณฑ์สตรอเบอร์รี่แปรรูป ที่ไร่สตรอเบอร์รี่แม่โจ้ 55 ซึ่งอยู่ข้างถนนห่างจากอุทยานขุนสถานไปไม่กี่กิโลเมตร ที่บ้านแสนสุข ตำบลสันทะ อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน ทำเป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ปลุกแบบเป็นขั้นบันไดลดหลั่นกันตามไหล่เขา ให้นักท่องเที่ยวได้เก็บภาพความสวยงาม โดยมีฉากหลังเป็นไร่สตรอเบอร์รี่ และให้ขึ้นไปเลือกเก็บผลสตรอเบอร์รี่ได้เองบนไร่

นอกจากนี้ ยังมีสินค้าของกลุ่มชาวเขาเผ่าม้งวางขายให้ได้เลือกซื้อทั้งผ้าพันคอ กระเป๋าปักมือ และของป่า รวมทั้งบริการชุดชาวเขาเผ่าม้งให้ยืมใส่ถ่ายรูป

16.00 น.

- เดินทางกลับพร้อมแวะซื้อของฝาก

ภาพที่ ค-72 เส้นทางท่องเที่ยวจังหวัดน่าน 2 วัน 1 คืน

ท่องเที่ยวจังหวัดน่าน 3 วัน 2 คืน

“ผ่อดีวัฒนธรรม แอ่วน่าน นานน่าน”

วันแรก

08.00- 09.30 น.

- ชมสถาปัตยกรรมและจิตรกรรมฝาผนังภายในพระอุโบสถทรงจัตุรมุขวัดภูมินทร์ วัดใหญ่ใจกลางเมืองของชาวจังหวัดน่าน ภาพจิตรกรรมหรือ “ฮูปแต้ม” เป็นชาดกในพุทธศาสนาและวิถีชีวิตของคนเมืองในสมัยก่อน

09.30 - 10.00 น.

- วัดพระธาตุช้างค้ำวรวิหาร (วัดหลวงกลางเวียง) พระอารามหลวง อำเภอเมืองน่าน นมัสการเจดีย์ช้างล้อมทรงสุโขทัย ไหว้พระพุทธรูปทองคำปางลีลา

10.00 - 10.30 น.

- **วัดหัวข่วง** อำเภอเมืองน่าน มีวิหารที่สวยงาม ปัจจุบันเป็นอาคารทรงจั่ว เด่นที่หน้าบันประดับลวดลายไม้จำหลักรูปพรรณพฤกษาอย่างประณีต และสวยงาม ชุ่มประตุน้ำต่างประดับลายปูนปั้นรูปใบผักกาดอันเป็นศิลปะแบบตะวันตก เป็นวิหารฝีมือช่างเมืองน่าน ที่มีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง นอกจากนี้ในวัดยังมีหอไตรเก่า คล้ายวิหาร แต่มีขนาดเล็ก และทรงสูง หน้าบันและฝาผนังประดับลายแกะสลักสวยงาม ตั้งอยู่ใกล้องค์เจดีย์

10.30 - 12.00 น.

- **พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติน่าน** อำเภอเมืองน่าน ตั้งอยู่ภายในบริเวณคุ้มของอดีตเจ้าผู้ครองนครน่าน ที่เรียกว่า "หอคำ"

12.00-13.00 น.

- รับประทานอาหารกลางวัน ในอำเภอเมืองน่าน ได้แก่ ขนมจีนน้ำเงี้ยวป่าวันดา สวนอาหารสะเนียน ร้านอาหารบ่อน้ำ ครั้วเหือนหอม เป็นต้น

13.00-14.00 น.

- **วัดสวนตาล** อำเภอเมืองน่าน สร้างขึ้นโดยพระนางปทุมมาวดีชายาของพญาภูแข็ง เจ้าผู้ครองนครน่าน เมื่อราว พ.ศ.1955

14.00-16.00 น.

- **วัดพระธาตุเขาน้อย** นมัสการพระธาตุเก่าแก่ ทางรถขึ้นเขาถึงตัววัด เมื่อขึ้นไปยืนบนยอดเขา จะมองเห็นทิวทัศน์เมืองน่านได้อย่างชัดเจน ด้วยความเป็นวัดที่อยู่บนเขาสูง จึงเป็นจุดชมทิวทัศน์ที่สวยงาม ตรงลานปูนมีพระพุทธรูปปางลีลาองค์ใหญ่ คือ พระพุทธมหาอุทตมมกมณีนันทบุรีศรีเมืองน่าน สร้างเมื่อปี พ.ศ.2542 ถือเป็นจุดเดียวที่เห็นเมืองน่านจากมุมสูง เราจะเห็นเขาน้อยใหญ่ ตั้งตระหง่านโอบล้อมเมืองน่านเป็นฉากหลัง จุดนี้ยังแสดงให้เห็นชัดถึงลักษณะการตั้งเมืองของทางภาคเหนือที่มักเลือกทำเลที่ตั้งบนที่ราบลุ่มและหุบเขา

16.00-17.00 น.

- **วัดพระธาตุแช่แห้ง** พระอารามหลวง อำเภอภูเพียง มาถึงเมืองน่าน ถ้าไม่ได้มานมัสการ ถือว่ามาไม่ถึงเมืองน่าน นมัสการเจดีย์วัดพระธาตุแช่แห้งเป็นพระธาตุที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ เป็นพระธาตุประจำปีเถาะ ตามคติการไหว้พระธาตุตามปีนักษัตรของชาวล้านนา

18.00 น.

- เดินทางกลับที่พัก อำเภอเมืองน่าน
- รับประทานอาหารเย็น ในอำเภอเมืองน่าน

วันที่สอง

08.00-10.00 น.

- ชมหอศิลป์ริมถนน เป็นที่รวบรวมและจัดแสดงนิทรรศการผลงานของศิลปินไทยก่อตั้งและดำเนินการโดยศิลปินชาวน่าน

10.00-12.00 น.

- ออกเดินทางไปอำเภอท่าวังผา
- วัดหนองบัวเป็นวัดที่เก่าแก่ประจำหมู่บ้านหนองบัว ตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่านอยู่ท่ามกลางหมู่บ้านไทยลื้อ วัดแห่งนี้ เป็นอีกหนึ่งผลงานทางสถาปัตยกรรม และจิตรกรรม ชิ้นเอกของเมืองน่าน
- สามารถเที่ยวชมบ้านหนองบัว เป็นแหล่งทอผ้าพื้นเมืองที่เลื่องชื่อ และชื่อของผาได้ เช่น ไก่ เป็นสำหรับแม่บ้านน่าน คนไทลื้อสมัยรุ่นปู่ย่าตายาย นำไก่อมาปรุงอาหาร คือ การทำห่อหนึ่งไก(ห่อหมกไก่) ไก่ยี่ (สำหรับเลี้ยงสัตว์) และคั่วไก่นั่น สืบทอดกันมาเรื่อยๆ ซึ่งไก่นั่นถือเป็นอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ ทำให้มีสุขภาพที่แข็งแรงและอายุยืน ต่อมากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านหนองบัว จึงเกิดความคิดที่จะนำมาแปรรูปเพื่อจำหน่ายหลายอย่าง เช่น ไก่แผ่น (สำหรับแผ่นทรงเครื่อง) ข้าวตังหน้าไก่ น้ำพริกไก่ คูกี้ไก่ ฯลฯ เป็นรายได้เสริมแก่ครอบครัวและอนุรักษ์อาหารพื้นเมืองให้เป็นที่รู้จักแพร่หลาย

12.00-13.00 น.

- รับประทานอาหารกลางวัน ร้านอาหารในอำเภอท่าวังผา

13.00-14.00 น.

- ชมวัดต้นแหลง เป็นวัดโบราณไทยล้านนาสันนิษฐานว่าสร้างประมาณ พ.ศ. 2127 วิหารทรงตะคุ่มหลังคาลาดต่ำ ซ้อน 3 ชั้น ลักษณะเดียวกับบ้านเรือนแบบเดิมของชาวไทลื้อแถบสิบสองปันนากายในมีผนังเจาะช่องหน้าต่างเล็กๆ เพื่อป้องกันอากาศหนาวเย็น ประตูทางเข้าตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเพื่อให้แสงแรกของวันสาดส่องมาต้ององค์พระประธานและเพื่อให้พุทธศาสนิกชนที่เข้ามาในวิหารมุ่งความสนใจไปที่องค์พระประธาน

14.00-17.00 น.

- น้ำตกศิลาเพชร ตั้งอยู่ที่ บ้านป่าตอง ตำบลศิลาเพชร อำเภอปัว จังหวัดน่าน

17.00 น.

- เดินทางไปที่พัก ณ อุทยานแห่งชาติดอยภูคาตำบลภูคา อำเภอปัว จังหวัดน่าน

ของฝากและของที่ระลึก

ข้าวหลามเมืองน่าน นับเป็นของฝากที่มีชื่อเสียงอีกอย่างหนึ่ง ด้วยลักษณะพิเศษของข้าวหลามเมืองน่านคือจะมีทรงเรียวยาวคล้ายกับหลอดฟลูออเรสเซนต์ และด้วยรสชาติที่พิเศษ หอม หวาน อร่อยกลมกล่อม สามารถหาซื้อได้ที่ข้างพิพิธภัณฑ์ด้านวัดภูมินทร์

ภาพ ค-74 ร้านค้าข้าวหลามเมืองน่าน

มะไฟจีน ถือได้ว่าเป็นพืชเอกลักษณ์และกลายเป็นพืชเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน ปัจจุบันกลายเป็นของฝากที่มีความโดดเด่นที่นักท่องเที่ยวสามารถหาซื้อกลับไปเป็นของฝากได้ง่าย ทั้งนี้ ตลาดนักท่องเที่ยวได้ให้การตอบรับผลผลิตมะไฟจีนแปรรูปเป็นอย่างดี เช่น มะไฟจีนเชื่อมแห้ง มะไฟจีนเม็ดรสบ๊วย

ภาพ ค-75 สินค้ามะไฟจีน

เงิน เป็นเครื่องประดับอีกประเภทหนึ่งที่ก้าวผ่านยุคสมัยและมีการถ่ายทอดภูมิปัญญาการทำเครื่องเงินจากรุ่นสู่รุ่น ลวดลายเก่าแก่โบราณยังคงถูกรักษาไว้ได้ดี จนกลายมาเป็นหนึ่งในของฝากที่ขึ้นชื่อของเมืองน่าน ความพิเศษที่ทำให้เครื่องเงินเมืองน่านไม่เหมือนที่อื่น คือ เครื่องเงินของเมืองน่านจะผสมเม็ดเงินมากเป็นพิเศษซึ่งขึ้นชื่อในเรื่องความละเอียดของฝีมือและมีลวดลายเฉพาะตัว

ภาพ ค-76 การผลิตเครื่องเงินของเมื่อน่าน

ผ้าทอลายน้าไหล เป็นสินค้าอีกอย่างหนึ่งที่นิยมซื้อกลับไปเป็นของฝาก ผ้าทอลายน้าไหลเป็นผ้าพื้นเมืองชื่อดังของจังหวัดน่าน ปัจจุบันได้มีการทอลายใหม่ๆ ออกมามากมาย ลายผ้าดั้งเดิมจะเป็นการใช้ฝ้ายที่เน้นสีสดใสสไลทอย้อนสลับไปมาและใช้ฝ้ายขาวเป็นขอบ ลักษณะเหมือนสายน้ำกำลังไหลเป็นทางยาวและมีฟองคลื่น มีการดัดแปลงให้เกิดลวดลายที่แตกต่าง นอกจากนี้ยังมีการใช้ดินเงินและดินทองเพื่อเพิ่มความหรูหราให้กับผ้าทอ ผ้าทอลายน้าไหลจึงมีความสวยงามหลากหลายและ แสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของชาวจังหวัดน่านได้เป็นอย่างดี

ภาพ ค-77 ผ้าทอลายน้าไหล

ผลไม้ประจำจังหวัดน่าน

ส้มสีทอง ส้มสีทองเป็นผลผลิตทางการเกษตรที่มีชื่อเสียงของจังหวัดน่าน พันธุ์เดียวกับส้มเขียวหวาน แต่ส้มสีทองจะมีเปลือกสีเหลืองทองสวยงาม และรสชาติหวานหอมอร่อยกว่า

ภาพ ค-78 ส้มสีทองเมืองน่าน

ลิ้นจี่ จังหวัดน่าน มีพื้นที่ปลูกลิ้นจี่ประมาณ 2,000 ไร่ ซึ่งปัจจุบันถือได้ว่าลิ้นจี่เป็นผลไม้ทางเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทยสามารถนำผลผลิตที่ได้มาจำหน่ายในรูปของผลไม้สดและผลไม้แปรรูป

ภาพ ค-79 ลิ้นจี่เมืองน่าน

ร้านขายของที่ระลึก

1. กาดหมั้ว คัวศิลป์

ที่อยู่ ตั้งอยู่ใกล้ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวน่าน

จัดแสดงสินค้าและจำหน่ายสินค้า ผลิตภัณฑ์ และงานฝีมือ

2. กาดน่าน

ที่อยู่ ตั้งอยู่ถนนมหายศ (ตรงข้ามเทศบาลน่าน) ตำบลในเวียง

เป็นตลาดแห่งใหม่ใจกลางเมืองจังหวัดน่าน

3. จางตระกูล

ที่อยู่ 304 – 306 ถนนสุนทรเทพราช ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

โทร.054-331357

4. ชุติกรณ์

ที่อยู่ 31/1 ถนนรังษีเกษม ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน
โทร.054-772773

5. ธิดาผ้าฝ้าย

ที่อยู่ 7/87 ถนนเจ้าฟ้า ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน
โทร.054-711547

6. ไส้อั่วขไมพร

ที่อยู่ 23/2 ถนนราษฎร์อำนวย ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน
โทร.054-750511

7. ศูนย์โอท็อป่าน

ที่อยู่ ถนนมหาวงศ์ ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

8. สหกรณ์น้ำจืดแผ่นสุภาพร

ที่อยู่ 199 บ้านหนองบัว ตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน
โทร.086-0555220

ที่พักและโรงแรมในจังหวัดน่าน**1. โรงแรมน่านโนเบลเฮาส์ การ์เดน รีสอร์ท**

ที่อยู่ 371 หมู่ 6 ตำบลผาสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน 55000
โทร.081- 681 8424

2. โรงแรมสุขเกษม

ที่อยู่ 119-121 ถนนอนันตรฤทธิเดช ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน 55000
โทร.054-710141, 054-771581

3. โรงแรมน่านบุติก

ที่อยู่ 1/11 ถนนข้าหลวง ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน 55000
โทร.054- 775 532

4. ศศิธารารีสอร์ท

ที่อยู่ 629 ม. 4 ตำบลไชยสถาน อำเภอเมือง จังหวัดน่าน 55000
 โทร.054-774483, 054-773936, 089-8509762

5. โรงแรมเทวราช

ที่อยู่ 466 ถนนสุนทรเทวราช อำเภอเมือง จังหวัดน่าน 55000
 โทร. 054-751577 แฟกซ์. 054-771365
 เว็บไซต์: www.dhevarajhotel.com

6. บ่อเกลือวิวรีสอร์ต

ที่อยู่ 209 หมู่ 1 บ้านบ่อหลวง ตำบลบ่อเกลือใต้ อำเภอบ่อเกลือจังหวัดน่าน 55220
 โทร.081-8096392, 054-77 8140

7. ชมพูศาคอร์เนอร์รีสอร์ต

ที่อยู่ 382 หมู่ 8 ถนนน่าน-ทุ่งช้างตำบลปัว อำเภอปัว จังหวัดน่าน 55120
 โทร. 054-791160, 081-4724579

8. ภูผาน่านรีสอร์ต

ที่อยู่ 93 หมู่ 1 ถนนน่าน-ท่าวังผา ตำบลผาสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน
 โทร. 084-3706691, 081-4338064

9. โรงแรมน่านฟ้า

ที่อยู่ 438-440 ถนนสุนทรเทวราช อำเภอเมือง จังหวัดน่าน 55000
 โทร. 054-710284

10. โรงแรมป่าปัวภูคา

ที่อยู่ 141 หมู่ 4 ถนนปัว-น้ำยาว ตำบลศิลาแลง อำเภอปัว จังหวัดน่าน 55120
 โทร.054-792113

11. น่านวัลเลย์รีสอร์ต

ที่อยู่ 229 หมู่ 4 ตำบลพระสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน 55000
 โทร.054-798400

12. โรงแรมน่านตรึงใจ

ที่อยู่ 3/4 หมู่ 2 ถนนผาสิ่งห์ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน 55000

โทร.054-600087-8

13. โรงแรมพุดาน่านฟ้า

ที่อยู่ 369 ถนนสุนทรเทวราช ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน 55000

โทร.054-771111

14. เฮือนช่วงน่าน

ที่อยู่ 14 ถนนมหาวงศ์ ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน 55000

โทร.054-772028 , 084-6116306

15. บ้านในเวียง

ที่อยู่ 28 ถนนมหาวงศ์ ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน 55000

โทร. 054-775886

16. โรงแรมภูฟ้าเพลส

ที่อยู่ 237/8 อาคาร ห่างจากศาลเจ้าจีนปุงเถ่ากง 50 เมตร ถนนสุนทรเทวราช ตำบลในเวียง
อำเภอเมือง จังหวัดน่าน 55000

17. โรงแรมภูระฟ้าเพลส

ที่อยู่ เลขที่ 61 ถนนคำยอด ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน 55000

โทร 054-711510 , 084-4869795

18. โรงแรมฮักน่าน

ตั้งอยู่ เลขที่ 30 ซอย 5 ถนนสุนทรเทวราช ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน 55000

โทร. 054-711477, 084-8077676

19. โรงแรมน่านธาราเพลส

ที่อยู่ 72 ถนนใจผาสุข ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน 55000

โทร 054-750678 , แฟกซ์ 054-77523

20. บ้าน ภูเขียวขาว รีสอร์ท

ที่อยู่ 168 หมู่ 2 ตำบลบ่อ อำเภอมือง จังหวัดน่าน 55000

โทร. 054-682306 , 081-850974

21. จันทร์แดงเกสต์เฮาส์

ที่อยู่ ถนนสุมนเทวราช ตำบลในเวียง อำเภอมือง จังหวัดน่าน 55000

โทร. 054-771417, 086-9986522

22. น่านโนเบลแฮสการ์เด็นรีสอร์ท

ที่อยู่ 371 หมู่ 6 ตำบลผาสิงห์ อำเภอมือง จังหวัดน่าน 55000

โทร. 081 796 9029 , 089 560 6988

23. โรงแรมมิโชค

ที่อยู่ 224 บ้านท่าล้อ ม.1 ถนนน่าน-สันติสุข ตำบลฝายแก้ว อำเภอกู่เพียง จังหวัดน่าน 55000

โทร. 054-783984 , 081-7642123

ร้านอาหารในจังหวัดน่าน**1. สวนอาหารสะเนียน**

ที่อยู่ 136 หมู่ 1 ถนนน่าน-พะเยา ตำบลสะเนียน อำเภอมือง จังหวัดน่าน

โทร. 081-1113035

2. เรือนแก้ว

ที่อยู่ 11 ถนนสุมนเทวราช อำเภอมือง จังหวัดน่าน

โทร. 054-710631, 089-5582508

3. สวนอาหารสุริยาการ์เด็น

ที่อยู่ 9 ถนนสุมนเทวราช ตำบลในเวียง อำเภอมือง จังหวัดน่าน 55000

4. วีรชนริเวอร์ไซด์ฟับแอนด์เรสเตอร์องท์

ที่อยู่ 1/17 ถนนผากอง ตำบลในเวียง อำเภอมือง จังหวัดน่าน 55000

5. ดวงทิพย์

ที่อยู่ 198 ถนนมะโน ตำบลในเวียง อำเภอมือง จังหวัดน่าน 55000

6. สวนอาหารวังปลาหน้าเขื่อน

ที่อยู่ 325 หมู่ 12 บ้านนาผา ตำบลกองควาย อำเภอเมือง จังหวัดน่าน 55000

7. ร้านอร่อยฮอตเบรด

ที่อยู่ 38/1-2 ถนนสุริยวงศ์ ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน 55000

8. ร้านข้าวซอยต้นน้ำ

ที่อยู่ 38/1-2 ถนนสุริยวงศ์ ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน 55000

9. ข้าวต้มฮั่วเลิศรส

ที่อยู่ 7/10 ไกล่สถานีนชนสงจังหวัดน่าน ตำบลถืมตอง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน 55000

10. ห้องอาหารน่านวัลเลย์

ที่อยู่ 229 หมู่ 4 ถนนน่าน-ท่าวังผา ตำบลผาสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน 55000

11. ครั๊วกาสะลอง

ที่อยู่ กาดแลง ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน 55000

12. สวนอีสาน

ที่อยู่ 2/1 ถนนอนันตประชา ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน 55000

13. ดาดารีโอ

ที่อยู่ 37/4 ถนนราษฎร์อำนวย อำเภอเมือง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน 55000

14. เลิศรส

ที่อยู่ 349/11 ถนนสมนเทวราช ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน 55000

15. ห้องอาหารเทวี

ที่อยู่ 466 ชั้น 1 โรงแรมเทวราช ถนนสมนเทวราช ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน 55000

16. ฌนยามังสวิรัต

ที่อยู่ 75/23 ถนนอนันตวรฤทธิเดช ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน 55000

17. เฮือนเจ้านาง

ที่อยู่ อาคารริมแม่น้ำน่าน ตำบลฝายแก้ว อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน 55000
โทร. 089-0734688, 081-8085588

บริการนวดและสปา

1. ริศาลินีสปา

ที่ตั้ง 215 ถนนมหายศ ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน
โทร. 054-751-611
บริการ : นวดอโรมา

2. ลานน่านวดแผนโบราณ

ที่ตั้ง โรงแรมเทวราช ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน
โทร. 054-751577
บริการ : นวดแผนโบราณ

3. โสภาบิวด์แออนด์สปา

ที่ตั้ง บ้านดอนแก้ว ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน
โทร. 054-772-097
บริการ : นวดแผนไทย

เส้นทางการท่องเที่ยวใหม่

เส้นทางการท่องเที่ยวใหม่ในจังหวัดอุดรดิตถ์ แพร่ และน่าน คือ “เส้นทางไทลื้อ-ไทยวน” ที่มีความเชื่อมโยงกับ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ประเพณี และศิลปวัฒนธรรมของชาวไทลื้อ-ไทยวนทั้ง 3 จังหวัดไว้ด้วยกัน เปรียบเสมือนศูนย์รวมของชาวไทลื้อ-ไทยวน ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดอุดรดิตถ์ แพร่ และน่าน มีสถานที่ท่องเที่ยว ดังนี้

จังหวัดอุดรดิตถ์ มีเส้นทางไทลื้อ-ไทยวน ได้แก่

1. วัดพระบรมธาตุทุ่งยั้ง หรือ วัดพระบรมธาตุ (วัดไทยวน) เป็นวัดโบราณประดิษฐานพระมหาธาตุประจำเมืองทุ่งยั้ง เป็นเมืองโบราณตั้งแต่สมัยก่อนสุโขทัย สถาปัตยกรรมภายในวัดเป็นแบบสุโขทัยผสมไทยวน โดยลักษณะเดิมของพระบรมธาตุเมืองทุ่งยั้งคงเป็นรูปเจดีย์พุ่มข้าวบิณฑ์ แต่ต่อมามีการบูรณะเพิ่มเติมโดยพญาคะอ้อพ่อค้าไม้ชาวพม่าในสมัยรัตนโกสินทร์ ช่วงก่อนปี พ.ศ. 2444 เป็นลักษณะเจดีย์อย่างพม่า จนใน พ.ศ. 2451 ได้เกิดแผ่นดินไหวครั้งใหญ่ทำให้ยอดพระบรมธาตุเจดีย์หักพังลงมา หลวงพ่อแก้วสมภารวัดพระบรมธาตุในขณะนั้นได้เป็นหัวหน้าปฏิสังขรณ์ซ่อมเพิ่มเติม ดังรูปแบบที่ปรากฏในปัจจุบัน

วัดพระบรมธาตุทุ่งยั้ง มีการจัดให้มีงานประเพณีสลากภัต ซึ่งเป็นประเพณีของชาวล้านนา ในวันแรม 8 ค่ำ เดือน 6 ของทุกปี ในวันนี้มีการจัดแสดงพุทธประวัติตอนถวายพระเพลิงพระบรมศพด้วย หรือที่เรียกว่า วัน “อัฐมิบูชา” โดยทางวัดจะจัดให้มีการจำลองเหตุการณ์ย้อนไปเมื่อครั้งที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระบรมศาสดา เสด็จดับขันธปรินิพพาน ณ เมืองกุสินารา ประเทศอินเดีย โดยจะมีการสร้างพระบรมศพจำลอง ประทับนอนในปางปรินิพพาน อยู่ในโลงแก้ว โดยจะจัดประดิษฐานไว้บนศาลาการเปรียญ ตั้งแต่วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ให้พุทธศาสนิกชนชาวไทย และชาวไทยวนได้ร่วมถวายสักการะพระบรมศพ จนถึงวันแรม 8 ค่ำ เดือน 6 จึงได้จัดพิธีจำลองเหตุการณ์ การถวายพระเพลิง พระพุทธสรีระ จำลอง จัดสร้างจิตกาธาน พระเมรุมาศ เหมือนจริง และมีการถวายพระเพลิงจริง ซึ่งพุทธศาสนิกชนหลายๆ คนที่เข้าร่วมพิธีต่างก็ร้องไห้เสียใจกับการจากไปของพระบรมศาสดา ดูเหมือนได้เข้าเฝ้าพระบรมศพของพระบรมศาสดาจริงๆ ซึ่งถือว่าเป็นพิธีที่ยิ่งใหญ่และมีการจัดพิธีแบบนี้แห่งเดียวในโลก

ที่ตั้ง ตรงข้ามตลาดสดเทศบาลทุ่งยั้ง ตำบลทุ่งยั้ง อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์

การเดินทาง ตำบลทุ่งยั้ง จากตัวเมืองอุตรดิตถ์ไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 102 ประมาณ 4 กิโลเมตร

2. ผ้าทอไทยวน (ฝ้ายกมุก) ถือเป็นงานช่างฝีมือดั้งเดิมที่มีลักษณะและเอกลักษณ์พิเศษเฉพาะตัว เป็นศิลปะการทอผ้าแบบหนึ่งของกลุ่มวัฒนธรรมไทยวน และกลุ่มวัฒนธรรมไทพวน นิยมทอกันในภาคเหนือเพื่อทำตัวขึ้น เรียกว่า “ชิ้นมุก” ที่มีความละเอียดอ่อนวิจิตรงดงาม ทั้งทางด้านการเลือกใช้สีสันทัน และความงดงามของลวดลายที่ประณีต มีทั้งเทคนิคการจก การยกมุก ปั่นโก (ควบเส้น) เกาะลัว้ง และการมัดก่าน (คาดก่าน) ที่แสดงออกถึงอัตลักษณ์ของชาวไทยวนโยนกเชียงแสนในมิติต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ทั้งวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ คติความเชื่อจารีต ประเพณีและวัฒนธรรมของตน ผ้าทอไทยวนชนิดต่างๆ ที่มีความสำคัญและใช้ในชีวิตประจำวันของชาวไทยวน ได้แก่ ผ้าห่มหัวเก็บ ผ้าเช็ดหน้า ย่อม ผ้าชิ้นชนิดต่างๆ (ตัวขึ้น) หมอนหน้าจก ผ้าสไบ ผ้าปกหัวนาค ตุง พวงเข็ม (ตุ่งโย) เป็นต้น

ที่ตั้ง ตำบลชัยชุมพล อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์

เส้นทางท่องเที่ยวใหม่ในจังหวัดอุตรดิตถ์

เส้นทางวันเดียวเที่ยวจังหวัดอุตรดิตถ์
“เที่ยวไทยวน เมืองฝ้ายกมุก”

09.00 - 12.00 น.

- เดินทางไปตำบลทุ่งยั้ง อำเภอลับแล
- นมัสการหลวงพ่อดโตในวิหาร พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์คู่เมืองทุ่งยั้ง
- ชมองค์พระบรมธาตุทรงลังกาอันศักดิ์สิทธิ์

- ชมสถาปัตยกรรมของวัดพระบรมธาตุทุ่งยั้ง (วัดไทยวน) ชมภาพจิตรกรรมฝาผนังหน้าอุโบสถหรือวิหาร

12.00 - 13.00 น.

- รับประทานอาหารกลางวันร้านอาหารพื้นเมืองในอำเภอลับแล หรือครัวป่าแฉล้ม ทางเข้าประตูเมืองลับแล อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์
- ชิมอาหารพื้นเมืองของชาวลับแล อาทิเช่น ข้าวแคบ หมี่พัน ข้าวพันผัก ของทอดลับแล

13.00 - 15.00 น.

- เดินทางไปยังตำบลชัยชุมพล อำเภอลับแล
- ชมศิลปะการทอผ้าพื้นเมืองผ้าซิ่นมุก (ผ้ายกมุก) ของกลุ่มวัฒนธรรมไทยวน มีลวดลายที่ประณีตและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของชาวไทยวน

15.00 น.

- แวะซื้อของฝากจากผลิตภัณฑ์ผ้าซิ่นมุก (ผ้ายกมุก) เช่น ผ้าห่มหัวเก็บ ผ้าเช็ดหน้า ยาม ผ้าซิ่นชนิดต่างๆ (ตัวซิ่น) ผ่าสไบ ตุ๊ก ผ้าปกหัวนาคน เป็นต้น
- เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

จังหวัดแพร่ มีเส้นทางไถลื้อ-ไทยวน ได้แก่

1. พิพิธภัณฑ์ (สมาคมไถลื้อแห่งประเทศไทย สาขาแพร่) เป็นที่จัดเก็บของเก่าๆ ที่ชาวไถลื้อหรือชาวไถลื้อใช้ในครัวเรือนและใช้ในชีวิตประจำวัน รวมทั้งยังมีภาพถ่ายเก่าๆ ของชุมชนบ้านถิ่นที่จัดเก็บไว้ในความทรงจำไว้ให้ลูกหลานชาวไถลื้อ และคนทั่วไปได้ศึกษาถึงไถลื้อในอดีต

ที่ตั้ง วัดถิ่นใน ตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดแพร่

2. ประเพณีปีไหมไถลื้อ (โหม้นอ๊ก โหม้นใจ) จัดขึ้นในวันที่ 12 เมษายน ภายในงานมีการแข่งขันก่อเจดีย์ทราย การบรรเลงดนตรีพื้นบ้านตามแบบฉบับชาวไถลื้อ ขบวนแห่ของหมู่บ้านต่างๆ ที่จะนำเอาเอกลักษณ์ของไถลื้อมาตกแต่งขบวนแห่ของตัวเอง เป็นการแสดงถึงเอกลักษณ์ของชาวไถลื้อในตำบลบ้านถิ่นที่มีความงดงามทางวัฒนธรรมของไถลื้อ โดยชาวไถลื้อที่มาร่วมงานร่วมใจกันแต่งชุดไถลื้อ

ที่ตั้ง โรงเรียนบ้านถิ่น ตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดแพร่

3. พระธาตุถิ่นแกนหลวง เป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวไถลื้อเมืองแพร่ ที่มาสักการะพระธาตุถิ่นแกนหลวง สร้างเมื่อ พ.ศ. 2539 มีประวัติสังเขปดังนี้ แต่เดิมพื้นที่สภาพเสื่อมโทรมแห้งแล้ง เป็นบ่อขุดลูกกลิ้งขายทางหมู่บ้านสงวนไว้เป็นกองกลาง ประมาณ 3 ไร่ พระครูวิจิตรธรรมมาภรณ์ อดีตเจ้าอาวาสวัดหลวง และคณะผู้นำท้องถิ่น ตลอดจนคณะข้าราชการ พ่อค้า ประชาชน นักเรียน นักศึกษา ได้พร้อมใจกันเลือกเนินเขาบริเวณดอยเด่นนางฟ้า ตำบลบ้านถิ่น เป็นสถานที่จัดตั้งพุทธอุทยาน พระบรมธาตุถิ่นแกนหลวง เฉลิมพระเกียรติ ร.9 เนื่องในปีกาญจนาภิเษก ครองราชย์ครบ 50 ปี ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพล อดุลยเดชมหาราช ทำการก่อสร้าง เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2539 โดยมีพระเดชพระคุณหลวงปู่พระมหาโพธิวงศาจารย์ ที่

ปรีक्षाเจ้าคณะภาค 6 วัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหารเป็นประธานฝ่ายสงฆ์ ท่านพระครูศรีมลลชยาภรณ์ เจ้าคณะอำเภอเมืองแพร่ วัดชัยมงคลเป็นรองประธาน

วัดพระธาตุถิ่นแกนหลวง (วัดหลวงสีขาว) บนดอยสูงเด่นท่ามกลางธรรมชาติและขุนเขาแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดแพร่ ที่นักท่องเที่ยวต้องมาสักการบูชาและสัมผัสกับบรรยากาศวัฒนธรรมของคนไตลื้อ (ไทลื้อ) ชนเผ่าที่มีความรักและหวงแหนในชาติพันธุ์ไตลื้อ และเป็นชุมชนไทลื้อแห่งแรก แห่งเดียวของจังหวัดแพร่

ที่ตั้ง หมู่ที่ 3 ตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ ห่างจากตัวเมืองแพร่ประมาณ 12 กิโลเมตร

เส้นทางการท่องเที่ยวใหม่ในจังหวัดแพร่

เส้นทางวันเดียวเที่ยวจังหวัดแพร่ “โหมินฮัก โหมินใจ วัฒนธรรมชาวไตลื้อ”

09.00 - 12.00 น.

- เดินทางไปตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดแพร่
- นมัสการพระธาตุถิ่นแกนหลวง พร้อมชมบรรยากาศบนดอยสูงเด่นท่ามกลางธรรมชาติ และขุนเขา

12.00 - 13.00 น.

- รับประทานอาหารกลางวัน ในเมืองแพร่ เช่น ร้านขนมจีนซำม ครัวภูมิไทย ครัวยมหอม (รร.แม่ยมพาเลส) ร้านปิ่นใจ ร้านข้าวซอยเจ๊เล็ก นครแพร่คอฟฟี่ช็อป

13.00-15.00 น.

- ชมพิพิธภัณฑ์ (สมาคมไตลื้อแห่งประเทศไทย สาขาแพร่) ที่เก็บรวบรวมเรื่องราว วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของชาวไทลื้อ (ไตลื้อ)
- ชมหมู่บ้านไทลื้อในตำบลบ้านถิ่น ศึกษาวิถีชีวิต ประเพณีและวัฒนธรรมของชาวไทลื้อ
- ชมการทอผ้าพื้นเมืองผ้าซิ่นลายน้ำไหล วัฒนธรรมชาวไทลื้อ มีลวดลายที่ประณีตและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของชาวไทลื้อ

15.00 น.

- ซื้อของฝาก **ตลาดทุ่งไธ้ง** เป็นแหล่งขายสินค้าพื้นเมืองของจังหวัดแพร่ ที่มีผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน ขึ้นชื่อมาก ได้แก่ ผ้าม่อฮ่อม ผ้าซิ่นลายน้ำไหล
- เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

จังหวัดน่าน มีเส้นทางไทลื้อ-ไทยวน ได้แก่

1. วัดหนองบัว (วัดไทลื้อ) วัดหนองบัวเป็นวัดที่เก่าแก่ประจำหมู่บ้านหนองบัว ตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน จากคำบอกเล่าเดิมวัดหนองบัวตั้งอยู่ที่ริมหนองบัว (หนองน้ำประจำหมู่บ้าน) ซึ่งอยู่ห่างจาก

ที่ตั้งวัดปัจจุบันไปทางทิศตะวันตกประมาณ 500 เมตร ปัจจุบันไม่มีซากโบราณสถานเหลืออยู่ ต่อมาได้มีการย้ายวัดจากที่เดิมมาตั้งอยู่ ณ ที่ปัจจุบัน สันนิษฐานว่า สร้างเมื่อประมาณ พ.ศ. 2405 โดยการนำของครูบาทหลวงสุนันต์ร่วมกับชาวบ้านหนองบัวสร้างขึ้น จึงทำให้วิหารหนองบัวแห่งนี้ เป็นสถาปัตยกรรมไทยล้านนาและศาสนศิลป์ของชาวไทลื้อที่สวยงาม สมบูรณ์ที่สุดแห่งหนึ่งซึ่งหาได้ยากมากในสมัยนี้ พระวิหารหนองบัวแห่งนี้ยังมีจิตรกรรมฝาผนังแบบโบราณที่สวยงาม

ที่ตั้ง บ้านหนองบัว ตำบลปากา อำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดน่าน

การเดินทาง จากโรงพยาบาลเวียงสา ริมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 101 ไปตัวอำเภอยะเวียงสา ตรงไปถึงสี่แยกแล้วเลี้ยวซ้ายไปประมาณ 100 เมตรวัดอยู่ทางขวามือ

2. เือนไทลื้อมะเก๋า (บ้านไทลื้อ) เป็นสถานที่แสดงการสาธิตการทอผ้าพื้นเมือง และผ้าตีนจก หรือผ้าชิ้นลายน้ำไหลที่สวยงาม นับเป็นหัตถกรรมที่ตกทอดมาหลายยุคหลายสมัย นอกจากนี้บนเรือนไทลื้อยังมีการจัดแสดงสภาพความเป็นอยู่ ข้าวของเครื่องใช้ โดยจำลองสภาพความเป็นจริงในการใช้งาน ไม่ว่าจะเป็นร้านน้ำ ห้องนอน ฯลฯ ต่างๆ ไว้ให้ผู้ผ่านไปมาได้เยี่ยมชมและศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับความเป็นอยู่ของชาวไทลื้อในอดีต

ที่ตั้ง อยู่หลังวัดหนองบัว บ้านหนองบัว ตำบลปากา อำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดน่าน

การเดินทาง จากโรงพยาบาลเวียงสา ริมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 101 ไปตัวอำเภอยะเวียงสา ตรงไปถึงสี่แยกแล้วเลี้ยวซ้ายไปประมาณ 100 เมตรวัดอยู่ทางขวามือ

3. วัดหนองแดง สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2330 โดยชาวไทลื้อร่วมกับชาวไทพวน องค์พระประธานสร้างโดยครูบาทิการ พระวิหารบูรณะครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2492 และบูรณะต่อมาในปี พ.ศ. 2538 แล้วเสร็จเมื่อปี พ.ศ. 2539 เป็นวัดลักษณะสถาปัตยกรรมแบบไทลื้อสร้างมากกว่า 200 ปี ภายในวัดมีลานกว้างร่มรื่น ซ่อฟ้าพระอุโบสถสลักรูปนกหัสติลิงค์ (ศิระเป็นช้าง ตัวเป็นหงส์) มีความเป็นเอกลักษณ์ที่น่ายกล่องของชาวไทลื้อ ลักษณะของซ่อฟ้าจะเกิดจากความนับถือหงส์และช้างที่ชาวไทลื้อถือว่าเป็นสัตว์ชั้นสูงมาจากสรวงสวรรค์ ช้างจึงนำเอาลักษณะรูปแบบของช้างและหงส์มารวมเป็นตัวเดียวกัน โดยให้ส่วนศิระเป็นช้างส่วนตัวเป็นหงส์ แกะด้วยไม้สักทอง เจริญประดับไม้ฉลุลายน้ำหยาด ซึ่งเป็นลวดลายเฉพาะของชาวไทลื้อ องค์พระประดิษฐานบนฐานชุกชี เรียกว่า "นาคบัลลังก์" จากความเชื่อที่นาคเป็นเครื่องหมายแห่งความสง่างาม ความดี และเป็นอารักษ์แห่งพุทธศาสนา

จิตรกรรมฝาผนัง ด้านหลังของฐานชุกชีที่ก่อเป็นอิฐเรียงทรงสูงเป็นผนัง จะมีรูปเขียนเป็นจิตรกรรมเกี่ยวกับเรื่องพระโพธิสัตว์ และเรื่องทศชาติชาดก น่าศึกษาติดตาม เพราะเป็นลักษณะพิเศษของงานสถาปัตยกรรมพื้นบ้านแบบไทลื้อที่น่าสนใจ

ที่ตั้ง หมู่ 1 บ้านหนองแดง ตำบลเปือ อำเภอยะเวียงกลาง จังหวัดน่าน

เส้นทางท่องเที่ยวใหม่ในจังหวัดน่าน

เส้นทางวันเดียวเที่ยวจังหวัดน่าน

“แอ่วเมืองน่าน ชมวัดไถลื้อ”

09.00 - 12.00 น.

- เดินทางไปตำบลเปือ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดน่าน
- วัดหนองแดง ชมสถาปัตยกรรมพื้นบ้านแบบไทลื้อ มากกว่า 200 ปี ที่มีความเป็นเอกลักษณ์น่าย่องของชาวไทลื้อ
- ชมจิตรกรรมฝาผนัง เกี่ยวกับเรื่องพระโพธิสัตว์และเรื่องทศชาติชาดก

12.00 - 13.00 น.

- รับประทานอาหารกลางวัน ร้านอาหารในอำเภอยางชุมน้อย

13.00-15.00 น.

- เดินทางไปตำบลป่าคา อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดน่าน
- วัดหนองบัวเป็นวัดที่เก่าแก่ประจำหมู่บ้านหนองบัว ตำบลป่าคา อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดน่านอยู่ท่ามกลางหมู่บ้านไทลื้อ วัดแห่งนี้เป็นอีกหนึ่งผลงานทางสถาปัตยกรรม ศาสนศิลป์ของชาวไทลื้อและจิตรกรรมฝาผนังโบราณ ชิ้นเอกของเมืองน่าน ณ พระวิหาร วัดหนองบัว
- ชมเขื่อนไถลื้อมะเก่า (บ้านไถลื้อ) เป็นสถานที่แสดงการสาธิตการทอผ้าพื้นเมือง และ ผ้าตีนจก หรือผ้าชิ้นลายน้ำไหลที่สวยงาม
- สามารถเที่ยวชมบ้านหมู่บ้านหนองบัว เป็นแหล่งทอผ้าพื้นเมืองที่เลื่องชื่อ และชื่อของผ้าได้ เช่น ไก่ เป็นสาวรายแม่น่าน คนไทลื้อสมัยรุ่นปู่ตายาย นำไหมมาปรุงอาหาร คือ การทำห่อนึ่งไก่ (ห่อหมกไก่) ไก่ยี่ (สาวรายเลิศรส) และคั่วไก่นั้น สืบทอดกันมาเรื่อยๆ ซึ่งไก่นั้นถือเป็นอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ ทำให้มีสุขภาพที่แข็งแรงและอายุยืน ต่อมากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านหนองบัวจึงเกิดความคิดที่จะนำมาแปรรูปเพื่อจำหน่ายหลายอย่าง เช่น ไก่แผ่น (สาวรายแผ่นทรงเครื่อง) ข้าวตังหน้าไก่ น้ำพริกไก่ คูกี้ไก่ ฯลฯ เป็นรายได้เสริมแก่ครอบครัวและอนุรักษ์อาหารพื้นเมืองให้เป็นที่รู้จักแพร่หลาย

15.00 น.

- ชื่อของผ้า **ตลาดทุ่งไธ้ง** เป็นแหล่งขายสินค้าพื้นเมืองของจังหวัดแพร่ ที่มีผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน ชิ้นชื่อมาก ได้แก่ ผ้าหม้อฮ่อม ผ้าชิ้นลายน้ำไหล
- เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

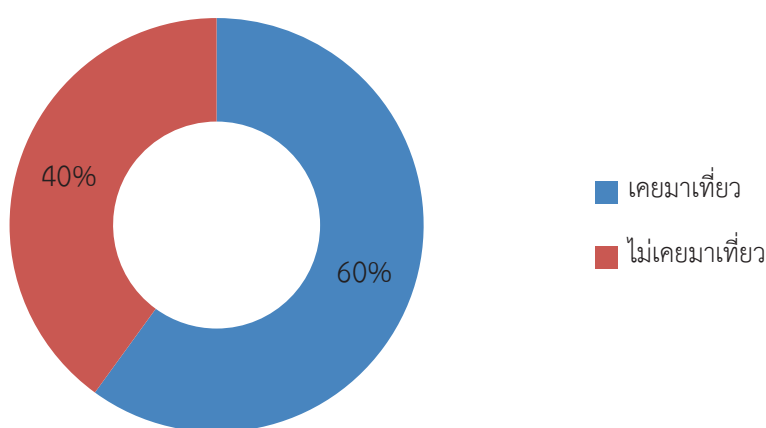
อุปสงค์ของการท่องเที่ยว

การสำรวจความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการบริการในจังหวัดอุดรดิตถ์

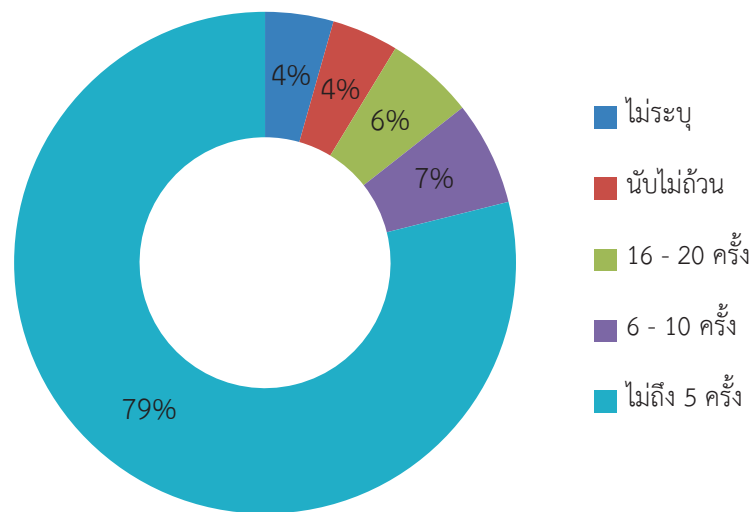
ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

การเคยมาเยือนหรือท่องเที่ยวจังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า เคยมาเที่ยวจังหวัดอุดรดิตถ์มากถึง (60%) และนักท่องเที่ยวที่ไม่เคยมา (40%) (ภาพที่ ก-42) จำนวนครั้งที่เคยมาท่องเที่ยวจังหวัดอุดรดิตถ์ มากที่สุดคือ มาท่องเที่ยวไม่ถึง 5 ครั้ง (79%) โดยการมาของนักท่องเที่ยวมาจากแรงจูงใจจากแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดอุดรดิตถ์และความต้องการทางด้านกายภาพเป็นความต้องการในสิ่งที่จำเป็น รองลงมาคือจำนวน 6-10 ครั้ง (7%) และ 16-20 ครั้ง (6%) นักท่องเที่ยวที่ไม่ระบุจำนวนครั้ง (4%) (ภาพที่ ก-43) ระยะเวลาในการท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรดิตถ์พบว่า มีจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามามากที่สุดคือ จำนวน 1 วัน (48.7%) รองลงมาคือ 2 วัน (28.7%) 3 วัน (11.5%) 7 วัน (2.9%) 4 วัน, 5 วัน และไม่ระบุวัน (2.4%) 10 วัน (1.4%) 14 วัน (1%) โดยจากกระบวนการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวในการเดินทางมาเอง เช่น การประเมินผลทางเลือกเพื่อให้คุ้มค่ากับเวลา ความสะดวกสบายในการเดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่างๆ น้อยที่สุดคือ 17 วัน และไม่ระบุ (0.5%) (ภาพที่ ก-44) ผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดอุดรดิตถ์ผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดอุดรดิตถ์ 1 คน (23.4%) มากที่สุด และน้อยที่สุด 70 คน (0.5%) (ภาพที่ ก-45) รูปแบบการเดินทางของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวภายในจังหวัดอุดรดิตถ์มากที่สุดคือ เดินทางมาเอง (95.2%) รองลงคือการเดินทางในรูปแบบอื่นๆ (2.9%) และน้อยที่สุดคือ การซื้อทัวร์ (1.9%) (ภาพที่ ก-46) จังหวัดอุดรดิตถ์เป็นจังหวัดทางผ่านและจังหวัดเล็ก ประเภทของที่พักรถและจำนวนนักท่องเที่ยวที่พักรถค้างคืน พักโรงแรมมากที่สุดคือ จำนวน 1 คืน (53%) รองลงมาคือนอนค้างคืนจำนวน 2 คืน (18%) พักรีสอร์ท/บังกะโลนอนค้างคืนมากที่สุดจำนวน 5 คืน เช่นเดียวกับนอนค้างคืนจำนวน 2 คืน (31%) รองลงมาคือนอนค้างคืนจำนวน 1 คืน (15%) พักที่เกสต์เฮาส์นอนค้างคืนมากที่สุดจำนวน 5 คืน (54%) พักบ้านญาติ/บ้านเพื่อนนอนค้างคืนมากที่สุดคือจำนวน 2 คืน (50%) รองลงมาคือ นอนค้างคืนจำนวน 1 คืน (23%) พักในอุทยานแห่งชาตินอนค้างคืนมากที่สุดจำนวน 1 คืน (59%) รองลงมาคือ นอนค้างคืนจำนวน 2 คืน (21%) นักท่องเที่ยวที่ไม่ได้ระบุที่พักอื่นๆ ส่วนใหญ่นอนค้างคืนมากที่สุดจำนวน 1 คืน (45%) รองลงมาคือ นอนค้างคืน 2 คืน (25%) และน้อยที่สุดคือนอนค้างคืนจำนวน 5 คืน (0%) และมีนักท่องเที่ยวที่ไม่พักรถค้างแรมจำนวน (59%) (ภาพที่ ก-47) เหตุผลที่ไม่พักรถค้างแรมของนักท่องเที่ยวมากที่สุดคือ ไปกลับสะดวก ระยะทางไม่ไกล (57%) รองลงมาคือ เป็นคนในพื้นที่พักอยู่บ้านตัวเอง (22%) แวะมาเที่ยว (10.2%) และน้อยที่สุดคือ มาทำธุระ และไม่ระบุการพักรถค้างแรม (5.1%) (ภาพที่ ก-48) การวางแผนการเดินทางมาท่องเที่ยวพบว่า นักท่องเที่ยวชอบมาแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุดคือ แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (39.3%) รองลงมาคือ แหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ (24%) การวางแผนท่องเที่ยวอื่นๆ (14.6%) แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร (7%) แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประเพณี และแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสันทนาการและบันเทิงมีปริมาณเท่ากัน (5.4%) และแหล่งท่องเที่ยวเพื่อดูแลและรักษาสุขภาพ (3.6%) (ภาพที่ ก-49) โดยพบว่าแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวที่มาส่วนใหญ่โดยชอบมาเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เป็นความต้องการที่จะได้ทราบและได้เกิดความเข้าใจทำให้นักท่องเที่ยวสามารถหาคำตอบเพื่อสนองความอยากรู้อยากเห็นได้ โดยจังหวัดอุดรดิตถ์มีประวัติศาสตร์ที่แตกต่างจากจังหวัดอื่นๆ โดยการศึกษา

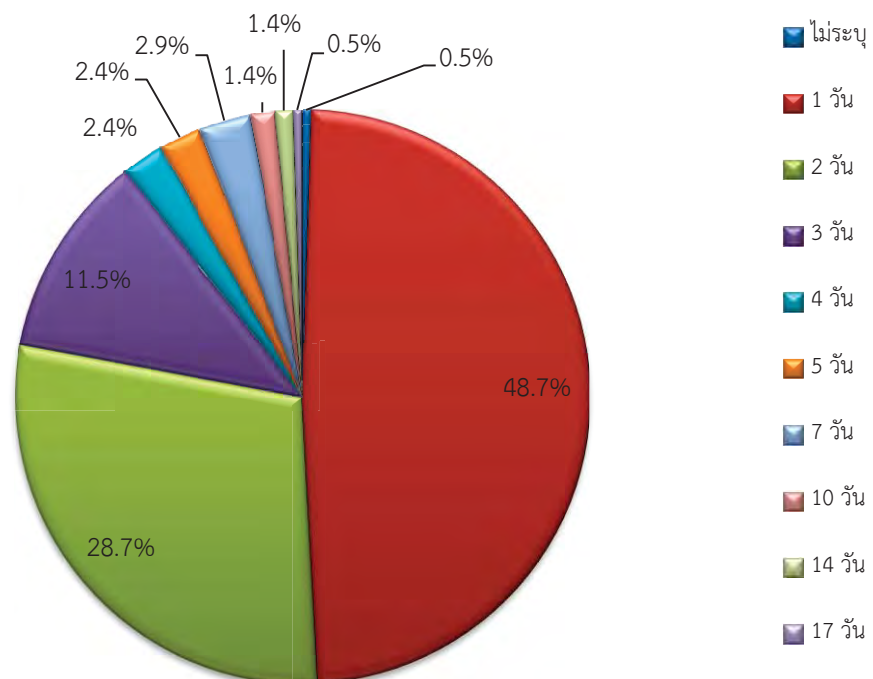
ของ Klenosky and Gitelson (1998) พบว่าการจัดแหล่งท่องเที่ยวที่ไม่เหมือนใครทำให้มีประโยชน์ต่อการจัดรายการส่งเสริมการขายได้ดีกว่าคู่แข่ง ในขณะที่ Edgell, Rutana Agarwal (1999) ให้ความสำคัญกับการคิดอย่างสร้างสรรค์ให้แตกต่างจากคู่แข่ง เหตุผลที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยวมากที่สุดคือ พักผ่อน และท่องเที่ยวทั่วๆ ไป (34.2%) รองลงมาคือ เหตุผลอื่นๆ (24.7%) รองลงมาคือ เทศกาล (4%) รองลงมาคือ สัมมนา (1.9%) และน้อยที่สุดคือ อันนิมู และเที่ยวกลางคืนสถานบันเทิง (0.5%) (ภาพที่ ก-50) โดยส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวเดินทางมาพักผ่อน ซึ่งเป็นแรงจูงใจตามความต้องการทางร่างกายและความต้องการความมั่นคง เพราะในจังหวัดอุดรดิตถ์เป็นจังหวัดเล็กมีความสงบและมีความปลอดภัย นอกจากนี้ยังเป็นจังหวัดที่มีธรรมชาติที่สวยงาม มีอากาศบริสุทธิ์ และสิ่งที่เป็นสิ่งที่เป็นแรงจูงใจที่ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาพักผ่อน แหล่งข้อมูลของการท่องเที่ยว มากที่สุดคือ ญาติพี่น้อง (38.3%) รองลงมาคือ แหล่งข้อมูลท่องเที่ยวอื่นๆ (22.6%) เพื่อน (22%) อินเทอร์เน็ต/เว็บไซต์ (12.4%) ตัวแทนการท่องเที่ยว/บ.ท่องเที่ยวเอกสาร/แผ่นพับ และสารคดีจากสื่อต่างๆ (1.4%) และน้อยที่สุดคือ หนังสือท่องเที่ยว (0.5%) ซึ่งแหล่งข้อมูลของการท่องเที่ยว โดยส่วนใหญ่สามารถทำได้โดยส่วนใหญ่มาจากญาติพี่น้อง ซึ่งเป็นการส่งข่าวสารและการบอกต่อโดยบุคคลที่เคยเข้ามาท่องเที่ยวหรือคนในพื้นที่ไปยังบุคคลสนใจ การท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรดิตถ์ในด้านต่างๆ เช่น ทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และผู้ที่ต้องการสัมผัสความเป็นธรรมชาติ ให้เดินทางเข้ามาเที่ยวในพื้นที่ หรือเป็นการส่งของฝากหรือภาพถ่ายแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามไปยังเพื่อน หรือญาติพี่น้อง หรือบุคคลอื่น โดยสอดคล้องกับการศึกษาของ Feighery (2010. online) พบว่าการรวบรวมการถ่ายรูปที่เก็บไว้ของการท่องเที่ยวเป็นลักษณะของผู้บริโภคหรือบุคคลที่ร่วมสมัย เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเป็นการรวบรวมข้อมูลไว้เพื่อให้ตัดสินใจในการท่องเที่ยว (ภาพที่ ก-50)

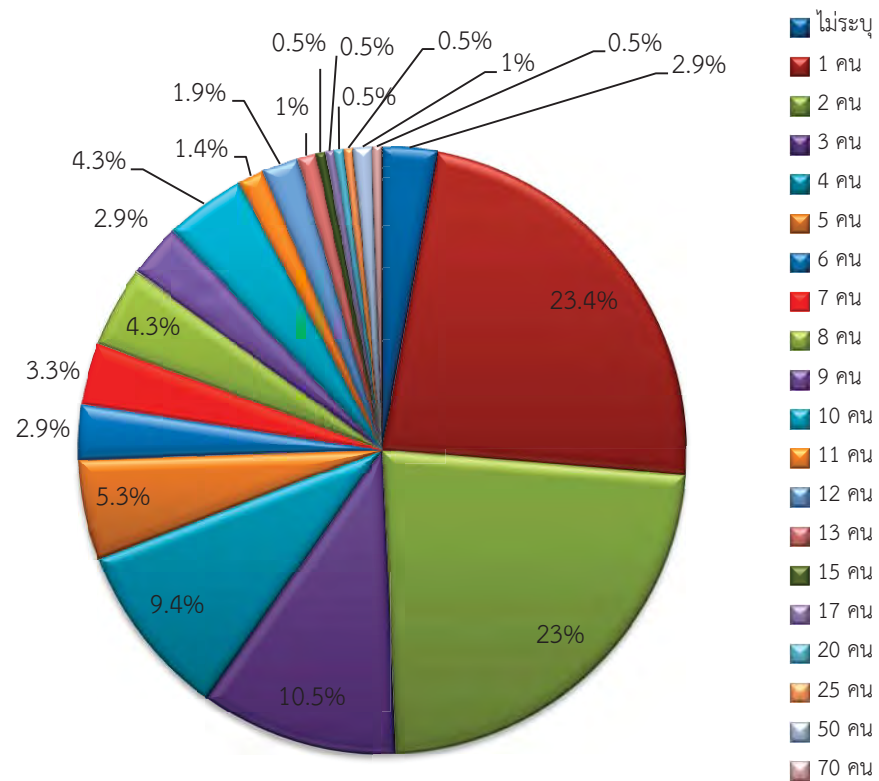
ภาพ ก-42 จำนวนนักท่องเที่ยวที่เคยมาและไม่เคยมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดอุดรดิตถ์

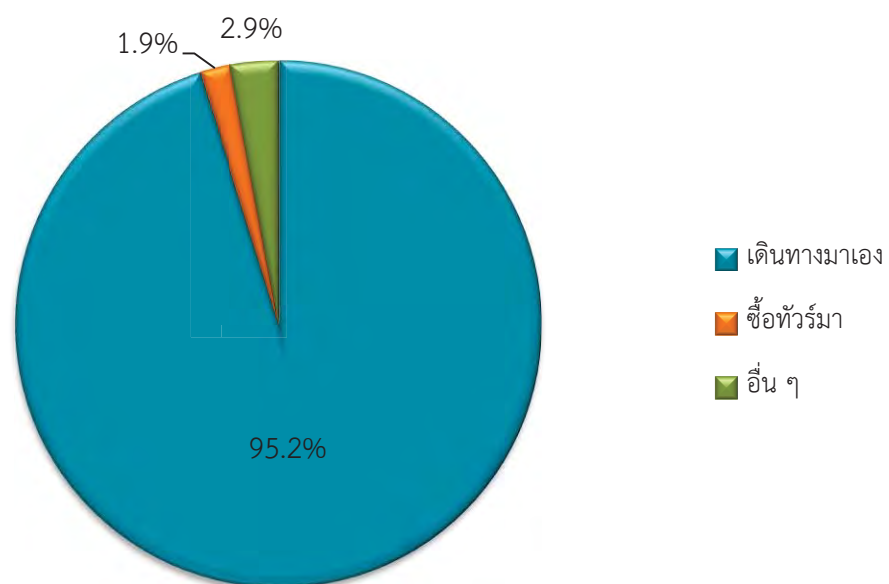
ภาพ ก-43 แสดงจำนวนครั้งของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดอุดรดิตถ์

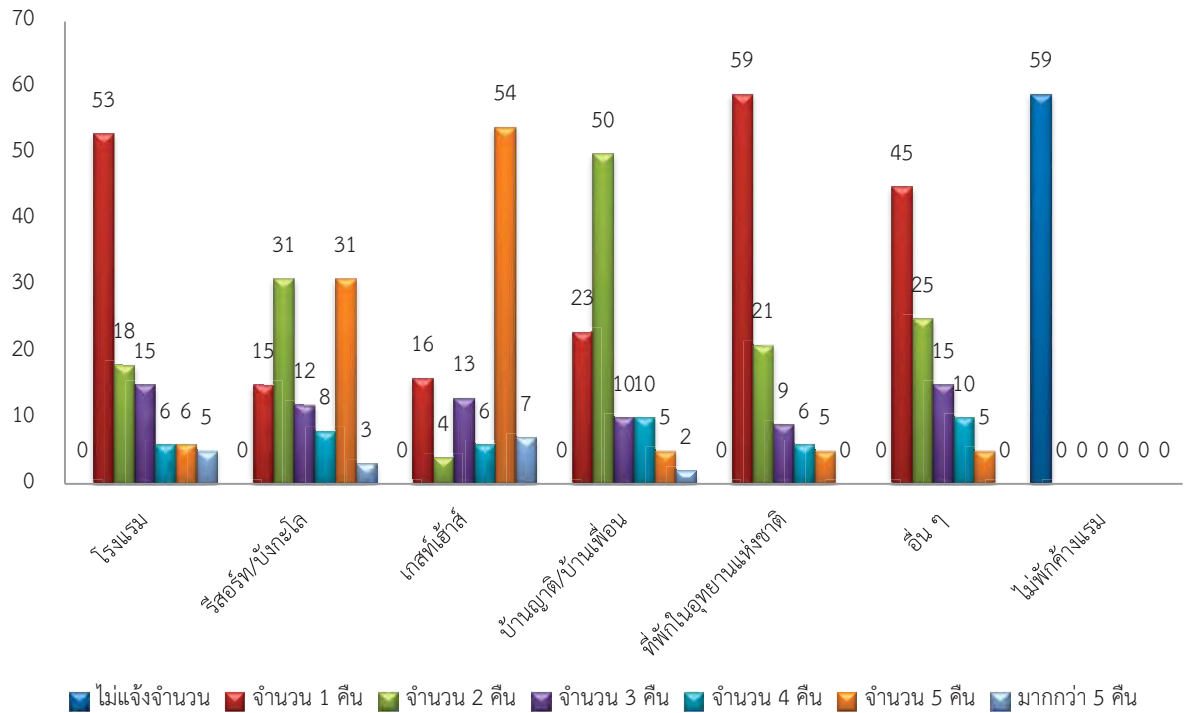
ภาพ ก-44 ระยะเวลาในการเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดอุดรดิตถ์

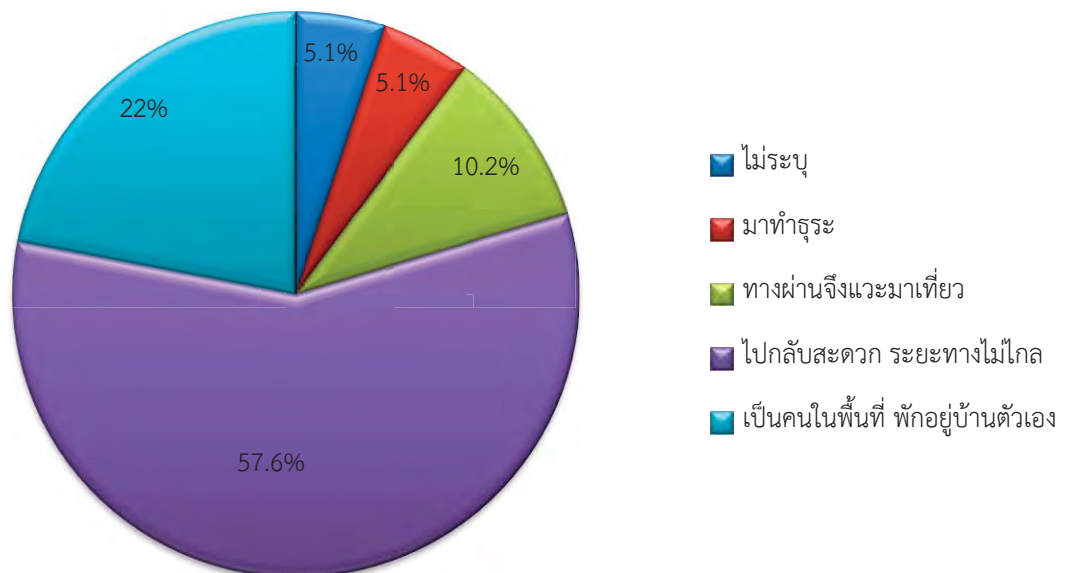
ภาพ ก-45 จำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดอุดรดิตถ์

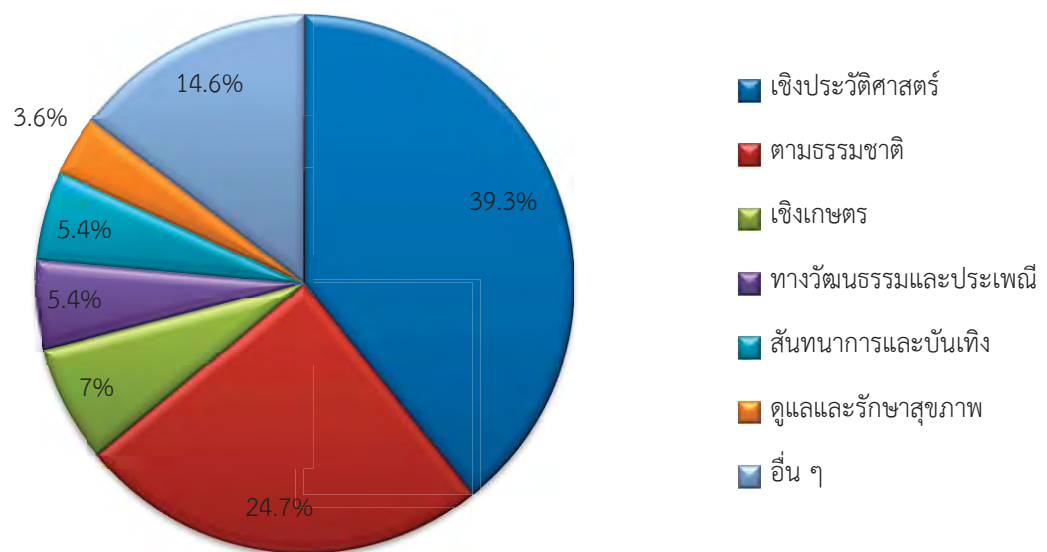
ภาพ ก-46 การเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดอุดรดิตถ์

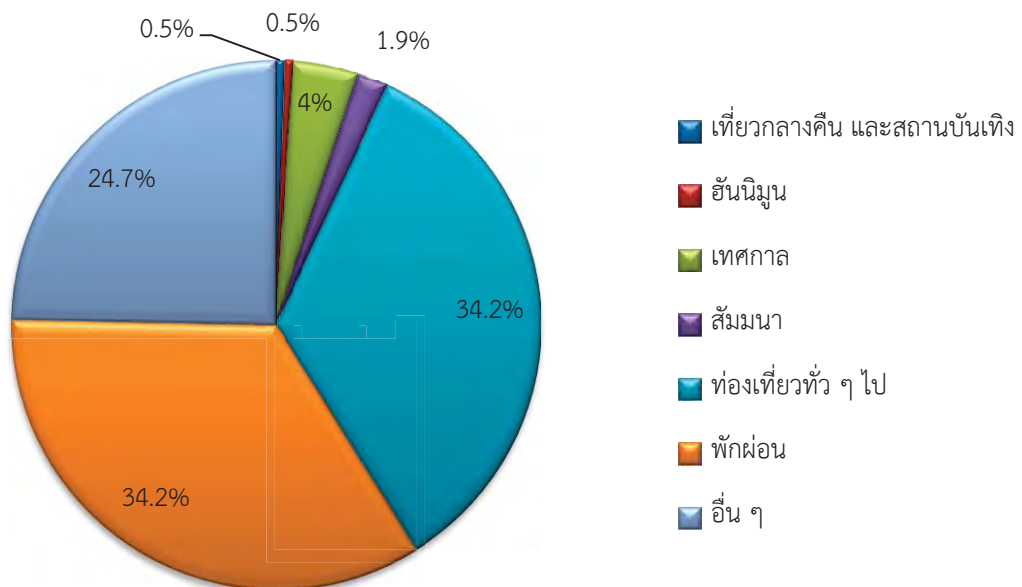
ภาพ ก-47 สถานที่พักค้างแรมและจำนวนวันพักค้างแรมของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดอุดรธานี

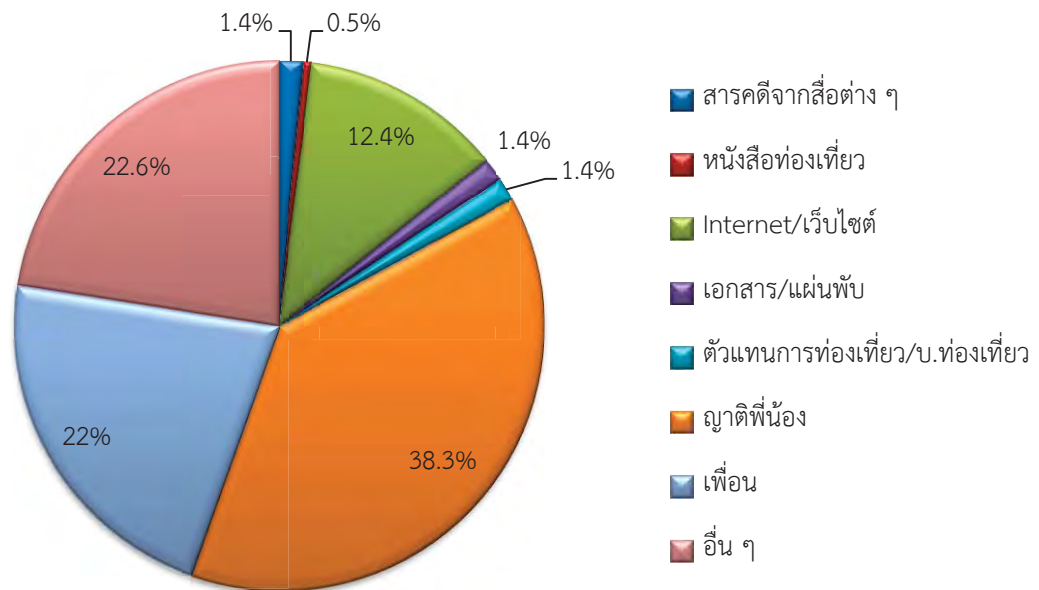
ภาพ ก-48 เหตุผลที่ไม่พักค้างแรมของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดอุดรธานี

ภาพ ก-49 การวางแผนการเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่ขอมาแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรดิตถ์

ภาพ ก-50 เหตุผลที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดอุดรดิตถ์

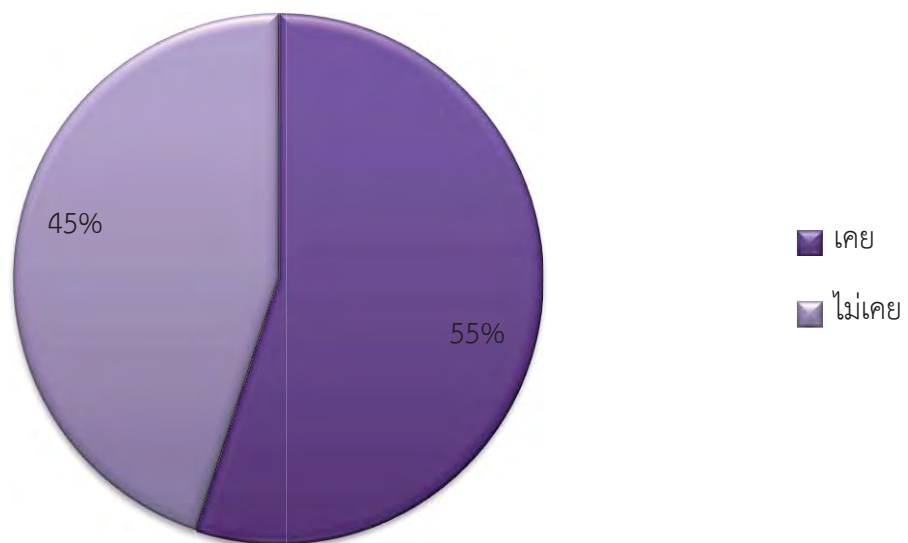
ภาพ ก-51 แหล่งข้อมูลการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดอุดรธานี

การสำรวจความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการบริการในจังหวัดแพร่

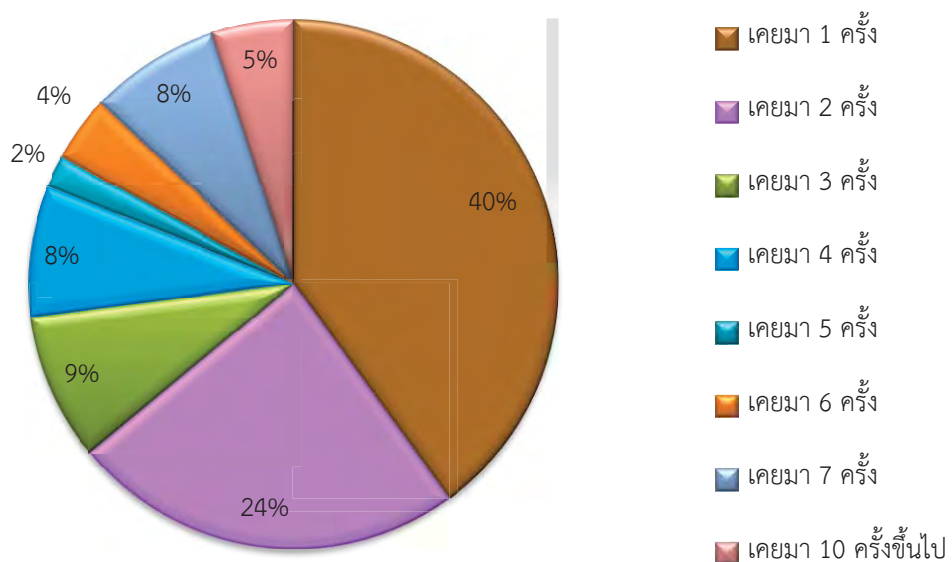
ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

การเคยมาเยือนหรือท่องเที่ยวจังหวัดแพร่ พบว่า เคยมาเที่ยวจังหวัดแพร่มากถึง (55%) และนักท่องเที่ยวที่ไม่เคยมา (45%) (ภาพที่ ข-68) นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เคยมาเที่ยว 1 วัน (40%) รองลงมาเคยมาท่องเที่ยวแล้ว 2 ครั้ง (24%) เคยมาแล้ว 3 ครั้ง (9%) เคยมาแล้ว 4 ครั้ง และเคยมาแล้ว 7 ครั้ง (8%) เคยมาแล้ว 10 ครั้งขึ้นไป (5%) เคยมา 6 ครั้ง (4%) และน้อยที่สุดเคยมาแล้ว 5 ครั้ง (2%) ตามลำดับ (ภาพที่ ข-69) ระยะเวลาในการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดแพร่ส่วนใหญ่ท่องเที่ยว 1 วัน (41%) รองลงมาท่องเที่ยว 2 วัน (21%) 3 วัน (20%) 4 วัน (8%) 5 วัน (7%) 7 วัน (2%) และน้อยที่สุดท่องเที่ยว 6 วัน (1%) ตามลำดับ (ภาพที่ ข-70) ส่วนใหญ่มีผู้ร่วมเดินทางจำนวน 4 คน (25%) รองลงมามีผู้ร่วมเดินทาง 2 คน (22%) 3 คน (17%) 1 คน (13%) 5 คน (10%) 6 คน (5%) 7 คน และ 10 คน (2%) 8 คน, 9 คน, 14 คน และไม่มีผู้ร่วมเดินทาง (1%) ตามลำดับ (ภาพที่ ข-71) ส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวเอง (97%) และส่วนน้อยซื้อทัวร์มาท่องเที่ยว (3%) (ภาพที่ ข-72) ส่วนใหญ่พักโรงแรมมากที่สุดคือ จำนวน 1 คืน (45%) รองลงมาคือ นอนค้างคืนจำนวน 2 คืน (24%) พักรีสอร์ท/บังกะโลนอนค้างคืนมากที่สุด จำนวน 1 คืน (35%) รองลงมาคือ นอนค้างคืนจำนวน 2 คืน (30%) พักที่เกสต์เฮาส์นอนค้างคืนมากที่สุดจำนวน 1 คืน (67%) พักบ้านญาติ/บ้านเพื่อนนอนค้างคืนมากที่สุดคือ จำนวน 2 คืน (54%) รองลงมาคือ นอนค้างคืนจำนวน 1 คืน (29%) พักในอุทยานแห่งชาตินอนค้างคืนมากที่สุดจำนวน 1 คืน (40%) รองลงมาคือ นอนค้างคืนจำนวน 2 คืน (42%) (ภาพที่ ข-73) เหตุผลที่ไม่พักค้างแรมของนักท่องเที่ยวมากที่สุดคือ ไป - กลับสะดวก ระยะทางไม่ไกล (58%) รองลงมาคือ เป็นคนในพื้นที่พักอยู่บ้านตัวเอง (24%) แวะมาเที่ยว (10%) มาทำธุระ (8%) และน้อยที่สุดคือ ไม่ระบุการพักค้างแรม (2%) (ภาพที่ ข-74)

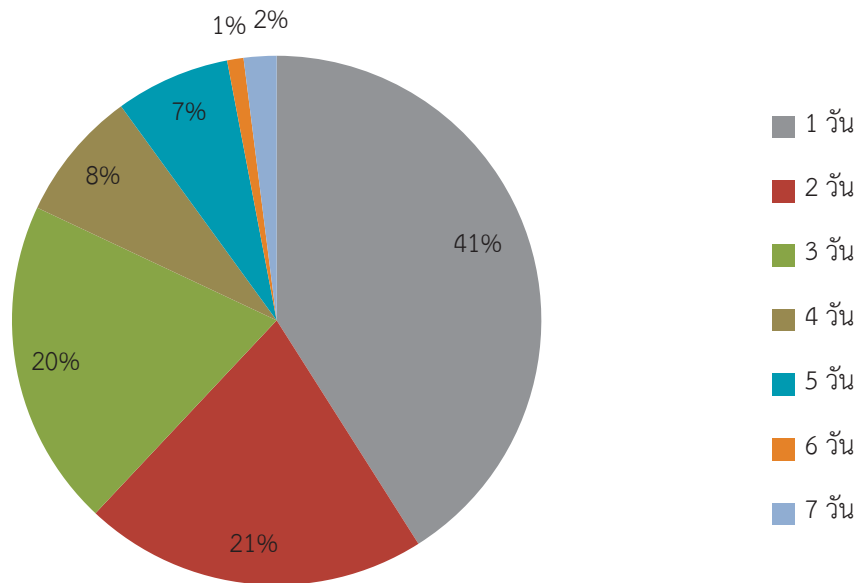
ส่วนใหญ่เลือกการวางแผนสำหรับการท่องเที่ยวประวัติศาสตร์และโบราณสถาน (58%) รองลงมาเลือกท่องเที่ยวธรรมชาติ (21%) ท่องเที่ยววัฒนธรรมและประเพณี (10%) ท่องเที่ยวเชิงเกษตร (6%) ท่องเที่ยวเพื่อการดูแลและรักษาสุขภาพเท่ากับอื่น ๆ (2%) และท่องเที่ยวสนทนาและการบันเทิง (1%) (ภาพที่ ข-75) ส่วนใหญ่มีเหตุผลที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยวคือ พักผ่อน และท่องเที่ยวทั่วๆ ไป (40%) เหตุผลรองลงมาคือท่องเที่ยวตามเทศกาล (14%) อันนินมุน (2%) และน้อยที่สุดคือ สัมมนา (1%) นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวยังมีเหตุผลอื่นๆ (3%) ด้วย (ภาพที่ ข-76) นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดแพร่ ส่วนใหญ่มีแหล่งข้อมูลสำหรับการท่องเที่ยวมาจากญาติพี่น้อง (40%) รองลงมาคือ เพื่อน (32%) อินเทอร์เน็ต/เว็บไซต์ (17%) หนังสือท่องเที่ยว (7%) เอกสาร/แผ่นพับ (3%) และน้อยที่สุดคือ ตัวแทนการท่องเที่ยว/บริษัทท่องเที่ยว และสารคดีจากสื่อต่างๆ (1%) (ภาพที่ ข-77) กล่าวโดยสรุปตัวแปรคุณภาพของการบริการด้านความน่าเชื่อถือ ความถูกต้องรวดเร็ว ความเหมาะสมของราคา ความปลอดภัย เป็นต้น มีส่วนสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวมีโอกาสเลือกซื้อบริการการท่องเที่ยวมากขึ้น ถ้านักท่องเที่ยวสามารถสืบค้นข้อมูลได้ง่ายขึ้นในเวลาอันรวดเร็ว (Dean,et. al, 2002)

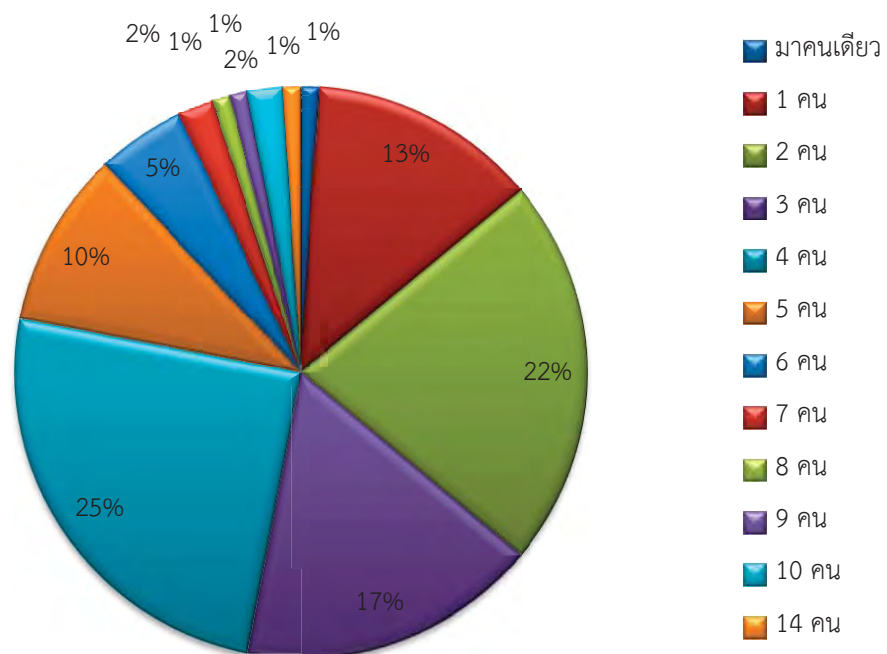
ภาพ ข-68 จำนวนนักท่องเที่ยวที่เคยมาและไม่เคยมาท่องเที่ยวจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดแพร่

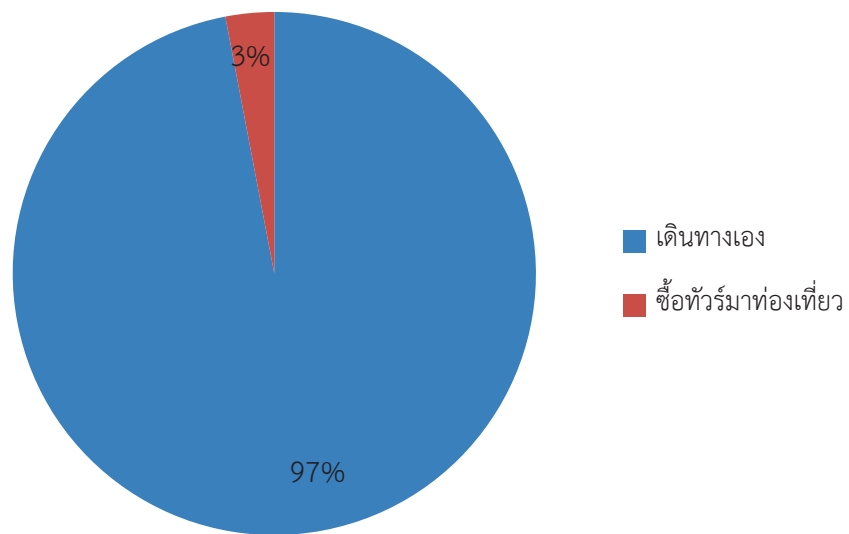
ภาพ ข-69 แสดงจำนวนครั้งของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดแพร่

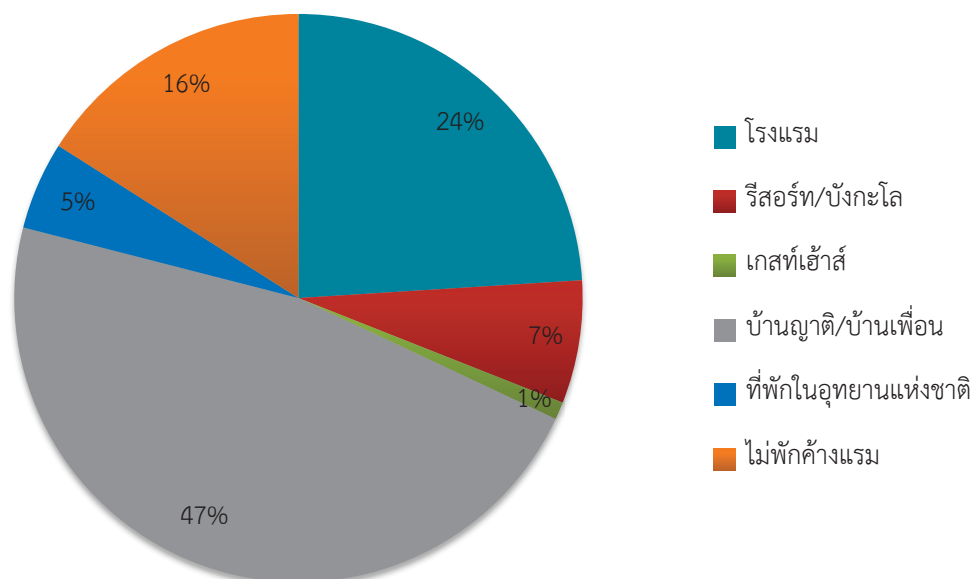
ภาพ ข-70 ระยะเวลาในการเดินทางมาห้องท่ี่ยวของนักท่ี่ยวจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่ี่ยวท่ี่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดแพร่

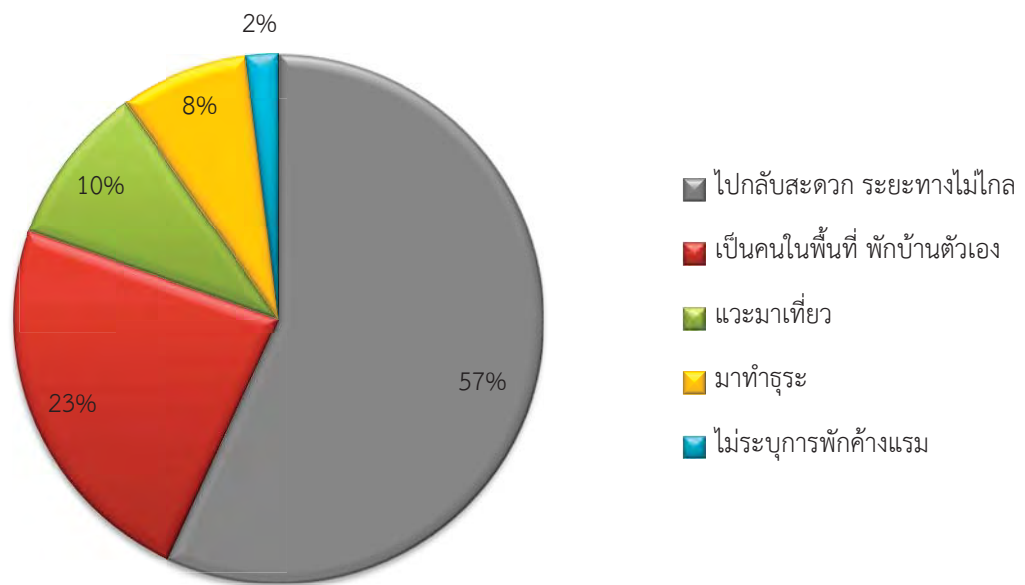
ภาพ ข-71 จำนวนผู้ร่วมเดินทางมาห้องท่ี่ยวของนักท่ี่ยวจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่ี่ยวท่ี่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดแพร่

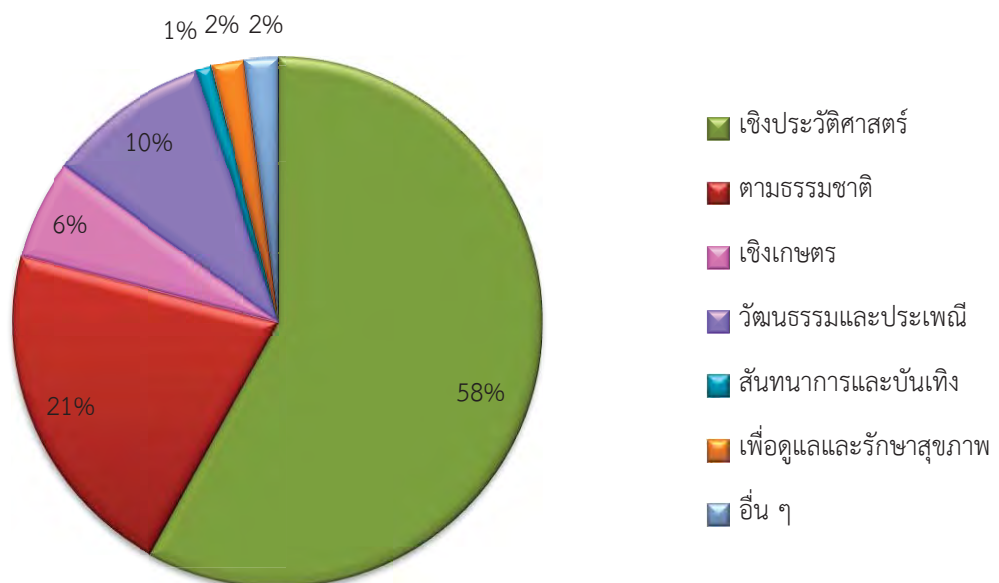
ภาพ ข-72 การเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดแพร่

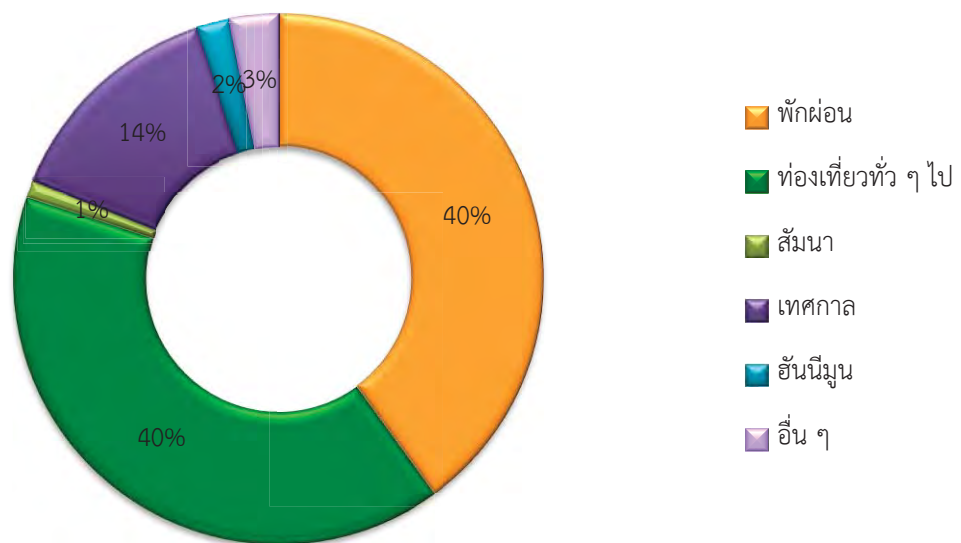
ภาพ ข-73 การเลือกสถานที่พักของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดแพร่

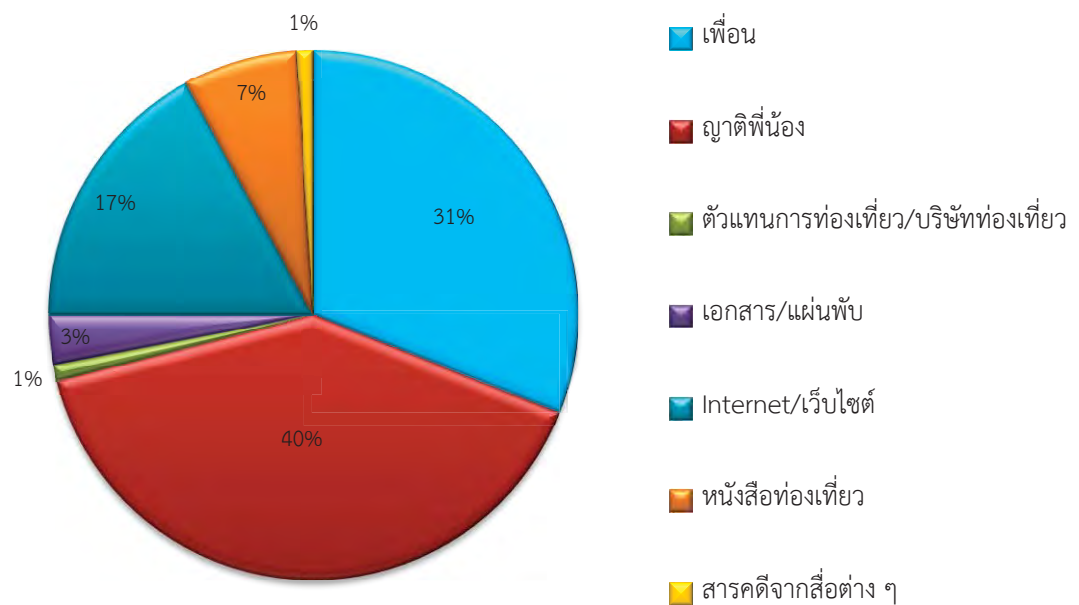
ภาพ ข-74 เหตุผลที่ไม่พักค้างแรมของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดแพร่

ภาพ ข-75 การวางแผนการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดแพร่

ภาพ ข-76 เหตุผลที่เลือกเดินทางมาสปาของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดแพร่

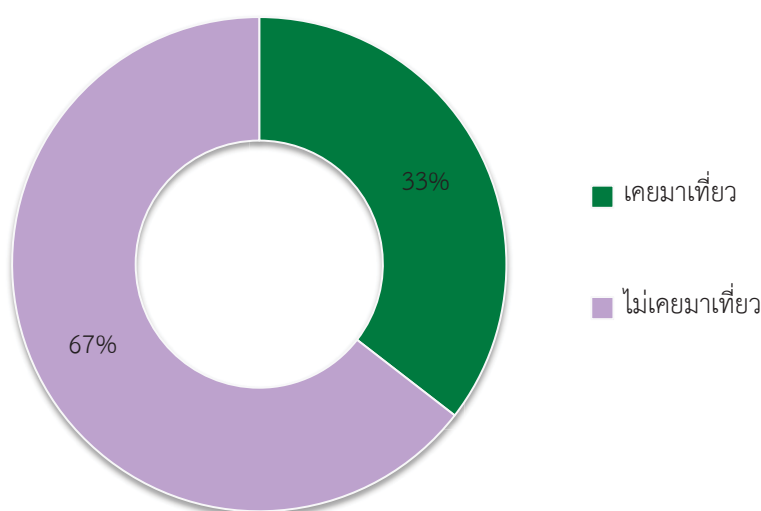
ภาพ ข-77 แหล่งข้อมูลการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดแพร่

การสำรวจความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการบริการในจังหวัดน่าน

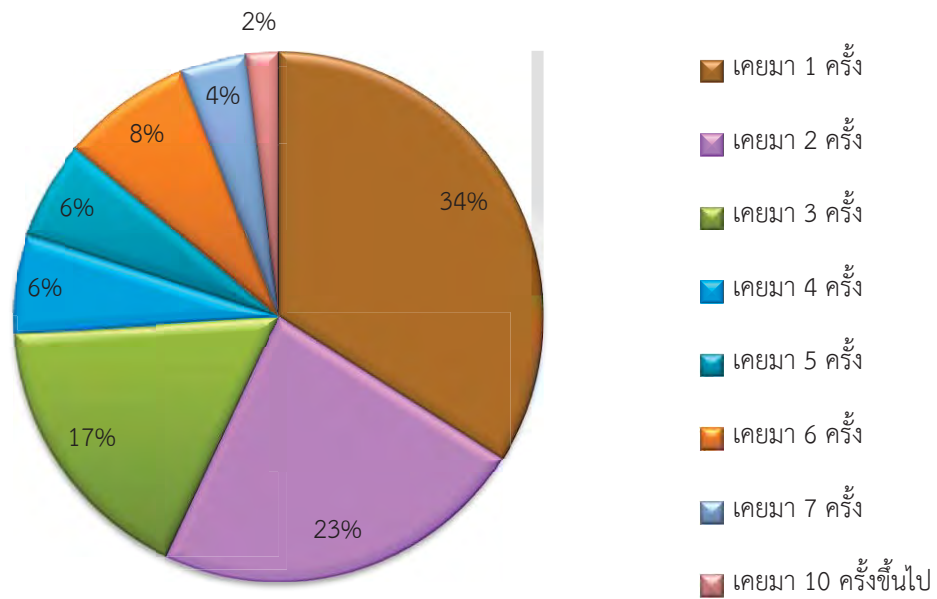
ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

จังหวัดน่านเป็นจังหวัดที่อยู่ปลายทางมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงามและเป็นจังหวัดที่มีสิ่งสวยงาม ทำให้นักท่องเที่ยวมีแรงจูงใจในการท่องเที่ยว ตามความต้องการความสวยงามทำให้มนุษย์มีพฤติกรรมแสวงหา สร้างสรรค์ และบำรุงรักษาสีที่สวยงาม ชื่นชมสิ่งสวยงามทั้งที่เป็นธรรมชาติและศิลปะตามรสนิยม ซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังไม่เคยมาเที่ยวจังหวัดน่าน เนื่องจากเป็นจังหวัดที่เพิ่งมีการเปิดตัวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมีความปลอดภัยในการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นแรงจูงใจอย่างหนึ่งของนักท่องเที่ยวที่มีความต้องการความปลอดภัย ได้แก่ ความปลอดภัยของร่างกาย ชีวิต และทรัพย์สิน ประการณที่ว่าจะอยู่ในสังคมที่เป็นระเบียบและสามารถคาดหมายได้ การเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดน่านของนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวไม่เคยมาเที่ยวจังหวัดน่าน (67%) มากกว่าเคยมาท่องเที่ยวจังหวัดน่าน (33%) (ภาพที่ ค-80) จำนวนครั้งที่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดน่าน คือ เคยมา 1 ครั้ง (34%) รองลงมา คือ เคยมา 2 ครั้ง (23%) เคยมา 3 ครั้ง (17%) เคยมา 6 ครั้ง (8%) เคยมา 4 ครั้ง และเคยมา 5 ครั้ง (6%) เคยมา 7 ครั้ง (4%) และน้อยที่สุดเคยมา 10 ครั้งขึ้นไป (2%) (ภาพที่ ค-81) ระยะเวลาในการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดน่าน มากที่สุดคือ 3 วัน (38%) รองลงมาคือ 2 วัน (28%) 5 วัน (11%) 4 วัน (10%) 1 วัน (6%) ไม่แจ้งรายละเอียด (5%) และระยะเวลาที่นักท่องเที่ยวมาเที่ยวน้อยที่สุดคือ 6 วัน และ 7 วัน (1%) (ภาพที่ ค-82) จำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวไม่ระบุ (21%) รองลงมาคือ ร่วมเดินทางด้วย 3 คน (19%) 4 คน (15%) 1 คน (14%) 5 คน (12%) 6 คน (8%) 2 คน (6%) 10 คนขึ้นไป (3%) และน้อยที่สุดคือ 7 คน (2%) (ภาพ ค-83) นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาเอง (81%) เพราะต้องการความสะดวกสบายในการเดินทาง ซึ่งเป็นการประเมินผลทางเลือกอย่างหนึ่งในการท่องเที่ยวเพื่อให้คุณค่ากับทางด้านเวลาและความสะดวกสบาย รองลงมาคือ ซื้อทัวร์มา (10%) มาโดยวิธีอื่นๆ (6%) และการเดินทางที่น้อยที่สุดคือ การเดินทางแบบไม่แจ้งข้อมูล (3%) (ภาพที่ ค-84) การพักค้างคืนที่โรงแรมนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่แจ้งรายละเอียดจำนวนวันเข้าพัก (54%) รองลงมาพัก 2 คืน (19%) พัก 1 คืน (17%) การพักที่รีสอร์ท/บังกะโลนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่แจ้งรายละเอียดจำนวนวันเข้าพัก (77%) รองลงมาพัก 1 คืน (10%) พัก 2 คืน (5%) พัก 3 คืน และ 5 คืน (4%) การพักที่เกสต์เฮาส์นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่แจ้งรายละเอียดจำนวนวันเข้าพัก (81%) รองลงมาพัก 1 คืน (9%) พัก 2 คืน (5%) พัก 3 คืนและ 5 คืน (2%) การพักบ้านญาติ/บ้านเพื่อนนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่แจ้งรายละเอียดจำนวนวันเข้าพัก (80%) รองลงมาพัก 1 คืน (10%) พัก 3 คืน (6%) พัก 2 คืน (4%) การพักในอุทยานแห่งชาตินักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่แจ้งรายละเอียดจำนวนวันเข้าพัก (60%) รองลงมาพัก 1 คืน (18%) พัก 2 คืน (12%) พัก 3 คืน (5%) การพักที่อื่นๆ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่แจ้งรายละเอียดจำนวนวันเข้าพัก (83%) รองลงมาพัก 1 คืน (7%) พัก 2 คืน (5%) (ภาพที่ ค-85) เหตุผลที่ไม่พักค้างแรมของนักท่องเที่ยวคือ ไป - กลับสะดวก ระยะทางไม่ไกล (52%) รองลงมา มาทำธุระ (25%) เป็นทางผ่านจึงแวะมาเที่ยว (11%) เป็นคนในพื้นที่ พักอยู่บ้านตัวเอง (7%) และไม่ระบุ (5%) (ภาพที่ ค-86) ส่วนใหญ่เลือกการวางแผนสำหรับการท่องเที่ยวธรรมชาติ (36%) รองลงมาเลือกท่องเที่ยววัฒนธรรมและประเพณี (23%) ท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ (17%) ท่องเที่ยวเพื่อการดูแลและรักษาสุขภาพ (15%) ท่องเที่ยวสนทนาและการบันเทิง (3%) และท่องเที่ยวอื่นๆ (1%) (ภาพที่ ค-87) ส่วนใหญ่

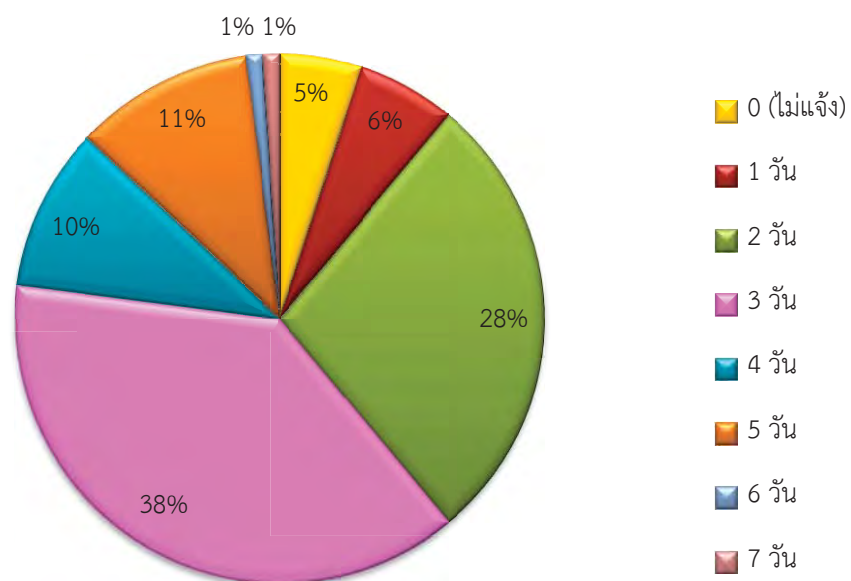
นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวจังหวัดน่าน โดยจังหวัดน่านมีสิ่งที่เป็นแรงจูงใจ โดยมีธรรมชาติที่สวยงามจึงมีความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ ทำให้เป็นที่ดึงดูดใจแก่นักท่องเที่ยวให้เข้ามาเที่ยวได้ซึ่งเป็นเหตุผลที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เลือกที่จะมาท่องเที่ยวจังหวัดน่าน โดยจังหวัดน่านมีศักยภาพและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวในหลายๆ ด้าน ทั้งด้านศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับชุมชนในด้านต่างๆ โดยสามารถให้นักท่องเที่ยวเข้าไปท่องเที่ยวได้เพิ่มมากขึ้น เช่น ต้องการพักผ่อน ต้องการความสนุกสนาน ต้องการสัมผัสประสบการณ์แปลกใหม่ ต้องการผจญภัย ต้องการหลบหนีความวุ่นวายสับสน ซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยว เป็นการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวในการรับรู้ถึงความต้องการ ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อบุคคลรับรู้ถึงความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ตนมีกับสิ่งที่ตนเองต้องการ ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อบุคคลรับรู้ ถึงความแตกต่างต้องการ ดังนั้น จุดเริ่มต้นของการซื้อบริการทางการท่องเที่ยวคือ พบเห็นเพื่อนใหม่ๆ ที่มีความสนใจคล้ายคลึงกัน เป็นต้น เหตุผลที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดน่าน มากที่สุดคือ ท่องเที่ยวทั่วไป (43%) รองลงมาคือ พักผ่อน (41%) เทศกาล (10%) เหตุผลอื่นๆ (3%) สัมมนา (2%) สถานบันเทิง (1%) และไม่มีนักท่องเที่ยวเดินทางไปอันนันทน์ที่จังหวัดน่าน (ภาพที่ ค-88) แหล่งข้อมูลการท่องเที่ยวที่ได้รับของนักท่องเที่ยวมากที่สุดคือ เอกสาร/แผ่นพับ (37%) รองลงมาคือ อินเทอร์เน็ต/เว็บไซต์ (17%) เพื่อน (13%) หนังสือท่องเที่ยว (11%) ญาติพี่น้อง สารคดีจากสื่อต่างๆ และ แหล่งข้อมูลอื่นๆ (6%) และน้อยที่สุดคือ ตัวแทนการท่องเที่ยว (4%) (ภาพที่ ค-89) จากแหล่งข้อมูลการท่องเที่ยวต่างๆ ผู้ประกอบการ หรือ หน่วยงานต่างๆ มีการทำเอกสารแผ่นพับในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว หรือผู้บริโภคมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ Brook (2004) และ Klenasky and Gitelson (1998) พบว่า ความสำคัญของทางการเข้าถึงแหล่งข้อมูลของการท่องเที่ยวทางเว็บไซต์ อินเทอร์เน็ต และการขายทางจดหมาย ซึ่งจะให้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวได้

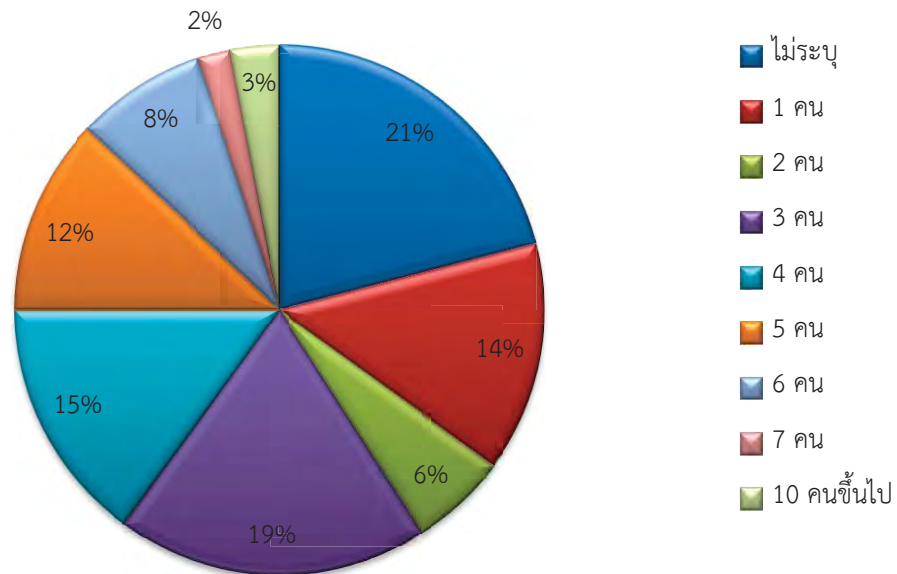
ภาพ ค-80 จำนวนนักท่องเที่ยวที่เคยมาและไม่เคยมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดน่าน

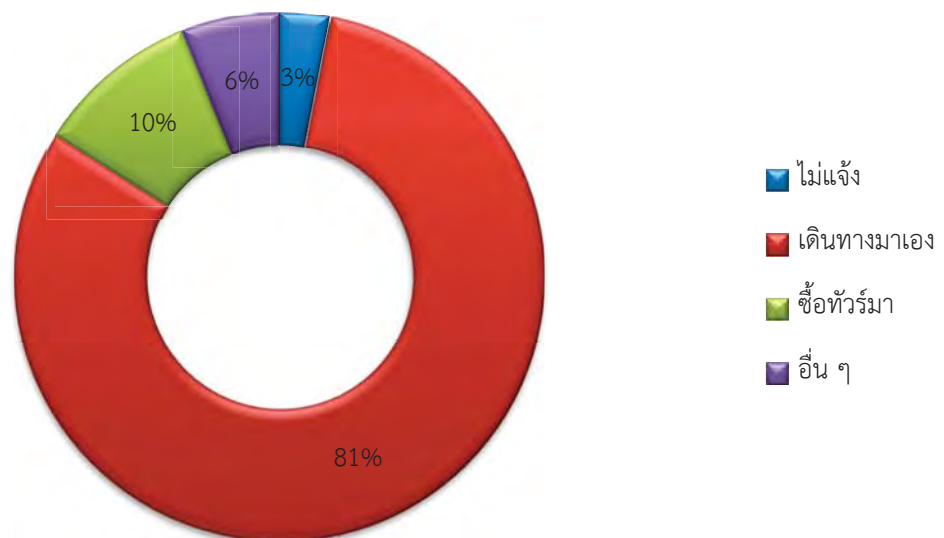
ภาพ ค-81 แสดงจำนวนครั้งของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดน่าน

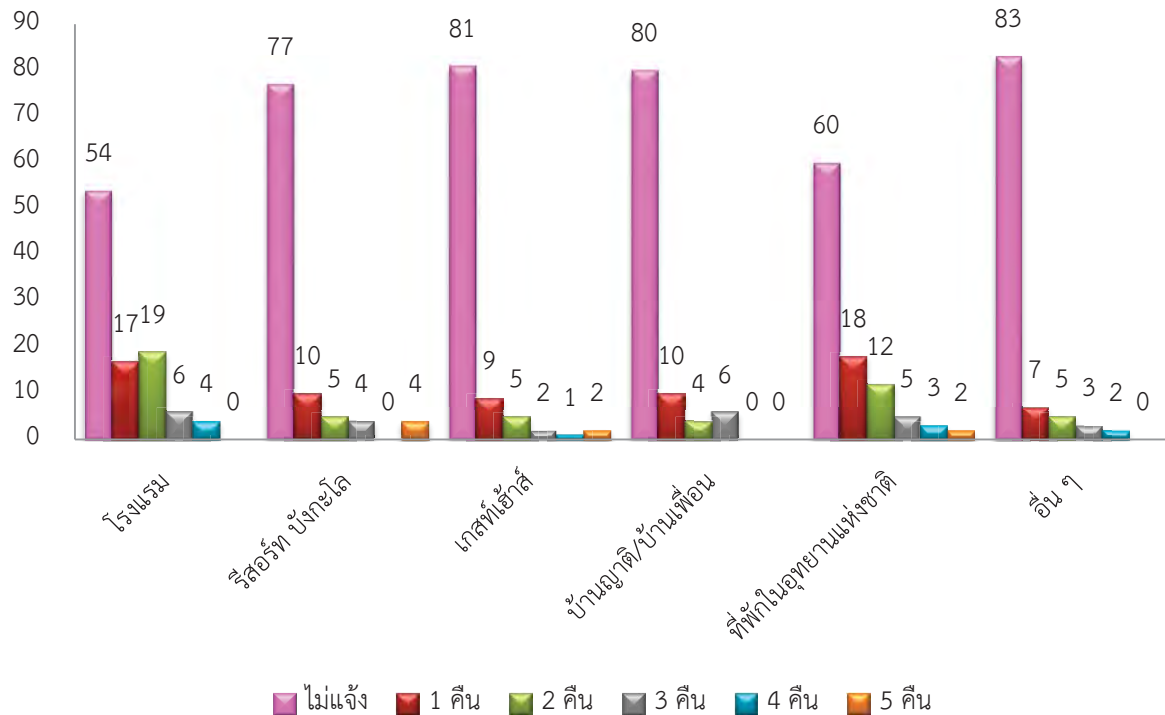
ภาพ ค-82 ระยะเวลาในการเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดน่าน

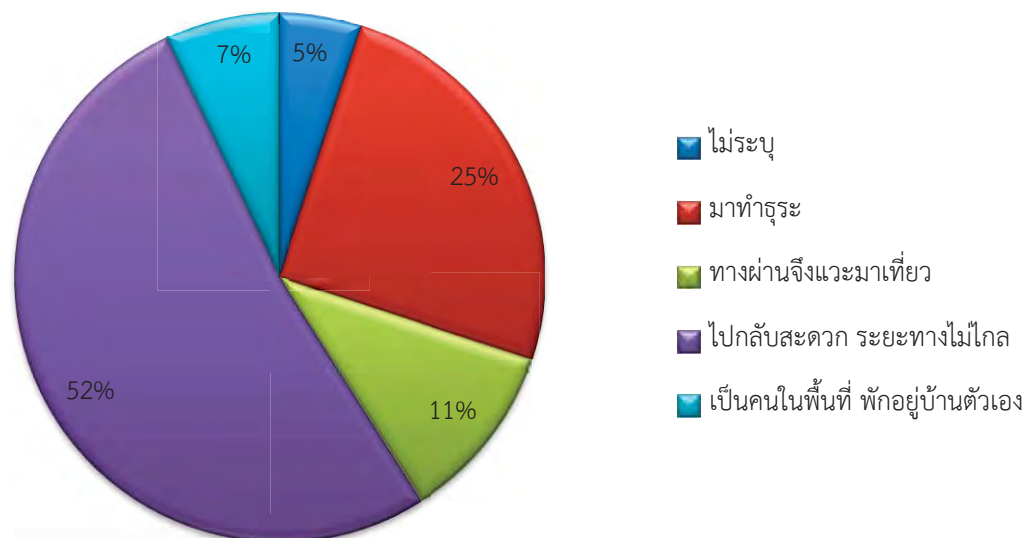
ภาพ ค-83 จำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดน่าน

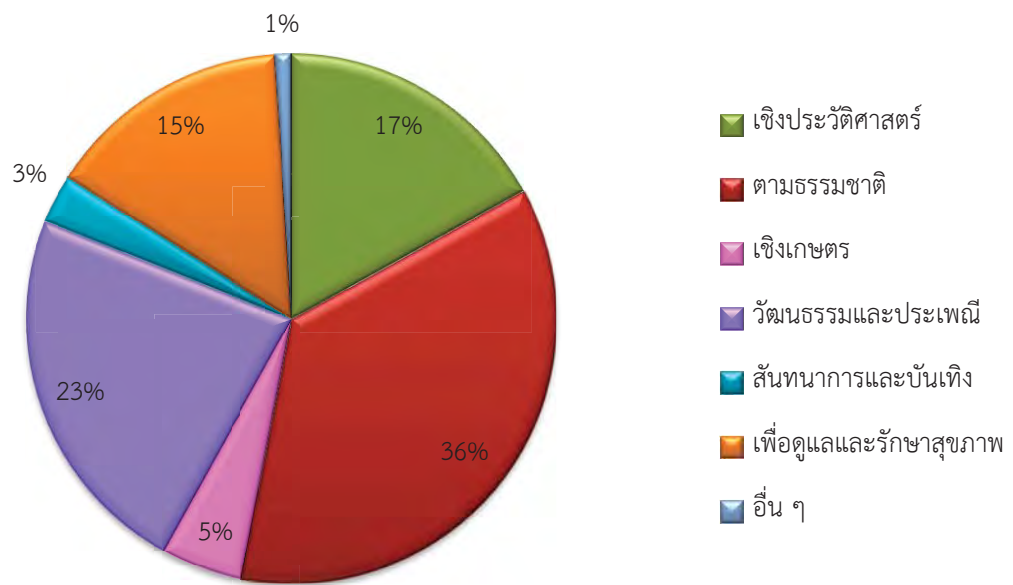
ภาพ ค-84 การเดินทางมาของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดน่าน

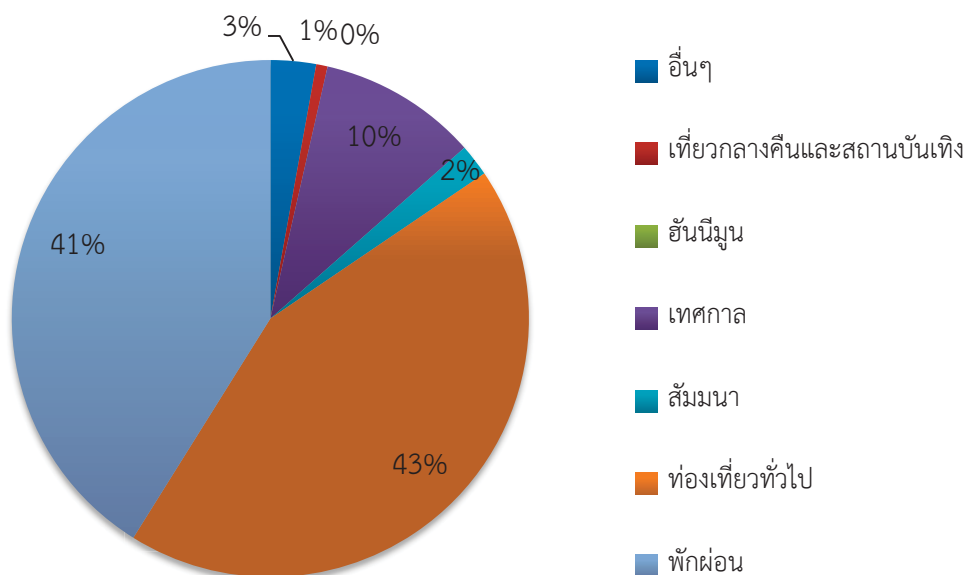
ภาพ ค-85 ที่พักและจำนวนนักท่องเที่ยวที่ค้างคืนจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดน่าน

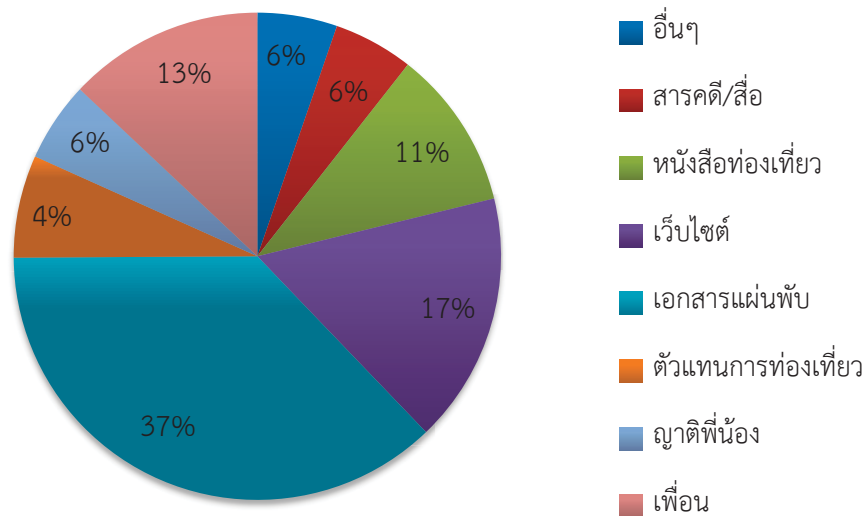
ภาพ ค-86 เหตุผลที่ไม่พักค้างแรมของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดน่าน

ภาพ ค-87 การวางแผนเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดน่าน

ภาพ ค-88 เหตุผลที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดน่าน

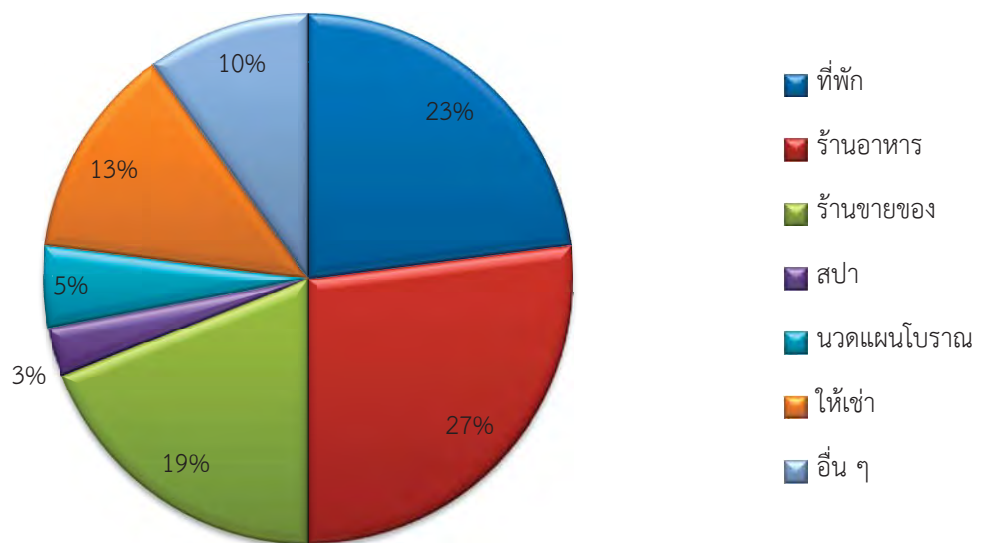

ภาพ ค-89 แหล่งข้อมูลการท่องเที่ยวที่ได้รับของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการในจังหวัดน่าน

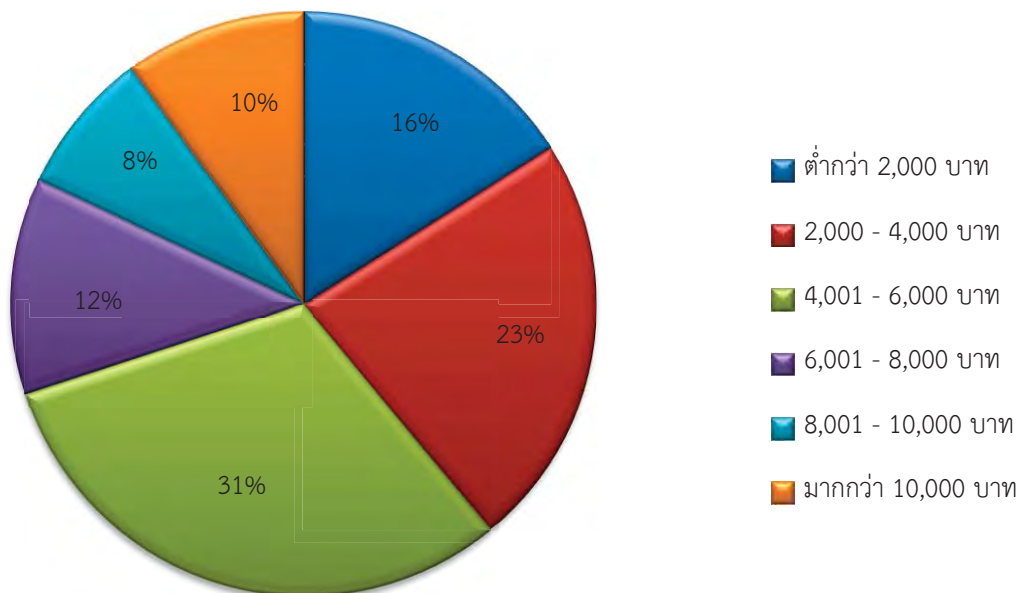
อุปทานของการท่องเที่ยว

การสำรวจความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อการบริการในจังหวัดอุดรดิตถ์

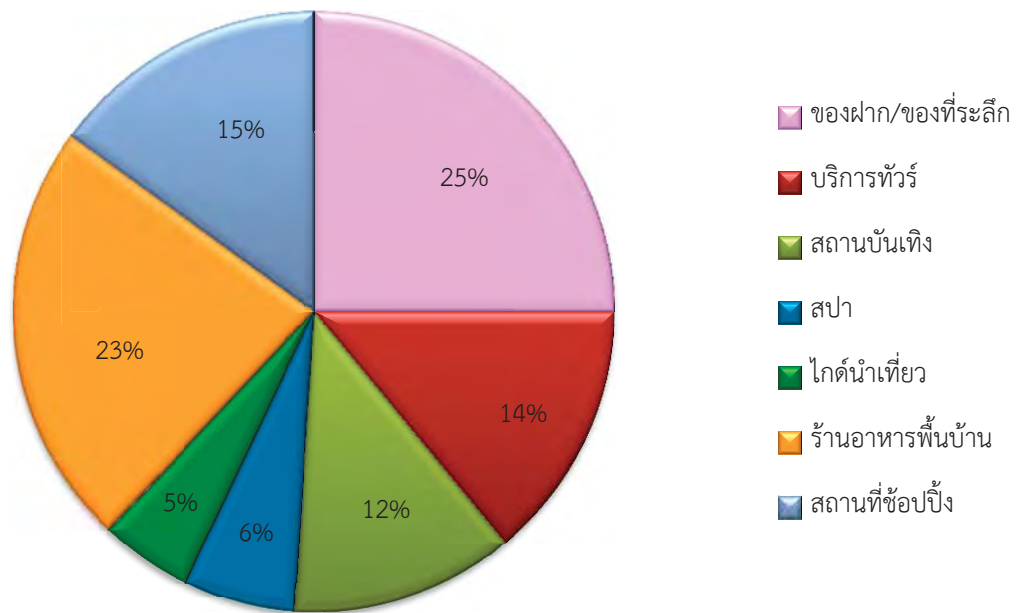
ธุรกิจส่วนใหญ่ของผู้ประกอบการในจังหวัดอุดรดิตถ์ คือ ประกอบธุรกิจร้านอาหาร (27%) รองลงมา คือ ที่พัก (23%) ร้านขายของ (19%) ร้านให้เช่า (13%) อื่น ๆ (10%) นวดแผนโบราณ (5%) และน้อยที่สุด คือ สปา (3%) (ภาพ ก-52) ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อนักท่องเที่ยวที่ใช้จ่ายสินค้า/บริการต่อการมาท่องเที่ยว 1 ครั้ง นักท่องเที่ยวจะใช้จ่ายประมาณ 4,001-6,000 บาท (31%) รองลงมาคือ 2,000-4,000 บาท (23%) ต่ำกว่า 2,000 บาท (16%) 6,001-8,000 บาท (12%) มากกว่า 10,000 บาท (10%) และ 8,001-10,000 บาท (8%) (ภาพ ก-53) ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อสินค้า/บริการที่นักท่องเที่ยวสอบถามเพิ่มเติมมากที่สุด คือ ของฝาก/ของที่ระลึก (25%) รองลงมา คือ ร้านอาหารพื้นบ้านของจังหวัดอุดรดิตถ์ (23%) สถานที่ช้อปปิ้ง เดินเที่ยวซื้อของ (15%) บริการทัวร์/โปรแกรมการท่องเที่ยว (14%) สถานบันเทิง (12%) สปา (6%) และไกด์นำเที่ยว (5%) (ภาพ ก-54) ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อช่วงเวลาในสัปดาห์ที่นักท่องเที่ยวมาอุดหนุนสินค้า/บริการมากที่สุดคือ ในช่วงวันหยุดนักขัตฤกษ์ (41%) วันหยุดสุดสัปดาห์ (วันเสาร์-อาทิตย์) (35%) และวันทำงาน (วันจันทร์-ศุกร์) (24%) (ภาพ ก-55) ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อช่วงเวลาที่นักท่องเที่ยวมาอุดหนุนสินค้า/บริการมากที่สุดคือ เดือนธันวาคม (22%) รองลงมาคือ เดือนมกราคม (18%) เดือนกุมภาพันธ์ (12%) เดือนพฤษภาคม (11%) เดือนตุลาคม (8%) เดือนมีนาคม (7%) เดือนเมษายน (6%) เดือนกรกฎาคม (5%) เดือนสิงหาคม (4%) เดือนพฤษภาคม (3%) น้อยที่สุดคือช่วงเดือนมิถุนายน และกันยายน (2%) (ภาพก-56) จะเห็นได้ว่าในระหว่างช่วงเดือนพฤษภาคม-กันยายน มีนักท่องเที่ยวมาอุดหนุนสินค้า/บริการน้อย เนื่องจากเป็นช่วงของฤดูฝน จึงไม่ค่อยมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามามากนัก

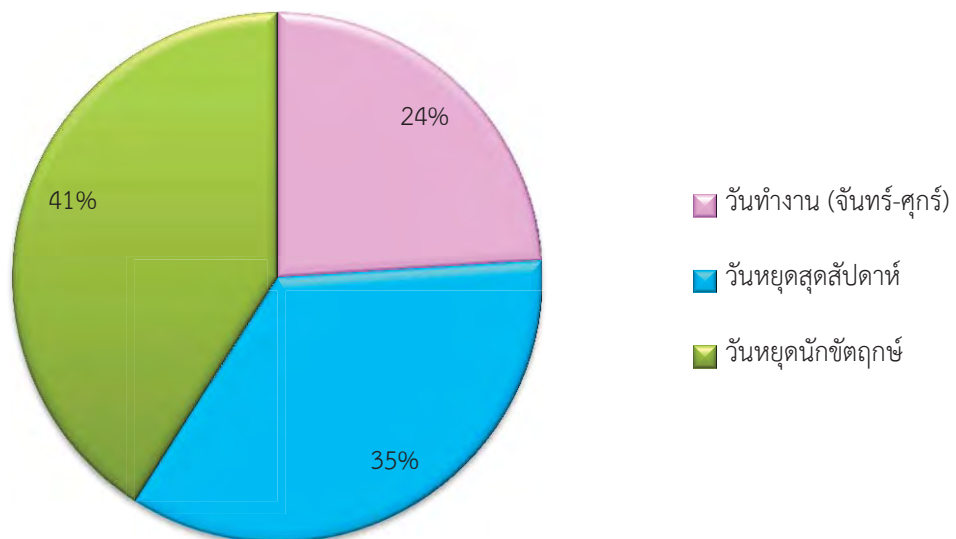
ภาพ ก-52 ธุรกิจของผู้ประกอบการในจังหวัดอุดรดิตถ์

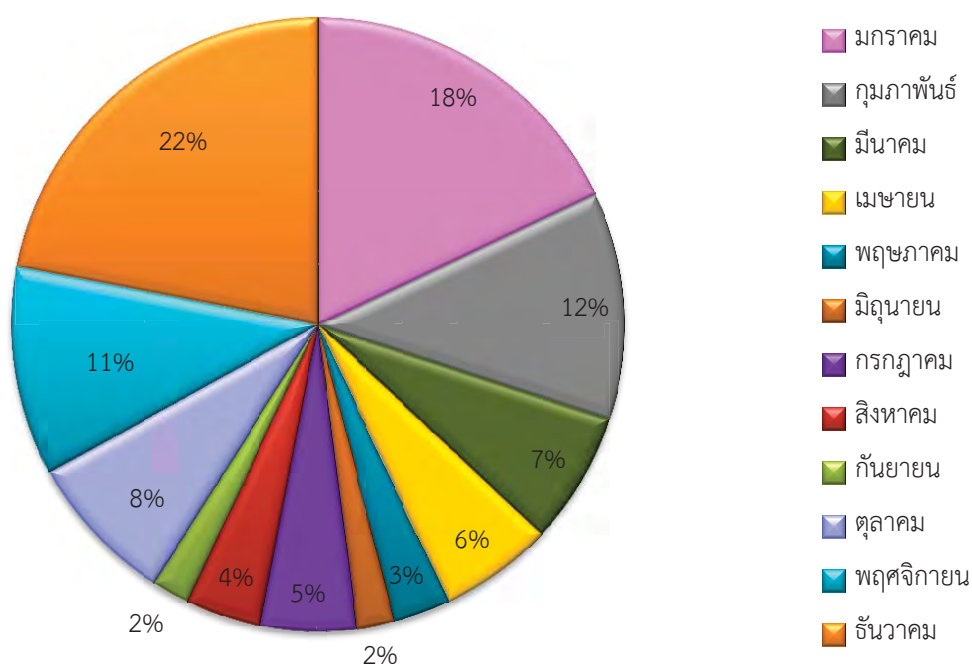
ภาพ ก-53 ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อนักท่องเที่ยวที่ใช้จ่ายซื้อสินค้า/บริการต่อการมาท่องเที่ยว 1 ครั้งในจังหวัดอุดรดิตถ์

ภาพ ก-54 ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อสินค้า/บริการนักท่องเที่ยวสอบถามเพิ่มเติมในจังหวัดอุดรดิษฐ์

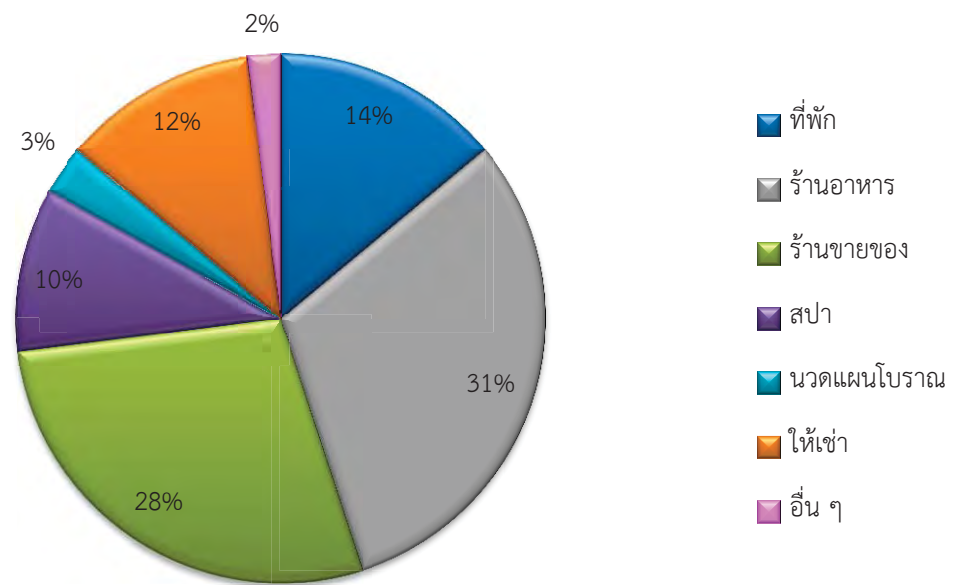
ภาพ ก-55 ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อช่วงวันในสัปดาห์ที่นักท่องเที่ยวมาอุดหนุนสินค้า/บริการมากที่สุด ในจังหวัดอุดรดิษฐ์

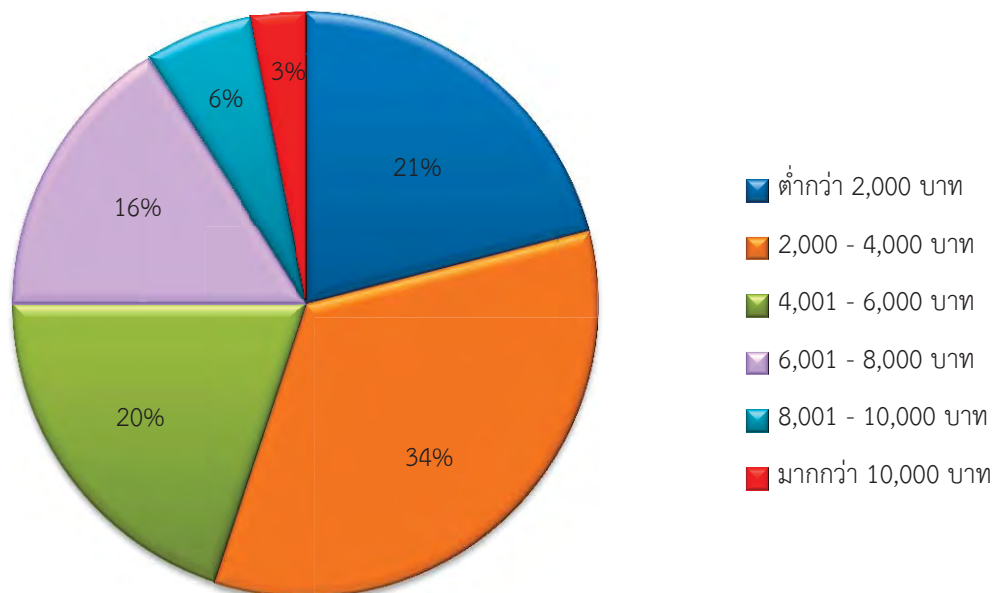
ภาพ ก-56 ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อช่วงเดือนที่นักท่องเที่ยวมาอุดหนุนสินค้า/บริการมากที่สุด ในจังหวัดอุดรดิตถ์

การสำรวจความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อการบริการในจังหวัดแพร่

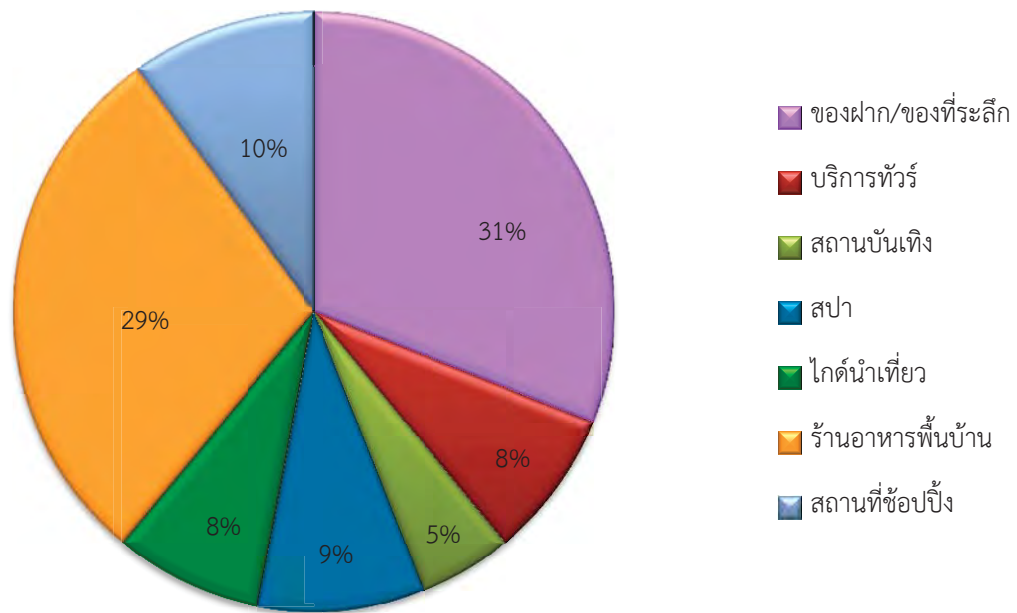
ธุรกิจส่วนใหญ่ของผู้ประกอบการในจังหวัดแพร่ คือ ประกอบธุรกิจร้านอาหาร (31%) รองลงมา คือ ร้านขายของ (28%) ที่พัก (14%) บริการให้เช่า (12%) สปา (10%) บริการนวดแผนโบราณ (3%) และอื่น ๆ (2%) (ภาพ ข-78) ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อนักท่องเที่ยวที่ใช้จ่ายสินค้า/บริการต่อการมาท่องเที่ยว 1 ครั้ง นักท่องเที่ยวจะใช้จ่ายประมาณ 2,000-4,000 บาท (34%) รองลงมาคือ ต่ำกว่า 2,000 บาท (21%) 4,000-6,000 บาท (20%) 6,001-8,000 บาท (16%) 8,001-10,000 บาท (6%) และมากกว่า 10,000 บาท (3%) (ภาพ ข-79) ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อสินค้า/บริการที่นักท่องเที่ยวสอบถามเพิ่มเติมมากที่สุด คือ ของฝาก/ของที่ระลึก (31%) รองลงมาคือ ร้านอาหารพื้นเมือง (29%) สถานที่ซื้อปิ้ง/เดินเที่ยว (10%) สปา (9%) บริการทัวร์ และไกด์นำเที่ยว (8%) และสถานบันเทิง (5%) (ภาพ ข-80) ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อช่วงวันในสัปดาห์ที่นักท่องเที่ยวมาอุดหนุนสินค้า/บริการมากที่สุดคือในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ (วันเสาร์-อาทิตย์) (43%) วันหยุดนักขัตฤกษ์ (39%) และวันทำงาน (วันจันทร์-ศุกร์) (18%) (ภาพ ข-81) ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อช่วงเดือนที่นักท่องเที่ยวมาอุดหนุนสินค้า/บริการมากที่สุดคือในช่วงเดือนธันวาคม (25%) รองลงมาคือ เดือนพฤศจิกายน (15%) เดือนกุมภาพันธ์ (11%) เดือนเมษายน (10%) เดือนมกราคม และเดือนมีนาคม (9%) เดือนตุลาคม (6%) เดือนกันยายน (5%) เดือนกรกฎาคม (4%) เดือนพฤษภาคม (3%) เดือนสิงหาคม (2%) และเดือนมิถุนายน (1%) (ภาพ ข-82)

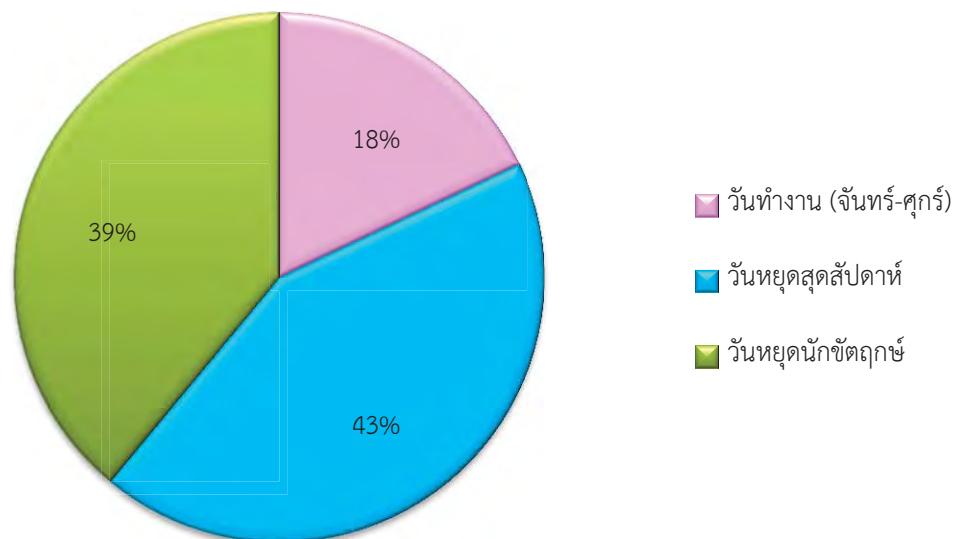
ภาพ ข-78 ธุรกิจของผู้ประกอบการในจังหวัดแพร่

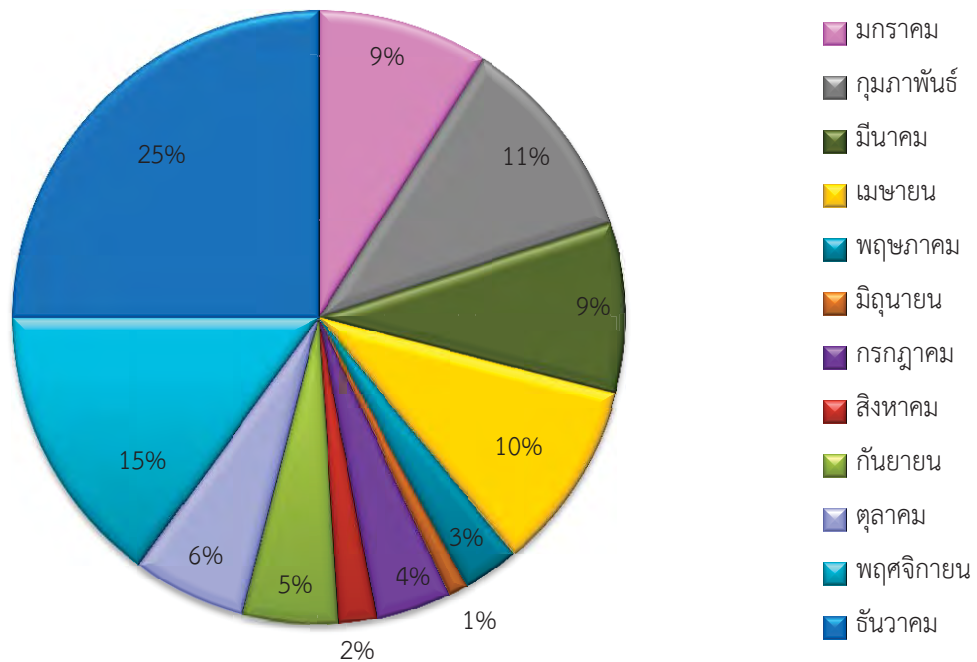
ภาพ ข-79 ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อนักท่องเที่ยวที่ใช้จ่ายซื้อสินค้า/บริการต่อการมาท่องเที่ยว 1 ครั้งในจังหวัดแพร่

ภาพ ข-80 ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อสินค้า/บริการนักท่องเที่ยวสอบถามเพิ่มเติมในจังหวัดแพร่

ภาพ ข-81 ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อช่วงวันในสัปดาห์ที่นักท่องเที่ยวมาอุดหนุนสินค้า/บริการมากที่สุด ในจังหวัดแพร่

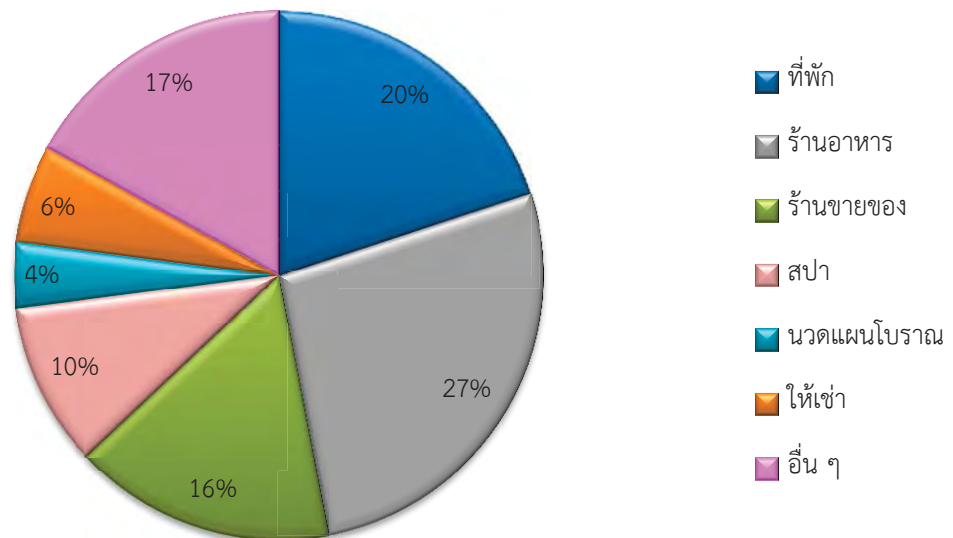

ภาพ ข-82 ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อช่วงเดือนที่นักท่องเที่ยวมาอุดหนุนสินค้า/บริการมากที่สุด ในจังหวัดแพร่

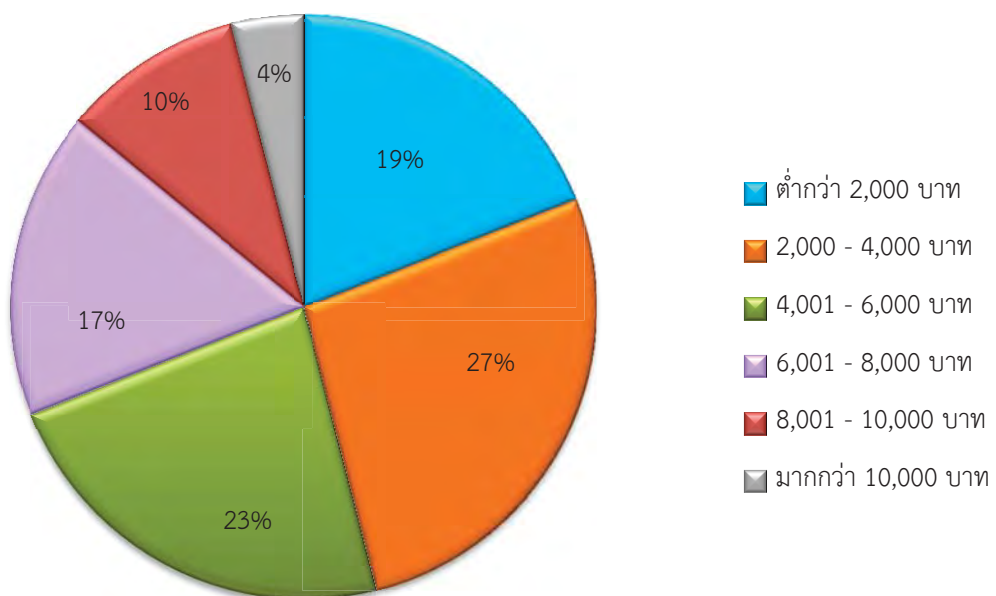
การสำรวจความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อการบริการในจังหวัดน่าน

ธุรกิจส่วนใหญ่ของผู้ประกอบการในจังหวัดน่าน คือ ประกอบธุรกิจร้านอาหาร (27%) รองลงมา คือ ที่พัก (20%) อื่น ๆ (17%) ร้านขายของ (16%) สปา (10%) ร้านให้เช่า (6%) และน้อยที่สุด คือนวดแผนโบราณ (4%) (ภาพ ค-90) ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อนักท่องเที่ยวที่ใช้จ่ายสินค้า/บริการต่อการมาท่องเที่ยว 1 ครั้ง นักท่องเที่ยวจะใช้จ่ายประมาณ 2,000-4,000 บาท (27%) รองลงมาคือ 4,001-6,000 บาท (23%) ต่ำกว่า 2,000 บาท (19%) 6,001-8,000 บาท (17%) 8,001-10,000 บาท (10%) และมากกว่า 10,000 บาท (4%) (ภาพ ค-91) ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อสินค้า/บริการที่นักท่องเที่ยวสอบถามเพิ่มเติมมากที่สุด คือ ร้านอาหารพื้นบ้านของจังหวัดน่าน (33%) รองลงมา คือของฝาก/ของที่ระลึก (23%) สถานที่ซัปปิ้ง เดินเที่ยวซื้อของ (15%) ไกด์นำเที่ยว (10%) สถานบันเทิง (19%) บริการทัวร์/โปรแกรมการท่องเที่ยว (7%) และสปา (6%) (ภาพ ค-92) ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อช่วงวันในสัปดาห์ที่นักท่องเที่ยวมาอุดหนุนสินค้า/บริการมากที่สุดคือ ในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ (วันเสาร์-อาทิตย์) (44%) วันหยุดนักขัตฤกษ์ (30%) และวันทำงาน (วันจันทร์-ศุกร์) (26%) (ภาพ ค-93) ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อช่วงเดือนที่นักท่องเที่ยวมาอุดหนุนสินค้า/บริการมากที่สุดคือ เดือนธันวาคม (21%) รองลงมาคือ เดือนมกราคม (16%) เดือนกุมภาพันธ์ (13%) เดือนพฤศจิกายน (10%) เดือนมีนาคม (9%) เดือนเมษายนและ

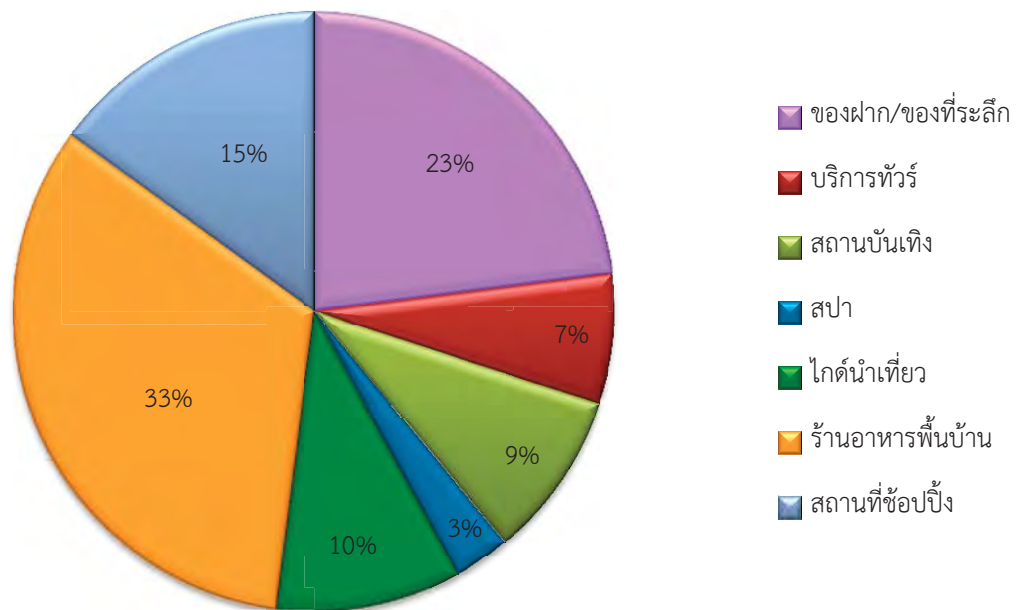
เดือนตุลาคม (7%) เดือนกันยายน (5%) เดือนพฤษภาคม (4%) เดือนมิถุนายนและเดือนสิงหาคม (3%) และน้อยที่สุดคือช่วงเดือนกรกฎาคม (2%) (ภาพ ค-94)

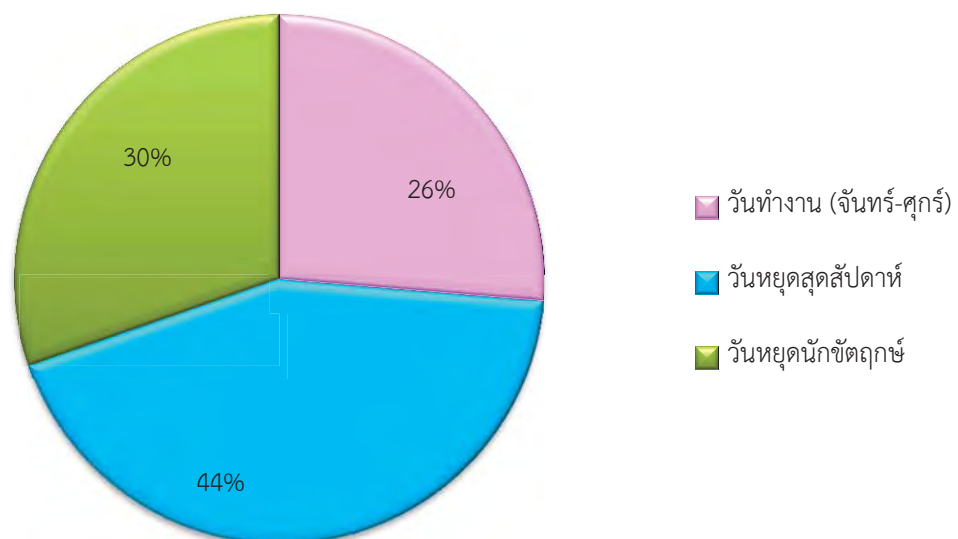
ภาพ ค-90 ธุรกิจของผู้ประกอบการในจังหวัดน่าน

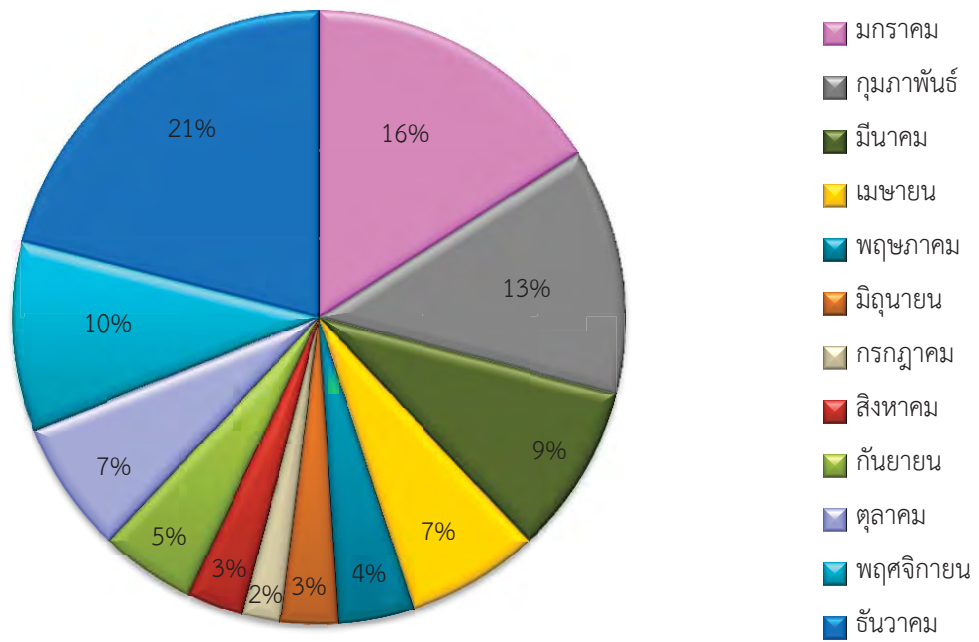
ภาพ ค-91 ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อนักท่องเที่ยวที่ใช้จ่ายซื้อสินค้า/บริการต่อการมาท่องเที่ยว 1 ครั้งในจังหวัดน่าน

ภาพ ค-92 ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อสินค้า/บริการนักท่องเที่ยวสอบถามเพิ่มเติมในจังหวัดน่าน

ภาพ ค-93 ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อช่วงวันในสัปดาห์ที่นักท่องเที่ยวมาอุดหนุนสินค้า/บริการมากที่สุด ในจังหวัดน่าน

ภาพ ค-94 ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อช่วงเดือนที่นักท่องเที่ยวมาอุดหนุนสินค้า/บริการมากที่สุด ใน
จังหวัดน่าน

ข้อเสนอแนะทางนโยบาย

ด้านการจัดการท่องเที่ยว

- การส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
- การพัฒนาสินค้า การบริการ และปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยวภายในแต่ละจังหวัด
- การพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับด้านการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ เช่น การสื่อสาร การบริการ การจัดการ การใช้ภาษาอังกฤษ
- ภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว จัดการส่งเสริมการตลาดเชิงรุกให้สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างประเทศ
- การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้ประกอบการในการจัดทำ การวิจัยด้านท่องเที่ยว ได้แก่ พฤติกรรมนักท่องเที่ยว ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว การตลาด การประชาสัมพันธ์ การบริการ และการร้องเรียน

ด้านศักยภาพการท่องเที่ยว

- ภาครัฐ ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกันสร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วยการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวภายในจังหวัดตลอดทั้งปี
- ส่งเสริมการลงทุนด้านการท่องเที่ยวให้ผู้ประกอบการรายเล็กร่วมกับทางภาครัฐ และภาคเอกชน เช่น จัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการในเรื่องของการลงทุนด้านการท่องเที่ยว เป็นต้น
- การพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน โดยร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของแต่ละจังหวัด
- การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อส่งเสริมท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ โดยร่วมมือกับภาครัฐ ภาคประชาชน และหน่วยงานการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง
- ควบคุมคุณภาพการบริการให้เกิดมาตรฐาน และความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว โดยร่วมมือกับตำรวจท่องเที่ยวในแต่ละจังหวัด
- หน่วยงานทะเบียนด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ เช่น ใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว ใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์

ด้านแผนการตลาดการท่องเที่ยว

- การจัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวในประเทศ ให้เป็นไปตามกรอบนโยบาย และ กลยุทธ์ที่กำหนด เช่น ปฏิทินการท่องเที่ยวประจำปีของแต่ละจังหวัด เป็นต้น
- การจัดทำแผนจัดเตรียมสินค้าการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ความต้องการของตลาด ตลอดจนการส่งเสริมการวางแผนการตลาดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการดำเนินงาน
- การสร้างเครือข่ายการวิจัยด้านการตลาดการท่องเที่ยว และแสวงหาทิศทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อการวิจัยด้านการตลาดการท่องเที่ยวร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ที่มีส่วนร่วมของทางภาครัฐ

ภาคเอกชน ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นข้อมูลที่จะเกิดประโยชน์สูงสุดในการดำเนินงานด้านการตลาด และการส่งเสริมการท่องเที่ยว

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาศักยภาพของการท่องเที่ยวจังหวัดอุดรดิตถ์ แพร่ และน่าน พบว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม มีความพร้อมรองรับนักท่องเที่ยวแต่มีจุดอ่อนด้านสิ่งอำนวยความสะดวกได้แก่ การเดินทางไม่สะดวก ป้ายบอกทางไม่ชัดเจน ไม่มีเจ้าหน้าที่ให้บริการข้อมูล ขาดศูนย์บริการนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ

ผลการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ แปลงปลูกทุเรียนหลงและหลินลับแล ลางสาด ลองกอง มังคุด มะไฟ กาแฟ จังหวัดอุดรดิตถ์ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศวิทยา ได้แก่ อุทยานแห่งชาติภูสอยดาว อุทยานแห่งชาติคลองตรอน อุทยานแห่งชาติลำน้ำน่าน วนอุทยานสักใหญ่ เชื่อนสิริกิติ์ และน้ำตกแม่พูล การท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ พิธีอัฐมิมูซา วัดพระบรมธาตุทุ่งยั้ง อนุสาวรีย์พระยาพิชัยดาบหัก วัดธรรมมาธิปไตย วัดพระยืนพุทธบาทยุคล วัดพระฝางสว่างคบุรีมุนีนาถ วัดท่าถนนวน บ่อเหล็กน้ำพี้ และเมืองลับแล

การศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวของจังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า ธุรกิจส่วนใหญ่ของผู้ประกอบการในจังหวัดอุดรดิตถ์ คือ ประกอบธุรกิจร้านอาหาร ที่พัก ร้านขายของ ร้านให้เช่า ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อนักท่องเที่ยวที่ใช้จ่ายสินค้า/บริการต่อการมาท่องเที่ยว 1 ครั้ง นักท่องเที่ยวจะใช้จ่ายประมาณ 4,001-6,000 บาท ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อสินค้า/บริการที่นักท่องเที่ยวสอบถามเพิ่มเติมมากที่สุดคือ ของฝาก/ของที่ระลึก ร้านอาหารพื้นบ้านของจังหวัดอุดรดิตถ์ สถานที่ซัปปิ้ง เดินเที่ยวซื้อของ ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อช่วงวันในสัปดาห์ที่นักท่องเที่ยวมาอุดหนุนสินค้า/บริการมากที่สุดคือ ในช่วงวันหยุดนักขัตฤกษ์ ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อช่วงเดือนที่นักท่องเที่ยวมาอุดหนุนสินค้า/บริการมากที่สุดคือ เดือนธันวาคม มกราคม และกุมภาพันธ์

การศึกษารูปแบบการมาท่องเที่ยวของจังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เคยมาเที่ยวจังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวนครั้งที่เคยมาท่องเที่ยวจังหวัดอุดรดิตถ์ มากที่สุดคือ 5 ครั้ง โดยการมาของนักท่องเที่ยวมาจากแรงจูงใจจากแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดอุดรดิตถ์ และความต้องการทางด้านกายภาพเป็นความต้องการในสิ่งที่จำเป็น ระยะเวลาในการท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรดิตถ์พบว่า จำนวนวันนักท่องเที่ยวที่เข้ามามากที่สุดคือ จำนวน 1 วัน และเข้ามาท่องเที่ยวอย่างน้อยที่สุดคือ 17 วัน และไม่ระบุจำนวนวัน ผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดอุดรดิตถ์มีผู้ร่วมเดินทางมาด้วยมากที่สุดคือ จำนวน 1 คน และน้อยที่สุด 70 คน รูปแบบการเดินทางของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวภายในจังหวัดอุดรดิตถ์มากที่สุดคือ เดินทางมาเอง และน้อยที่สุดคือ การซื้อทัวร์มาท่องเที่ยว ประเภทของที่ฝากและจำนวนนักท่องเที่ยวที่ฝากค้างคืน ที่พักโรงแรมมากที่สุดคือ จำนวน 1 คืน พักรีสอร์ท/บังกะโลนอนค้างคืนมากที่สุดจำนวน 5 คืน เช่นเดียวกับ นอนค้างคืนจำนวน 2 คืน ที่พักเกสต์เฮาส์นอนค้างคืนมากที่สุดจำนวน 5 คืน

พักบ้านญาติ/บ้านเพื่อนนอนค้างคืนมากที่สุดคือ จำนวน 2 คืน พักในอุทยานแห่งชาตินอนค้างคืนมากที่สุดจำนวน 1 คืน นักท่องเที่ยวที่ไม่ได้ระบุที่พักอื่นๆ ส่วนใหญ่นอนค้างคืนมากที่สุดจำนวน 1 คืน และน้อยที่สุดคือ นอนค้างคืนจำนวน 5 คืน และมีนักท่องเที่ยวที่ไม่พักค้างแรม เหตุผลที่ไม่พักค้างแรมของนักท่องเที่ยวมากที่สุดคือ ไป-กลับสะดวก ระยะทางไม่ไกล และน้อยที่สุดคือ มาทำธุระ และไม่ระบุการพักค้างแรม การวางแผนการเดินทางมาท่องเที่ยวพบว่านักท่องเที่ยวชอบมาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์มากที่สุด และน้อยที่สุดคือ แหล่งท่องเที่ยวเพื่อดูแลและรักษาสุขภาพ เหตุผลที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยวมากที่สุดคือ มาพักผ่อน และท่องเที่ยวทั่วๆ ไป และน้อยที่สุดคือ อันนิมุน และเที่ยวกองกลางคืนสถานบันเทิง นักท่องเที่ยวทราบข้อมูลจากแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอุตรดิตถ์มากที่สุดมาจากญาติพี่น้อง และน้อยที่สุดคือ หนังสือท่องเที่ยว

การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดแพร่ พบว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหม้อห้อมบ้านทุ่งโฮ้ง การท่องเที่ยวเชิงนิเวศวิทยา ได้แก่ แพะเมืองผี อุทยานแห่งชาติแม่ยม อุทยานแห่งชาติเวียงโกศัย บ่อน้ำพุร้อนแม่จอก อุทยานแห่งชาติดอยผา กลองภูเขาหินปะการัง ถ้ำเอราวัณ และน้ำตกห้วยโรง การท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ ประเพณีสงกรานต์เมืองแพร่ โกมลผ้าโบราณ อุทยานลิลิตพระลอ คุ่มเจ้าหลวง บ้านประทับใจ คุ่มวงศ์บุรี วัดศรีดอนคำ วัดพระธาตุสุโทนมงคลคีรีสามัคคีธรรม วัดพระนอน วัดแสง วัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหาร วัดหลวง พระธาตุช่อแฮ วัดพระธาตุดอยเล็ง และวัดพระธาตุจอมแจ้ง

การศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวของจังหวัดแพร่ พบว่า ธุรกิจส่วนใหญ่ของผู้ประกอบการในจังหวัดแพร่ คือ ประกอบธุรกิจร้านอาหาร ร้านขายของ ที่พัก บริการ ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อนักท่องเที่ยวที่ใช้จ่ายสินค้า/บริการต่อการมาท่องเที่ยว 1 ครั้ง นักท่องเที่ยวจะใช้จ่ายประมาณ 2,000-4,000 บาท ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อสินค้า/บริการที่นักท่องเที่ยวสอบถามเพิ่มเติมมากที่สุดคือ ของฝาก/ของที่ระลึก ร้านอาหารพื้นเมือง สถานที่ซัปปิ้ง/เดินเที่ยว ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อช่วงวันในสัปดาห์ที่นักท่องเที่ยวมาอุดหนุนสินค้า/บริการมากที่สุดคือ ในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อช่วงเดือนที่นักท่องเที่ยวมาอุดหนุนสินค้า/บริการมากที่สุดคือ ในช่วงเดือนพฤศจิกายน ธันวาคม มกราคม และกุมภาพันธ์

การศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวของจังหวัดแพร่ พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เคยมาเที่ยว 1 วัน และน้อยที่สุดเคยมาแล้ว 5 ครั้ง ระยะเวลาในการท่องเที่ยวในจังหวัดแพร่ จำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามามากที่สุดคือ 1 วัน และน้อยที่สุดท่องเที่ยว 6 วัน ส่วนใหญ่มีผู้ร่วมเดินทางมาด้วยมากที่สุดคือ จำนวน 4 คน และน้อยที่สุดคือ ไม่มีผู้ร่วมเดินทาง รูปแบบการเดินทางของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวภายในจังหวัดแพร่มากที่สุดคือ เดินทางมาท่องเที่ยวเอง และส่วนน้อยซื้อทัวร์มาท่องเที่ยว ประเภทของที่พักและจำนวนนักท่องเที่ยวที่พักค้างคืน พักโรงแรมมากที่สุดคือ จำนวน 1 คืน พักรีสอร์ท/บังกะโลนอนค้างคืนมากที่สุด จำนวน 1 คืน พักที่เกสต์เฮาส์นอนค้างคืนมากที่สุดจำนวน 1 คืน พักบ้านญาติ/บ้านเพื่อนนอนค้างคืนมากที่สุดคือ จำนวน 2 คืน พักในอุทยานแห่งชาตินอนค้างคืนมากที่สุดจำนวน 1 คืน เหตุผลที่ไม่พักค้างแรมของนักท่องเที่ยวมากที่สุดคือ ไปกลับสะดวก ระยะทางไม่ไกล และน้อยที่สุดคือ ไม่

ระบุการพักค้างแรม การวางแผนการเดินทางมาท่องเที่ยวพบว่า นักท่องเที่ยวชอบมาแหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์และโบราณสถานมากที่สุด และน้อยที่สุดคือ ท่องเที่ยวสันถนาการและบันเทิง เหตุผลที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยวมากที่สุดคือ พักผ่อน และท่องเที่ยวทั่วๆ ไป และน้อยที่สุดคือ สัมมนา นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดแพร่ ส่วนใหญ่มีแหล่งข้อมูลสำหรับการท่องเที่ยวมากจากญาติพี่น้อง และน้อยที่สุดคือ ตัวแทนการท่องเที่ยว/บริษัทท่องเที่ยว และสารคดีจากสื่อต่างๆ

การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดน่าน พบว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ สถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริภูพยัคฆ์ ศูนย์ภูฟ้าพัฒนา สำหรับไก กลุ่มแม่บ้านเกษตรหนองบัว ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ชุมชนวัดโป่งคำ และส้มสีทอง การท่องเที่ยวเชิงนิเวศวิทยา ได้แก่ อุทยานแห่งชาติขุนน่าน อุทยานแห่งชาติขุนสถาน อุทยานแห่งชาติดอยภูคา อุทยานแห่งชาติถ้ำสะเกิน อุทยานแห่งชาตินันทบุรี อุทยานแห่งชาติแม่จริม อุทยานแห่งชาติศรีน่าน และดอยผาฮู้ การท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ พิพิธภัณฑสถานบ้านพระเกิด วัดสวนตาล ประเพณีแข่งเรือ บ่อเกลือสินเธาว์ วัดภูมินทร์ วัดพระธาตุช้างค้ำวรวิหาร วัดหัวข่วง พระธาตุแช่แห้ง วัดพระธาตุเขาน้อย วัดศรีพันต้น วัดมิ่งเมือง วัดบุญยืน วัดหนองบัว หอศิลป์ริมน่าน พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ และกระบะบักเมืองน่าน

การศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวของจังหวัดน่าน พบว่า ธุรกิจส่วนใหญ่ของผู้ประกอบการในจังหวัดน่าน คือ ประกอบธุรกิจร้านอาหาร ที่พัก ร้านขายของ และสปา ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อนักท่องเที่ยวที่ใช้จ่ายสินค้า/บริการต่อการมาท่องเที่ยว 1 ครั้ง นักท่องเที่ยวจะใช้จ่ายประมาณ 2,000-4,000 บาท ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อสินค้า/บริการที่นักท่องเที่ยวสอบถามเพิ่มเติมมากที่สุดคือ ร้านอาหารพื้นบ้านของจังหวัดอุดรดิตถ์ ของฝาก/ของที่ระลึก สถานที่ซื้อของ และไกด์นำเที่ยว ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อช่วงวันในสัปดาห์ที่นักท่องเที่ยวมาอุดหนุนสินค้า/บริการมากที่สุดคือ ในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ (วันเสาร์-อาทิตย์) ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อช่วงเดือนที่นักท่องเที่ยวมาอุดหนุนสินค้า/บริการมากที่สุดคือ เดือนธันวาคม มกราคม และกุมภาพันธ์

การศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวของจังหวัดน่าน พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่เคยมาเยือนหรือท่องเที่ยวจังหวัดน่าน จำนวนครั้งที่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดน่าน มากที่สุดคือ เคยมา 1 ครั้ง และน้อยที่สุดเคยมา 10 ครั้งขึ้นไป ระยะเวลาในการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดน่าน มากที่สุดคือ 3 วัน และระยะเวลาที่นักท่องเที่ยวมาเที่ยวน้อยที่สุดคือ 6 วัน และ 7 วัน จำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวมีผู้ร่วมเดินทางมาด้วยมากที่สุดคือ ไม่ระบุ และน้อยที่สุดคือ 7 คน รูปแบบการเดินทางของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวภายในจังหวัดน่านมากที่สุดคือ เดินทางมาเอง และการเดินทางที่น้อยที่สุดคือ การเดินทางแบบไม่แจ้งข้อมูล ประเภทของที่พักรและจำนวนนักท่องเที่ยวที่พักค้างคืน การพักค้างคืนที่โรงแรม นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่แจ้งรายละเอียดจำนวนวันเข้าพัก การพักที่รีสอร์ท/บังกะโลนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่แจ้งรายละเอียดจำนวนวันเข้าพัก การพักที่เกสต์เฮาส์นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่แจ้งรายละเอียดจำนวนวันเข้าพัก การพักบ้านญาติ/บ้านเพื่อนนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่แจ้งรายละเอียดจำนวนวันเข้าพัก การพักในอุทยานแห่งชาตินักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่แจ้งรายละเอียดจำนวนวันเข้าพัก และการพักที่อื่นๆ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่แจ้งรายละเอียดจำนวนวันเข้าพัก เหตุผลที่ไม่พักค้างแรมของนักท่องเที่ยว

มากที่สุดคือ ไป-กลับสะดวก ระยะทางไม่ไกล และน้อยที่สุดคือ ไม่ระบุ การวางแผนการเดินทางมาท่องเที่ยวพบว่านักท่องเที่ยวชอบมาแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติมากที่สุด และน้อยที่สุดคือ ท่องเที่ยวอื่น ๆ เหตุผลที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดน่านมากที่สุดคือ ท่องเที่ยวทั่วไป และน้อยที่สุดคือ อันนี้มัน นักท่องเที่ยวทราบข้อมูลจากแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดน่านมากที่สุดมาจาก เอกสาร/แผ่นพับ และน้อยที่สุดคือ ตัวแทนการท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะ

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลการท่องเที่ยวควรดำเนินการตลอดทั้งช่วงเวลาที่มีย่านักท่องเที่ยวมาก (High Season) และนักท่องเที่ยว (Low Season)
2. ควรสนับสนุนการจัดประชุมสัมมนาในจังหวัดอุดรดิตถ์ แพร่ และน่าน ในช่วงฤดูร้อนและฝน เพราะในช่วงดังกล่าวมีนักท่องเที่ยว
3. การจัดตั้งศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรดิตถ์ แพร่ และน่าน ในจุดที่นักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการได้สะดวก

บรรณานุกรม

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2540. แผนแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย.
กรุงเทพมหานคร : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- จริญญา เจริญสุกใส และสุวัฒน์ จูฑากรณ์. 2545. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว.
นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ณฤทัย กุลหา. 2547. ปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยวภายในประเทศของประชาชนในกรุงเทพมหานคร.
ค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทักษิณา คุณารักษ์. 2547. ปัจจัยในการเลือกแหล่งท่องเที่ยวและที่พักของเยาวชนไทย กรณีศึกษา
นักศึกษาระดับ.
- เทิดชัย ช่วยบำรุง. 2549. การท่องเที่ยวไทยนานาชาติ. สถาบันวิจัยเพื่อการท่องเที่ยว. (1)1.
- บุญทวี เปเร่รา. 2547. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีผลต่อนักท่องเที่ยวจากยุโรปในการ
เลือกใช้บริการของบริษัทนำเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย. ค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจ
มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปริญญาดรี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พิเชฐ บัญญัติ และคณะ. 2547. การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดตากเพื่อยกระดับเป็นเมือง
ท่องเที่ยวหลัก. วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วันชัย อัครทิวทอง. 2549. ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ บ้านคำวังแคน อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ.
รายงานการศึกษาอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยว คณะ
วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วินิจ วีรยางกูร. 2532. การจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ . 2541. กลยุทธ์การตลาด การบริหารการ. กรุงเทพฯ : เพชรจรัสแสงแห่งโลกธุรกิจ.
- อรพิน สันติธีรกุล ทักษิณา คุณารักษ์ และอภิชาติ ชมพูนุช. 2550. การปรับปรุงโปรแกรมการท่องเที่ยว
สำเร็จรูปเพื่อตอบสนองความต้องการพฤติกรรมนักท่องเที่ยวสำหรับประเทศไทย กรณีศึกษา
15 จังหวัดภาคเหนือ. รายงานฉบับสมบูรณ์. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- Dean, Alison., Morgan, Damian., Tan, Tang Eng. 2002. "Service Quality and Customer's
Willingness to Pay More for Travel Service". Journal of Travel and Tourism
Marketing 12(2/3) : 95-110.
- Holloway, Christopher J.. 2004. Marketing for Tourism. 4 th ed. Essex: Pearson Education,
Inc.
- Kim, Woo Gon., Lee, Hae Young. 2004. "Comparison of Web Service Quality Between
Online Travel Agencies and Online Travel Suppliers". Journal of Travel and
Tourism Management 17(2/3) : 105-116.

- Macintosh, Gerrard. 2002. "Building Trust and Satisfaction in Travel Counselor/Client Relationships". *Journal of Travel and Tourism Marketing* 12(4) : 59-73.
- McIntosh, Robert W., and Goedner Charles R. 1986. *Tourism Principle, Practices, Philosophies*. 5th ed. New York : John Wiley and Sons, Inc.
- Nicolau, Juam L. and Mas, Francisco J. 2005. "STOCHASTIC MODELING A Three-Stage Tourist Choice Process". *Annals of Tourism Research* 32(1) : 49-69.
- Ryan, C., Cliff, Andrew. 1997. "Do Travel Agencies Measure Up to Customer Expectation? An Empirica Investigation of Travel Agencies' Service Quality as Measured by SERVQUAL". *Journal of Travel and Tourism Marketing* 6(2) : 1-31.
- Wolfe, Kara., Hsu, Cathy H.C., Kang, Soo K. 2004. "Buyer Characteristics Among Users of Various Travel Intermediaries". *Journal of Travel and Tourism Marketing* 17(2/3) : 51-62.